Міністерство освіти і науки України
Придніпровська державна академія
будівництва та архітектури

Академії будівельних кадрів – 90 років

ДБІ – ДІБІ – ПДАБА
роки, події, особистості

Дніпро, ПДАБА
2020

УДК 378.4 (477.63)-4

Рекомендовано до другу Вченою радою ПДАБА
протокол № 4 від 27.10.2020 р.

Автор ідеї та керівник проекту проф., ректор ПДАБА **М. В. Савицький**
Під загальною редакцією відповідального редактора, провідного інженера ректорату **Т. А. Шпаковської**

Члени редколегії:

С. В. Іванцов, проректор з науково-педагогічної, кадрової та виховної роботи, к. т. н., доцент;

Р. Б. Папірник, проректор з науково-педагогічної та навчальної роботи, к. т. н., доцент;

В. О. Петренко, проректор з науково-педагогічної, інноваційної роботи та розвитку, к. т. н., доцент;

Г. П. Євсєєва, професор, завідувач кафедри українознавства, документознавства та інформаційної діяльності;

В. В. Білополий, завідувач кафедри філософії, к. і. н., доцент;

Н. А. Дорофєєва, директор науково-технічної бібліотеки ПДАБА;

О. В. Гичка, директор музею історії академії.

Рецензенти:

О. В. Халапсіс, д. ф. н., професор, завідувач кафедри соціально-гуманітарних дисциплін ДДУВС;

О. Ю. Висоцький, д. п. н., професор, професор кафедри міжнародних відносин ДНУ ім. Олеся Гончара.

Зміст цієї книги складають нариси-мемуари, які у невеликих за обсягом статтях, написаних випускниками минулих років, викладачами та співробітниками про історію та сьогодення вишу Придніпровська державна академія будівництва та архітектури.

Ректорат академії висловлює щиру подяку С. П. Касьянову (Голова Ради Директорів холдингу KSG Agro, Голова ради Благодійного Фонду «Майбутнє») за фінансову підтримку у виданні цієї книги.

ISBN 978-966-323-213-3 УДК 378.4 (477.63)-4

© М. В. Савицький, 2020
© Т. А. Шпаковська, 2020
© Придніпровська державна академія будівництва та архітектури, 2020

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Колективу ДВНЗ
Придніпровської державної
академії будівництва
та архітектури

Шановні викладачі,
студенти
та співробітники!

Щиро вітаю колектив Придніпровської державної академії будівництва та архітектури з 90-річним ювілеєм!

Будівництво є однією з ключових галузей, яка визначає розвиток економіки і добробут громадян України. Про це свідчить і програма «Велике будівництво», що передбачає інфраструктурну модернізацію держави.

У країні проводиться адміністративна реформа, що супроводжується створенням ефективних громад, у діяльності яких значну роль відіграють фахівці архітектурно-будівельного профілю і цивільної інженерії.

Придніпровська державна академія будівництва та архітектури є провідним освітнім і науковим закладом архітектурно-будівельного профілю України. Про це свідчать об'єктивні показники за 90 років діяльності закладу і перші позиції в сьогоднішніх рейтингах. На всіх етапах свого розвитку академія завжди займала передові позиції у підготовці фахівців для будівельної галузі, науково-дослідній роботі, у взаємодії з виробництвом, міжнародній освітній і науково-технічній кооперації.

Відзначаючи 90-річний ювілей, заклад потужно заявляє про свою присутність в Україні, Європі і світі. Академія плідно співпрацює з навчальними закладами, науковими установами і фірмами багатьох країн світу, вона визначила свою стратегічну мету – стати «зеленим університетом», діяльність якого спирається на концепцію сталого розвитку, і послідовно рухається в даному напрямку.

Переконаний, що випускники академії завжди залишатимуться серед лідерів, примножуватимуть свій внесок у розвиток української економіки, сприятимуть створенню комфортних умов проживання і робочих місць громадян України, підвищенню їх добробуту.

Бажаю вам творчої наснаги, професійного зростання, нових особистих досягнень, успішної реалізації проектів.

Миру і процвітання Україні, колективу академії, вашим родинам!

З повагою
Сергій Шкарлет,
т. в. о. міністра
освіти і науки
України

АКАДЕМІЯ БУДІВНИЦТВА УКРАЇНИ

Ректору Придніпровської державної академії будівництва і архітектури, доктору технічних наук, професору, керівнику Дніпропетровського територіального відділення Академії будівництва України
М. В. Савицькому

Шановний
Миколо Васильовичу!

Від імені Президії Академії будівництва України і від себе особисто сердечно вітаю Вас, професорсько-викладацький склад, співробітників, аспірантів, студентів та випускників Придніпровської державної академії будівництва і архітектури з 90-річчям від дня її створення.

Шлях, який пройшла Академія – це роки завзятої роботи, наукового і творчого пошуку сотень викладачів, заслуженого визнання і успішної практичної діяльності декількох десятків тисяч випускників.

На сьогодні Придніпровська державна академія будівництва і архітектури, продовжуючи свої кращі традиції, створює умови і можливості для творчого розвитку, підтримує культ знань і прагнення студентської молоді до досягнення успіху. Відкритість і прагнення до співпраці, високий професіоналізм викладачів, потужний інтелектуальний потенціал безперечно є надійним фундаментом для подальшого динамічного та інноваційного розвитку ПДАБА.

Щиро бажаю, Вам, Миколо Васильовичу, науково-педагогічному складу та співробітникам Академії подальшого процвітання, стабільності, впевненого руху вперед, значущих професійних досягнень і злагодженої роботи колективу, студентам – терпіння в навчанні, творчої енергії, відмінних оцінок; викладачам – професійних здобутків і гордості за своїх випускників!

Дякую Вам за багаторічне плідне співробітництво, постійну підтримку в усіх наших спільних починаннях та сподіваємось на його плідне продовження.

З повагою
І. І. Назаренко,
Президент Академії будівництва України

Без минулого немає майбутнього

Існують широко відомі твердження: «Минуле – ключ до майбутнього»; «Без минулого немає майбутнього». А ще ми часто згадуємо з негативними почуттями Хому, який не знає свого роду і не цікавиться звідки, коли і від кого він з'явився на світ.

Час, історія, ювілейна дата – замислитися та визначити зміст цих понять не в загальному абстрактному значенні, а в конкретному, пов'язаному з вимогами сьогодення, нас спонукала необхідність підготовки до святкування 90-річчя з дня заснування академії та друку збірника «ДБІ – ДІБІ – ПДАБА – роки, події, особистості».

Час завжди є ключовим словом у житті людини, громади, країни. Невипадково кажуть: «Герой нашого часу», «Влучив у свій час», «Опинився у потрібному місці у потрібний час». Час і історія – вони в нашій свідомості нерозривні. Історія, як правило, відображає свій час. А кожний час диктує свої умови, твердження і навіть моду.

Кожний ювілей є чудовою нагодою проаналізувати весь пройдений шлях, здійснивши подорож сторінками історії. Така мандрівка у часі, з огляду на численні архівні документи, роботи вчених – істориків і краєзнавців, спогади багатьох учасників подій, матиме за мету глибше, докладніше, а головне з великим почуттям гідності розповісти свою історію.

Уявлення переносить нас у 1930 рік на вулицю Велика Базарна (нині вул. Святослава Хороброго, 11). Ми відчиняємо двері і заходимо у триповерхову будівлю з червоної цегли. Вона вражає якоюсь своєю міцністю та кремезністю. Вміли будувати в Катеринославі, будувати на століття. Саме

тут з 1921 року навчалися студенти Катеринославського вечірнього робітничого будівельного технікуму.

За десять років свого існування вечірній робітничій будівельний технікум підготував близько 150 інженерів-будівельників.

Історія нашого вишу починалася на фоні широкого розмаху промислового будівництва на Придніпров'ї, який відбувався на початку 1930-х років. Тут будувався Дніпрогес, заводи «Запоріжсталь» та «Криворіжсталь», коксохімічний завод – у м. Дніпропетровську, трубний – у м. Нікополі, нові шахти – в Криворізькому та Марганецькому басейнах. Все це в сотні разів збільшило потребу в інженерно-будівельних кадрах.

23 березня 1930 р. рада Народних Комісарів УРСР прийняла постанову про організацію Дніпропетровського вечірнього будівельного інституту на базі Дніпропетровського вечірнього робітничого будівельного технікуму. Саме цю дату прийнято вважати днем народження нашого інституту.

Інститут входив до структури Народного комісаріату важкої промисловості СРСР і фінансувався за рахунок його коштів. Він готував інженерів-будівельників із наданням двох кваліфікацій: інженера-конструктора будівельного виробництва та інженера з промислового і цивільного будівництва. У січні – лютому 1930 р. відбувся останній випуск інженерів Дніпропетровського вечірнього робітничого будівельного технікуму, а в травні 1930 р. випуск проведено вже від імені Дніпропетровського вечірнього будівельного інституту.

12 червня 1930 р. Рада Народних Комісарів УРСР прийняла рішення створити на базі Дніпропетровського вечірнього будівельного інституту ***Дніпропетровський будівельний***

інститут (ДБІ). При цьому зберігалося вечірнє відділення інституту та будівельний технікум. На стаціонарі встановили чотирирічний термін навчання.

Під назвою Дніпропетровський будівельний інститут наш виш проіснував на протязі п'яти років. А у 1935 році будівельний інститут став називатися ***Дніпропетровським інженерно-будівельним інститутом (ДІБІ)***. І був підпорядкований Головному управлінню навчальних закладів Наркомату важкої промисловості СРСР. Під цією назвою інженерно-будівельний інститут проіснував до 1994 року.

А у 1994 році Постановою Кабінету міністрів незалежної України на базі інженерно-будівельного інституту створено ***Придніпровську державну академію будівництва та архітектури (ПДАБА)***.

Саме такою була історична хроніка подій розвитку нашого вишу. А почалася наша історія у 1930 році і до цього часу ми і повертаємося.

Про плідну і надзвичайно інтенсивну роботу керівництва інституту на чолі з директором С. І. Мінделем свідчить і Наказ № 23 від 1 квітня 1930 р. («Приказы по Днепропетровскому рабочему строительному техникуму и строительному институту. Начато 3 сентября 1925 года. Окончено 10 июля 1931 года»): «*Про новий розподіл викладачів за посадами. Призначити вищезазначених лекторів на такі посади з 1 жовтня 1930 року: На посаду професорів*: А. С. Локшина – курс «опір матеріалів»; М. О. Буданова – курс «залізобетон».

На посаду старших асистентів: О. П. Кастнер – курс «хімія». А також на посаду завхімічним кабінетом з оплатою 25 % від місячної зарплати (130 карбованців), починаючи з 1 вересня 1930 р.; Б. В. Копосевича – дисципліна

«будівельні матеріали»; С. Л. Коца – дисципліна «фізика»; Т. Макарову – дисципліна «архітектурні форми»; А. С. Вейсона – дисципліна «опалення і вентиляція»(консультація); Б. С. Кащенко – дисципліна «дипломне проектування»; М. А. Карлмана – дисципліна «технічна механіка».

На посаду доцентів: К. І. Філіпа – дисципліна «кошториси і відчити», «креслення», «спеціальна архітектура»; Г. О. Скуратова – «опір матеріалів» та зав. лабораторією з іспиту будівельних матеріалів з оплатою 50 % місячної зарплати (140 крб.), починаючи з 1 квітня 1930 р.; М. К. Мореходову – курс «будівельне мистецтво» і «архітектура»; П. І. Шилова – курс «водопостачання і каналізація»; І. С. Файнеберга – курс «електроосвітлення»; М. Е. Огієвецького – курс «математика»; Й. М. Фасторгуєва – курс «геодезія»; Д. О. Пігулевського – курс «опалення і вентиляція»; Я. К. Делаптая – курс «архітектурне проектування» і «промислова архітектура»; Воронкова – курс «статика споруджень».

На посаду асистентів: Г. С. Тепера – дисципліна «практична перспектива»; П. А. Плуталова – дисципліна «організація будівельних робіт»; Д. Й. Патлаха – дисципліна «залізобетон»; Г. Шульте – дисципліна «металічні конструкції»; М. Д. Чернявського – лабораторні роботи; М. Фельдман – дисципліна «опір матеріалів».

На посаду викладачів: І. М. Степаненка – курс «українознавство»; Й. Л. Корина – курс «німецька мова»; Ю. Г. Бондаря – курс «малювання»; Н. Д. Кроля – курс «профгігієна»; К. І. Буданова – курс «військові науки»; Красільщикова – курс «політекономія»; Л. Каспіна – курс «трудове законодавство»; Г. Слуцького – курс «історичний матеріалізм»; А. О. Струєву – курс «німецька мова».

Директор Міндель, секретар Войцеховська»

Одночасно з роботою із набору викладацького складу першочерговим завданням керівництва було визначено організацію кафедр. У результаті наполегливої роботи вже восени 1930 р. сформовано 11 кафедр: математики, будівельної механіки, будівельних справ, геодезії, архітектури, залізобетонних конструкцій, графічних дисциплін, організації робіт, опалення та вентиляції, соціально-економічних наук, військову. Про це свідчить Наказ № 118 від 17 жовтня 1930 р. («Дело № 1/К (Фонд № 1, опись № 1-Л. ед. хранения № 15)», «Приказы по Днепропетровскому рабочему строительному техникуму и строительному институту. Начато 3 сентября 1925 года. Окончено 10 июля 1931 года»): «*Вважати склад педагогічного персоналу ДБІ за такий:*

Кафедра Військових наук: Михайловський – шт. професор; Буданов – шт. доцент; Фетотт – шт. асистент.

Кафедра Математики: Беляєв – шт. професор; Огівецький – шт. доцент; Доронін, Долинов, Булах, Степанов, Долодаренко – шт. асистенти.

Кафедра Будівельної механіки: Локшин – шт. професор; Карплан – в. о. доцента; Нікольський – шт. доцент; Фельдман – ст. асистент; Давидов, Трофименко, Левинський, Каменецький – асистенти.

Кафедра Будівельної справи: Плутало – в. о. доцента; Копосевич, Мазо – ст. асистенти; Фірман, Малков, Дубовий, Канищев, Мітічкін, Стоша, Сохар, Кузанянц – асистенти.

Механічна Лабораторія: Гармаш – зав. лабораторії, професор; Чернявський, Білоцерковський – асистент.

Кафедра Геодезії: Нечипуренко – професор; Расторгуєв – доцент; Зюдин – асистент.

Кафедра Архітектури: Делант – в. о. доцента; Кащенко, Швецько-Венецький – ст. асистенти.

Кафедра Залізобетону: Буданов – професор; Патлах – ст. асистент; Бовін, Шульте, Сініцін, Ляшенко – асистенти.

Кафедра Графічних наук: Тепер – доцент; Александрова, Бондар, Самодріна, Вассерман, Циклінський – асистенти.

Кафедра Організації робіт: Гармаш – професор; Сіліверстов, Фірман, Дубовий, Малков – асистенти.

Кафедра Соціально-Економічних наук: Красильщиков, Слуцький – доценти; Адаркін – асистент.

Кафедра Опалення та Вентиляції: Пігулевський – доцент; Вайнсон – в. о. доцента; Тарасенко, Фукс, Скляр, Білгонок, Афанас'єв – асистенти.

По окремих дисциплінах: Укрмова – Степаненко – доцент; Нім. мова – Філіпп – доцент; Електротехніка – Файнберг – доцент; Планування міст – Трестміт – доцент; Фізика – Тонкоглас – асистент; Хімія – Чістяков – асистент.

Директор Міндель, секретар Серіков»

Розглядаючи інші архівні документи, можна дивуватися неймовірній енергії та ентузіазму працівників будівельного інституту в перший навчальний рік його існування. В документах 1930 – 1931 рр. йдеться про останній випуск студентів технікуму і, одночасно, випуск інженерів-будівельників новоутвореного інституту; запрошення викладачів інституту; організацію навчального процесу і, в той же час, будівництво власного приміщення на вул. Чернишевського, 24 а. Багато труднощів успішно пере-

борював колектив інституту під час будівництва головного корпусу. Як свідчать накази спочатку директора С. І. Мінделя, а потім – П. К. Вєтрова, з числа студентів створювалися бригади бетонників, мулярів, штукатурів, теслярів, які за розробленим графіком і відповідно до нього складеним розкладом занять працювали без відриву від навчання.

Дивовижний час, дивовижні люди, які все вміли, все долали і скрізь перемагали. Їхні бажання ніхто і ніщо не могли зупинити. Героїчні попередники заряджали своїм натхненням і були схожі на типових героїв перших п'ятирічок, яких дуже яскраво і точно відобразив В. П. Катаєв у своєму романі «Час уперед». Саме такі герої працювали на будівельному майданчику, де зводився перший корпус інституту, де панував справжній ентузіазм. Розгорнулося змагання між бригадами та окремими фахівцями. Всі, від директора до пересічного співробітника, були охоплені великим бажанням якнайшвидше збудувати приміщення корпусу і таким чином наблизити день, коли в ньому розпочнуться заняття. Все це дозволило колективу інституту мобілізувати викладацький склад, студентів та співробітників і завершити будівництво корпусу площею 60 тис. м^2 всього за один рік.

У цей час в інституті активно працювали видатні вчені архітектурно-будівельної справи, такі як: ***професор М. О. Буданов*** (1888 – 1973). Він очолював кафедру залізобетонних конструкцій. Підготував першу в ДІБІ докторську дисертацію, ставши засновником теорії «повзучості бетону», працював консультантом у багатьох проектних організаціях.

Професор О. А. Гармаш (1890 – 1940) після напруженої роботи на великих будівництвах країни працював викладачем Катеринославського вечірнього робітничого будівельного технікуму. З 1930 р. обіймав різні посади у Дніпропетровському будівельному інституті: заступника директора з навчальної і наукової роботи, завідувача кафедри організації робіт і будівельного виробництва. Будучи науковим керівником Науково-дослідного сектору інституту, він визначав напрям наукової діяльності закладу. Його наукові розробки були спрямовані на ліквідацію сезонності в будівництві, а також він створив власну наукову школу.

Професор А. С. Локшин (1893 – 1934) – людина, яка своєю наполегливою науково-педагогічною працею зробила великий внесок у підготовку молодих енергійних фахівців у галузі будівельної механіки. Він був аспірантом, а потім – викладачем Політехнічного інституту, працював у Вечірньому робітничому будівельному технікумі, і, відповідно, у будівельному інституті аж до раптової смерті. За своє недовге життя встиг підготувати талановитих учнів, серед яких: академік В. А. Лазарян, доктори технічних наук Б. Г. Коренєв, В. А. Бовін, Ф. В. Флоринський та ін.

Серед видатних особистостей, які сприяли розвитку будівельно-архітектурної справи у місті, почесне місце

посідає ***професор Г. Л. Швецько-Вінецький*** (1901 – 1965). Він навчався на інженерному факультеті Катеринославського єврейського політехнічного інституту та на архітектурному факультеті Петроградського інституту цивільних інженерів. Організував проектне бюро для студентів будівельного технікуму, заснував кафедру архітектури в ДІБІ. Проектував житлові та громадські споруди в стилі конструктивізму. З 1937 року входив до Всеукраїнського правління спілки радянських архітекторів, брав участь у розробленні генерального плану м. Дніпропетровська. З 1945 року працював у Львові. Саме він розробив проекти навчальних корпусів кількох вишів міста, у тому числі й будівельного інституту (завдяки формі будівлю називали «літаком»).

З будівельним інститутом також пов'язане ім'я видатного вченого у галузі механіки, академіка АН УРСР, лауреата Державної премії СРСР **Г. М. *Савіна*** (1907 – 1975). Із 1932 р. він викладав на кафедрі будівельної механіки Дніпропетровського будівельного інституту, де й почав свою плідну наукову діяльність, відзначену численними нагородами, у тому числі премією імені академіка АН УРСР О. М. Динника.

1931 – 1945 рр. У 1931 – 1932 н. р. у ДІБІ діяло 11 кафедр. За денною формою навчання тривало чотири роки; працювало вечірнє відділення та будівельний технікум; підпоряд-

ковані інституту робітничі факультети готували до вступу в інститут робітничу та селянську молодь. У 1931 р. організовано аспірантуру. В 1934 р. було створено окремі факультети інституту – будівельний з двома спеціалізаціями та загально технічний. У вересні 1935 р. навчальний заклад отримав нову назву – Дніпропетровський інженерно-будівельний інститут (ДІБІ). Цього ж року розпочато підготовку фахівців з організації та виробництва будівельних робіт, будівельних конструкцій, опалення, вентиляції та сантехніки, металевих конструкцій.

У другій половині 1930-х рр., коли на будівництві почали з'являтися машини, виникла потреба у фахівцях з механізації будівельних робіт, тому в 1938 р. у ДІБІ було засновано механічний факультет. Вже на початок 1939 р. в інституті діяли 18 кафедр. В інституті опікувалися не лише професійним розвитком молоді: діяли гуртки, музичні колективи. З 1931 р. яскраве і захопливе інститутське життя висвітлювала газета «Будівельник». Розгортала свою діяльність бібліотека інституту. Тоді ж було створено спортивну базу інституту.

Друга світова війна жорстко втрутилася в життя країни. Відбулися зміни й у діяльності інституту. Викладачі, які мали військову спеціальність, були мобілізовані до діючої армії. Навчальний корпус інституту переобладнано на евакогоспіталь № 1789. У серпні 1941 р., згідно з розпорядженням Головного управління навчальних закладів Наркомбуду СРСР, інститут евакуйовано до Новосибірська, де навчання студентів продовжувалося за скороченим терміном. 1 листопада 1943 р. інститут відновив свою роботу у звільненому Дніпропетровську й одразу оголосив набір студентів. Почалася відбудова інституту та міста викладачами і студентами, які поверталися з фронту.

1945 – 1955 рр. Ядром професорсько-викладацького складу інституту наприкінці 40-х – на початку 50-х рр. були науковці, чиє професійне становлення відбулося ще до 1917 р. Серед них – професори Михайло Іванович Малишев, завідувач кафедри основ і фундаментів, Степан Проклович Гомеля, завідувач кафедри деталей машин. Саме в цей період формується той кадровий потенціал, який надалі сприяв підвищенню авторитету інституту. Викладацький колектив поповнила велика група випускників інституту, відмінників, учорашніх фронтовиків. Серед них – М. М. Писанко, Г. І. Луста, І. В. Галятовський, А. П. Серко та ін.

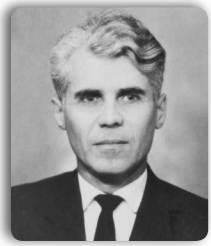

М. М. Писанко

Г. І. Луста

І. В. Галятовський

А. П. Серко

А. С. Фішман

Б. Ш. Дубовий

М. Г. Фішман

І. Я. Білоцерківський

Великий вклад у розвиток вищої інженерно-будівельної освіти внесли випускники Катеринославського політехнічного інституту, працюючи викладачами у Дніпропетровському інженерно-будівельному інституті. А саме:

А. С. Фішман, який у 1937 р. захистив кандидатську дисертацію і працював асистентом (1930 – 1933), деканом будівельного факультету (1939) та доцентом кафедри будівельного виробництва (1933 – 1980); М. Г. Фішман, який працював доцентом кафедри архітектури (1931 – 1975); М. Р. Фельдман, який обіймав посади доцента та завідувача кафедри вищої математики і теоретичної механіки (1928 – 1975); Б. Ш. Дубовий, який за період з 1930 по 1975 рр. був асистентом та доцентом кафедри будівельного виробництва, а з 1956 р. – завідувачем кафедри технології будівельного виробництва; І. Я. Білоцерківський, який працював з 1930 по 1975 рр. асистентом та доцентом кафедри будівельної механіки.

Настав час розповісти про директорів інституту.

Директори:

С. І. Мінделль

П. К. Вєтров

С. Й. Шерешевський

М. Ю. Карчемський

Я. В. Рудник

І. П. Григоров

ДИРЕКТОРИ

Соломон Ісаакович Міндель

Директор інституту (березень 1930 р. – вересень 1931 р.), в. о. директора (жовтень 1943 р. – грудень 1944 р.)

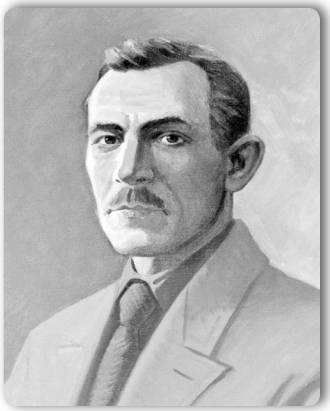

Народився в 1887 р. у містечку Кодин Київської губернії. Навчався в двокласному училищі. Трудову діяльність розпочав у каретній майстерні в Каневі. В 1904 р. переїхав до Білої Церкви, де працював маляром до кінця 1906 р. В 1907 р. переїхав до Катеринослава. Був маляром на будівництвах міста, в 1923 р. став секретарем робіткому і членом Президії Катеринославського губернського союзу будівельників. У 1925 р. організував будівельний кооператив «Червоний будівельник» і став головою Правління.

У 1926 р. призначений директором Вечірнього робітничого будівельного технікуму. В 1930 р. технікум був перетворений на будівельний інститут. Директором нового інституту було призначено Є. І. Мінделя. На цій посаді працював до вересня 1931 р., а далі його переводять на виборну посаду до Дніпропетровської міської ради. З 1932 по 1933 р. працював заступником завідувача обласного відділу комунального господарства. В 1933 – 1934 рр. був головою міської ради Бердянська. Після повернення до Дніпропетровська очолив Облбудтрест, де працював до 1938 р. З цього року обіймав посаду заступника директора з адміністративно-господар-

ської частини Дніпропетровського інженерно-будівельного інституту. В 1941 р. брав активну участь в евакуації інституту до Новосибірська, де продовжив роботу на колишній посаді в місцевому інженерно-будівельному інституті. В 1943 р. повернувся до Дніпропетровського інженерно-будівельного інституту на посаду в. о. директора. В 1945 р. перейшов на роботу в Дніпропетровський металургійний інститут.

Петро Костянтинович Вєтров

Директор інституту (вересень 1931 р. – січень 1936 р.)

Народився в 1903 р. У 16 років пішов працювати на Брянський завод. В 1920 р. брав участь у створенні комсомольської організації в Дііївці, обраний членом повітового комітету комсомолу. З його ініціативи та за безпосередньою участю створений загін самооборони для боротьби з бандитами, які в той час лютували на Катеринославщині. В 1925 – 1926 рр. працював в окружкомі комсомолу. В 1927 р. направлений на навчання до Комвузу ім. Н. Крупської в Москві, після закінчення якого в 1928 – 1930 рр. перебував на партійній роботі.

Взимку 1930 р. став студентом ДІБІ. А в 1931 р. П. К. Вєтрова, тоді ще студента, призначено директором інституту. Молодий 28-річний директор виправдав надану йому довіру. Під його керівництвом створено міцну навчальну базу: завершено будівництво аудиторного корпусу, розпочато роботу дослідних лабораторій, полігону будівельних механізмів, механічних майстерень. Петро Костянтинович пі-

клувався про поліпшення побутових умов викладачів і студентів, налагоджував підсобне господарство. Успіхи в роботі навчального закладу були досить помітними. П. К. Вєтров шість років очолював Дніпропетровський будівельний інститут і виявив найкращі якості організатора, інженера та вченого. Як здібний керівник, у січні 1936 р. призначений завідувачем відділу обкому партії, а в грудні цього ж року комуністи міста обрали Петра Костянтиновича секретарем Дніпропетровського міськкому КП (б) У Перед ним постало нове, надзвичайно широке коло обов'язків. Приділяючи велику увагу розвитку економіки, новий секретар не забув і про благоустрій міста, життя і побут його мешканців. Проте 2 липня 1937 р. його заарештували в службовому кабінеті. Звинувачення стандартні – належність до контрреволюційного троцькістського підпілля та терористична діяльність. Військовою колегією Верховного Суду СРСР був засуджений до розстрілу. 15 вересня 1937 р. вирок виконано. 7 травня 1957 р. рішення Військової колегії було скасовано, а справа припинена у зв'язку з відсутністю складу злочину. П. К. Вєтрова реабілітовано посмертно. Колектив інституту, якому Петро Костянтинович віддав багато сил і енергії, зберігає добру пам'ять про свого колишнього керівника.

Семен Йосипович Шерешевський

Директор інституту
(січень 1936 р. – вересень 1937 р.)

У 1930 р. закінчив Дніпропетровський будівельний інститут. Під його керівництвом у Дніпропетровському інженер-

но-будівельному інституті було скорочено перелік спеціальностей з двадцяти до восьми та перебудовано всю роботу ВНЗ з метою підготовки таких спеціалістів, як інженер-будівельник, інженер-будівельник-архітектор, інженер-будівельник з внутрішньозаводського транспорту, інженер-будівельник-економіст, інженер з водогону та каналізації, інженер з опалення тощо. За часів керівництва С. Й. Шерешевського інститутом було створено будівельний факультет із двома спеціалізаціями – «Організація і технологія виробництва будівельних робіт», «Будівельні конструкції», а також загально-технічний факультет.

Мойсей Юрійович Карчемський

Директор інституту
(лютий 1944 р. – червень 1953 р.)

Народився в 1905 р. в м. Брагін (Білорусь). У 1931 р. закінчив Дніпропетровський інженерно-будівельний інститут. З 1930 по 1933 р. працював на оборонних спорудах, а з 1933 по 1938 р. – у Дніпропетровському відділенні «Промбудпроект» на посаді групового інженера-проектувальника. Висококваліфікований фахівець М. Ю. Карчемський був одним із проектувальників великих прокатних цехів Півдня СРСР, у тому числі «Запорожсталі». В 1938 р. призначений директором Дніпропетровського інженерно-будівельного інституту. Цю посаду обіймав до вересня 1941 р. до евакуації інституту до Новосибірська. З вересня 1941 по 1943 р. Мойсей Юрійович працював директором Московського інженерно-будівельного інституту ім. В. В. Куйбишева. З 1944 по

1953 р. знову обіймав посаду директора Дніпропетровського інженерно-будівельного інституту. З 1953 по 1982 р. працював у інституті доцентом кафедр будівельного виробництва (1953 – 1960), доцентом, старшим науковим співробітником залізобетонних та кам'яних конструкцій (1960 – 1982). Маючи багатий досвід роботи та володіючи достатньою науковою ерудицією, М. Ю. Карчемський зумів на посаді директора інституту добре організувати навчальний процес і розгорнути велику науково-дослідну роботу, результати якої використовувалися в будівельній промисловості. Дніпропетровський інженерно-будівельний інститут під керівництвом Мойсея Юрійовича брав участь у проектуванні та будівництві Дніпропетровських заводів-гігантів – автомобільного заводу та металургійного комбінату ім. Ф. Е. Дзержинського та ін.

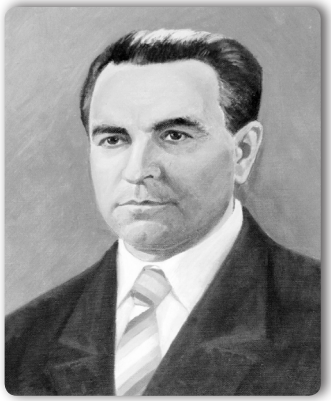

Яков Володимирович Рудник

Директор інституту
(листопад 1953 р. – грудень 1961 р.)

Народився в 1903 р. у с. Козерозі Коцюбинського району Чернігівської області. В 1930 р. закінчив Київський лісотехнічний інститут. Учасник Великої Вітчизняної війни (1941 – 1946), мав п'ять урядових нагород. У 1949 р. у Москві захистив кандидатську дисертацію. Маючи великий педагогічний досвід роботи у ВНЗ країни (Москва, Київ), Я. В. Рудник був призначений директором Дніпропетровського інженерно-будівельного інституту, де працював упродовж 1953 – 1961 рр. У цей же час (за сумісництвом) був завідувачем кафедри деталей

машин. За час перебування на посаді директора інституту проводив велику організаторську роботу з розвитку матеріально-технічної бази інституту (будівництво нової частини навчального корпусу та створення низки нових лабораторій із сучасною апаратурою) та покращення підготовки висококваліфікованих кадрів, фахівців-будівельників і механіків. Приділяв велику увагу розвитку науково-дослідної роботи та співпраці з виробництвами. З 1961 по 1962 р. працював доцентом кафедри деталей машин. Після обрання за конкурсом перейшов працювати доцентом кафедри будівельних машин до Київського інженерно-будівельного інституту.

Іван Павлович Григоров

Директор інституту
(грудень 1961 р. – серпень 1964 р.)

Народився в 1911 р. у м. Кобеляки Полтавської області. В 1939 р. закінчив Ленінградський гідрографічний інститут. Був залишений на педагогічній роботі цього інституту. Працював асистентом кафедри геодезії і одночасно був аспірантом кафедри гідрографії. Під час навчання, як старший гідрограф, брав участь в гідрографічній експедиції морями Арктики. В червні 1941 р. пішов добровольцем на фронт. Після лікування поранення у шпиталі, з 1942 по 1947 р. працював начальником експедиції в Арктиці. Його дослідна робота в Арктиці стала основою кандидатської дисертації, яку І. П. Григоров захистив у 1949 р. В 1949 – 1950 рр. – заступник начальника, а в 1950 – 1954 – директор Одеського інституту інженерів морського флоту. В 1954 – 1978 рр. працював у Дніпропетровському

інженерно-будівельному інституті. В 1954 – 1964 рр. – завідувач кафедри геодезії, з 1955 р. – декан факультету з підготовки інженерів із техніків, у 1961 – 1964 рр. – ректор Дніпропетровського інженерно-будівельного інституту. В 1964 – 1978 рр. – доцент кафедри геодезії інституту. Педагогічна діяльність І. П. Григорова продовжувалася з 1949 по 1978 р., яку він успішно поєднував з науковою та громадсько-організаторською роботою, за що відзначений десятьма урядовими нагородами, в тому числі орденами Червоної Зірки та Трудового Червоного Прапора, медалями «За оборону Ленінграду», «За оборону Радянського Заполяр'я», «За перемогу над Германією» та інші.

На початку 1960-х років колектив інституту активно відгукувався на вимоги часу, розвивався, оновлювався, експериментував. Майже 40 % викладачів мали наукові ступені та вчені звання. За обсягом науково-дослідних робіт ДІБІ посів провідне місце серед будівельних ВНЗ України. Було засновано студентське проектно-конструкторське бюро (СПКБ). Головним завданням СПКБ стало зближення навчальних програм із практикою інженерної справи. У цей час почали формуватися студентські будівельні загони, що працювали не тільки у Дніпропетровській області, але й у Сибіру, Казахстані.

Особливий розвиток руху будівельних загонів відбувся тоді, коли у 1964 році ректором інституту став Павло Трохимович Резніченко.

Ректорська естафета:

Павло Трохимович Резніченко

БУДІВЕЛЬНИК БОЖОЮ МИЛІСТЮ – ПАВЛО ТРОХИМОВИЧ РЕЗНІЧЕНКО

Мабуть, зовсім не випадково ми називаємо виш, який закінчили, alma mater. Більшість героїв ювілейного збірника «ДБІ – ДІБІ – ПДАБА – роки, події, особистості» так називають, а точніше сказати, так вважають і, навіть, не уявляють свого життя без адреси Чернишевського 24 а і абревіатури ДІБІ – ПДАБА. Де б вони не були, куди б доля їх не заносила, а ДІБІ – ПДАБА світить їм наче незгасаюча зірка, що кличе, повсякчас нагадує – там твоє покликання, там твоє справжнє місце. До таких вірних, впевнених відноситься і Павло Трохимович Резніченко. Все його свідоме життя, всі пошуки, плани, всі значні події пов'язані з ДІБІ – ПДАБА. І продовжувалося це, майже, півстоліття. А почався цей неймовірно насичений, захоплюючe цікавий, а ще незвичайно послідовний шлях інженера-будівельника Павла Трохимовича Резніченка в 1945 році, коли сільський хлопець після закінчення середньої школи в селі Воронівка, Новомосковського району, Дніпропетровської області поступив на перший курс Дніпропетровського інженерно-будівельного інституту. З цього часу доля Павла Резніченка почала працювати над створенням його образу асистента, к. т. н., доцента, професора, завідувача кафедри, проректора, ректора, обра-

зом, що можна назвати одним висловом «Будівельник Божою милістю».

Починався шлях інженера-будівельника П. Т. Резніченка на далекій Півночі в м. Салехард. Сюди він приїхав за розподілом після закінчення ДІБІ в 1950 році. Протягом трьох років працював майстром, виконавцем робіт, інженером виробничо-технічного відділу при будівництві цивільних споруд м. Салехард, Цимлянської плотини на Волгодоні та інших об'єктів у м. Цимлянськ. Ці роки практичної багатопланової будівельної роботи приносили молодому фахівцю велике задоволення. Він наполегливо та старанно розкривав для себе секрети обраної професії. І з часом заглиблення в проблеми будівництва він відчував потребу у розширенні своїх професійних горизонтів. Звичайно, подальші пошуки випускник факультету Промислового та цивільного будівництва ДІБІ пов'язував тільки з рідним вишем. Куди він і повернувся в травні 1953 року. Спочатку працював начальником навчальної частини, потім був асистентом кафедри економіки, організації та планування будівництва. У грудні 1954 року здійснив свою мрію, продовжив поглиблені пошуки освоєння улюбленої професії в якості аспіранта Московського інженерно-будівельного інституту. За сумісництвом аспірант П. Т. Резніченко працює молодшим науковим співробітником у Науково-дослідному інституті організації та механізації будівництва (Москва).

Після закінчення навчання в аспірантурі 1957 року повертається на роботу в ДІБІ у якості асистента кафедри економіки, організації та планування будівництва. У 1958 році П. Т. Резніченко успішно захистив кандидатську дисертацію на тему: «Дослідження ефективних способів монтажу стін крупноблочних житлових та громадських споруд».

Молодий здібний, ерудований і наполегливий П. Т. Резніченко окрім роботи на кафедрі успішно справляється з обов'язками методиста заочного відділення інституту, а в вересні 1958 року його переводять на посаду завідувача Запорізьким вечірнім відділенням ДІБІ. У грудні 1958 року йому ВАКом присуджено науковий ступінь кандидата технічних наук. Це надає Павлу Трохимовичу право взяти участь у конкурсі на заміщення вакантної посади доцента кафедри технології будівельного виробництва. Як свідчить протокол засідання Вченої ради інституту від 14.06.1959 р., при обговоренні кандидатури П. Т. Резніченка професор П. І. Кудрявцев, доценти Б. С. Дубовий, К. А. Потресов та інші дали позитивну характеристику педагогічній, науково-дослідній і громадській роботі П. Т. Резніченка та підтримали пропозицію обрати його доцентом кафедри ТБВ. Зокрема К. А. Потресов відзначив: «Резніченко належить до тих людей, які без великого галасу роблять велику роботу. Він успішно виконує будь-яке завдання, завжди доводить доручену справу до кінця, досягає значних результатів». Цю характеристику особистості П. Т. Резніченка, яку надав завідувач кафедри ТБВ К. А. Потресов, можна поширити на будь-який етап подальшої діяльності Павла Трохимовича.

Треба відмітити, що саме з 1960 року почалося стрімке та бурхливе подолання численних щаблів у багатоплановій роботі П. Т. Резніченка. Поруч з навантаженням викладача, науковця-дослідника на кафедрі він виконував з 1 лютого 1960 року велику роботу в якості проректора по навчальній роботі, а з 9 квітня 1962 року був переведений на посаду проректора з наукової роботи ДІБІ, а з 1 серпня 1964 року його було призначено ректором ДІБІ. З цього часу почався найбільш продуктивний, змістовний період його життя. У

23-річній роботі ректора розквітнув яскравий талант інженера-будівельника, педагога, дослідника-науковця, видатного організатора численних перемог колективу ДІБІ.

Молодий 36-річний ректор-оптиміст і мрійник розумів багато і хотів багато, працював завзято, наполегливо, вражаючи і захоплюючи енергією всіх, з ким працював, кого навчав, до кого звертався зі своїми пропозиціями або проханнями про допомогу. Завдяки його винятковій працездатності, природньому оптимізму та глибокій вірі в необхідність і корисність будівельної справи, вже в перше десятиліття ректорства Павла Трохимовича (1964 – 1974) в інституті відбулися великі зміни. З'явилося три нових факультета: архітектурний, сільськогосподарського будівництва та будівельних конструкцій. З появою нових факультетів з великою кількістю нових спеціальностей треба було збільшувати щорічні набори студентів. Для цього в інституті в 1970 році було відкрито підготовче відділення, де готувався гарантований загін майбутніх студентів ДІБІ.

І результат цієї інтенсивної роботи колективу інституту на чолі з П. Т. Резніченком не заставив на себе чекати. У 1975 році прийом на шести факультетах денної форми навчання зріс на 25,5 % (з 850 до 1075 студентів). А всього у 1975 році в інституті вже навчалося 7830 студентів. З них 4306 – на денній формі і 274 – на підготовчому відділенні.

Далекоглядний ректор розумів, що високі показники студентської успішності повинні забезпечуватися досягненнями їхніх викладачів. А це може відбуватися за рахунок розвитку науково-дослідницької діяльності інституту. У цей час в вузі активно працювали за різноплановою тематикою сім галузевих лабораторій, а ще вчені багатьох кафедр розробляли госпдоговірні теми.

За ініціативою Павла Трохимовича всі наукові дослідження проводилися в тісному контакті і творчій співдружності науки з виробництвом. Для цієї роботи використовувалася нова сучасна форма підписання колективних договорів між вузом та підприємством. Таким чином, вчені ДІБІ, знаходячись у безпосередньому контакті з багатьма будівельними виробництвами та іншими спорідненими підприємствами, досягали значних успіхів, як у науковій роботі, так і в госпдоговорній діяльності. І зроблено це було за рахунок дослідження та впровадження своїх передових наукових розробок не тільки для підприємств Дніпропетровської області, а і для численних виробництв всієї країни.

Обсяг робіт, виконаних у творчій співдружності вузу з виробництвом зріс у 1975 році в порівнянні з 1971-м у 14 разів. У ці роки ученими інституту було опубліковано понад тисячу наукових робіт, отримано 16 нагород ВДНГ, 7 зарубіжних патентів, зареєстровано 110 винаходів.

Колективи всіх кафедр брали активну участь у науково-дослідній роботі. А відмінниками у цій роботі були професори Г. Д. Дібров, А. Б. Моргаєвський, О. П. Прусаков, М. Л. Русекевич та інші.

Ще однією характерною ознакою науково-дослідної діяльності ДІБІ було обов'язкове залучення до цієї роботи студентів всіх факультетів, починаючи з першого курсу.

Щорічно дослідницькою діяльністю займалися більш 400 студентів вузу, які отримували за свої винаходи нагороди численних конкурсів та олімпіад. Багато уваги розвитку студентської науки приділяв у своїй роботі викладача і професор П. Т. Резніченко. Працюючи всі роки свого ректорства за сумісництвом на кафедрі ТБВ, він читає лекції, проводить практичні заняття, здійснює керівництво кур-

совими та дипломними проектами. З притаманними йому ентузіазмом та натхненням бере участь в організації плідної наукової роботи студентів. Для цього спочатку організовує студентське проектно-конструкторське бюро (СПКД), де на протязі 1970 – 1980 років і проходять всі головні заходи студентської творчості. А надалі ця велика за обсягом робота корегувалася Радою з питань дослідних студентських пошуків на чолі з професором П. Т. Резніченком. Окрім успішного навчання, розвитку студентської науки великої уваги ректора потребувала робота студентських будівельних загонів. Ці загони інституту внесли свій вагомий внесок, працюючи на будовах Сибіру, Казахстану, на численних будовах у сільських районах Дніпропетровської області. Третій трудовий семестр тривав під час літніх канікул. Кожного дня ректор П. Т. Резніченко тримав руку на пульсі всіх подій життя своїх студентів-будівельників, пишався їхніми перемогами і радісно вітав з поверненням до рідного вишу на передодні нового навчального року.

Починаючи з 1964 року, Павло Трохимович Резніченко, обіймаючи посаду ректора, сумлінно та послідовно з року в рік намагався на основі передових ідей, що народжувалися в сфері вищої школи, розбудовувати свій рідний вуз.

Разом з колективом інституту йому вдалося втілити багато змістовних і корисних проектів у різних напрямах навчальної, наукової та виховної роботи. З цими здійсненими проектами ректор зустрів у 1980 році 50-річчя з дня заснування ДІБІ. До свого першого ювілею Дніпропетровський інженерно-будівельний інститут підійшов з великою кількістю здобутків і досягнень.

За півстоліття вуз підготував понад 20 тисяч висококваліфікованих спеціалістів. В інституті працювало 9 факуль-

тетів, 37 кафедр, навчання проводили 530 викладачів. Навчалося 7400 студентів, з них 5138 – на факультетах денної форми. Щорічно на перший курс на стаціонар зараховувалося 1075 студентів. ДІБІ став одним з провідних навчальних закладів України. Успіхи колективу були відмічені почесними урядовими нагородами групі співробітників вишу. Серед них був і П. Т. Резніченко. Його було нагороджено орденом «Знак пошани».

Відсвяткувавши ювілей, колектив інституту на чолі зі своїм ректором продовжував інтенсивну, плідну роботу. А П. Т. Резніченко саме в цей час вирішив здійснити свою велику, дерзновенну мрію – створити, збудувати окрему, красиву вузівську країну, де буде добре навчатися та жити майбутнім інженерам-будівельникам, де буде комфортно, з великим КПД працювати їхнім викладачам та продвигати стрімку наукову думку дослідникам-науковцям. Задумав нову справу і, як завжди, з великим натхненням почав її реалізацію. У 1981 році почалося будівництво 13-поверхового висотного навчального корпусу, а вже через два роки він був зданий в експлуатацію. У той же час був побудований гуртожиток № 5, що допомогло вирішити проблему розселення студентів з інших міст.

Будівництво й розширення інституту проходило під девізом, який любив повторювати ректор: «Побудуємо свій будинок своїми руками». Так були побудовані гуртожитки № 6, № 7, № 8, № 9. Як мудрий керівник Павло Трохимович розумів, що таким чином він не тільки забезпечує якісне проходження студентами виробничої практики і дає їм неоціненний досвід роботи, але й економить кошти для будівництва. Аналогічно були побудовані самий великий серед вузів України спортивний комплекс, плавальний басейн,

три великі корпуси на науково-дослідному полігоні, спортивно-оздоровчий табір для студентів та співробітників у селі Любимівка.

Такий широкомасштабний проект розбудови діючого вишу на той час був єдиним в Україні і реалізований він був у дуже короткий термін. Сталося це тому, що його автор виношував свою ідею багато років. Із початком будівництва в нього існував комплексний чіткий план, де творча мрія дослідника та конкретні розрахунки інженера були злиті в єдине ціле. Павло Трохимович Резніченко був не просто ректором інституту, що розбудовувався. Він був центром, навколо якого все рухалося, ним керувалося щоденно, щочасно. Його кожний день починався о 7 годині 30 хвилин ранку з короткої оперативки зі співробітниками господарчої частини вузу. П. Т. Резніченко досконально знав стан роботи на кожному будівельному майданчику: цегла, цемент, техніка, бригади будівельників, графік їхньої роботи, а ще чітка організація викладачами студентської практики на будівництві. Ніщо не залишалося без уваги ректора. Всі ранкові завдання перевірялися ним в кінці робочого дня, сповненого іншими ректорськими проблемами навчальної та наукової діяльності колективу. Його енергії, ентузіазму, натхненню не було меж.

Тому і сьогодні багатопланова робота ПДАБА успішно проходить у створеній ним країні, де виховуються покоління майбутніх будівників Дніпровського регіону.

А тоді на початку 1980-х років, здійснивши свою багаторічну мрію, Павло Трохимович замислив новий, тепер зовсім інший, гуманітарний проект у технічному вузі. Цей проект він виношував, формував, будував його різні складові протягом всієї своєї роботи викладача. Метою нового про-

екту було не просто за п'ять років підготувати професіонала, інженера-будівельника, а виховати по-справжньому високоосвічену людину, з широким культурним кругозором, з розумінням високих художніх здобутків світової культури. Для рішення цієї задачі в інституті склалася продумана система виховання студентів протягом усього періоду їхнього навчання. Значне місце в цій системі відводилося естетичній освіті. До читання лекцій спеціальних курсів залучалися творчі працівники театрів міста, обласної філармонії, телебачення, спеціалісти в галузі образотворчого мистецтва й кіно. Заняття проводилися у формі лекцій, колективного обговорення художніх творів, зустрічей з діячами культури й мистецтва. Все це створювало атмосферу творчості й духовності, що в свою чергу сприяло розвитку всіх жанрів художньої самодіяльності, яка теж стала важливим засобом естетичного виховання студентів.

Саме в цей час протягом майже п'ятнадцяти років традиційно в Дніпропетровському будівельному рівень багатьох творчих заходів був дуже високим. ДІБІ становився постійним лідером у щорічних конкурсах-фестивалях «Студентська весна». Численні інститутські колективи художньої самодіяльності завоювали перші місця на різних обласних, місцевих та республіканських конкурсах. Інструментальний ансамбль «Маки» (керівник В. А. Марховський), естрадний оркестр (керівник І. А. Бонет), хор української народної пісні «Україна» (керівник М. М. Родіонов) та багато інших були визнаними лідерами студентської художньої самодіяльності нашого міста. Центром естетичного виховання був новий студентський клуб, де за турботливим піклуванням ректора Резніченка були придбані: красиві яскраві костюми, нове оформлення сцени, музичні інструменти та радіотехніка.

А ректор був не тільки тим, хто забезпечував матеріальні потреби, а часто сам ініціював та активно брав участь у творчих виховних заходах. Ще в 1975 році, коли було створено музей історії вузу, Павло Трохимович заснував проект вшанування героїв Другої світової війни. Він був учасником всіх зустрічей ветеранів в музеї, а потім за його ініціативи такі дуже цікаві, з хвилюючими розповідями ветеранів, з яскравими виступами колективів художньої самодіяльності стали проводитися в новій залі студентського клубу. Тепла, зворушлива, сердечна атмосфера цих зустрічей нікого не залишала байдужими, виховний сенс цих заходів був дуже високим.

У всіх напрямах своєї діяльності П. Т. Резніченко залишався вдумливим науковцем-дослідником. Тому саме він, підсумовуючи численні творчі здобутки будівельного вишу, звернувся з пропозицією до співробітників кафедри філософії на чолі з професором Ф. І. Прокоф'євим проаналізувати всі аспекти виховної роботи та дати їм методичне обґрунтування. На кафедрі філософії було створено лабораторію естетичної освіти та виховання. Завдяки зусиллям науковців лабораторії за активної підтримки професора П. Т. Резніченка в будівельному інституті вперше в Україні було запроваджено систему естетичної освіти і виховання, за якою з I по IV курс студентами вивчалися курси основ музичного, театрального, образотворчого, кіно- і телевізійного мистецтва, а також технічної (промислової) естетики. Цю роботу виконували наукові співробітники лабораторії естетичної освіти і виховання С. І. Радченко, Т. Л. Фесік та Г. В. Александрова. За авторством Ф. І. Прокоф'єва, П. Т. Резніченка та С. І. Радченка була видана брошура «Организация системы эстетического воспитания» (1980), в якій розкривалися нау-

кові та методичні засади діючої системи. Досвід ДІБІ висвітлювався в газеті «Комсомольская правда» та журналі МВССО СРСР «Вестник высшей школы» № 4 (1980).

Сьогодні, готуючи цю публікацію про життя ректора П. Т. Резніченка, я зовсім несподівано для себе з'ясувала, що з результатами системи естетичного виховання ДІБІ доля звела мене ще у далекому 1986 році. У той час я працювала в Дніпропетровському державному театрі опери та балету в якості керівника літературної частини. В мої обов'язки входила пропаганда діяльності творчого колективу і для цієї роботи використовувалися різноманітні форми, в тому числі безпосереднє спілкування з глядачами. Частіше всього зустрічі з глядачами в мене відбулися під час глядацьких конференцій. Вони проходили після так званих цілеспрямованих відвідувань вистав тими чи іншими колективами нашого міста. Про проведення такої конференції мені повідомили в адміністрації театру з уточненням, що після перегляду балету А. Адана «Жизель» своїми враженнями хотіли би поділитися викладачі та студенти будівельного інституту. У визначений день перед початком вистави при аншлаговому зібранні глядачів, я розповіла про творчість французького композитора та історію створення його знаменитого балету. В кінці своєї розповіді повідомила, що ми з виконавцями головних партій народною артисткою України Леонорою Еллінської та заслуженим артистом України Миколою Войтенком із задоволенням вислухаємо враження від вистави наших шановних глядачів. За звичайною програмою подібні конференції проходили досить швидко. Відгуки глядачів були короткими з висловленням вдячності за прекрасне мистецтво. Цього ж разу ми опинилися зовсім в іншій обстановці. По-перше, бажаючих виступити та

поділитися своїми враженнями було дуже багато. Студенти-будівельники не тільки досить професійно охарактеризували концепцію постановки балету Адана саме в Дніпропетровському театрі, а ще й висловили декілька зауважень щодо виконавської майстерності артистів кордебалету. Леонора Еллінська, Микола Войтенко і я були приємно здивовані і в кінці конференції дякували глядачам за їхнє чутливе розуміння мистецтва театру. Не знаю, чи знав Павло Трохимович про цю театральну конференцію своїх студентів, але сподіваюся, що, якщо знав, то був задоволений її результатами.

А кожний його день, як завжди, починався рано, справ було багато і якось за цим великим навантаженням Павло Трохимович не помітив, що його рішення запрошувати відомих провідних вчених, докторів наук з інших навчальних закладів для проведення роботи по підвищенню рівня навчально-дослідницької роботи вузу, що це рішення не відповідає вимогам часу. ДІБІ гостро потребував широкого розвитку власної наукової думки, в колективі конче були потрібні свої доктори наук, які зростали в стінах інституту. Визначивши свої помилки, П. Т. Резніченко в квітні 1987 р. за власним бажанням залишив посаду ректора і повернувся на рідну кафедру ТБВ, де вісім років керував її роботою з притаманними йому наполегливістю та послідовністю. Читав лекції, проводив практичні заняття на самому високому науково-методичному рівні, слідкував за розвитком всіх напрямів діяльності кафедри в цілому, а ще уважно стежив за роботою кожного члена колективу.

Про плідну роботу П. Т. Резніченка свідчать його щорічні грунтовні звіти про діяльність кафедри і окремо про його власну роботу. Ці звіти зберігаються в архіві академії,

в особистій справі професора П. Т. Резніченка. Саме в одному з таких звітів читаємо про успішний захист у 1993 році кандидатської дисертації аспірантом Ктайшат Іяд на тему «Удосконалення технології виробництва бетонних робіт в монолітному житловому будівництві в умовах сухого жаркого клімату». Робота велася під науковим керівництвом П. Т. Резніченка – вченого, дослідника, інженера-будівельника, відомого фахівця в галузі великоблочного та великопанельного будівництва.

Проф. П. Т. Резніченко завжди був людиною з чіткою громадянською позицією і тому на протязі всього життя брав активну участь у суспільному житті. Два рази обирався депутатом районної і міської ради депутатів трудящих, членом президії обкому профспілки робітників освіти, вищої школи і наукових закладів, членом науково-технічної Ради Мінтяжбуду УРСР.

Плідна робота ректора, проф. П. Т. Резніченка була відзначена численними нагородами: нагрудним знаком «За отличные успехи в работе в области высшего образования СССР», медаллю «За освоение целинных земель» в 1968 р., за трудову активність і творчу ініціативу єдиним Всесоюзним знаком «Победитель социалистического соревнования 1976 года», медаллю «За доблестный труд» в 1978р., 2 орденами «Знак почета» в 1976 р. і 1981 р. та подяками за успіхи в справі військово-патріотичного виховання студентів і подальшого покращення матеріально-технічної бази вузу. Присуджене почесне звання «Заслуженный работник высшей школы УССР» А в 1994 р. проф. П. Т. Резніченко став дійсним членом Академії будівництва України.

Його насичене багатьма справами життя обірвала тяжка хвороба у 1995 році. Йому було 67 років.

Він безмежно любив свій інститут, залишався завжди вірним кращим традиціям своєї альма-матер, закликав теперішні і майбутні покоління будівельників: «Розбудовуйте свій дім своїми руками».

Він не тільки закликав розбудовувати свій дім, а і сам присвятив цій розбудові все своє життя. І залишив по собі добру пам'ять не одного покоління викладачів, студентів та співробітників ДІБІ – ПДАБА. Тому у 2018 році в ювілейний день – 90-річчя з дня народження Павла Трохимовича за ініціативою колективу кафедри технології будівельного виробництва аудиторії 318 (лабораторний корпус) було присвоєно ім'я ректора, професора Павла Трохимовича Резніченка. Про це повідомляє таблиця, що висить поруч з аудиторією і на якій можна прочитати: «Лекційна аудиторія імені професора Резніченка Павла Трохимовича, ректора Дніпропетровського інженерно-будівельного інституту, завідувача кафедри Технології будівельного виробництва, академіка Академії будівництва України».

На сьогоднішній день це єдина іменна аудиторія в академії, яка свідчить про те, що колектив пам’ятає Павла Трохимовича і розпочата ним робота не закінчується.

Т. А. Шпаковська,
провідний інженер ректорату

І ЦЕ ВСЕ ПРО НЬОГО...

РЕКТОР ДІБІ П. Т. РЕЗНІЧЕНКО В МОЇЙ ДОЛІ

В далекому 1971 році я закінчував сільську школу в с. Богданівка, Знам'янського району, Кіровоградської області. Своїми значними досягненнями наша школа була відома не тільки в Україні. Більше тридцяти років у школі велася продумана і результативна робота із залучення учнів до суспільно корисної праці, з підготовки їх до самостійного дорослого життя. Тут була створена перша в Україні учнівська виробнича бригада. Школа стала широко відомою лабораторією передової педагогічної думки в культурі управлінської діяльності, організації трудового навчання і виховання. Директором школи був відомий педагог і новатор шкільної освіти Герой Соціалістичної Праці Іван Гурович Ткаченко. Школа давала ґрунтовні знання, особливо з точних предметів, таких як математика, фізика, хімія. І випускники школи, хто хотів далі отримати вищу освіту, майже всі вступали в вищі навчальні заклади. Випадки, коли випускник здавав екзамени і не вступав до вузу, розглядалися в школі як надзвичайна подія і були предметом обговорення в педагогічному колективі з точки зору, де і хто недопрацював. Хлопці, зазвичай, поступали в вищі військові училища. Про високий професійний рівень педагогів і, як слідство, також високий рівень підготовки випускників Богданівської школи, говорить той факт, що звичайна сільська школа дала Україні двох міністрів освіти: це Олександр Мефодійович Маринич (1920 – 2008) – член-кореспондент НАН України,

доктор географічних наук, професор Київського національного університету імені Тараса Шевченка, Міністр освіти УРСР (1971 – 1979), депутат Верховної Ради УРСР декількох скликань; Станіслав Миколайович Ніколаєнко (1956 р. н.) – ректор Національного університету біоресурсів і природокористування України, Міністр освіти і науки України (2005 – 2007), Народний депутат України кількох скликань, професор, доктор педагогічних наук, член-кореспондент Національної академії педагогічних наук України; а також знаних освітян, таких як: Іван Ілліч Гетьман (1931 – 1981), ректор Тернопільського державного медичного інституту (1972 – 1981), к. мед. н., професор; Віктор Григорович Шевченко – президент Російської Академії безпеки та оборони (2000 – 2009), директор Національної академії безпеки, оборони і правопорядку (2003 – 2008), академік Російської Академії природничих наук, к. філософ. н., доктор юридичних наук, професор і інш.

В с. Богданівка існували колгосп, лісництво, військова частина, залізнична станція, меблевий комбінат, тому в школі виробниче навчання для хлопців відбувалося за двома напрямами – тракторист і столяр. Після восьмого класу я вибрав клас, де навчалися на столяра. Окрім звичайних речей виробництва з дерева, нас навчали техніці інкрустації по дереву. Інкрустація (лат. Incrustatio – букв. «покриття корою») – техніка виконання творів декоративно-прикладного мистецтва, оздоблення виробів різнокольоровими шматочками твердих матеріалів, зокрема зі шпону дерев цінних порід. То ж уже зі школи я мав деяке відношення до творчої діяльності. Вчився я в школі на відмінно, вигравав районні олімпіади майже з усіх предметів. Крім того, мав хист до малювання. Правда, техніки малювання нам не викладали,

бо цей предмет вів учитель з іншого предмету «на громадських засадах».

При виборі майбутньої професії велику роль відіграв момент, коли з книжок я дізнався, що існує така професія як «архітектор» (у перекладі з грецької – «головний будівельник»). Це слово «архітектор» і напрям діяльності так запали мені в душу, що я вирішив після закінчення школи навчатися в будівельному вузі на архітектора. Інформації на той час про місцезнаходження таких закладів було мало, проте я дізнався, що найближчими містами до с. Богданівки, де є будівельні вузи в Україні, є Київ (280 км від села) і Дніпропетровськ (220 км від села). Зважаючи на те, що у Дніпрі вже навчалася на модель'єра-конструктора одягу моя старша сестра, то вирішив їхати в Дніпропетровськ.

Закінчив школу з Золотою медаллю «За відмінні успіхи в навчанні, праці і зразкову поведінку». І для мене було приємною несподіванкою, коли я, як золотий медаліст, отримав листівку-запрошення до вступу в Дніпропетровський інженерно-будівельного інституту. Ніби, хтось уже знав, що я хочу вступати до інженерно-будівельного інституту. Та листівка була підписана особисто ректором інституту П. Т. Резніченком. Так я заочно познайомився з Павлом Трохимовичем. Як я розумію, це була своєрідна агітація, і коли я поступав до інституту, з України до ДІБІ приїхали поступати майже сотня золотих медалістів, які отримали такі ж запрошення. На той час золоті медалісти користувалися пільгою – при успішній здачі профільного предмету на «відмінно», вони автоматично зараховувалися до вузу.

Особисте знайомство з ректором Павлом Трохимовичем Резніченком відбулося в його кабінеті, коли я приїхав здавати документи до вступу на архітектурний факультет

і привіз декілька своїх робіт з інкрустації по дереву. Одна з них – це Червона площа в м. Москва з собором Василя Блаженного, виконана була з усіма найдрібнішими деталями, а друга, мені здається, то був гарний дівочий профіль з рослинним фоном, що уособлювали весну, молодість і красу.

Як сьогодні пам'ятаю кремезну і величаву постать Павла Трохимовича, який сидів за своїм столом в кабінеті ректора. Інкрустації йому дуже сподобалися і він сказав, що «ми їх віддамо до музею». Пізніше мені розповідали, що бачили ці роботи у Павла Трохимовича вдома, отже, дійсно, вони йому сподобалися. Радий, що мої роботи з 1971 року доставляли Павлу Трохимовичу приємні емоції по життю! А тоді, під час нашої першої зустрічі, Ректор перепитав, чи відвідував я художню школу, тому що профільним предметом при вступі на архітектурний факультет було «малювання». Причому, складання екзамену відбувалося в два етапи – в один із днів малювали з натури античну «голову», а в інший – «капітель». Я відповів, що малюванню я не навчався в художній школі і, взагалі, що таке «капітель» я чую вперше. На що він зауважив, що мені буде важко скласти екзамен з малювання без попередньої підготовки в художній школі.

І, дійсно, коли я вперше побачив на екзамені гіпсову голову, то пропорції елементів голови я передав, думаю, непогано, але, не володіючи технікою штриховки олівцем, світлотіні в мене вийшли «не дуже» і на екзамені за голову я отримав «трійку». Наступну капітель я намалював уже на «п'ятірку», бо одного уроку на екзамені виявилося достатнім, щоб освоїти техніку малювання. Пам'ятаю, що мій рисунок капітелі протягом довгих років висів в приймальній комісії, як приклад для абітурієнтів, що хотіли вступати на

архітектурний факультет. Таким чином, я був змушений здавати ще екзамен з креслення. Його я здав на «п'ятірку».

Те, що Павло Трохимович при всій своїй занятості особисто відслідковував ситуацію з абітурієнтами свідчить той факт, що після результатів екзамену з креслення я знову був запрошений до ректора і він мені запропонував поступати на факультет Промислового та цивільного будівництва. При цьому сказав, що після першого семестру, при добрих результатах навчання, я буду мати змогу перевестися на архітектурний факультет. Звичайно, я послухався його поради, і здавши на відмінно усні екзамени з фізики і математики, став студентом факультету ПЦБ ДІБІ.

Думаю, що не без його участі я став старостою групи, незважаючи на те, що з нами у той рік вперше навчалися студенти після підготовчого відділення, які на той час були вдвічі старші за нас, вчорашніх школярів, деяким з них було уже по 35 років – це була на той час межа, яка дозволяла вступати на очну форму навчання. Як правило, це були виробничники, члени КПРС і після служби в армії. Вони навчалися за направленням від виробництва.

Навчався я охоче і на «відмінно» з усіх предметів, то ж після першого семестру я вдруге був запрошений до ректора П. Т. Резніченка і він запитав: «Ну то що, хочеш перейти на архітектурний факультет?». До того часу я уже розібрався з можливостями самореалізації в професіях «архітектор» чи «будівельник» і на його питання відповів: «Дякую, я залишуся на факультеті ПЦБ».

Пізніше Павло Трохимович читав нашому студентському потоку лекції з Технології будівельного виробництва. Правда, це були не скільки лекції з цього предмету, бо він часто говорив, що «про це ви можете прочитати в підручнику»,

а розповідав про реальне життя інституту, проблеми міста, про його враження від цікавих закордонних подорожей, про нові технології. Слухали студенти його з великою зацікавленістю. Чесно кажучи, зустрічі на його лекціях були не дуже частими, його будь-коли підміняли інші лектори. Оскільки Павло Трохимович був надзвичайно енергійною і рухливою людиною і, як я уже сьогодні розумію, вирішував питання на багаточисельних зустрічах і перемовинах що – до діяльності інституту. Відмінників навчання він дуже поважав і зі свого предмету завжди ставив «автомат» на екзаменах, тобто без складання іспиту.

Після закінчення третього курсу, як відміннику навчання, ректор вручав мені на сцені актової зали (сьогодні 517 аудиторія) пам'ятного годинника, сказавши при цьому, що «радий, що я в вас не помилився». Мені було надзвичайно приємним почути такі слова.

В інституті з третього курсу я почав працювати на кафедрі залізобетонних та кам'яних конструкцій з дослідженнями елементів центрифугованих залізобетонних конструкцій з к. т. н., доцентом Валентином Михайловичем Баташевим, який готував докторську дисертацію. Такі цікаві дослідження привели мене до думки надалі займатися наукою. І тут знову в моєму становленні, як науковця, Павло Трохимович, як добрий ангел-охоронець, відіграв важливу роль, про що я з вдячністю згадую.

Закінчив я інститут в 1976 році з дипломом з відзнакою і отримав рекомендацію в аспірантуру. Труднощі були в тому, що закінчувався термін прописки в гуртожитку і залишитися працювати або навчатися в місті Дніпропетровську на той час, як у закритому місті, було дуже проблематично. Не знаю, чим я приглянувся ректору, але я знову був запро-

шений до його кабінету і відбулася розмова про те, що якщо я вирішу проблему з пропискою, то він залишить мене на роботі в інституті. Проблему з пропискою я вирішив, прописавшись в квартирі родичів свого шкільного друга Анатолія Семеновича Кірнарського. До речі, сьогодні він – доктор технічних наук, живе з сім'єю в Німеччині і працює на одній з провідних світових фірм у галузі збагачення матеріалів «Інжиніринг Доберсек Гмбх» головним спеціалістом. То ж після закінчення інституту з доброї руки П. Т. Резніченка я залишився в інституті і був направлений старшим інженером у галузеву лабораторію тепломонтажних робіт, науковим керівником якої на той час був к. т. н. В. В. Пивоваров.

Після деякого часу роботи в лабораторії Павло Трохимович запропонував мені перейти на роботу на кафедру «Архітектура», очевидно, пам'ятаючи моє прагнення при вступі до інституту стати архітектором. Потрапити в склад викладачів на той час було надзвичайно престижно, тому я залюбки прийняв таку пропозицію. Ще раз хочу підкреслити, що П. Т. Резніченко, на мій погляд, був надзвичайно уважним і небайдужим до людей і займався селекцією спеціалістів, в яких бачив потенціал і користь для інституту.

Після служби в армії на Далекому Сході і роботи старшим науковим співробітником в Хабаровському політехнічному інституті, я повернувся в ДІБІ в науково-дослідну лабораторію кафедри залізобетонних та кам'яних конструкцій, де мав намір працювати над дисертацією під керівництвом д. т. н. В. М. Баташева. Почав готувати обладнання для експериментальних досліджень з центрифугованими конструкціями, але в зв'язку з від'їздом Валентина Михайловича до Мінська такі дослідження втратили актуальність. І знову в моїй долі Павло Трохимович відіграв надзвичайно важли-

ву роль. Незважаючи на мій уже немолодий вік і сімейний «багаж» (мені було майже 30 років і я уже мав двох маленьких за віком дітей), я вирішив вступати в аспірантуру Науково-дослідного інституту бетону та залізобетону (НДІЗБ, м. Москва), на той час провідного за цим напрямом в бувшому СРСР, а можливо, і в Європі. Але на той час московські НДІ брали тільки, в так звану, «цільову» аспірантуру, щоб випускники аспірантури не залишалися в столиці, тому в цільову аспірантуру направлялися тільки за заявками відповідних республіканських міністерств. Отримати таку заявку було не так просто в Україні, бо у нас був свій Науково-дослідний інститут будівельних конструкцій (НДІБК). Павло Трохимович за власної ініціативи приймає рішення надати мені гарантійного листа, що я обов'язково повернуся після аспірантури в ДІБІ.

Таким чином, він знову, як добра фея, втрутився в мою долю. Здавши надзвичайно складні екзамени і витримавши потужну конкуренцію серед цільових абітурієнтів, я поступив в аспірантуру НДІЗБ. Після аспірантури я, дійсно, повернувся в ДІБІ на кафедру залізобетонних і кам'яних конструкцій. І з цього моменту все моє подальше життя по сьогоднішній час пов'язане з вишем, путівку до якого мені вручив П. Т. Резніченко у далекому 1971 році.

Пам'ятаю останню неформальну зустріч з Павлом Трохимовичем, на той час я уже був доцентом на кафедрі, а Павло Трохимович уже не був ректором, а працював професором кафедри технології будівельного виробництва. Відбувалася вона на святкуванні дня народження Валентина Матвійовича Глущенка. Ми сиділи в кабінеті професора В. М. Глущенка і я з вдячністю говорив П. Т. Резніченку про всі ті віхи в моїй долі, де він допомагав і словом, і ділом.

Правду кажучи, я і гадки не мав, що майже через 48 років після нашого знайомства з Ректором Павлом Трохимовичем Резніченком, колектив академії мене обере ректором нашого славного ДІБІ – ПДАБА і я буду працювати в його кабінеті, згадуючи його людяність, душевне тепло і духовне багатство, якими він щедро поділився зі мною, як і з багатьма іншими. Для мене він назавжди залишається людиною, яка багато в чому визначила професійний шлях і долю пересічного сільського хлопця із звичайної робітничо-селянської родини.

Жалкую, що мало спілкувався з Ректором П. Т. Резніченком. Пам'ятаю його постать у дворі інституту, де він кожного ранку зустрічався з проректором, а також старшим прорабом, працівниками адміністративно-господарчої частини, вислуховував їх і ставив задачі. А ще Павло Трохимович Резніченко був справжнім Будівничим, за безпосередньої участі якого розбудовувалася і розвивалася інфраструктура академії. Це тільки сьогодні я можу з вдячністю оцінити скільки інтелекту, сил, енергії, часу було вкладено Ректором П. Т. Резніченком в ті добрі справи, завдяки яким ми і сьогодні залишаємося найкращим архітектурно-будівельним ЗВО України.

Свою велику шану і світлу пам'ять про Ректора Павла Трохимовича Резніченка я вбачаю в модернізації всіх напрямів діяльності ПДАБА, щоб стати провідним архітектурно-будівельним університетом України європейського рівня завдяки інтеграції в міжнародний науково-освітній простір, збереженню та розвитку традицій і досягнень школи ДІБІ – ПДАБА. А також творчого застосування світового надбання у сфері фундаментальних і прикладних досліджень. Окрім того необхідно створити такий мікроклімат

в колективі академії, щоб кожна особистість – студент, викладач, науково-педагогічний працівник, технічний спеціаліст – зміг гармонійно розвиватися і повністю реалізувати свій потенціал на користь своєї родини, академії, територіальної громади, держави – України.

М. В. Савицький,
професор, ректор ПДАБА

СПІВРОБІТНИКИ ДІБІ – ПДАБА ЗГАДУЮТЬ ПРО П. Т. РЕЗНІЧЕНКА

А. М. Березок, професор, зав. кафедри ТБВ:

Людина велика в своїх творіннях. Це в повній мірі відноситься до професора П. Т. Резніченка, завідувача кафедри ТБВ, ректора, творця-будівельника. Ні на мить він не забував про справи, розвиток рідного інженерно-будівельного інституту. Не тільки у відрядженнях, на ділових форумах та наукових конференціях, а й на відпочинку, у відпустці він виношував плани про нові напрями розвитку інституту, удосконалення навчально-виховного процесу. З таких відряджень П. Т. Резніченко повертався з альбомами, архітектурно-будівельними проектами, зарисовками. Курорт м. Кисловодськ надихнув на добудову 5-ти поверхової частини головного корпусу, де знаходяться деканати будівельного та механічного факультетів, розширені площі обчислювального центру.

Отримували завдання і в одному пориві працювали викладачі, науковці та співробітники кафедр архітектури, залізобетонних і металевих конструкцій, основ та фундаментів та ін. Долучалися до проектних робіт і студенти, які плідно співпрацювали в студентському проектно-конструкторському бюро ДІБІ. А втілювали в життя ці задуми, звичайно ж, студенти. Створені студентські будівельні загони, які під керівництвом проректора С. Л .Шостака разом з працівниками адміністративно-господарської частини поетапно розбудовували інститут. Студенти всіх факультетів під час ознайомчих, технологічних та виробничих практик набували практичного досвіду та додавали свій вклад у здійснення цих масштабних проектів. Кожний робочий день ректо-

ра-будівельника починався о 7-30 з наради безпосередньо на господарському дворі інституту.

Наступними кроками після плідних відпусток і поїздок ректора П. Т. Резніченка стали надбудова 4-х поверхів над механічними майстернями, нині там відділ кадрів, деканат ЦІтаЕ, НДЧ, потім прибудова 5-ти поверхової частини крила, де розташовані АТС, кафедра хімії, навчальні аудиторії. Грандіозні плани хазяїна, будівельника проф. П. Т. Резніченка по покращенню житлових умов студентів руками студентів будівельних загонів здійснилися побудовою гуртожитку № 4, блоку гуртожитків з № 5 по № 9, Для відпочинку сімей співробітників і студентів побудований спортивний табір в с. Любимівка. Для покращення умов для наукових досліджень і навчального процесу освоєні величезні площі полігону з трьома корпусами. А потім новий навчальний 13-ти поверховий корпус...

Професор П. Т. Резніченко був чуйний, уважний, людяний керівник. Викладачі та співробітники кафедри технології будівельного виробництва з великою шаною, з почуттям гордості пам'ятають нашого зав. кафедри ТБВ, ректора, хазяїна-будівельника.

І. Ф. Огданський, к. т. н., доцент кафедри ТБВ:

Для мене ювілей – 100-річчя з дні народження професора П. Т. Резніченка насамперед екскурс в ті часи, коли я плідно працював з вченим, проф. П. Т. Резніченком у великому дружному колективі галузевої Територіальної науково-дослідної лабораторії організації і економіки будівництва (ТНДЛОЕБ), завідувачем якої я був з 1980 р. по 1989 р., а проф. П. Т. Резніченко в 1968 – 1971 рр. являвся науковим керівником. Великий обсяг наукових розробок по удоско-

наленню повнозбірного крупнопанельного домобудування, тісні наукові зв'язки з домобудівними комбінатами, Голсиббудстрой дали поштовх до захисту низки дисертацій в спеціалізованій Раді, яку відкрив та очолював проф. П. Т. Резніченко.

Новим етапом розвитку науки та виробництва був бурхливий розвиток індустріального монолітного домобудування, і саме проф. П. Т. Резніченко від України, проф. С. С. Атаєв від Білорусії і проф. А. А. Афанасьєв від РСФСР стояли біля витоків удосконалення виробництва бетонних робіт. Проф. П. Т. Резніченко завжди допомагав вченим, активно брав участь у конференціях по монолітному домобудуванню, виступав з доповідями. Зведення чотирьох 16-ти поверхових житлових будинків на масиві Комунар та двох висотних на масиві Перемога, вибрані ефективні опалубні системи для будівництва житла в м. Кременчуг – це внесок ТНДЛОЕБ та проф. П. Т. Резніченка особисто. Велика увага приділялася розширенню матеріальної, науково-дослідної бази інституту і становленню його як одного із провідних будівельних вузів.

Показовим є уміння працювати з людьми, повага та увага як до співробітників, так і до студентів, тому випускники ДІБІ з почуттям власної подяки при першому ж звертанні ректора допомагали вирішувати питання розбудови інституту. Таким запам'ятався вчений, проф. П. Т. Резніченко всім, хто мав честь з ним працювати та спілкуватися.

О. П. Мартиш, к. т. н., доцент кафедри ТБВ, голова профбюро факультету ПЦБ:

Доленосною стала моя співбесіда з ректором ДІБІ, як випускниці школи з золотою медаллю, абітурієнтки. Слова

проф. П. Т. Резніченка про можливості для студентів в оволодінні професією будівельника, заняття спортом та художньою самодіяльністю були дуже переконливими. Студенткою окрім теоретичних знань я отримала практичні навики майстра, муляра, штукатура в студентських будівельних загонах за комсомольськими путівками на будівництві об'єктів в Казахстані при освоєнні цілинних земель, с. Березівка на Байкало-Амурській магістралі, Дніпропетровській області.

Попри завантаження справами, проф. П. Т. Резніченко знаходив час для спілкування та консультацій студентам, читав ретельно підготовлені лекції професіонально, натхненно, цікаво, часто наводив приклади з будівництва реальних об'єктів, окреслював напрями можливих наукових досліджень в області технології будівництва. Відпрацювавши термін державного розподілу, як молодий спеціаліст, інженером технічного нагляду на будівництві спорткомплексу Ленінської лінійки та реконструкції корпусу «Хрустальний» Всесоюзного піонерського табору «Артек», я вступила до аспірантури ДІБІ і працювала на кафедрі, якою керував справжній спеціаліст-будівельник, висококваліфікований педагог, заслужений працівник вищої школи, уважний і вимогливий професіонал проф. П. Т. Резніченко, чим і пишаюся, як тисячі і тисячі випускників нашого вузу.

С. І. Данченко, голова клубу «Джерело», заслужений працівник культури України:

Я думаю, багато хто зі мною погодиться, що сторінки історії ДІБІ в 1970 – 1980-і роки, коли інститут очолював ректор П. Т. Резніченко, – незабутні! Ці віхи історії відображені в музеї, в історико-ювілейних альбомах, книгах, на стендах у читальних залах бібліотеки.

Зустріч з Павлом Трохимовичем у мене відбулася відразу ж в перший рік роботи в інституті, коли за моїм сценарієм разом з парткомом, комітетом комсомолу, музеєм, бібліотекою було проведено тематичний вечір «Не розлучуся з комсомолом» у щойно відкритій, новій актовій залі. На заході був присутній ректор Павло Трохимович. Після цього вечора Павло Трохимович викликав до себе в кабінет мене, директора бібліотеки Е. А. Нестеренко і запропонував в цьому залі проводити цикли програм про долі учасників війни, які працюють в інституті, зустрічі зі студентами-афганцями, студентами будзагонів, з діячами літератури і мистецтва міста...

І ці пропозиції ректора, його поради стали втілюватися в реальність: на сцені актової зали – літопис війни з живими героями в циклах «Оборона», «Підпілля», «Звільнення», «Перемога»; в новій читальній залі гуртожитку № 7 – українські вечорниці, вистави театрів міста, вечори відпочинку за чашкою чаю; в залі Вченої ради – зустрічі з вченими; в спортивно-оздоровчому таборі – цикли програм для студентів, які проходять практику з геодезії, і відпочиваючих викладачів, співробітників і їхніх дітей. Павло Трохимович дуже любив табір ДІБІ, часто приїжджав туди відпочити і взяти участь в наших пізнавально-розважальних заходах.

Ось такий був Він – прекрасний керівник, який постійно піклувався про студентів, викладачів і співробітників свого колективу. Людина дивовижної доброти, культури і чоловічої чарівності.

Ю. А. Ойна, директор студентського клубу:

Павло Трохимович Резніченко був засновником творчого молодіжного руху, створивши студентський клуб в ДІБІ. Основним завданням цього напряму стало утворення чис-

ленних різножанрових колективів художньої самодіяльності. Для успішної роботи студентського клубу була придбана музична і технічна апаратура; різновид музичних інструментів, а так само чудові костюми для виступів на сцені.

Протягом багатьох років колективи художньої самодіяльності посідали перші місця на Міжвузівському фестивалі «Студентська весна», а так само брали участь в інших численних конкурсах і концертах, завойовуючи перемогу. В даний час студентський клуб гідно продовжує справу, розпочату П. Т. Резніченком. І так само гідно займає призові місця і «Гран-Прі».

Ректорська естафета:

Володимир Іванович Большаков

СЕНС ЙОГО ЖИТТЯ – ДІБІ – ПДАБА ЗАВЖДИ

Слово «будівельний» з'явилося в його житті в 1969 році. Він поступив в аспірантуру Московського будівельного інституту. Тоді аспірант В. І. Большаков і його науковий керівник, професор М. А. Тилкін разом визначили тему його майбутньої дисертації: «Дослідження структури і властивості високоміцної будівельної сталі». Експериментальну частину він виконував в Інституті металофізики ЦНІІЧМ ім. І. П. Бардіна. Основним методом дослідження стала трансмісійна дифракційна електронна мікроскопія.

Керуючись вимогами обраного ним подальшого дослідження властивостей, високоміцної саме будівельної сталі. Після закінчення аспірантури у 1972 році В. І. Большаков почав працювати молодшим науковим співробітником у Дніпропетровському інженерно-будівельному інституті (ДІБІ) на кафедрі металевих, дерев'яних та пластмасових конструкцій (МДПК) у лабораторії монтажних робіт Мінмонтажспецбуду УРСР. І з цього часу слово «будівельний» у його біографії посіло основне місце. І ось вже 48 років визначає всі головні напрями його багатопланової діяльності.

А тоді, на початку 1970-х років, молодий дослідник, працюючи на кафедрі МДПК, успішно захистив кандидатську дисертацію (1973 р.) і був переведений на посаду старшого

наукового співробітника. З великим ентузіазмом, наполегливістю, завзяттям і професійною зацікавленістю В. І. Большаков проводить унікальні натурні випробування 32-метрових стропильних ферм, виготовлених з термічно зміцнених куточків. Ця тематика досліджень була актуальною, відповідала потребам часу. Саме у той період з загального балансу країни 28 млн т металу було потрібно для будівництва.

В. І. Большаков очолив у ДІБІ групу вчених (Л. Т. Полюшкіна, М. І. Волинський, А. Н. Лук'янскова), яка почала активно працювати по випробуванню натурних металевих конструкцій, виготовлених з термічно зміцнених сталей, в тісному контакті з заводом металевих конструкцій ім. І. В. Бабушкіна. Молоді дослідники на чолі з В. І. Большаковим проводили випробування будівельних виробів у натуральну величину, використовуючи силову підлогу в унікальному цеху кафедри металевих конструкцій ДІБІ. В результаті цього експерименту було показано, що несуча здатність ферм з термічно зміцнених куточків підвищується в 1,7 раза. Ці розробки дозволили включити термічно зміцнені маловуглецеві сталі в СНіП-II-23-81, випуск 3.72, а далі і в більш пізні його редакції.

Зазначені розробки виконувалися і обговорювалися колективом наукових співробітників кафедри металевих конструкцій ДІБІ, лабораторії монтажних робіт, де поруч працювали досвідчені вчені, доценти: Л. В. Косицький, Н. М. Писанко, П. І. Гвай, В. В. Бабич, І. К. Флоров та молоді інженери групи В.І.Большакова: А. Н. Лукьянскова, В. М. Ричагов, М. І. Волинський, В. П. Матяш. Ця сумісна дослідницька робота вчених різних поколінь сприяла формуванню у молодих фахівців широких наукових поглядів і глибоких методичних підходів до вирішення виникаючих проблем.

У 1975 році В. І. Большакову було присвоєно ВАК звання старшого наукового співробітника. А в 1976 році його було обрано доцентом кафедри МДПК, де він успішно працював до 1979 року.

На той час Володимира Івановича характеризує велика працездатність, постійна стрімка енергія наукового пошуку, прагнення досягти позитивних результатів і втілення цих результатів у практику життя. Він активно працює над докторською дисертацією, виконує ряд науково-дослідних робіт по держзамовленням та госпдоговорам.

Розвиваючи, створений академіком АН УРСР К. Ф. Стародубовим, науковий напрям – термічне зміцнення прокату, В. І. Большаков застосував метод трансмісійної просвічувальної мікроскопії, розкрив природу незвично сильного зміцнення будівельних сталей, пов'язаного з субструктурним зміцненням. Він уперше довів можливість зміцнення будівельних сталей в масовому потоці їхнього виробництва без застосування термічної обробки і багатократних нагрівів металу під загартування і відпустку. Грунтуючись на новій концепції контрольованого прокату, він розробив нову технологію зміцнення високоміцних легованих бейнітних сталей.

Цей цикл робіт було завершено використанням сталей підвищеної та високої міцності при будівництві низки унікальних об'єктів з великим економічним ефектом. Сталі з нітридним зміцненням типу 16Г2АФ були використані при виготовленні каркасу готелю (м. Київ); каркасу будівлі інституту «Київсанпроект»; бункерної естакади ДП-9 «Криворіжсталі»; корпусу збагачення Дніпровського ГОКа; конструкції автодорожнього мосту через ріку Дніпро (м. Запоріжжя) (зниження ваги конструкцій 25 – 30 %).

У 1979 році ректор ДІБІ, професор П. Т. Резніченко запропонував В. І. Большакову поїхати у Велику Британію на 10-місячне стажування в Інститут науки і технології (ЮМІСТ) при Манчестерському університеті. Перед від'їздом В. І. Большаков був переведений на посаду доцента на кафедру технології металів ДІБІ, де він продовжив свої дослідження, предметом яких були сталі, призначені для контрольованої прокатки. Проводилось дослідження сталей типу 09Г2ФБ, мікролеговані ванадієм і ніобієм, виготовлені на стані 3000 меткомбінату «Азовсталь» (нині ПАО «МК «Азовсталь»). Також була досліджена структура сталі для контрольованої прокатки. Ці роботи були продовжені В. І. Большаковим під час стажування у Великої Британії в Інституті науки і технології при Манчестерському університеті. Під керівництвом професора Р. Прейстнера – одного з основоположників контрольованої прокатки в Англії. За 10 місяців стажування В. І. Большаков провів експеримент по впливу легування і термомеханічної обробки на механічні властивості англійських сталей, виплавлених у Шеффілді.

А головне в Англії був проведений експеримент на сталі, привезеній з нашої країни, – 09Г2ФБ. Основним методом дослідження була просвічувальна електронна мікроскопія, в тому числі і високовольтна (1000 кВ мікроскоп у Шеффілді). До матеріалів, отриманих В. І. Большаковим у період його роботи доцентом на кафедрі МДПК (1976 – 1979), додався великий масив даних, що з'явилися під час стажування у Великій Британії. Результати всіх проведених досліджень потребували глибокого аналізу та оформлення їх у формі докторської дисертації. Захист якої за темою «Розробка теоретичних основ та впровадження процесів субструктурного зміцнення будівельних сталей з підвищенням їхніх експлу-

атаційних властивостей» відбувся в грудні 1985 року. Повідомлення про присудження йому наукового ступеня доктора технічних наук В. І. Большаков отримав у квітні 1986 р. Після цього він був обраний завідувачем кафедри технології металів ДІБІ, де почав читати курси лекцій «Матеріалознавство» та «Металознавство і зварювання».

Починаючи роботу на кафедрі технології металів, Володимир Іванович задумує кардинальну перебудову структури кафедри і реорганізацію навчального процесу. Кафедра стає провідною на механічному факультеті і змінює назву. Відтепер вона називається кафедра матеріалознавства та обробки матеріалів. Її керівник проявляє виняткове вміння працювати з колективом. Без уваги і обговорення не залишається ні одна корисна пропозиція, висловлена кимось із співробітників і колег. Він завжди готовий підтримати цікаву ідею, оцінити по заслугах виконану роботу. Справжній ентузіазм В. І. Большакова, його рідкісна працездатність і увага до кожного створюють в очолюваному ним колективі здорову творчу обстановку.

Поряд з педагогічною роботою під керівництвом В. І. Большакова проводяться дослідження, розробки, експертизи і створення практичних рекомендацій по вдосконаленню технології контрольованої прокатки та прямого гарту. У цих дослідженнях і розробках він плідно співпрацював з відомими вченими інших ВНЗ та НДІ М. Л. Бернштейном, Ю. М. Тараном-Жовниром, І. Г. Узловим, І. Є. Долженковим, Г. М. Воробйовим. А також співробітниками кафедри технології металів (ДІБІ) та Інститутом чорної металургії АН УРСР – О. П. Носенком, Л. М. Дейнеко, Г. Д. Сухомліним, А. М. Лук'янськовою, Н. А. Смол'яніновою, В. М. Ричаговим, Є. Аскеровим, А. Я. Спільником. Всі вони згодом захисти-

ли кандидатські та докторські дисертації під керівництвом В. І. Большакова та увійшли в сформовану наукову школу професора.

У 1987 році В. І. Большаков отримав звання професора. Його робота по реорганізації кафедри продовжується. Розширюється коло лекційних курсів, створюється низка дослідницьких лабораторій і в цій роботі беруть учать всі покоління викладачів, співробітників нової кафедри матеріалознавства і обробки матеріалів.

У 1987 році підходить термін чергових ректорських виборів. Професор В. І. Большаков вирішує взяти в них участь. Треба відмітити, що це були перші демократичні вибори в ДІБІ. Вони проходили в два тури, а до цього часу ректори вузу не обиралися, а назначалися зверху, керівними органами області та затверджувалися Міністерством вищої освіти. За новими правилами виборів В. І. Большаков проходить у другий тур і за результатами голосування випереджає колег-професорів В. Ф. Рожко і А. П. Приходько. Так почався новий життєвий етап, який дозволив В. І. Большакову в повній мірі проявитися як видатному вченому, організатору навчально-виробничого процесу і педагогу. Усі наступні роки покладені ним на формування та розвиток ДІБІ, як одного з провідних вищих навчальних закладів України.

Від свого попередника, ректора, професора П. Т. Резніченка, який 23 роки наполегливо і послідовно вибудовував чудову будівельну країну, колиску майбутніх будівельників Придніпров'я, В. І. Большаков отримав у спадок міцну матеріально-технічну базу, нові начальні корпуси, студентські гуртожитки, спортивний комплекс з плавальним басейном. А також спортивний табір і військовий полігон. 41-річний, амбітний, сповнений грандіозних планів, ректор розумів,

що йому треба знайти свій шлях, свою концепцію розвитку тепер для нього єдиного і головного інституту – Дніпропетровського інженерно-будівельного.

Кожний час вимагає своїх рішень, диктує умови існування. І В. І. Большаков відчув, вгадав пульс свого часу. У кінці 1980-х і на початку 1990-х років у нашій країні швидкими темпами розвивалася промисловість. Щорічно народжувалися широкомасштабні виробництва. Як гриби, зростали в Дніпропетровську нові житлові райони. Щоб забезпечити стабільність цього постійно збільшуючого руху, потрібні були нові підходи, нові технології, нові рішення. А їх могла дати тільки розвинута наукова думка. Так він знайшов свою генеральну лінію подальшого життя ДІБІ. Пошук, експеримент, дослідження, результат – ці інструменти були йому добре знайомі. Йому було комфортно оперувати ними у своїй попередній роботі молодшого наукового співробітника, старшого наукового співробітника, доцента, професора. Він відчував в собі сили, бажання захопити цим процесом своїх колег-співробітників. Щоденно, щорічно досягати успіхів, будувати сучасний багатоплановий високотехнологічний вуз.

Починаючи свою роботу, ректор В. І. Большаков зробив рішучий крок – буквально змусив багатьох співробітників вишу активізувати наукову роботу, захистити докторські і кандидатські дисертації. Під керівництвом В. І. Большакова впродовж 1987 – 1993 рр. був сформований і плідно працював потужний науковий колектив. Досить швидко зростала кількість докторів наук. Саме підготовка фахівців вищої категорії, докторів технічних наук, щорічне їхнє збільшення було конче необхідне інституту у той час. Для цього при найактивнішій участі ректора були відкриті чотири спеціа-

лізовані вчені ради із захисту кандидатських і докторських дисертацій. З 1987 до 1992 р. понад 100 викладачів інституту захистили кандидатські та 40 докторські дисертації. Як результат, ДІБІ у 1994 р. отримав статус академії, яка стала називатися Придніпровська державна академія будівництва та архітектури.

Поряд з інтенсивним розвитком наукової роботи ректор багато уваги приділяв навчальному процесу. Було відкрито новий економічний факультет (1992 р.), розширилося коло спеціальностей і в зв'язку з цим багато кафедр перетворилися з загально-освітніх на випускові. Значним досягненням Володимира Івановича було створення міжвишівського загальноміського семінару з конструкційних матеріалів, що застосовуються в будівництві, який проводився на базі кафедр: матеріалознавства і обробки матеріалів, технологій будівельних матеріалів, планування та організації виробництва.

Всі академічні ланки працювали напружено та плідно. Широка наукова академічна річка, яку створив В. І. Большаков за роки його ректорства (1987 – 2018), поповнилася 81 доктором та 435 кандидатами технічних наук. У цю наукову річку влився стрімкий потік особистих дослідницьких звершень професора. Поєднуючи довгий час (1986 – 2016) роботу ректора з керівництвом кафедри матеріалознавства та обробки матеріалів, В. І. Большаков інтенсивно розвивав свою наукову школу. У її рамках на відкритій Володимиром Івановичем спеціалізованій раді з питань матеріалознавства було захищено під його науковим керівництвом 24 кандидатські та 19 докторських дисертацій.

У той же час число авторських і співавторських публікацій В. І. Большакова в Україні та за кордоном, як свідчить

бібліографічний довідник (Володимир Іванович Большаков: бібліографія вчених / Укладач Т. А. Шпаковська. – 2-е вид., доп. – Дніпро : ПДАБА, 2018. – 416 с.) його наукових робіт складає: всього наукових праць – 1712; авторських свідоцтв та патентів – 272.

Поряд з виконанням робіт, пов'язаних з підвищенням якості металопрокату, що складали перші два напрями наукової школи професора в 1990 роках починається цикл робіт, присвячений розробці технології переробки і використанню відходів металургійної, гірничорудної і хімічної промисловості в будівництві, а також переробці будматеріалів. Ці роботи надзвичайно важливі, оскільки поряд з енергозбереженням і економією цементу вирішена важлива для України екологічна проблема – звільнення з-під відвалів орної землі. За роботи цього циклу професорам В. І. Большакову, С. А. Щербаку в 1999 році присуджена Державна премія України в галузі науки і техніки.

За методом В. І. Большакова та С. А. Щербака в 1990 роках було розроблено та освоєно понад 40 видів будівельних матеріалів і виробів на основі відходів металургійної, гірничорудної та хімічної промисловості з щорічним загальним економічним ефектом понад 15 млн. грн. Промислове випробування розробок професора та впровадження їх у виробництво проводилися на металургійному комбінаті «Криворіжсталь», на Нікопольському заводі феросплавів, Маріупольському металургійному комбінаті. Створення таких матеріалів – надлегких, міцних, стійких до корозії – дозволяє розв'язати найважливішу проблему в Україні – проблему реконструкції житлового фонду перших масових серій. Саме темі реконструкції житлового фонду присвячений четвертий напрям наукової школи В. І. Большакова.

Разом з професором М. М. Жербіним (КІСІ) В. І. Большаков розробив концепцію надбудови п'ятиповерхівок за рахунок використання металевого бандажа, що спирається на власний фундамент. Таким чином можна збільшити висоту будівлі від 5 до 10 і більше поверхів.

Одним з показників успішної наукової діяльності є данні Центру досліджень соціальних комунікацій, де профіль вченого В. І. Большакова має на 2020 рік індекс h-20 (Google Scholar), h-5 (Scopus). Професор В. І. Большаков посідає за публікаціями та цитуванням на серпень 2020 року шосте місце серед науковців з технічних наук вищих навчальних закладів Дніпровського регіону та 38 місце з технічних наук вищих навчальних закладів України.

Дві життєві іпостасі: завідувач кафедри, ректор, організатор, громадський діяч з одного боку; професор, керівник наукової школи, дослідник-експериментатор – з другого. Майже три десятиліття він органічно поєднував ці складні, а для нього дуже потрібні, навіть, необхідні способи існування. І ця його органіка дозволяла досягати значних результатів.

Ще одним принципом багаторічної роботи ректора В. І. Большакова, який втілював його основну тему розвитку вишу, було намагання не просто розвивати науковий потенціал співробітників, а проводити практичне впровадження результатів їхніх дослідницьких досягненнях. Для цього в академії була під керівництвом ректора організована багатопланова робота по пропаганді досягнень академії. Володимир Іванович був організатором і постійним учасником довготермінових різнотематичних проектів, серед яких: Міжнародна науково-практична конференція «Стародубівські читання» (термін існування – 26 років), Українсько-Польський науковий семінар «Теоретичні основи

будівництва» (термін існування – 24 роки), Міжнародна науково-практична конференція «Інноваційні технології життєвого циклу об'єктів житлово-цивільного, промислового й транспортного призначення» (термін існування – 13 років).

Поряд з розвитком навчального та наукового напрямів у своїй роботі особливу увагу ректор ПДАБА надавав налагодженню та розвитку міжнародних зв'язків. Зокрема, академія стала членом Великої хартії університетів, входить до складу семи міжнародних асоціацій будівельних та інженерних вишів. Яскравим прикладом такої інтеграції стала участь ПДАБА в європейських проектах за програмою TEMPUS і FP 7. Особливо плідно розвивається освітня і наукова співпраця академії з вишами Франції та Німеччини. Творча співдружність ПДАБА і Національного інституту прикладних наук (INSA; м. Ліон, Франція) – мовні стажування, практикуми, обмін студентськими та викладацькими групами, подвійні захисти дипломів і кандидатських дисертацій (керівництво українських і французьких професорів), тривали більше двох десятиліть.

На протязі багатьох років головне в ректорській діяльності Володимира Івановича було новаторство і мудра кадрова політика. Він постійно стежив за передовими напрацюваннями у сфері вищої освіти, аналізував, узагальнював їх і застосовував в академії. Окрім того він обізнаний із новітніми виданнями з економіки, управління виробництвом, історії та політики, знавець новинок художньої літератури. Має величезну бібліотеку та колекції рідкісних марок, поштових листівок і монет.

Для В. І. Большакова характерне шанобливе ставлення до історії загалом та історії нашої країни, рідного краю, сім'ї, свого вишу, спеціальності зокрема. Тому не випадкова тяга

ректора до висвітлення історії ДІБІ – ПДАБА. Під його загальною редакцією побачили світ кілька книг з цієї тематики. Вони присвячені історії вишу, окремих кафедр і спеціальностей, увічненню пам'яті видатних учених, засновників наукових шкіл академії.

Особлива сторінка в житті В. І. Большакова належить вивченню історії рідного Дніпропетровська. Тема Малої Батьківщини розкрита ним у декількох книгах, написаних у співавторстві з істориками, краєзнавцями та філологами. Найпопулярнішими краєзнавчими виданнями є: В. І. Большаков, Г. І. Гуляев, В. С. Мороз «А чи так це було?» (2004); В. І. Большаков, Г. І. Гуляев, В. С. Мороз «Нариси історії Катеринослава» (у 2-х томах; 2007); В. І. Большаков, Г. І. Гуляєв «Історія Катеринослава в поштових картках і фотографіях» (2009); В. І. Большаков, Т. А. Шпаковська «Катеринослав крізь століття. Альбом поштових листівок Катеринослава 1895 – 1917» (2011); «Подорож крізь століття (1930 – 2015)» (історія кафедр ПДАБА) під загальною редакцією В. І. Большакова.

Після публікації цих книг Володимира Івановича було прийнято в Спілку письменників Придніпров'я, а в академії розроблений і щорічно реалізувався проект з написання та видання книг з історії науки, а також краєзнавчих досліджень з історії Катеринослава – Дніпропетровська (термін існування – 23 роки).

Серед благородних справ В. І. Большакова слід згадати його турботу про родини видатних учених і співробітників вишів Дніпропетровщини, які пішли з життя. На протязі двох десятиліть (2000 – 2020) він, як президент Фонду соціального захисту, підтримки і допомоги вченим України та членам їхніх сімей, заглиблювався в потреби цих сімей, допомагав у вирішенні наявних труднощів і проблем.

Його багатогранна діяльність викладача, науковця, громадського діяча була відзначена вітчизняними та міжнародними нагородами. Він – заслужений діяч науки і техніки України (1992); лауреат Державної премії України в області науки і техніки України (1999); нагороджений орденом «За заслуги» III ступеня (2000); «За заслуги» II ступеня (2006); нагороджений орденом Української Православної церкви «Рівноапостольський Князь Володимир» I ступеня (2006), орденом преподобного Нестора Літописця III ступеня (2015) і II ступеня (2016). Нагороджений медалями «За службу рідному місту» (1997); «За заслуги перед містом» (2006).

Нагороджений орденом Франції «Пальмова гілка II ступеня (1992); медаллю республіки Македонія (1997); офіцерським хрестом «Ордена Св. Станіслава IV» (2000); орденом «Святого Дмитра Салунського» IV ступеня (2002); рицарським орденом «Святого Князя Володимира» IV ступеня (2004); Великою срібною медаллю Варшавської політехніки (2007).

В. І. Большаков обраний почесним професором: Університета Св. Климента Охридського (м. Бітола, Македонія, 1996); Варшавської політехніки (2002); Почесним професором ПДАБА (2008); Національної металургійної академії України (2011); обраний Почесним доктором Дніпровського університету ім. О. Гончара (2016); Почесним академіком Національної академії педагогічних наук України (2018).

Наукові досягнення професора В. І. Большакова відмічені преміями: Міжнародної інженерної академії ім. академіка К. Ф. Стародубова (розділ Матеріалознавство) (1996); Академії будівництва України ім. академіка М. С. Буднікова (2000, 2002, 2012); нагородою Академії наук Вищої школи «Ярослава Мудрого» за комплекс підручників та навчальних посібників для вузів (2002).

Відмічений дипломом секції природніх і технічних наук президіуму Академії наук вищої освіти України про присвоєння нагороди ім. Ю. Тарана-Жовніра за значний вклад у розвиток технічної науки і матеріалознавства (2007). Присвоєно звання лауреата премії Президіуму НАН України ім. Г. В. Курдюмова (2016).

З особистих причин, за станом здоров'я у 2018 році В. І. Большаков після 31 року роботи ректора вирішив залишити цю посаду, про що і повідомив членів Вченої ради академії. У виші через деякий час відбулися вибори нового ректора. Вони теж за традицією проходили демократичним шляхом у два тури. Перемогу отримав професор М. В. Савицький – багаторічний член ректорської команди В. І. Большакова, його колега, однодумець, проректор з наукової роботи.

Сьогодні вся увага Володимира Івановича зосереджена на педагогічній роботі. Він професор кафедри матеріалознавства та обробки матеріалів, де його діяльність триває ось вже 41 рік. Тут він був доцентом (1979), професором (1986), завідувачем (1987 – 2016). А тепер він – вчитель, наставник, науковий керівник, головний радник з будь-яких питань. На протязі багатьох років він піклувався про підготовку наукових кадрів академії. Сьогодні, зустрічаючись на рідній кафедрі з колегами-викладачами, Володимир Іванович може впевнено сказати, що його кафедральна команда учнів зросла, сформувалася в справжніх фахівців – професіоналів.

Його студент, потім аспірант, потім кандидат технічних наук, доцент С. В. Іванцов – сьогодні проректор з науково-педагогічної, кадрової та виховної роботи. Його аспірант, кандидат технічних наук, доцент І. А. Тютерєв – декан фа-

культету Інформаційних технологій та механічної інженерії. Д. В. Лаухін під його керівництвом виріс у високопрофесійного спеціаліста. Він пройшов успішно, з великим КПД, шлях науковця-дослідника: аспірант, к. т. н., доцент, докторант, д. т. н., професор, завідувач кафедри (2017 – 2020). Ще один учень, член його наукової школи, який успішно захистив докторську дисертацію (2015), В. М. Волчук сьогодні керує кафедрою МіОМ. Успішно долає наукові та викладацькі сходинки його студентка, потім аспірантка, тепер к. т. н., доцент (2019) Г. О. Чайковська. Учні Володимира Івановича, доктори філософії Є. Аскеров, Т. Данілова, В. Куксенко, успішно працюють у вишах Франції, Великої Британії, Туреччини. Є представники його наукової школи і у численних вишах України.

А професор залишається вірним своєму життєвому кредо: «Не зупинятися на досягнутому. Бути потрібним людям». Тому сьогодні Володимир Іванович уважно стежить за роботою свого колишнього аспіранта, потім доцента і докторанта О. В. Бекетова. Він закінчує оформлення докторської дисертації, вже зробив доповідь на науковому семінарі і виходить на захист. Готує докторську дисертацію ще один його учень доцент О. В. Узлов. Він провів цікаві дослідження у Німеччині (Технічний університет Бергакадемії Фрайберг, м. Фрайберг) і тепер теж працює над оформленням своєї роботи. Готує кандидатську дисертацію аспірант Е. І. Гезенцвей за темою «Застосування кожухів зі сталі марки 10Г2ФБ у доменній печі № 3, яка будується на меткомбінаті «Запоріжсталь».

Завжди проф. В. І. Большаков брав активну участь у роботі зі студентами. Він – високоерудований, з широким професійним кругозором лектор із задоволенням готується і

читає лекції, веде практичні заняття з теперішніми студентами-матеріалознавцями. А ще дуже радіє, що на кафедрі продовжується робота студентів та викладачів у міжнародних проектах. Ще в 1990 році для координації роботи над міжнародними проектами в академії було створено міжнародний відділ. Весь цей час велася і сьогодні продовжується велика інтенсивна робота в різних напрямах співпраці ПДАБА з численними іноземними вишами.

Кафедра МіОМ бере в цій роботі активну участь. Так ще в 2008 році був підписаний «Меморандум про взаєморозуміння» на рівні двох ректорів: професора Мейера (Технічний університет Бергакадемії Фрайберг, м. Фрайберг) та професора В. І. Большакова (ПДАБА, м. Дніпропетровськ). За цією угодою студенти та аспіранти академії мали можливість в процесі стажування за кордоном отримати подвійний диплом ПДАБА та одного з престижних європейських вузів.

На початку 1980-х років В. І. Большаков, тоді молодий кандидат наук, доцент, був одним з перших у ДІБІ, хто використав результати зарубіжного стажування (Велика Британія) у своїй докторській дисертації. Згодом результати, отримані під час стажування, увійшли в кандидатські дисертації аспірантів Д. В. Лаухіна та Д. С. Зотова.

Угода «Меморандуму», підписаного в 2008 році, успішно працює по теперішній час. По програмі подвійного дипломування на кафедрі МіОМ пройшли або проходять навчання сьогодні 9 студентів: О. Кривцова, Т. Соловйов, Є. Тарасова, А. Зелена, Р. Скрипник, В. Соколюк, М. Пучіков, А. Єгоров, Н. Тіньякова. Цю роботу В. І. Большаков вважає особливо важливою і актуальною.

Як завжди його день насичений різними справами викладача, турботливого наставника, наукового керівника. В його

житті відбулося безліч різних подій, незабутніх зустрічей, щасливих плідних днів, тижнів, років корисної співпраці з видатними вченими нашої країни, численними закордонними фахівцями. Сьогодні, безумовно, сенс його існування в роботі, а скоріше не в роботі, а житті в ДІБІ – ПДАБА, де ось вже 47 років слово «будівельний» для нього залишається самим головним і необхідним.

Т. А. Шпаковська,
провідний інженер ректорату

І ЦЕ ВСЕ ПРО НЬОГО...

ДИВНА І ПРЕКРАСНА ПОДОРОЖ

(з минулого в наше сьогоднішнє)

Відомий англійський вчений, лауреат Нобелівської премії Ернест Резерфорд вважав, що «всі науки діляться на фізику і колекціонування марок». Доктор технічних наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України, лауреат Державної премії України в галузі науки і техніки, академік Академії будівництва України Володимир Іванович Большаков в деякому сенсі поділяє позицію Резерфорда.

Протягом багатьох років він з азартом і натхненням справжнього колекціонера збирає книги, монети, марки, державні нагороди різних країн, а ще різнотематичні видові листівки. У колекції листівок Володимира Івановича одне з основних місць належить листівкам з видами Катеринослава XIX – початку XX століть.

Протягом чотирьох десятків років його наукова, педагогічна, громадська діяльність йшла паралельно з різнотематичною захоплюючою роботою колекціонера. Відомий в Україні та далеко за її межами вчений-матеріалознавець, що займається проблемою виробництва і зміцнення конструкційних сталей і інших матеріалів, творець наукової школи, автор багатьох масштабних видань, випущених з його участю і під його керівництвом, В. І. Большаков, буваючи в багатьох містах і країнах у наукових відрядженнях, невтомно шукав, знаходив і купував листівки з видами Катеринослава. Виявляючи свою творчу фантазію, він уважно і з любов'ю вдивлявся в кожну знайдену листівку. Душевний політ вче-

ного, який був продиктований любов'ю до рідного міста і історії вів його в дивовижний, далекий світ. Листівки, як феномен духовної культури, занурювали колекціонера в епоху XIX – початку XX століть. Там, розглядаючи старовинні будинки, читаючи колишні назви вулиць і площ, він зміг крок за кроком (від листівки до листівки) відтворити для себе живу історію Катеринослава.

Декілька років тому, перебуваючи в службовому відрядженні у Франції в одній делегації з Володимиром Івановичем, я зміг спостерігати за пошуками В. І. Болишакова-колекціонера і переконався в його великих історичних і культурологічних знаннях.

Професор В. І. Большаков веде величезну культурологічну роботу. Починаючи з 2009 року, у видавництві академії за його пропозицією з'являється нова серія багатожанрових видань під загальною назвою «Без минулого немає майбутнього». У цій серії вийшли два ретроспективних випуску кольорових листівок з репродукціями картин художника І. Е. Соломонова «Краєвиди України». У малоросійських пейзажах (так називався цикл картин І. Є. Соломонова в роки створення – 1900 – 1910) глядачі побачили красиві ландшафти, душевні, замріяні куточки української природи, намальовані в кінці XIX – початку XX століть.

До 235-річчя Дніпропетровська він випустив ексклюзивний альбом «Катеринослав крізь століття», де були розміщені 155 листівок із зображенням видів Катеринослава 1895 – 1917 років.

Роздивляючись сторінки альбому, я не тільки побачив, а ще й почув серцем всю своєрідну красу старовинного Катеринослава. Катерининський проспект, палац Потьомкіна, Преображенський собор, тінисті алеї Потьомкінського саду,

в яких можна впізнати, знайти пейзажі сьогоднішнього парку імені Т. Г. Шевченка.

Але надзавдання цього видання, на мою думку, в тому, щоб сьогоднішні жителі міста не тільки побачили, дізналися багато нового про історичне минуле, але ще і відчули глибокий зв'язок, спадкоємність традицій у їхньому творчому переосмисленні стосовно сучасності.

Так хочеться, щоб студенти-будівельники, архітектори, конструктори, проектувальники, дивлячись на творіння архітекторів, котрі заклали підвалини вигляду нашого міста і добре вивчивши цю спадщину, змогли знайти і перекинути місток з красивого минулого в наші сьогодні і завтра. А ще хочеться, щоб зв'язок часів між майстрами минулого і молодими архітекторами, що створюють сучасне обличчя міста, не переривався, а поглиблювався і розвивався.

І. І. Куліченко,
випускник ДІБІ 1977,
кандидат технічних наук,
академік Академії будівництва України

ТАЛАНОВИТА ЛЮДИНА ТАЛАНОВИТА У ВСЬОМУ

У житті професора В. І. Большакова існує яскрава сторінка його громадської діяльності. В. І. Большаков – людина небайдужа. Його хвилюють долі вчених регіону. Тому він багато років очолював Фонд соціального захисту, підтримки і допомоги вченим України та членам їх сімей. Разом з Генеральним директором Фонду Ларисою Лук'янівна Чередниченко вони більше 10 років вирішували проблеми вчених регіону, починаючи від унікальних конкурсів «На найкращі, навчальні, навчально-методичні та художньо-публіцистичні видання» до допомоги вченим-пенсіонерам. А також його хвилюють питання наукової зміни, тому зустрічається з молодими вченими міста і нашої академії. Всі питання життя молодої зміни його цікавлять і він завжди намагається знайти їхнє рішення.

Не рахуючись ні з кількістю витраченого часу, ніколи не висловлюючи ніякого жалю з приводу величезної зайнятості та відповідальності, Володимир Іванович завжди відкритий для спілкування, готовий до пошуку і вирішення численних проблем у діяльності академії. Він, як ніхто інший, радіє успіхам своїх колег і студентів.

З любов'ю і увагою ставиться до своїх обов'язків головного редактора кількох видань академії, збірників наукових праць і журналів. Таких як: науково-інформаційний журнал «Металознавство і термічна обробка металів»; збірники наукових праць – «Вісник Придніпровської державної академії будівництва та архітектури»; «Стародубовський читання».

А ще В. І. Большаков активний пропагандист діяльності свого вузу. Його статті про різні напрями роботи ПДАБА кілька разів на рік публікують вітчизняні та зарубіжні провідні видавництва.

Особлива сторінка в творчій біографії В. І. Большакова належить участі в роботі побудови і відновлення храмів на Дніпропетровщині.

25 червня 2015 р. Митрополит Дніпропетровський і Павлоградський Іриней освятив Хрестовоздвиженський храм в смт. Кіровське Дніпропетровської області. Таким чином завершився етап відтворення церкви на її історичному місці.

Багато хто відзначає незвичайний для нашого часу характер обробки фасадів храму. Теплий відтінок оздоблювальних плиток, виготовлених з природного каменю – кримського пісковику, прекрасно гармонізує з позолотою куполів і покрівлі. А відблиски «золота» на поверхні каменя створюють чудову гру кольорових плям, оживляючи всю композицію, надаючи їй динамічність і своєрідність. Вирішальну роль в тому, що храм отримав таку нестандартну обробку фасадів, а в кінцевому рахунку і оригінальний образ зіграв Володимир Іванович Большаков. Саме у нього, на одному з обговорень проекту в 2008 році, виникла ідея прикрасити фасади природним каменем. Сам же взявся, на спонсорських засадах, забезпечити будівництво цим будматеріалом.

Пропозицію В. І. Большакова будівельники та проектувальники сприйняли «на ура». Адже з'являлася можливість вирватися зі стереотипів формування образу храму, обумовлених обмеженістю вибору будматеріалів і матеріальних засобів. Оскільки в колишніх проектних розробках закладалися інші будматеріали, довелося, по суті, заново виконувати креслення фасадів.

У встановлений термін і в потрібному обсязі на будівництво були доставлені нарізані відповідно до проекту плитки пісковика. Храм «одягнувся» в підготовлені для нього вишукані, оригінальні «одежі» і став домінуючим елементом у навколишньому середовищі. Ось таким незвичайним чином, вчений-металург вніс вагомий вклад у створення православного храму, його художнього образу. Ще раз підтвердилася істина, що якщо людина талановита, то талановита в усьому.

С. І. Подолинний,
старший викладач кафедри
архітектурного проектування
та містобудування

Ректорська естафета:

Микола Васильович Савицький

ПОЧАТОК (1961 – 1987)

Він – один з тих, цілеспрямованих і дуже послідовних, хто ще в юності вгадав, знайшов свою головну життєву константу, визначив майбутню професію. А вона позначила і сформувала всі його подальші життєві події, дії і плани.

Закінчуючи навчання в середній школі села Богданівка, що на Кіровоградщині, Микола Савицький твердо вирішив, що буде архітектором. У цьому рішенні відмінника, золотого медаліста підтримував чудовий педагог і наставник, директор школи Іван Гуревич Ткаченко. Впевнені у правильності вибору Миколи були і в його дружній сім'ї, де тато Василь Прокопович працював оглядачем вагонів ст. Хіровка Одесько-Кишинівської залізниці, мама Віра Андріївна – бухгалтером у сільраді і старша сестра Ольга по закінченню навчання в школі вже продовжувала освіту в Дніпропетровську.

Проходячи вулицями рідної Богданівки, хлопець милувався білими хатами, що потопали у зелені садів. Напевно, вже тоді, в дитинстві, зародилася у майбутнього ректора ПДАБА Миколи Васильовича Савицького мрія будувати красиві, зручні будинки і обов'язково при цьому зберегти все багатство навколишнього світу. Ось звідси і перекинувся місток – з'явилася сьогодні в кабінеті професора, радує око і дарує оптимізм, зелена стіна, а ним глибоко заволоділа ідея

перетворити академію на «Зелений університет», завдання якого так органічно відповідають українській природі.

Але це все буде потім. А влітку 1961 року сама доля, яка буде вести його все життя, підтвердила його вірне рішення: «Буду будувати красиві будинки, буду архітектором». Саме в цей час Микола Савицький отримав поштову картку-запрошення, де було написано, що його мають честь запросити на навчання в Дніпропетровський інженерно-будівельний інститут. Підписав це запрошення ректор, професор Павло Трохимович Резніченко. Де б не був у різні часи, в різних містах М. В. Савицький, він завжди згадував і сьогодні згадує це звернення: «Мати честь запросити...».

Ось з таким напуттям долі виїхав Микола в Дніпропетровськ. Приїхав, прийшов у Дніпропетровський інженерно-будівельний інститут і тут довідався, щоб стати архітектором, треба скласти профільний іспит з «малювання». А щоб скласти профільний іспит, потрібна попередня підготовка, яку дають в художній школі. У Богданівці такої підготовки у Миколи не було. Але хлопець привіз на іспит свої роботи з інкрустації по дереву. Ці роботи він виконував під час своїх шкільних занять. З 8 класу відбувалося у Богданівській школі виробниче навчання. Учень Микола Савицький обрав для себе спеціальність столяра. І саме на виробничих столярних заняттях учнів навчали техніці інкрустації по дереву. Здібний, наполегливий учень захопився творчістю. Кожного дня осягав численні знання одного зі складних, але дуже красивих видів декоративно-прикладного мистецтва – інкрустації. В результаті багатоденних занять він почав створювати свої власні дерев'яні картини. Дві з них і привіз на вступні іспити.

І тут знову доля надіслала Миколі свій другий дарунок. Ці роботи побачив ректор ДІБІ П. Т. Резніченко. Картини Павлу Трохимовичу сподобалися і з його дозволу абітурієнт Савицький був допущений до профільного іспиту з «малювання». Але «п'ятірку» він не отримав і далі складав всі іспити з загальноосвітніх дисциплін. І склав все на «відмінно». Турботливий, уважний ректор П. Т. Резніченко запропонував Миколі вступити на факультет Промислового та цивільного будівництва і оволодіти спеціальністю інженера-будівельника. Микола погодився і далі по життю професор М. В. Савицький ніколи не пожалкував, що погодився на пропозицію П. Т. Резніченка.

А тоді активний, наполегливий, дуже старанний студент М. Савицький гриз граніт науки: відмінно вчився, займався громадською роботою, допомагав товаришам і вони його обирали незмінним старостою групи і командиром студентського будівельного загону. А ще він вже тоді захопився студентською наукою. Враховуючи всі ці успішні чинники, після закінчення навчання, керівництво вузу запропонувало перспективному випускникові роботу старшого інженера НДЧ (серпень 1976 – грудень 1976) та асистента кафедри архітектури (грудень 1976 – вересень 1977). Збулася мрія – він став інженером-будівельником, почалася практична робота.

Але скоро, в 1977 р., його призвали в армію. І саме в армії протягом 2-х років, працюючи заступником командира роти, виконробом, начальником речової служби, керівником групи, молодий інженер заклав перші цеглини у будівництво свого багатоповерхового багаторічного наукового і педагогічного будинку. Його кожен день в армії приносив нові знання, нові практичні навички, вчив вирішувати швидко і правильно поточні будівельні завдання.

Після служби в армії М. В. Савицький був прийнятий на роботу в Хабаровський політехнічний університет на посаду молодшого, а потім старшого наукового співробітника. Працював багато і захоплено. Але дуже хотілося повернутися в рідний дім, куди колись його мав честь запросити професор П. Т. Резніченко. І знову його добра доля на своїх легких крилах перенесла його до Дніпропетровська.

У 1981 р. М. В. Савицький повернувся в ДІБІ і працював з 1981 – 1983 старшим науковим співробітником галузевої науково-виробничої лабораторії. Для продовження своїх невтомних наукових пошуків у 1983 році вступив до аспірантури в Науково-дослідний інститут бетону та залізобетону Держбуду СРСР за спеціальністю 05.23.01 – Будівельні конструкції.

У Москві він легко долав усі спокуси галасливого столичного життя. За час навчання в аспірантурі активно брав участь у виконанні науково-дослідних робіт, результати своєї роботи озвучував у доповідях на багатьох науково-технічних конференціях. Завдяки своїй планомірній та наполегливій роботі достроково підготував дисертаційну роботу і успішно її захистив. Після чого директор НДІЗБ К. В. Михайлов звернувся з листом до ректора ДІБІ, проф. П. Т. Резніченка, в якому визначався високий рівень ділових, професійних, наукових якостей М. В. Савицького. І на цій основі проф. К. В. Михайлов рекомендував використовувати М. В. Савицького на викладацькій роботі. Він направлявся працювати на кафедру залізобетонних і кам'яних конструкцій ДІБІ.

Молодий, цілеспрямований, маючий досвід наукової та практичної роботи будівельника, з великим бажанням шукати кожного дня, поєднуючи все накопичене у реальну прак-

тику викладача і науковця, з великою жадобою працювати, працювати і працювати він повернувся в рідний дім – ДІБІ.

ПОШУКИ, ПОДОЛАННЯ, ДОСЯГНЕННЯ (1987 – 1996)

З січня 1987 р. М. В. Савицький наказом ректора П. Т. Резніченка був зарахований на посаду асистента кафедри ЗБК, що стала його долею на довгі роки. А він є її (кафедри) вірним лицарем і по сьогоднішній час. Як завжди, включився в роботу кафедри негайно, відповідально, з напругою всіх своїх душевних і трудових параметрів. Був дуже активним викладачем, доброзичливим та уважним до всіх потреб своїх студентів. Багато часу приділяв улюбленій науковій роботі – підготував і випустив дві методичні вказівки та два навчальних посібника. З великим азартом і натхненням залучав до наукової діяльності студентів.

10 червня 1987 року рішенням Вищої атестаційної комісії М. В. Савицькому було присуджено вчений ступінь кандидата технічних наук. А 1 липня 1988 р. він був обраний доцентом кафедри ЗБК.

На засіданні кафедри ЗБК, що відбулося 10 червня 1988 р., обговорювалася діяльність асистента кафедри М. В. Савицького для обрання його за конкурсом на посаду доцентом. Почав обговорення кандидатури зав. кафедри В. І. Федорчук. Він, характеризуючи конкурсанта, детально зупинився на всіх етапах роботи М. В. Савицького на кафедрі ЗБК: старший інженер, молодший науковий співробітник, старший науковий співробітник, асистент (1981 – 1988). Далі на засіданні кафедри виступив доц. А. Є. Шило, який відзначив, що він знає М. В. Савицького зі студентських років як відмінника навчання і зразкового старости групи,

який вирізнявся високою дисциплінованістю, добросовісністю і акуратністю і навчанні. Далі доц. А. Є. Шило продовжив, що працюючи асистентом, М. В. Савицький успішно поєднує учбовий процес, наукову роботу, при цьому показав високу професіональну підготовку та працездатність. Рекомендацію асистента М. В. Савицького на посаду доцента кафедри ЗБК прийнято одноголосно в присутності 10 викладачів.

20 липня 1990 р. було присуджене вчене звання доцента. Успішно працював рік доцентом кафедри ЗБК, а в січні 1991 року поступив в докторантуру Науково-дослідного інституту бетону та залізобетону Держбуду СРСР на 3 роки. 8 грудня 1993 року закінчив підготовку в докторантурі і повернувся на посаду доцента на рідну кафедру.

3 березня 1994 року рішенням ВАК М. В. Савицькому було присуджено вчений ступінь доктора технічних наук. 22 лютого 1994 року рішенням атестаційної колегії Міністерства освіти України йому було присвоєно вчене звання професора. І в цьому ж році його обрано професором кафедри ЗБК.

24 жовтня 1994 року відбулося засідання кафедри з обговоренням наукової та викладацької діяльності М. В. Савицького. Доценти В. І. Федорчук, О. О. Бородін, Т. Ф. Нагорна одноголосно відзначали успішну викладацьку і науковому діяльність М. В. Савицького. Т. Ф. Нагорна зокрема відзначила «Я неодноразово бувала на заняттях, які проводить Савицький, і позитивно оцінюю його викладацькі здібності, вміння знайти контакт з аудиторією, а також високий науково-методичний рівень занять». Численні успіхи доцента Савицького були відмічені всіма 14 членами кафедри, які проголосували одноголосно за обрання доцента Савицького на посаду професора.

НОВІ ЗАДАЧІ, НОВІ РІШЕННЯ І ЗВЕРШЕННЯ (1996 – 2019)

Професор М. В. Савицький успішно з великим завзяттям працює на кафедрі ЗБК. Його лекції і практичні заняття зі студентами вирізняються високим фаховим рівнем. Він веде велику наукову роботу, залучаючи до неї як студентів, так і аспірантів, які готують кандидатські дисертації під його керівництвом. Враховуючи інтенсивну, багатопланову роботу професора М. В. Савицького, ректор академії, проф. В. І. Большаков своїм наказом в червні 1996 року призначає його проректором з наукової роботи ПДАБА.

З перших днів роботи проректора Савицького проявляються його кращі риси відповідального, високопрофесійного керівника і організатора багатопланового наукового процесу академії. Успішно поєднує роботу зі студентами, співробітниками науково-дослідницької частини ПДАБА, керівництво і підготовку кандидатських дисертацій з аспірантами академії, величезну громадську роботу як в рідній академії, а також в Академії будівництва України, багатьох наукових центрах міста, області та країни.

Враховуючи натхненну цілеспрямовану діяльність проректора М. В. Савицького, колектив його рідної кафедри ЗБК в 1997 році обирає його завідувачем кафедри. Загальну думку членів кафедри в той час виражає доцент К. В. Баташева. Зокрема вона говорить: «Савицький багато часу приділяє науковій праці. Під його керівництвом працюють над виконанням господарчої тематики студенти, співробітники, аспіранти. Своїм натхненням він виховує серйозне ставлення колег до дорученої справи. Під його керівництвом вже було виконано і захищено 4 кандидатських дисертації.

Читаючи курс лекцій, М. В. Савицький застосовує результати впроваджених у виробництво наукових знань і цим залучає студентів до наукової діяльності. М. В. Савицький чемний, ввічливий у відношенні з колегами. Він користується повагою як студентів, так і співробітників академії і кафедри ЗБК».

За 19-річну інтенсивну і результативну роботу завідувач кафедри ЗБК М. В. Савицький заснував відому наукову школу – «Архітектурно-конструктивно-технологічні системи для створення гармонійного антропогенно-природного середовища на основі збалансованого інноваційного розвитку та національних традицій». Підготував 33 кандидати технічних наук, два доктори технічних наук, опублікував понад 600 наукових робіт. Є керівником і головним конструктором проектів житлових, громадських та промислових будівель і споруд, реалізованих в Україні та за її межами.

Заснував Придніпровський регіональний центр енергодосліджень і енергоефективних технологій в будівництві та комунальному господарстві, Придніпровський науково-освітній інститут інноваційних технологій в будівництві, Український національний центр екологічної архітектури та зеленого будівництва, Науково-дослідний центр міжнародних наукових проектів та програм при академії.

Брав участь у розробці понад 40 нормативно-технічних документів колишнього СРСР, України. Він є автором більше ніж 50 винаходів.

Наукові дослідження М. В. Савицького присвячені проблемам розвитку екологічної архітектури, «зеленого» будівництва, раціонального проектування будівельних конструкцій та споруд при забезпеченні їх життєвого циклу з огляду на концепцію стійкого (збалансованого) розвитку.

М. В. Савицький є сертифікованим експертом, інженером-проектувальником, архітектором. Обраний дійсним членом Академії будівництва України, Української академії наук, Міжнародної інженерної академії, Міжнародної академії біоенерготехнологій. Є членом Президії, головою секції будівництва і архітектури, головою ради проректорів та заступників директорів ВНЗ і науково-дослідних установ Придніпровського наукового центру НАН і МОН України, керівником підкомітету «Конструкції з дерева» Технічного комітету «Будівельні конструкції» Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України, головою Науково-технічної ради академії, головою спеціалізованої Вченої ради із захисту докторських дисертацій.

Проректор М. В. Савицький нагороджений низкою відзнак, серед яких: звання «Почесний професор ПДАБА», «Почесний працівник будівництва та архітектури», медалі «За заслуги перед містом», «За вагомий внесок в розвиток Дніпропетровської області», «За наукові досягнення», «Петро Могила», «За заслуги перед Придніпровською державною академією будівництва та архітектури» та ін. Лауреат премій Академії будівництва України імені академіка М. С. Буднікова, Міжнародної інженерної академії імені Патона, лауреат «Книги рекордів України» в категорії «Технології будівництва».

ВИСОКІ ОБРІЇ, НАПРУЖЕНА І ПЛІДНА ПРАЦЯ (З 2019...)

В цілому діяльність професора М. В. Савицького в ДІБІ – ПДАБА продовжується більше чотирьох десятиліть (з 1976 р). Багатогранна, багатопланова праця вченого, ви-

кладача і організатора професора Савицького була високо оцінена трудовим колективом ПДАБА. Він брав участь у виборах на посаду ректора в жовтні 2018 року. На цю посаду окрім М. В. Савицького претендувало ще чотири кандидати – представники ректорату та професорсько-викладацького складу академії. За результатами другого туру виборів проф. М. В. Савицький став переможцем (протокол виборчої комісії з виборів керівника вищого навчального закладу ДВНЗ «Придніпровська державна академія будівництва та архітектури» від 26 жовтня 2018 року № 10. Після спеціальної перевірки результатів виборів наказом Міністерства освіти і науки України Миколу Васильовича Савицького, доктора технічних наук призначено ректором Державного вищого навчального закладу «Придніпровська державна академія будівництва та архітектури». З цього дня починається новий етап його життя.

Він вже більше 40 років служить улюбленій професії інженера-будівельника. Мабуть, тому всі ці роки щаслива доля підтверджувала вірне рішення студента Миколи Савицького: «Буду будувати красиві будинки, буду архітектором». Тепер він став архітектором не тільки свого життя, а життя рідного вишу, численного колективу викладачів, студентів і всіх співробітників академії.

Два останніх роки його робота не просто інтенсивна, її темпоритм подвоївся, якщо не потроївся. Життя проректора з наукової роботи теж було насиченим, але там усі зусилля направлялися на науково-дослідну діяльність вишу. Сьогоднішні ректорські обов'язки Миколи Васильовича потребують колосального напруження всіх фізичних та духовних сил, постійної уваги до безлічі питань, що вимагають рішення зараз, сьогодні та обов'язково в повному обсязі.

Ректор М. В. Савицький завжди намагається знайти максимально точне та обґрунтоване рішення проблеми. Цей свій принцип ректор намагається втілювати в життя щодня. Тепер з 8 години ранку і до безкінечності він не тільки планує напрями роботи та контролює їх виконання, намагається встигнути брати безпосередню участь у багатьох процесах.

Мабуть, багато часів, а точніше днів і, навіть, ночей було потрібно ректору для створення проекту реструктуризації та втілення його в практику академічного життя. Але пошуки оптимального рішення успішно завершені. Сьогодні в академії діє удосконалена за ініціативи Миколи Васильовича сучасна чітка структура, що дозволяє підвищити ефективність освітнього та виробничого процесів. Сьогодні створено три нових факультети: будівельний, інформаційних технологій та механічної інженерії, цивільної інженерії та екології. І два плідно продовжують працювати: економічний і архітектурний. Поновилася і структура деяких підрозділів вишу. Так, міжнародний відділ реорганізований в Цент підготовки іноземних студентів. Навчально науково-європейський центр розширив свою діяльність і тепер називається Навчально-науковий центр міжнародного співробітництва. З'явилися в академії ще два нових відділи: якості, маркетингу та профорієнтаційної роботи і планово-аналітичний. Успішно працює сьогодні і створений Навчально-науковий інститут інноваційних освітніх технологій.

Доцільність структурних змін через досить короткий час проявилася в поліпшенні результатів у багатьох напрямах діяльності вишу. Це і показав консолідований рейтинг, який враховує середньозважені показники трьох національних рейтингів – «Топ 200», «Scopus» та «Бал ЗНО на контр-

акт» – у 2020 році академія посіла 42 місце, випередивши усі будівельні та комунальні університети України, окрім КНУБА (32 місце).

Зрозуміло, що науково-дослідна робота, якій віддано М. В. Савицьким не одне десятиліття, залишається для ректора дуже і дуже необхідною. Микола Васильович вважає, що сьогодні архіпотрібно розвивати співробітництво вишу з різноплановими міжнародними компаніями. І тому за його активною участю в академії підписана ціла низка угод про сумісну діяльність з багатьма компаніями.

Особливою гордістю ректора є співробітництво з відомою машинобудівною компанією Eirich (Німеччина). Академія одержала найсучасніший змішувач Eirich R05T, що дозволяє виконувати широкий спектр робіт для приготування сумішей, розробки та виготовлення нових інноваційних матеріалів. Ми стали першим з вишів України, який співпрацює з Eirich та одержав обладнання такого високого класу. Сьогодні змішувач вже працює: проводяться дослідження з виготовлення оптимальних сумішей для будівельних 3D принтерів. Ще з однією угодою про співробітництво академії ректор пов'язує великі надії. Це тому, що академія стала членом Міжнародного енергетичного кластеру, який об'єднує 11 підприємств, що випускають та поставляють металоконструкції, енергетичне обладнання, виконують проектні і будівельні роботи, а також 3 партнерські наукові установи, що провадять свою діяльність у галузі будівництва та енергетики. Члени МЕК працюють над спільними проектами в Україні, Литві та інших країнах ЄС. Мета кластеру – сприяти підприємствам у співробітництві, розвивати партнерство та економічну діяльність, підвищувати конкурентоздатність учасників кластера, просувати їх на міжнародному рівні.

Його день, як-то кажуть, заповнений по самі вінця: засідання, наради, конференції, проведення ректорату, підготовка до ювілею, робота приймальної комісії, ремонт покрівлі і далі, далі, далі...

А ще необхідність вирішувати проблеми у міжнародній діяльності, у виховній роботі. Але він не втомлюється, впевнений, що все можна встигнути, вирішити, якщо робиш свою, для тебе єдину, справу. Оптимізм М. В. Савицького витікає з його віри у безмежні можливості нашої Батьківщини, неньки України. Її високий національний дух, що здолає всі теперішні негаразди. Тому ректор посередині свого звіту про діяльність академії може зупинитися і в підтвердження своєї правоти прочитати вірш нашого пророка, нашого Кобзаря Т. Г. Шевченка. А в залі бібліотеки під час святкування Дня поезії він може нагадати чудовий вірш Ліни Костенко, в якому теж звучить любов і віра.

Так і крокує по життю Микола Васильович Савицький, плідно працює, а ще весь час думає, планує майбутнє своєї будівельної країни, що зветься Придніпровська державна академія будівництва та архітектури.

І як слідство його оптимізму рішення зборів колективу ПДАБА: не брати участь ні в яких заходах по об'єднанню академії для поліпшення сумісної роботи з іншими вузами нашого міста. Разом зі своїм ректором М. В. Савицьким співробітники академії бачать перспективи розвитку вишу, вірять в свої сили, впевнено дивляться у майбутнє. Тому що твердо знають: будівельник – це найпотрібніша, найблагородніша, найбільш затребувана професія на землі.

Т. А. Шпаковська,
провідний інженер ректорату

І ЦЕ ВСЕ ПРО НЬОГО...

З КОГОРТИ ПЕДАГОГІВ-НОВАТОРІВ

Кіровоградщина – географічне серце України, споконвічний край гордих і працьовитих людей, край козацької слави та педагогів-новаторів. Ця земля завжди щедро живила український національний дух. Тут засяяли таланти корифеїв театру Марка Кропивницького, Івана Карпенка-Карого, Миколи Садовського, Панаса Саксаганського, Марії Заньковецької. Цей край дав Україні державного діяча й письменника Володимира Винниченка, прозаїка Юрія Яновського, поета Євгена Маланюка, філософа Дмитра Чижевського та цілу плеяду видатних педагогів-новаторів: Василя Олександровича Сухомлинського, В'ячеслава Євгеновича Шкоду, Івана Гуровича Ткаченка, Станіслава Миколайовича Ніколаєнка та багато-багато інших. З цієї когорти педагогів-новаторів ректор Придніпровської державної академії будівництва та архітектури – Микола Васильович Савицький.

Народився Микола Васильович 15 січня 1954 року на Кіровоградщині у мальовничому селі Богданівка. Здобув ґрунтовну середню освіту, успішно закінчивши Богданівську середню школу. У дружній родині опанував усі секрети і навички нелегкої робітничої праці, які в подальшому трудовому житті стали міцним фундаментом для сходинок до вершин загального визнання.

Шлях юнака до вищої освіти проліг через достойні здобутки в середній школі – золота медаль. Тож отримавши

трудовий гарт і відмінні рекомендації, Микола Савицький у 1971 році вступив, а у 1976 році закінчив факультет промислово-цивільного будівництва Дніпропетровського інженерно-будівельного інституту.

З цього часу починається плідний шлях формування справжнього професіонала, будівельника вищого ґатунку. Численні щаблі сходів успіху М. В. Савицького – інженера й вченого – поєднували теорію та практику: старший інженер галузевої лабораторії тепломонтажних робіт Монтажспецбуду УРСР, заступник командира роти будівельного батальйону з технічної частини, виконроб в Амурській обл. (1977 – 1978), керівник групи проектного інституту системи Міністерства оборони СРСР у м. Хабаровськ (1978 – 1980), старший науковий співробітник у Хабаровському політехнічному інституті (1980 – 1981), Дніпропетровському інженерно-будівельному інституті (1981 – 1983), науково-дослідному, проектно-конструкторському та технологічному інституті бетону та залізобетону Держбуду СРСР (м. Москва) (1983 – 1986). З 1987 р. знову працює в ДІБІ (нині ДВНЗ ПДАБА) на кафедрі залізобетонних і кам'яних конструкцій доцентом, професором, завідувачем кафедри (1997 – 2018), проректором з наукової роботи (1996 – 2019). 2019 року Миколу Васильовича колектив Академії обрав ректором.

Від студентського життя й донині свої знання, набутий багатий практичний досвід Микола Васильович віддає науці та адміністративному управлінню. Закінчивши аспірантуру (1986) і докторантуру (1993), захистивши кандидатську та докторську дисертації, він невтомно трудиться на науковій ниві. Обіймаючи посади проректора з наукової роботи (1996), завідувача кафедри залізобетонних і кам'яних конструкцій (1997), директора Придніпровського науково-освітнього ін-

ституту інноваційних технологій у будівництві при ДВНЗ ПДАБА (2007), ректора Академії (2019), він підготував 32 кандидати та 2 докторів технічних наук, опублікував понад 600 наукових робіт, 8 монографій. Одна з останніх колективних монографій «Архітектурно-конструктивно-технологічна система 3D-друку будівельних об'єктів» під загальною редакцією Миколи Савицького об'єднує наукові розвідки з надскладної новітньої тематики сучасного будівництва – 3D-друку будівельних об'єктів. У вивченні та впровадженні цієї технології фахівці академії є першопрохідниками, знаними та авторитетними спеціалістами на теренах України та за її межами. У монографії «Архітектурно-конструктивно-технологічна система 3D-друку будівельних об'єктів» зібрано матеріали про конструкції будівельних принтерів, об'єкти, що вже збудовані у світі методом 3D-друку, економічність нової технології, про принципи проектування, конструктивні рішення для автономних екобудівель за концепцією «Потрійний нуль», яку в монографії представили молоді вчені академії.

Микола Васильович, як науковець-практик, брав участь у розробці понад 40 нормативно-технічних документів України та іноземних держав; він є автором понад 100 винаходів; керівником і головним конструктором проектів житлових, громадських та промислових будівель і споруд, реалізованих в Україні та за її межами.

Одним із головних напрямів діяльності академії, вважає М. В. Савицький – це зв'язок з роботодавцями, підприємствами будівельної галузі, високотехнологічним бізнесом, творчими архітектурними майстернями, громадськими організаціями, що об'єднують професіоналів в галузі будівництва, архітектури, інноваційних технологій. Саме тому,

підписані договори про співробітництво з підприємством ТОВ «Лайф Хаус Білдінг», ТОВ «УКРАГРОМЕТПРОМ», Науково-виробничим центром «ПРОМСТРОЙПРОГРЕСС», ТОВ «АВ Метал груп», ПБМП «Строітель-П», Tistas SARL (архітектурное бюро Париж, Франція), ТОВ «Європа – Дніпро», ТОВ «ЮДК», Компанія Машиненфабрик Густав Айріх ГМБХ&КО, ТОВ «Будспектр», ТОВ «БУДМАЙСТЕР», Асоціація «Центр впровадження енергозберігаючих і інноваційних технологій», ТОВ «Energy Glass Technology», ТОВ «Рехау», ТОВ «Века Україна», ТОВ «Герц Україна», ТОВ «Хенкель Бautехнік Україна», ТОВ «Мапей Україна», ТОВ «Сіка Україна», Слобожанська селищна об'єднана територіальна громада, КП «Агентство розвитку Дніпра», ГО «Energy Club», «Енергетичний альянс», «НООСФЕРА», «Спілка наукових та інженерних об'єднань України», «Українська Рада з зеленого (екологічного) будівництва» і ін.

Улітку минулого року в ПДАБА відбулася знакова подія. Найсучасніший змішувач для виготовлення бетону німецької компанії Айріх запрацював в лабораторії ПДАБА. Микола Васильович, який немало доклав зусиль до реалізації цієї співпраці, висловлюючи глибоку подяку всім причетним до цієї події, зокрема, Попову Віктору, Спірідоненкову Віталію (БМПП «Строітель-П»), Геде Йоргу, Бернхарду Кйонігу, Володимиру Проніну (Айріх ГМБХ), зазначив, що «ПДАБА долучилася до п'ятірки світових університетів, які мають таке обладнання. І тепер для академії відкриваються перспективи для досліджень і трансферу технологій: 3D-друку, виготовлення ґрунтобетону, сухих сумішей різноманітного призначення і багато іншого в суміжних галузях виробництва».

Миколі Васильовичу Савицькому притаманна виняткова працездатність та турбота про належний економічний та

технічний стан розгалуженої мережі підрозділів академії. Від початку його каденції на посаді ректора в Академії розпочалася масштабна перебудова та кардинальний ремонт приміщень. За останній рік виконані роботи з капітального ремонту жорстких покрівель корпусів Академії, замінені вікна у багатьох навчальних корпусах, проведені ремонти і оснащення приміщень, проводяться роботи по благоустрою території академії. У січні 2020 року було ініційовано студентський архітектурний конкурс ескізних проектів організації двох відкритих майданчиків академії «STUDSPACE – ПУБЛІЧНІ ПРОСТОРИ». Потреба в цьому була нагальна, оскільки студенти і співробітники ПДАБА не мають облаштованих майданчиків для відпочинку, спілкування, роботи на відкритому просторі. До розгляду було запропоновано два майданчики, де необхідно облаштувати такі простори: перший – перед головним фасадом будівлі по вул. Чернишевського; другий – на внутрішньому дворі. За умовами конкурсу було визначено три кращих проєкти за кожною номінацією з грошовою винагородою від ПДАБА. Підсумовуючи результати проведення конкурсу, М. В. Савицький подякував студентам, їх керівникам, членам журі за виконану роботу і зазначив, що в подальшому ці проєкти будуть реалізовані на теренах Академії.

Наукові дослідження М. В. Савицького здебільшого присвячені проблемам розвитку екологічної архітектури, «зеленого» будівництва, раціонального проектування будівельних конструкцій та споруд у забезпеченні їх життєвого циклу, виходячи з концепції сталого розвитку. Будучи послідовним науковцем, ставши ректором, Микола Васильович висунув на обговорення академічного освітянського колективу проект «Зелений університет». Цей проект отри-

мав схвалення не тільки колективу, а й Міністерства освіти України. У межах просування проекту «Зелений університет» Микола Васильович ініціював створення Енерго-інноваційного хабу. Створення хабу відбулося в рамках реалізації компоненту «Кваліфікація та професійне навчання у секторі енергоефективності» проекту GIZ «Реформи у сфері енергоефективності України». Енерго-інноваційний хаб міста Дніпро – це підрозділ Придніпровського науково-освітнього інституту інноваційних технологій у будівництві при ДВНЗ ПДАБА. Це місце, де креативні, ініціативні й талановиті люди зможуть проявити себе на 100 % та досліджувати енергоефективність у дії. Академія створила ідеальні умови для реалізації інновацій, обміну досвідом та проведення різноманітних заходів для представників молоді, бізнесу, влади, будівельників і архітекторів та всіх, зацікавлених у розвитку технологій енергетичної ефективності. Для реалізації спільних проектів обладнане приміщення хабу, яке може трансформуватися у відкритий офіс, конференц-зал, виставковий центр. Професійна та практична підтримка діяльності хабу здійснюється фахівцями компаній у сфері відновлюваних джерел енергії та енергоефективності.

Майбутнє будівельної науки Микола Васильович бачить у розвитку творчої студентської молоді. З метою залучення студентів до розроблення енергоактивних рішень в індивідуальному домобудівництві за ініціативою Енерго-інноваційного хабу ДВНЗ ПДАБА наприкінці 2019 р. було оголошено проведення студентського відкритого архітектурного конкурсу робіт на кращу проектну пропозицію щодо енергоактивних рішень в індивідуальному домобудівництві (м. Дніпро) «ЕНЕРГІЯ ПЛЮС». Конкурс проводився за підтримки ПБМП «Строїтель П» та ТОВ «Європа-Дніпро» – офіційного

представника концерну Porcelanosa Grupo в Україні, на базі архітектурного факультету ПДАБА. Тема конкурсу була перспективною і цікавою для студентства та викладачів академії і, як результат, залучилися до цієї події чимало учасників: 40 студентів, 9 викладачів з різних кафедр архітектурного факультету та 4 викладачі із споріднених кафедр як прямі та спеціалізовані консультанти. Підведення підсумків конкурсу відбулося в червні цього року. У двох номінаціях було подано 16 робіт, кожна висвітлювала найцікавіші грані запропонованої теми. Деякі роботи виявилися футуристичними, а деякі мали можливість бути одразу ж реалізованими, маючи детальне розроблення кожного елемента. Савицький Микола Васильович, як голова журі, високо оцінив бажання студентів працювати в нових умовах і генерувати інтелектуальні креативні рішення.

В серпні 2020 року в ДВНЗ ПДАБА запрацювала сонячна електростанція (СЕС) потужністю 5 кВт. «Це на крок наблизило нашу Академію до проекту «Зелений університет» – впевнено сказав ректор на відкритті СЕС. Цей довгоочікуваний захід відбувся в рамках роботи Енерго-інноваційного хабу ДВНЗ ПДАБА в співпраці з партнером Академії – компанією «Енергосолар». СЕС підключена до внутрішньої електричної мережі академії. Крім того, обладнання СЕС слугуватиме як навчально-тренувальне обладнання для проведення практичних занять у рамках проекту «Енерго-інноваційний хаб – платформа для підготовки кваліфікованих фахівців для сфери енергоефективності». Професійна та практична підтримка цієї діяльності буде здійснюватися фахівцями академії, а також партнерами хабу.

З метою консолідації зусиль з підготовки спеціалістів для економіки України, розвитку міжнародного співробіт-

ництва, розвитку інноваційних технологій, відповідаючи на виклики часу, в Дніпрі підписано Угоду про створення консорціуму університетів. Сподіваючись на синергетичний ефект використання інтелектуального потенціалу закладів вищої освіти, Придніпровська державна академія будівництва та архітектури стала одним з перших вишів, який приєднався до Консорціуму. Окрім Академії, до нього ввійшли: Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара, Дніпровський національний університет залізничного транспорту імені В. Лазаряна, Національна металургійна академія України. У рамках Консорціуму вже створений Центр колективного користування науковим обладнанням «Інноваційні технології в ракетно-космічній галузі». До нього ввійшли також Національний аерокосмічний університет імені М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут», ДВНЗ «Український державний хіміко-технологічний університет».

Сьогодні міжнародне освітнє і науково-технічне співробітництво є одним із пріоритетних напрямів діяльності ДВНЗ ПДАБА. Особливо успішною в цьому році є діяльність R&D центру міжнародних проектів і програм, який очолює PhD, докторант Миколи Васильовича Савицького – Марина Бабенко. Уже чотири проекти за програмою Erasmus з міжнародного академічного обміну студентами і науковцями схвалено Європейською комісією. Це проекти за участю ДВНЗ «Придніпровська державна академія будівництва та архітектури», а також Кільського університету (Великобританія), Університету Західної Аттики (Афіни, Греція), Лодзинського технічного університету (Польща), Словацького технологічного університету в Братиславі. Протягом наступних двох років Академія отримає фінансову під-

тримку Європейського Союзу на реалізацію академічної та дослідницької двосторонньої мобільності для студентів, аспірантів, викладачів, науковців. Разом з європейськими партнерами ми будемо працювати над спільними освітніми та науковими проектами в галузі архітектури і будівництва.

Вперше у своїй історії академія разом з науковими організаціями, університетами, бізнес-партнерами з Німеччини, Австрії, Італії, Іспанії, Нідерландів, Греції, Кіпру, Литви, Угорщини, а також надійними партнерами з будівельної фірми «Строїтель-П», виграли грант Рамкової програми Європейського Союзу з досліджень й інновацій «Горизонт 2020» за темою «Нова децентралізована система експлуатації будівель для підвищення енергоефективності та комфорту в житлових будинках». «Горизонт 2020» – це найбільша рамкова програма Європейського Союзу з фінансування науки і інновацій, яка розрахована на 2014 – 2020 роки. Програма сконцентрована на досягненні головних завдань: зробити Європу привабливим місцем для першокласних науковців; сприяти розвитку інноваційної конкурентоспроможності європейської промисловості і бізнесу; за допомогою науки вирішувати найбільш гострі питання сучасного європейського суспільства.

Нещодавно відбулась церемонія підписання Меморандуму про співпрацю між ДВНЗ ПДАБА та великою китайською будівельною компанією Dadongwu. У планах партнерів – створення Науково-дослідного інституту зеленої енергетики. Зацікавленість у співпраці в галузі розвитку зеленої енергетики виявив губернатор провінції Чжецзян та інші посадовці високого рівня, а саму церемонію в режимі відеоконференції – зв'язку організувало Управління міжнародних експертних питань провінції Чжецзян. Вибір партнера

китайською стороною був не випадковим. До уваги було взято послідовний, цілеспрямований рух академії до статусу «Зелений університет» та плідна співпраця з європейськими партнерами: відкриття Енерго-інноваційного хабу за підтримки німецької компанії GIZ, чотири виграні гранти за програмою Erasmus з європейськими університетами Англії, Польщі, Греції, Словаччини, грант за програмою «Горизонт 2020». Підписуючи Меморандум, Микола Васильович офіційно підтвердив прагнення розвивати співробітництво з китайською стороною, зокрема потужною провінцією Чжецзян, у галузі зеленої енергетики, оскільки це є одним із стратегічних напрямів розвитку академії і трансформації вишу в Зелений університет за концепцією сталого розвитку.

Приємно, що Придніпровська державна академія будівництва та архітектури, як один із провідних закладів вищої освіти України в галузі будівництва і архітектури, очолювана М. В. Савицьким, бере активну участь у вирішенні актуальних проблем суспільного розвитку як Європи, так і України.

Як ректор, Микола Васильович відповідає за кожен блок питань, що реалізуються в сучасному освітньому закладі: по-господарськи дбає про ефективне використання фінансів академії, підвищення рівня актуальності наукових досліджень, розвиток науково-дослідної бази, впровадження наукових розробок у виробництво, турбується про оновлення освітньо-навчальних програм, постійно опікується підготовкою молодих наукових кадрів, ефективністю функціонування спеціалізованих рад з захисту кандидатських та докторських дисертацій.

Доля, а здебільшого організаторські й професійні здібності, вимостили Миколі Васильовичу шлях до громадської

роботи не тільки в регіоні, а й у країні: він призначався консультантом Комітету Верховної Ради України з питань науки і освіти, обирався віце-президентом Ліги енергоефективності України, членом експертної ради ВАК України з архітектури, будівництва і геодезії, радником Голови Державного комітету України з енергозбереження; членом Комісії з науки і освіти в будівництві при Міжурядовій раді зі співробітництва в будівельній діяльності держав – учасниць СНД, членом Президії Ради проректорів з наукової роботи Міністерства освіти і науки України, членом Президії, головою секції будівництва і архітектури, Головою Ради проректорів та заступників директорів ВНЗ і НДІ Придніпровського наукового центру НАН України і МОН України, керівником підкомітету «Конструкції з дерева» Технічного комітету «Будівельні конструкції» Мінрегіонбуду України, радником Дніпропетровського міського голови з питань науки, головою науково-технічної ради академії.

Микола Васильович впевнений державотворець. Активно співпрацює з Академією будівництва України. Цьогорічний круглий стіл «ОСВІТА, НАУКА, ВИРОБНИЦТВО – ТРИЄДИНИЙ СОЮЗ ДЛЯ РОЗВИТКУ БУДІВЕЛЬНОЇ ГАЛУЗІ», організований Академією будівництва України, продемонстрував сьогоденні наболілі проблеми в галузі. Професіональна дискусія, у якій М. В. Савицький взяв ініціативну участь, розкрила проблеми щодо розвитку фондоутворювальної галузі України. За результатами роботи круглого столу було прийнято рішення про звернення з пропозиціями до Комітету ВР з організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування та інших центральних органів державної влади.

Маючи високий інтелектуальний, творчий, організаторський потенціал, М. В. Савицький ніколи не зупиняється на досягнутому. Постійно працює, удосконалює і поглиблює власний професійний рівень. Досить перерахувати державні та закордонні заклади, де в останні десятиліття Микола Васильович підвищував кваліфікацію: Центр науково-технічної інформації (Австрія, Відень), (Німеччина, Мюнхен), Японський центр міжнародних зв'язків і обміну досвідом (Японія: Токіо, Осака, Кіото), Національний інститут будівельних наук (США: Вашингтон, Філадельфія, Атланта), Університет Шербрук (Канада), Гринвіцький Університет (Англія), Міністерство енергетики та вугільної промисловості України (ДП НАЕК «Енергоатом»), Університет Ля-Рошель (Франція), Орлеанський університет (Франція), Ліонський національний інститут прикладних наук (Франція), Науково-методичний центр «Проектувальник», Інституті післядипломної освіти «Перспектива», Центральноєвропейська академія навчання і сертифікації (Польща), Університет Кассель (Німеччина), Навчально-експертний центр Національної спілки архітекторів України, Бранденбурзький технічний університет (Німеччина), Компанія ENSI-ENERGY SAVING INTERNATIONAL AS (Королівство Норвегія), Дніпропетровська торгово-промислова палата, Братиславський Технологічний Університет (Словаччина).

За активну трудову діяльність держава не одноразово відзначала Миколу Васильовича різноманітними нагородами: він є лауреатом премій Академії будівництва України ім. академіка М.С. Буднікова, лауреатом «Книги рекордів України» в категорії «Технології будівництва», Почесним жителем с. Богданівка, медаль «За заслуги перед містом», знаки Міністерства освіти і науки України «За наукові до-

сягнення» та «Петро Могила», має Почесні відзнаки: Української академії наук «За творчі досягнення», ім. І. Я. Франка, «За заслуги» перед Придніпровською державною академією будівництва та архітектури, Диплом Української академії наук та Української академії архітектури «За вагомий внесок у розвиток архітектури та будівництва в Україні», Почесний диплом МОНУ та Національної академії педагогічних наук «За вагомий творчий внесок у розвиток освітніх інновацій», Нагрудний знак Міністерства регіонального розвитку та будівництва України «Почесний працівник будівництва та архітектури», медаль «За вагомий внесок у розвиток Дніпропетровської області», Почесна відзнака «За заслуги перед Одеською державною академією будівництва та архітектури», знак «За заслуги перед ДІІТ (Дніпропетровським національним університетом залізничного транспорту ім. Лазаряна)», знак Дніпропетровської обласної ради «За заслуги перед громадами» (2018).

Та найвищою нагородою для себе Микола Васильович вважає впевнений поступ рідної Академії до статусу «Найкращий будівельно-архітектурний виш України»! І це не безпідставно! Центр міжнародних проєктів «Євроосвіта» опублікував академічний рейтинг ЗВО «Топ 200 Україна 2020». ПДАБА посіла 42 місце, випередивши за показниками усі профільні виші країни. Примітно, що третій рік поспіль Академія піднімається у поважному рейтингу. У 2018 році академія посідала 75 місце, у 2019 – 53, нині – 42. «Місце гідне, але не межа», – вітаючи колектив, відзначив на черговому засіданні вченої ради академії ректор М. В. Савицький. За два роки – вверх на 33 щаблі, погодьтесь, відмінний результат!

Придніпровська державна академія будівництва та архітектури сьогодні є визнаним освітньо-науковим центром у

галузі архітектури і будівництва, що має визначні традиції і надбання, усвідомлює свою місію в забезпеченні інноваційного розвитку України шляхом реалізації інфраструктурних проектів і програм, створення основних фондів, розвитку житлового і громадського будівництва.

Академія давно стала для студентів і викладачів рідним домом, місцем становлення і реалізації творчої особистості та її архітектурних і будівельних талантів. Стратегічна мета управління діяльністю академії – стати провідним архітектурно-будівельним університетом України завдяки інтеграції в міжнародний науково-освітній простір, збереженню та розвитку традицій і досягнень школи ДІБІ – ПДАБА, творчого застосування світового надбання у сфері фундаментальних і прикладних досліджень. Серед найголовніших нагальних завдань на сьогоднішньому етапі розвитку академії є формування іміджу Академії як привабливого закладу освіти, що має сучасну інфраструктуру та актуальну освітньо-навчальну наповненість.

І. І. Назаренко,
д. т. н., професор,
Президент Академії Будівництва України;

Г. П. Євсєєва,
радник ректора ПДАБА
з гуманітарних питань,
доктор наук з держ. управ., професор

ТВОРЧИЙ НЕСПОКІЙ

У залі Вченої Ради закінчувалася нарада, коли до мене підійшов колега, з яким я ще не була знайома особисто. В руках він тримав мою книгу з екологічної психології і культури.

– Це Ви – автор цієї книги?

– Так, я.

– То чому у мене її досі немає? Адже це наша спільна тема.

Так я несподівано здобула однодумця в особі Миколи Васильовича Савицького, тоді ще проректора з наукової роботи нашої академії, засновника наукової школи «Архітектурно-конструктивно-технологічні системи для створення гармонійного антропогенно-природного середовища на основі збалансованого інноваційного розвитку та національних традицій». Тоді я ще не знала про його багатогранний досвід, про його вміння слухати людей, приймати рішення й брати на себе відповідальність.

Науковці, які можуть зазирнути в майбутнє, зараз часто говорять про синтез природничих і гуманітарних наук, про синестезію технічної й гуманітарної культур. Дійсно, це – вектор майбутнього розвитку цивілізації. Але, нажаль, вузька спеціалізація заважає багатьом сучасним високопрофесійним фахівцям побачити майбутні обрії. Для цього потрібні й ерудиція, й високорозвинений інтелект, творче мислення й незгасима цікавість до всього нового, про що пишуть колеги, до того, про що ми, можливо, забули, до мудрості століть.

Саме таким я побачила Миколу Васильовича на семінарах, конференціях, у дискусіях з колегами. Я пам'ятаю між-

народну конференцію, впродовж якої європейські колеги дивувалися:

– Ми вперше побачили такий багатогранний підхід в обговоренні умов сталого розвитку суспільства: інженерні, екологічні дослідження, архітектурний підхід, дослідження якості життя людини, мотивація людської поведінки.

Це вразило не тільки їх, але продовжує вражати всіх, з ким спілкується професор М. В. Савицький, його учні й однодумці. Отже не дивно, що перший в Україні Центр екологічної архітектури і зеленого будівництва було створено саме в нашій академії і саме наші дослідження було відзначено найвищою нагородою Академії будівництва України. Я вперше зустріла таку увагу до тих питань, без яких все інше втрачає зміст: і бізнес, і спілкування, і наука, і освіта, і майбутнє. Адже на кону стоїть спасіння життя, здоров'я теперішнього й майбутніх поколінь, збереження природи не тільки як об'єкту впливів людської спільноти, але й джерела нашої енергії, натхнення, знань про закони природи і людини як її органічної частини.

Ми не закликаємо йти назад до дикої природи. Це вже неможливо. Але, спираючись на можливості науки, інноваційних технологій, створити єдиний організм біосфери, техносфери й соціуму. Альберто Моравіа колись із сумом констатував: «Шлях цивілізації вкрито консервними бляшанками». Ще й досі розповсюджений міф про те, що біосфера здатна переробити всі відходи зростаючого людства. Незважаючи на постійне згадування термінів «екологічне лихо», «екологічна катастрофа», безтурботність і недбалість наших співгромадян викликає здивування. Звісно, легше не замислюватися про наслідки своїх дій, а «після нас – хоч потоп!». Оволодіння екологічною культурою в нашому жит-

ті й професійній діяльності – найсерйозніша умова, без якої ми не зможемо забезпечити майбутнє наших дітей і онуків.

Обмен в природе безвомезден.
Ведь Божий дар не дан взаймы.
Мы в связке устоим над бездной,
Когда поймем, что «я» есть «мы».

Інна Родиновська

Я щиро сподіваюся, що у Миколи Васильовича, його наукової школи, його учнів, його однодумців буде все більше свідомих прихильників, послідовників – студентів і викладачів, науковців і різнобічних фахівців. Усіх, хто прагне, щоб наша академія стала Зеленим Університетом, а наші діти отримали у спадок зелену планету.

Дякую вам, Миколо Васильовичу, за Вашу відданість найшляхетнішій справі, за Ваші порядність, чуйність, творчий неспокій, за Ваш талант науковця, педагога, керівника, людини.

М. Г. Складановська,
доктор філософії,
керівник психологічної служби,
куратор лабораторії екологічної
інкультурації

ЩАСТИ ТОБІ, ОТАМАНЕ

Чи можливо,
щоб дух
і звитяги
давніх часів
боротьбу надихали
проти
наших пихатих
панів?
Відповідь –
так!
Чи можливо
здолати
в нашій країні
бардак,
шаблюкой та вилами, як
робив це колись
запорізький козак?
Відповідь –
ні!
Бо знаємо ми –
не ті вже часи.
Все:
і погане, і добре,
і своє, і чуже
погорить у кострі
руйнівної війни.

Отаман наш –
Микола
у бій всіх веде
без вогню і шаблюки,
без розброду та
братовбивчої
муки.
Його зброя –
совість,
знання
та науки.
Об`єднання
навколо
чарівної мети –
коли прийде наш час
Одкровення,
щоб сказати могли:
«Для нащадків зробили
все, що змогли» .
Безумовно,
без втрат, помилок
та ран
боротьби не буває. Але,
якщо разом –
байраки зі злом
і прірви негод,

по-козацьки,
стрімко здолаєм.
Щасти тобі,
отамане,
серце хай буде
твоє
полум`яне,
ум всеобачним,
твердою рука,
а дух незламанним, як
у Івана Сірка.
Щоб не тільки
козацькому роду,
а що важливіше,
запорізькому духу
не було
переводу.

С. І. Подолинний,
старший викладач кафедри
архітектурного проектування
та містобудування

Три ректори, три абсолютно різні люди-ни. Павло Трохимович Резніченко, Володимир Іванович Большаков, Микола Васильович Савицький. Кожен – представник і виразник ідей свого часу. П. Т. Резніченко був ректором 23 роки (1964 – 1987). У цей час в країні бурхливими темпами розвивалися всі напрями будівництва: промислове, житлове, сільське... Інженер-будівельник П. Т. Резніченко в дусі свого часу будував, розширював, зміцнював матеріальну базу свого інституту. Під його керівництвом ДІБІ перетворився в цілу вузівську країну, були створені чудові умови для навчання, заняттями спортом, художньою творчістю.

В. І. Большаков – представник династії вчених Стародубових – Большакових. Очолював вуз 31 рік. У його час одним із головних державних пріоритетів був розвиток науки. І В. І. Большаков будував, але, якщо можна так сказати, будував чітку систему будівельної науки. В ДІБІ – ПДАБА були створені спеціалізовані Вчені ради, інтенсивно працювали аспірантура і докторантура, щорічно захищалися кандидатські і докторські дисертації. Ректор В. І. Большаков уважно стежив за підготовкою молодих наукових кадрів.

У цю систему наукових координат органічно вписався студент, аспірант, докторант, професор, ректор з січня 2019 року М. В. Савицький. У сьогоднішній не дуже простий час, досконало знаючи рідний вуз, перебуваючи в ньому більше чотирьох десятиліть, Микола Васильович у своїй роботі як би об'єднав обидва напрями своїх вчителів і попередників. В ідею створення «Зеленого університету» ректор М. В. Савицький вкладає дві сучасні, щільно пов'язані кон-

цепції: вчити будувати, будувати багато, добротно і красиво, але при цьому обов'язково не порушуючи, а зберігаючи гармонію навколишнього світу.

Три ректори, три різні людини з однією долею. Вона називається ДІБІ – ПДАБА. Триває їхня ректорська естафета більше половини століття. І всі ці роки їх надихають і керують їхніми прагненнями чарівні слова «творчість і краса».

Тому наша книга, присвячена 90-річчю з дня заснування академії називається «ДБІ – ДІБІ – ПДАБА – роки, події, особистості» і говорить про те, що процес творення вічний. І кожне покоління будівельників вносить у нього свої яскраві характеристики.

Т. А. Шпаковська,
провідний інженер ректорату

Ті, хто сьогодні розбудовують ПДАБА

ЗДІЙСНЕННА МРІЯ І ПОСТІЙНИЙ ПОШУК ПРОФЕСОРА АНАТОЛІЯ МИКОЛАЙОВИЧА БЕРЕЗЮКА

Народився 18 лютого 1940 року у м. Луцьк Волинської області. Невдовзі родина переїхала на Дніпропетровщину. Його дитинство пройшло у селищі Сурське. І подальша доля Анатолія Миколайовича нерозривно пов'язана з Дніпропетровщиною. Дитина війни – ці слова означають для тисяч і тисяч дітей втрату батьків на війні, босоноге голодне дитинство в тяжкі повоєнні часи. Природна кмітливість і цікавість юнака, жага пізнавати все нове, бажання бути освіченою людиною мали свої результати – Анатолій Березюк закінчив середню школу з золотою медаллю та став студентом Дніпропетровського інженерно-будівельного інституту, а у 1963 р. закінчив з відзнакою факультет Промислового і цивільного будівництва. По державному розподілу молодий спеціаліст А. М. Березюк починає трудову діяльність у м. Кашин, Калінінської області з посади начальника виробничо-технічного відділу, успішно опановував відповідальну, важку, але таку цікаву професію інженера-будівельника та заслужено був призначений старшим виконробом будівельно-монтажного управління, потім головним інженером пересувної механізованої колони.

Отримавши практичний дорогоцінний досвід роботи, інженер А. М. Березюк, сповнений планів та надій, повертається в рідний Дніпропетровський інженерно-будівельний інститут. З грудня 1966 року він був прийнятий на посаду асистента кафедри Технології будівельного виробництва. А у 1968 році, незважаючи на молодий вік, йому довірили відповідальну посаду начальника учбового відділу, яку займав 7 років і зарекомендував себе як талановитий адміністратор і організатор учбового процесу. І далі передбачувано – це посади деканів Архітектурного факультету з 1975 по 1981 рік, потім на протязі 9 років факультету Промислового і цивільного будівництва. Результат – розбудова факультету ПЦБ, збільшення кількості студентів та вагомий внесок у забезпечення навчально-технологічного обладнання навчальних лабораторій та залучення фахівців та професури для роботи в ДІБІ. Вже успішно підготовлена та захищена дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата технічних наук, Анатолій Миколайович доцент, а з 1988 р. професор кафедри ТБВ. Він цікаво та висококваліфіковано читає лекції і заслужено користується повагою серед студентів і колег.

Найвагоміші досягнення і внесок професора А. М. Березюка як першого проректора (1990 – 2008 р.) полягає в розвитку та організації нових факультетів та спеціалізацій, покращенні навчального процесу, зокрема, організації студентських практик в крупних будівельних організаціях України, Росії, Прибалтики, Казахстану. Анатолій Миколайович організовував будівельні загони і брав безпосередню участь у будівництві студентських гуртожитків № 5, 6, 7, 8, 9, актової зали, військового полігону в селищі Мирне та табору відпочинку студентів і співробітників на Дніпрі в селі Любимівка.

Дуже багато сил, натхнення та плідної праці доклав Анатолій Миколайович під час перебудови в скрутні для молодої незалежної України роки для адаптації уже ПДАБА до ринкових умов, функціонування академії як навчального закладу. Він очолив організацію нових умов для навчального процесу, корегування навчальних програм згідно з вимогами часу на грунті міжнародного досвіду, залучивши провідних вчених, викладачів, співробітників. При його активній участі започаткована та удосконалена стратегія розвитку міжнародного співробітництва, успішно реалізуються міжнародні програми, серед них з 1998 р. франко-український проект на факультеті ПЦБ для підготовки сучасних кваліфікованих фахівців міжнародного рівня.

Складну роботу на посаді першого проректора Анатолій Миколайович з 1995 р. поєднував із завідуванням однією з найбільших випускових кафедр Технології будівельного виробництва. Естафету керівництва кафедрою Анатолій Миколайович успадкував від професора П. Т. Резніченка (1981 – 1995). Продовжуючи славні традиції, закладені Павлом Трохимовичем, А. М. Березюк піклувався і сьогодні піклується про те, щоб кафедра ТБВ була і є однією з найкращих по всім показникам ефективності роботи. Він зміг об'єднати та розвинути науковий потенціал співробітників кафедри ТБВ на вирішенні наукових та прикладних задач, що є пріоритетними в будівельній галузі України. За час його роботи на кафедрі виховані 3 доктори наук: професори А. І. Білоконь, В. Т. Шалений, І. В. Тріфонов та більше десяти кандидатів наук.

На кафедрі невпинно зростає методично-педагогічний рівень викладачів, використовується в навчальному процесі найсучасніше обладнання – 15 комп'ютерів в спеціалізова-

ному кабінеті, мультимедійна техніка, 3D принтер та інше, що дозволяє вважати кафедру однією з найкращих по технічному обладнанню в академії.

Сьогодні викладачі кафедри працюють не лише на будівельному, а також на архітектурному та економічному факультетах, забезпечуючи навчальний процес із 14 спеціальностей. На кафедрі викладається 21 дисципліна, зокрема: «Технологія будівельного виробництва», «Вступ до будівельної справи», «Виробнича база будівництва», «Технологія монтажних і заготівельних робіт» тощо.

Кафедра проводить підготовку магістрів, аспірантів та пошукувачів. Тематика досліджень аспірантів та пошукувачів кафедри спрямована на створення і впровадження в будівельне виробництво та навчальний процес науково-методичних основ удосконалення організаційно-технологічних рішень при виробництві будівельних конструкцій, у тому числі й в умовах реконструкції промислових та цивільних споруд. За останнє десятиліття після закінчення аспірантури кандидатські дисертації захистили такі співробітники кафедри: Р. Б. Папірник, К. Б. Дікарев, О. О. Скокова, Л. В. Кислиця та О. А. Капшук. Нинішній загально кафедральний напрям наукових досліджень – «Удосконалення технології виконання будівельно-монтажних робіт при будівництві та реконструкції промислових та цивільних об'єктів».

Науковими спрямуваннями кафедри і особисто професора А. М. Березюка є діагностика, оцінка технічного стану будівельних конструкцій та основ будівель і споруд; розробка енергозберігаючих технологій для зведення екологічного житла з використанням місцевих матеріалів.

Його науковий вантаж нараховує понад 300 наукових праць, у тому числі 8 монографій, видано 2 навчальних по-

сібники, розроблено та запатентовано більше 30-ти інженерно-технічних рішень.

Поряд з теперішніми досягненнями кафедра ТБВ під керівництвом професора А. М. Березюка піклується про збереження кращих традицій колективу. У день ювілею – 90-річчя з дня народження колишнього ректора ДІБІ та завідувача кафедри ТБВ П. Т. Резніченка було відкрито першу, в нашому виші, іменну аудиторію 318 (липень 2018 р.).

Сьогодні професор А. М. Березюк успішно поєднує викладацьку, науково-дослідницьку та громадську роботу. Він – академік Академії будівництва України, академічний радник Міжнародної інженерної академії, лауреат премії Академії будівництва України ім. академіка М. С. Будникова, відмінник вищої школи та заслужений працівник народної освіти України, обраний почесним професором ПДАБА. За час роботи Анатолій Миколайович нагороджений орденом «Знак Пошани», медаллю «Ветеран труда», знаком «Відмінник освіти України», Почесними грамотами Міністерства освіти і науки України.

Кожного дня професор А. М. Березюк щедро ділиться своїм професійним та життєвим досвідом з молодими фахівцями кафедри, та кожним співробітником академії, що потребує його допомоги. Він – ерудована багатогранна людина з різноманітними захопленнями, цікавий співрозмовник з чудовим почуттям гумору. Його уподобання – це наукова та художня література, подорожі та активний відпочинок на природі.

О. П. Мартиш,
к. т. н., доцент,
доцент кафедри технології
будівельного виробництва

ТВОРЧА НАТУРА

Не простий шлях випав на долю вченого. Анатолій Серафимович народився у 1946 році в смт «Зоря» Костянтинівського району Донецької області в сім'ї лікаря. Батько його пройшов довгий шлях війни, був тяжко поранений під Сталінградом і залишився інвалідом та рано помер. Тому вже в одинадцять років на плечі хлопця лягла важка чоловіча праця та турбота про сім'ю. Однак це не завадило йому добре вчитися в школі та після її закінчення вступити до Ясинуватського будівельного технікуму шляхового будівництва, який він закінчив з відзнакою.

Потім була служба в лавах Радянської армії в Білоруському військовому окрузі у ракетних військах стратегічного призначення.

Після служби в армії Анатолій Бєліков продовжив навчання у Дніпропетровському інженерно-будівельному інституті (ДІБІ). З першої сесії став відмінником. Проявив себе лідером у якості секретаря комсомольської організації будівельно-технологічного факультету. Великою школою молодих будівельників у ті роки були студентські будівельні загони. В студентських загонах він придбав досвід роботи штукатура, маляра, майстра при будівництві об'єктів народного господарства в суворих умовах Західного Сибіру та Північного Казахстану.

На здібного і талановитого студента звернули увагу: декан будівельно-технологічного факультету к. т. н., доцент А. Л. Чехов, к. т. н. професор. О. І. Конопленко, д. т. н., професор А. М. Сергєєв. Він був залучений до наукової діяльності кафедри хімії, а потім технології бетонів та в'яжучих (ТБВ), будівельних матеріалів, де працював під керівництвом своїх викладачів, наставників.

Як ленінський стипендіат, Анатолій Бєліков, після закінчення ДІБІ в 1973 році, був рекомендований до вступу в аспірантуру, але він вибрав інший шлях – впровадити отримані знання в практику будівельного виробництва. Працював на будівельних підприємствах: Дніпропетровському домобудівельному комбінаті № 1 та ВО «Дніпроважбудіндустрія». Пройшов шлях від майстра та начальника цеху до начальника виробництва. У зведенні житлових масивів «Перемога», «Тополя», «Сокіл», «Комунар», «Парус» м. Дніпропетровська є частка його праці.

Як спеціалісту з великим досвідом в галузі будівництва Анатолію Серафимовичу було запропоновано д. т. н., професором Г. Д. Дібровим, к. т. н., професором А. П. Приходьком перейти на роботу науковим співробітником на кафедру ТБВ для виконання ряду наукових господарчих договорів. З 1980 року Анатолій Серафимович – аспірант цієї кафедри.

Експериментально-дослідна робота вимагала від здобувача високої напруги, знань та відповідальності. Робота, в основному, велась в Західному Сибіру (м. Нижньовартівськ, м. Надим) та Північному Кавказі (м. Ставрополь).

У 1982 р. у спецраді ДІБІ Анатолій Серафимович достроково захистив кандидатську дисертацію на тему: «Розробка і дослідження розширюючих тампонажних матеріалів на основі відходів промислового виробництва» за спеціальністю

25.23.05 – будівельні матеріали та вироби. Результати його наукових розробок експонувалися на ВДНГ СРСР і були відмічені срібною медаллю.

Після захисту дисертації Анатолій Серафимович з 1982 по 1985 рік продовжив роботу за даною тематикою, вів ряд наукових договорів по кафедрі ТБВ, плідно працював з головними інститутами країни: «ПівнічКавНДГАЗ», «ВолгоградНДПІНафта» та виробничими підприємствами: «Тюменьнафтогаз», «Надимгаз», «Нижньовартівськ-нафтогаз», Дніпропетровським цементним заводом. Це дозволило провести детальне опрацювання технології виробництва нових цементів і провести широке впровадження розробок вченого та зберегти кошти держави.

В 1985 р. рішенням ВАК при Раді Міністрів СРСР йому було присвоєно вчене звання старшого наукового співробітника за спеціальністю – будівельні матеріали та вироби.

Практично з 1985 р. Анатолій Серафимович став займатися однією з важливих проблем для України – пожежна безпека (ПБ). Одним зі шляхів зниження пожежної небезпеки об'єктів є підвищення вогнестійкості будівельних конструкцій і зниження горючості застосовуваних матеріалів. Як показав аналіз, ефективним методом підвищення ПБ будівельних конструкцій і матеріалів є застосування вогнегасних покриттів, що спінюються. Проте, на той час застосовувані в Україні вогнезахисні покриття зарубіжного і вітчизняного виробництва, що спінюються, були небезпечні в роботі, вельми складні в приготуванні і дорогі, а головне не відповідали повною мірою вимогам, що ставляться до вогнезахисних композицій.

Тому, для України виникла необхідність проведення наукових досліджень, спрямованих на розробку і дослідже-

ня ефективних покриттів, що спінюються, з використанням компонентів, вироблюваних в нашій країні. Ця робота виконувалася відповідно до «Державної програми забезпечення ПБ на 1995 – 2000 рр.», затвердженої Постановою КМУ № 238 від 03.04.1995 р. А ще згідно з госпдоговірною тематикою ПДАБА за замовленням ВО «УкрЗахідвугілля», в 1985 – 1995 рр. (теми: № 322, № 102). Для її виконання необхідно було створити науково-дослідну лабораторію при кафедрі БЖД, а також значну частину досліджень і випробувань, проводити в Головному науково-дослідному інституті пожежної охорони (НДІПО, м. Москва). Ці дослідження були покладені А. С. Бєліковим в основу при виконанні ним докторської дисертації.

Вперше були розроблені наукові основи і проведено практичне обґрунтування ефективності застосування вогнезахисних покриттів на негорючій основі для зниження горючості матеріалів і підвищення вогнестійкості будівельних конструкцій. Анатолій Серафимович став першим доктором технічних наук в Україні за спеціальністю 21.06.02 – пожежна безпека.

Основні результати наукової діяльності д. т. н., професора А. С. Бєлікова пов'язані з вирішенням проблем: оцінка БЖД при виникненні екстремальних умов (пожеж, аварій, стихійного лиха тощо); зниження горючості та підвищення вогнестійкості будівельних конструкцій при дії високих температур; БЖД людини в умовах негативного впливу (шум, радіація, інфрачервоне випромінювання); профілактика травматизму та профзахворювань в умовах виробництва; проведення судово-технічних експертиз при виникненні на об'єктах надзвичайних ситуацій, аварій, травматизму, пожеж тощо.

Бєліков Анатолій Серафимович – доктор технічних наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України, завідувач кафедри безпеки життєдіяльності (БЖД) Придніпровської державної академії будівництва та архітектури» (ПДАБА). Відомий вчений в галузі будівництва, охорони праці, безпеки життєдіяльності та пожежної безпеки. Дійсний член Міжнародної академії наук нетрадиційних технологій, Міжнародної академії наук екології та безпеки життєдіяльності, Міжнародної академії наук безпеки життєдіяльності, Академії будівництва України, Член-кореспондент Міжнародної інженерної академії. Член спеціалізованої вченої ради по захисту докторських дисертацій з охорони праці при ПДАБА, та Криворіжському Національному університеті. Судово-технічний експерт Дніпропетровського НДІСЕ з питань: охорона праці; безпека життєдіяльності; пожежна безпека; технічне обстеження будівель та споруд; член комісії Міністерства Юстиції України з питань судової пожежно-технічної експертизи, охорони праці та безпеки життєдіяльності, електробезпеки; член галузевої експертної ради Національного агентства якості освіти; депутат міської ради м. Дніпропетровська XXIII скликання. Автор та співавтор понад 600 наукових праць, у тому числі 30 підручників та посібників з грифом МОН, 6 монографій, понад 70 авторських свідоцтв та патентів на винаходи, підготував 30 кандидатів та 3 доктора технічних наук.

Широкий кругозір вченого, натхнення та велика працездатність Анатолія Серафимовича – це ознаки його наукової школи «Безпека об'єктів при виникненні надзвичайних ситуацій. Безпека та охорона праці в різних сферах життєдіяльності». Відданість справі, велика цілеспрямованість у досягненні наукових результатів та їхні впровадження в

практику життя знаходять значну кількість учнів та послідовників професора А. С. Бєлікова. Зроблено вже не мало, але ще багато попереду задумів, які треба встигнути вирішити, бо така доля творчого пошуку вченого.

В. А. Шаломов,
О. В. Берлов,
кандидати технічних наук,
доценти кафедри
Безпеки життєдіяльності

ТАЛАНТ НЕ ПРОСТО РІДКІСНИЙ, А УНІКАЛЬНИЙ

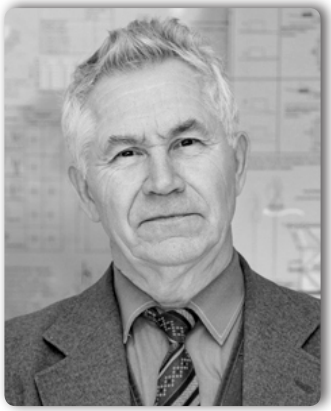

Іван Миколайович Гаврилов – заслужений архітектор України, дійсний член Академії будівництва України, член-кореспондент Української Академії архітектури, член Національної спілки архітекторів України, кандидат архітектури, професор, провідний вчений і практик у галузі будівництва, містобудування, архітектури та вищої освіти. Щоб досягти всіх цих посад, Іван Миколайович пройшов великий різноплановий трудовий шлях. І незважаючи на різні посади, різні часи, різні умови, він завжди залишається високопрофесійним фахівцем, людиною з широким науковим та естетичним кругозором, а ще він витриманий, спокійний, уважний, словом такий, який відповідає визначенню Інтелігент.

У Придніпровській державній академії будівництва та архітектури Іван Миколайович працює 30 років. До своєї роботи в академії І. М. Гаврилов подолав численні професійні щаблі. А почався шлях архітектора з закінчення архітектурного факультету інституту живопису, скульптури та архітектури ім. І. Ю. Рєпіна (м. Санкт-Петербург). Після закінчення навчання молодий фахівець працював в інституті «Чувашцивільпроект» керівником групи і сектору.

Далі доля Івана Миколайовича пов'язана з нашою країною. Він переїхав до Кривого Рогу, де працював головним архітектором міста до 1982 року. І в цьому ж році його було призначено головним архітектором Дніпропетровської області, на цій посаді він прослужив майже 10 років. Потім його робота була пов'язана з утворенням і керівництвом Дніпропетровського регіонального центру ліцензування, атестації та сертифікації в будівництві. Практичну роботу архітектора І. М. Гаврилов успішно поєднував з роботою в академії: з 1990 року – доцент, а з 1995 року – професор та завідувач кафедри ІТАтаАГ. В 2003 році його наполегливими зусиллями була створена кафедра дизайну архітектурного середовища. Через деякий час кафедру дизайну було об'єднано з кафедрою архітектурного проектування. І цією об'єднаною кафедрою теж керував І. М. Гаврилов.

Іван Миколайович є автором більше 150 архітектурних і містобудівних проектів, автор понад 750 публікацій та наукових статей. Сьогодні професор І. М. Гаврилов багато творчих сил віддає підготовці архітектурної зміни. Його лекції з Нормативно-правових основ архітектурного проектування, керівництво дипломними роботами студентів-архітекторів, постійна робота в ДЕК, в Спілці архітекторів вносять значний вклад у множення армії архітекторів нашого міста та України.

Окрім архітектури у житті Івана Миколайовича велике місце посідає творчість. І тут він поділяє свій талант на дві частини. Він і поет, і художник. Постійно друкувався в журналі Спілки письменників Придніпров'я «Крила». Видав збірки поезій «Мгновенья лет» та «Поэтические сюжеты». Ще одне вподобання – акварельний живопис та графіка. Можна багато хвилин милуватися листівками з зображенням чудо-

вих кримських пейзажів, які народилися у Івана Миколайовича у різні роки під час перебування художника в Криму.

Одне з останніх досягнень Івана Миколайовича – його книга «Это мы – созидатели». У цій незвичайній за формою і змістом книзі І. М. Гаврилова – архітектора, педагога, вченого, художника і поета публікуються в єдиній творчій концепції: вірші, мальовані портрети, а також таблиці психоматриці, складені автором за таблицею Піфагора. Всі художньо-психологічні спостереження І. М. Гаврилова зроблені з метою розкриття багатогранних особистостей, численних колег автора – архітекторів і педагогів Придніпровської державної академії будівництва та архітектури. У книзі розміщені: 5 малюнків і 5 композицій з 9 портретами на кожній.

Оригінальність книги відмітив один із її героїв, професор Л. А. Хмара. У передмові до книги він написав: «Книга «Это мы – созидатели» існує у вигляді збірника віршів та портретних малюнків окремих випускників та викладачів ПДАБА. У цих малюнках розкриваються характерні риси особистості зі використанням даних астрологічних гороскопів і нумерології. Цей унікальний збірник творчості викликає великий інтерес читачів, що мають відношення до освітньої та будівельної галузі, в т. ч. архітектури. Синтез мистецтв – поезії, портретних малюнків, нумерології і астрологічних аспектів для творчості одного автора є не те, що рідкісним, а унікальним».

А ще Іван Миколайович – тепла, душевна людина. Для колег – він чудовий співрозмовник, великий «гуру», з яким можна завжди порадитися, енергійний, закоханий в професію та творчість. Він – центр тяжіння всього колективу архітектурного факультету.

Є таке чудове твердження «Справжній чоловік – це той, хто збудував свій дім, посадив дерево і народив сина». Всі ці три умови Іван Миколайович втілив у життя повністю. Дерева садить і вирощує у своєму саду на дачі. Будівель за його численними проектами збудовано багато. А син не тільки народився у Івана Миколайовича, а став його послідовником. Спочатку Олег Іванович Гаврилов закінчив той самий виш, що й батько. Довгий час працював архітектором, а тепер продовжує викладацьку діяльність на посаді доцента кафедри основ архітектури ПДАБА. І не тільки працює, а ще, як батько, малює красиві пейзажі Дніпропетровська – Дніпра, і оформлює їх у вигляді листівок.

Династія архітекторів Гаврилових продовжується...

Тетяна Шпаковська

ЦІЛЕСПРЯМОВАНІСТЬ НАУКОВОГО ПОШУКУ

Владислав Валентинович Данішевський народився у 1974 році у м. Дніпропетровську. Дотримуючись сімейної традиції (батьки закінчили ДІБІ), він в 1991 вступив, а в 1996 році закінчив навчання в ПДАБА. А ще в дитинстві він добре освоїв аудиторії і коридори ДІБІ, коли приходив на роботу до батька, доцента кафедри теплотехніки та газопостачання Валентина Петровича Данішевського. І мама, Алла Миколаївна, закінчила ДІБІ, і працювала в управлінні будівництва та архітектури Дніпропетровської облдержадміністрації. Так що з визначенням професії і вузу у В. Данішевського сумнівів не було. ДІБІ і тільки ДІБІ. Майже відразу він захопився науковою роботою. Під керівництвом професора І. В. Андріанова занурився в дослідження в області механіки твердого тіла. За час навчання студент Данішевський підготував п'ять публікацій за результатами своїх досліджень. Виступив на двох міжнародних конгресах в Москві (1994 і 1996). Його робота була нагороджена міжнародним студентським грантом Міжнародної Соросівської програми підтримки освіти в галузі точних наук.

Успіхи студента були помічені і після закінчення навчання, в 1996 році його залишили на кафедрі опалення та вентиляції в якості стажиста-викладача. А потім восени

цього ж року Владислав Валентинович успішно склав іспити і став аспірантом. Його науковим керівником був професор І. В. Андріанов. Працюючи захоплено і інтенсивно, він достроково написав і захистив в 1999 році кандидатську дисертацію. А в 2000 році став доцентом своєї кафедри. До цього часу у молодого викладача і вченого було вже опубліковано 28 наукових робіт, причому 9 з них вже після захисту дисертації.

Географія його виступів на міжнародних конференціях і семінарах постійно розширювалася. Продовжуючи активну наукову діяльність, В. В. Данішевський виступав з доповідями в Латвії, Німеччини, Польщі, Франції, Люксембурзі. Він побував на стажуваннях у Франції і Німеччині. При цьому Владислав Валентинович брав активну участь в житті рідної академії, обирався головою ради молодих вчених, членом профкому. У 1999 році отримав премію Президії НАН України за кращу серію наукових робіт молодих вчених. А потім продовжив свої дослідження і вступив до докторантури.

Його наукові акценти змістилися в область матеріалознавства. Науковим консультантом докторської дисертації В. В. Данішевського став професор В. І. Большаков. Під його керівництвом у 2008 році Владислав Валентинович успішно захистив у 34 роки докторську дисертацію. Захопленість професією, незвичайні працездатність, цілеспрямованість, зібраність, організованість і навіть професійна одержимість, як і раніше, допомагали йому не зупинятися в роботі ні на хвилину.

З 1999 – 2011 рр. працював асистентом, доцентом та професором кафедри опалення, вентиляції та якості повітряного середовища. У 2011 – 2019 рр. – професор кафедри будівельної механіки та опору матеріалів, а потім – завідувач

цієї ж кафедри. Поєднував свою активну роботу на кафедрі з 9 січня 2019 року з роботою проректора з наукової роботи. Сьогодні проф. В. В. Данішевський продовжує свою успішну роботу завідувача кафедри будівельної механіки та опору матеріалів і радника ректора з наукової роботи.

За 24 роки (1996 – 2020 рр.) ним пройдені чисельні щаблі науково-педагогічної кар'єри: викладач-стажист, асистент, кандидат технічних наук, доцент, доктор технічних наук, професор, проректор з наукової роботи академії, радник ректора з наукової роботи, завідувач кафедри будівельної механіки та опору матеріалів. Не вагаючись і не розтрачуючись на дрібниці, кожний день і час проф. В. В. Данішевський робить свою улюблену справу. І тому живе із захопленням, зі смаком, на повну силу, заражаючи студентів і колег своєю впевненістю у можливість зробити багато і принести велику користь. І дійсно, на всіх етапах своєї діяльності він був надзвичайно зосередженим, активним та винахідливим. Тому він завжди ставив значні цілі, добивався і сьогодні добивається значних результатів.

Галузь наукових інтересів В. В. Данішевського: механіка неоднорідних конструкцій та композиційних матеріалів, динамічні властивості акустичних кристалів та метаматеріалів, нелінійна динаміка, асимптотичні методи в задачах будівельної механіки.

Результати його наукових досліджень відзначено преміями Міжнародної соросівської програми підтримки освіти у галузі точних наук (Соросівський студент 1995 р., Соросівський аспірант 1997 р.); премією Національної академії наук України для молодих вчених (2000); стипендією фонду Гумбольдта (2001); стипендією НАТО (2003); реінтеграційним грантом НАТО (2005); грантом фонду Гумбольдта для

міжінститутського наукового співробітництва між Придніпровською державною академією будівництва та архітектури та Технічним університетом Аахена, Німеччина (2007, керівник проекту); грантами Німецького наукового товариства (2010, 2014); стипендією Марії-Кюрі в рамках програми Європейського Союзу з досліджень та інновацій «Горизонт 2020» (2015). Нагороджений званням почесного наукового співробітника ім. Кармана Технічного університету Аахена (2018).

Проходив довгострокові наукові стажування за кордоном у Технічному університеті Аахена, Німеччина (2001 – 2002); в Університеті Руан, Франція (2003 – 2004); у Кільському університеті, Великобританія (2015 – 2017).

Опублікував 4 монографії та більше 120 статей; 66 робіт індексовані у Scopus. Індекс Ґірша складає 16 (за даними Scopus) та 19 (за даними Google Scholar). Більше 60 доповідей на міжнародних наукових конференціях та семінарах. Підготував трьох кандидатів наук.

Про міжнародне визнання наукових результатів В. В. Данішевського свідчать публікації його статей у провідних світових журналах, таких як Proceedings of the Royal Society A, European Journal of Mechanics, Nonlinear Dynamics, International Journal of Solids and Structures, Journal of Sound and Vibration, Mechanics and Mathematics of Solids, Composite Structures, Mechanics of Materials, Acta Mechanica, International Journal of Mechanical Sciences, Wave Motion та інших. Дві монографії опубліковано у найпрестижніших міжнародних виданнях Springer та Wiley.

Окрім власної науково-дослідної роботи В. В. Данішевський успішно бере участь у рецензуванні, підготовці науково-дослідних розробок своїх колег. Він є заступником

голови спеціалізованої Вченої ради із захисту докторських дисертацій, членом конкурсної комісії щорічного обласного конкурсу проектів "Молоді вчені – Дніпропетровщині", членом Європейского товариства механіків EUROMECH. Рецензує статті для міжнародних наукових журналів Applied Mathematical Modelling, Journal of Sound and Vibration, Mathematical Problems in Engineering, Meccanica, Mechanics and Mathematics of Solids, Modelling and Simulation in Engineering, Thin-Walled Structures.

Можна сказати, що щаслива, лагідна доля знайшла В. В. Данішевського. А можна сказати, що сам він збудував і сьогодні продовжує класти різнобарвні, педагогічні, наукові, дослідницькі камінці, розбудовуючи стіни своєї долі.

Тетяна Шпаковська

ПЕДАГОГ, УЧЕНИЙ, ОРГАНІЗАТОР

У славну когорту випускників-професорів ДІБІ – ПДАБА входить доктор технічних наук, професор Віктор Миколайович Дерев'янко. Всі, хто знайомі з Віктором Миколайовичем, вважають його дійсним майстром наукової та педагогічної справи, а ще доброю відповідальною людиною, справжнім сучасним інтелігентом. За його плечима і навчання в ДІБІ, і служба в лавах Північного флоту СРСР, і робота викладача в Інституті будівельних матеріалів Алжирської НДР, і робота радника з питань проведення науково-дослідних робіт Міністерства освіти Алжирської НДР (вільно володіє французькою мовою, підготував і читає декілька спецкурсів). Але головне його призначення, головна любов на все життя, пов'язані з ДІБІ і ПДАБА. Тут він пройшов усі щаблі педагогічної та наукової справи: старший інженер, аспірант, асистент, кандидат технічних наук, доцент, доктор технічних наук, професор.

З 2003 р. до сьогодні – професор кафедри технології будівельних матеріалів, виробів та конструкцій ПДАБА. В 2003 – 2008 рр. був деканом факультету технології життєзабезпечення в будівництві. З 2008 – 2019 р. очолював Інститут екології та безпеки життєдіяльності у будівництві. З 2004 р. до нині – заступник Голови спеціалізованої Вченої ради Д 085 із захисту кандидатських і докторських дисерта-

цій. У 2007 р. – член спеціалізованої вченої ради із захисту дисертацій з будівельних матеріалів Національного інституту прикладних наук (ЕМБА) (Франція). У 2004 – 2013 рр. – член, а з 2014 р. до нинішнього часу – Голова експертної ради з питань проведення експертизи дисертацій МОН України з архітектури, будівництва та геодезії.

Є одним із провідних вчених із розробки нанотехнологій у будівельному матеріалознавстві. У його науковому доробку – понад 200 наукових праць, серед яких: монографії, публікації в наукових періодичних виданнях і матеріалах конференцій, 15 авторських свідоцтв і патентів.

Підготував 12 кандидатів наук. Розробив теоретичну концепцію підвищення стійкості захисних покриттів на основі мінеральних в'яжучих, призначених для захисту будівельних конструкцій і технологічного обладнання, що має принципове значення для подальшого розвитку теорії стійкості захисних покриттів, гідроізоляційних, футеровочних та інших покриттів.

В академії відомо, якщо треба виконати добре і вчасно будь-яку справу, знайти рішення складного організаційного питання, то це треба доручити Віктору Миколайовичу Дерев'янко. І він обов'язково знайде вихід. Його рішення буде відповідати всім технічним параметрам, якщо це наукова та педагогічна робота. Так, коли виникла необхідність стабілізувати роботу кафедри водопостачання, водовідведення та гідравліки, то за ініціативою ректорату саме В. М. Дерев'янку доручили очолити кафедру. Він без вагань зробив це і забезпечив плідну роботу кафедри на протязі трьох років (2013 – 2016).

А якщо стосується громадської діяльності, то Віктор Миколайович десять раз обдумує кілька варіантів, а потім до-

поможе, знайде і вирішить. Саме так діє В. М. Дерев'янко, виконуючи обов'язки Голови ради ветеранів ДІБІ – ПДАБА, яка нараховує 77 осіб. Особливою доброю атмосферою вирізняються зустрічі ветеранів академії, що проходять щорічно в музеї нашого вишу і які з особливою увагою і турботою готує Віктор Миколайович. Робить він це в постійному контакті з ректоратом. І навіть під час карантину цього року з приводу пандемії COVID-19 Голова ради ветеранів В. М. Дерев'янко і ректор М. В. Савицький знайшли форму допомоги ветеранам онлайн, і Наказом ректора була надана допомога хворим.

В. М. Дерев'янко користується великим авторитетом серед студентів, викладачів та співробітників академії. Нагороджений почесними знаками «Донор СРСР» (1976), «Відмінник освіти України» (2005) МОН України, відзнакою «Знак пошани» (2005) Головного управління МНС України в Дніпропетровській області.

Так живе і працює випускник ДІБІ, професор В. М. Дерев'янко з непохитною вірою: ПДАБА – кращий виш України, а професія інженера-будівельника важлива, необхідна та вічна. Тому він працює кожного дня, працює натхненно і відповідально, продовжуючи справу своїх вчителів та попередників. З 2014 р. професор В. М. Дерев'янко очолює наукову школу «Будівельні матеріали та вироби», роботу якої розпочали провідні вчені академії і яку він сьогодні намагається якомога краще продовжувати, враховуючи великий вклад засновників наукової школи, таких як: член-кореспондент Академії наук УРСР, д. т. н., проф. Г. Д. Дібров (1971 – 1986), продовжувачі – заслужений діяч науки і техніки України, д. т. н., проф. В. М. Пунагін (1986 – 2002), д. т. н., проф. А. П. Приходько (2002 – 2013).

Сьогодні наукова школа під керівництвом В. М. Дерев'янка працює плідно і у її багажі 15 монографій, 11 підручників і навчальних посібників; опубліковано близько 500 наукових статей; розроблено три нормативні документи; отримано більш як 75 авторських свідоцтв і патентів; підготовлено п'ять докторів і 44 кандидати наук.

Тетяна Шпаковська

ГУМАНІТАРНА АУРА АКАДЕМІЇ

Про важливість гуманітарної аури для нації, держави та освіти вперше заговорила видатна Ліна Костенко, виступаючи в далекому 1999 році перед студентами Києво-Могилянської академії. У своєму виступі знаменита поетеса наголосила про важливість для будь-якої освіти комплексу наук, що охоплюють усі сфери суспільного життя, включно з освітою, літературою, історією та мистецтвом, – «в їхній інтегральній причетності до світової культури і, звичайно ж, у своєму неповторно національному варіанті». Уточнюючи поняття «гуманітарний», Ліна Костенко твердо підкреслює – «це комплекс гуманітарних дисциплін, адже humanitás – це категорія культури, освіти, духовності». Що ж до аури, то письменниця аргументовано переконує «як існує, безперечно, якесь біополе особистості, так існує й аура цілої нації та цілих колективів, хоч неозброєним оком її й не видно».

Кафедра українознавства, документознавства та інформаційної діяльності ПДАБА у своїй освітній діяльності від моменту утворення й до сьогодні навчає студентів та пропагує серед колег гуманітарні науки, що створюють невидиму гуманітарну ауру Академії, поширюючи найкращі зразки національної та світової культури.

На початку епохи незалежності України кафедру було організовано на підставі розпоряджень Міністерства освіти України 1992 – 1993 рр. щодо організації навчання студентів з українознавства й викладання соціально-гуманітарних дисциплін українською мовою та відповідного Наказу № 159 від 2 липня 1993 р., узгодженого із рішенням Вченої ради Дніпропетровського інженерно-будівельного інституту від 30.06.1993 р. Після затвердження у 1993 р. Кабінетом Міністрів України програми «Освіта» («Україна XXI ст.») кафедра українознавства стала відповідальною за втілення в навчальний процес нашої академії принципів гуманізації, народності, культуровідповідності з метою деідеологізації, етнізації, індивідуалізації змісту освіти.

Фундаментом, на якому постала кафедра українознавства, стала кафедра економічної теорії та політичної історії, яка була сформована замість кафедри історії КПРС наприкінці 1980-х років. Українознавчі предмети «Українська мова», «Історія України», «Історія української культури», що тоді були в навчальних планах кафедр політології та права, економічної теорії та політичної історії, з 1993 року стала читати новостворена кафедра українознавства. У той час на кафедрі працювало 16 штатних викладачів, у тому числі 1 професор, доктор історичних наук Г. М. Шарлай, 8 доцентів, кандидатів наук: Г. Г. Кривчик, В. С. Алефіренко, В. А. Бабенко, В. М. Бараєв, В. К. Бризгалова, І. П. Виноградов, С. Г. Руденко, Л. С. Коновалова, 3 викладачі: О. Ф. Яковенко, В. П. Колесниченко, О. Ю. Руденко, 3 асистенти: В. С. Акімова, Г. П. Євсєєва, Н. Г. Омелян-Скирта. Очолив кафедру кандидат історичних наук, доцент Геннадій Георгійович Кривчик. Серед провідних викладачів кафедри впродовж її історії натхненно працювали, втілюючи ідею деідеологіза-

ції, етнізації, індивідуалізації змісту освіти, доктор історичних наук, професор Г. М. Шарлай; заслужений працівник вищої школи УРСР В. К. Бризгалова; заслужений працівник культури України В. І. Крот; поет, голова Дніпропетровської спілки письменників України С. Р. Бурлаков; проректор ПДАБА О. В. Щербакова; завідувач музею історії академії Л. М. Топюк, доктор історичних наук, професор Г. Г. Кривчик, який завідував кафедрою протягом двадцяти років. Це була принципова, могутня, професійна когорта викладачів, яка, набувши досвіду ще в радянській вищій школі, охоче передавала досвід новому поколінню викладачів.

Від днів свого заснування до сьогодення кафедра УДІД, як невід'ємний складовий елемент вищого навчального закладу, виконує ряд соціально важливих функцій: навчально-просвітницьку, організаційно-методичну, науково-дослідну, громадсько-виховну. Нині в штаті кафедри працюють 10 викладачів, у числі яких: завідувач кафедри, д. н. держ. управ., професор Г. П. Євсєєва, 6 кандидатів наук, доцентів (В. А. Бабенко, Г. І. Лисенко, А. Г. Перетокін, О. Ю. Баранник, Л. Г. Богуславська, Ю. М .Рощина), 3 старших викладачі (О. В. Ткач, С. П. Волкова, О. М. Броцька-Ляховецька). Активними помічниками викладачів є методист вищої категорії Ж. М. Батаєва та методист В. В. Воробйова.

У 2013 р. кафедру українознавства очолила Галина Петрівна Євсєєва, яка після закінчення докторантури кафедри права та євроінтеграції Дніпропетровського регіонального інституту державного управління Національної академії державного управління при Президентові України, захистила докторську дисертацію на тему «Державна мовна політика і українська національна ідея: теоретико-методологічні засади». У січні 2013 року Г. П. Євсєєвій присвоєно

звання доктора наук з державного управління, а в червні 2014 року – звання професора кафедри українознавства. Галина Петрівна, працюючи на посаді завідувача, докладає максимум зусиль для організації ефективної роботи колективу, ініціюючи різноманітні культурно-просвітницькі і наукові заходи. На запрошення Галини Петрівни до академії на зустріч зі студентами приїздили письменники світового рівня: Юрій Андрухович, Сергій Жадан, Мирослав Дочинець, Євгенія Кононенко та багато інших відомих особистостей української культури.

На кафедрі працює винятковий колектив науковців. Кожен член є унікальною особистістю. Валентина Андріївна Бабенко, к. істор. н. – висококваліфікований спеціаліст, на високому рівні читає лекції для студентів усіх спеціальностей і всіх форм навчання. Очолює методичну секцію викладачів з курсу «Інтелектуальна власність». Опублікувала більше 85 статей та науково-методичних розробок, підготувала конспекти лекцій та 2 навчальні посібники. Має свідоцтво Державної служби інтелектуальної власності України про реєстрацію авторського права на навчальний посібник «Основи інтелектуальної власності». Нагороджена Грамотою обласного Фонду вчених за участь у IX обласному міжвузівському конкурсі за навчальний посібник «Основи інтелектуальної власності» (2012 р.). З 1994 року до сьогодні В. А. Бабенко є заступником декана економічного факультету ПДАБА. Очолює та проводить виховну роботу на факультеті. Неодноразово, за підсумками конкурсів була визнана кращим заступником декана з виховної роботи в академії, нагороджувалась грамотами ректора. Валентина Андріївна Бабенко організовує виховний процес не тільки під час аудиторних занять та на позааудиторних виховних заходах,

але й силою свого поетичного слова: Валентина Андріївна – автор понад 200 віршів, що ввійшли у власні поетичні збірки «Дороги життя», «Акварелі душі». В. А. Бабенко постійно друкується у літературно-художньому та громадсько-публіцистичному журналі «Крила», з 2013 р. є членом Регіональної спілки письменників Придніпров'я.

З 2005 р. на кафедрі працює к. іст. н., доцент Галина Іванівна Лисенко, яка опікується історичними та педагогічними науками. Галина Іванівна виконує обов'язки заступника завідувача кафедри з організаційно-навчальної роботи, є членом предметної комісії з історії України; завідує Лабораторією педагогічної майстерності ПДАБА. Лабораторія є платформою для постійно діючого науково-педагогічного семінару для викладачів академії «Інноваційні підходи до підвищення професійно-педагогічної компетентності викладачів та студентів сучасних закладів вищої освіти». Г. І. Лисенко відзначена Грамотою фонду соціального захисту вчених за посібник з педагогіки вищої школи, який посів І місце у ІХ Обласному міжвузівському конкурсі – 2016. Галина Іванівна велику увагу приділяє науковій роботі. Сьогодні Г. І. Лисенко є докторантом Інституту модернізації освіти АПН України, автором близько 100 наукових та навчально-методичних робіт, досліджує процес підготовки викладачів закладів вищої технічної освіти до педагогічної діяльності впродовж ХХ – на початку ХХІ століть; розробляє методику викладання країнознавства іноземним студентам; вивчає і впроваджує надбання педагогічної спадщини України в сучасний освітній процес. Її заняття цікаві, розраховані на активну роботу студентів, сприяють загальному розвитку студентів, їх прагненню до оволодіння знаннями, що забезпечує високу результативність та якість роботи.

З 2014 року на кафедрі працює к. філол. н. Лариса Георгіївна Богуславська. Будучи філологом-літератором, Лариса Георгіївна організувала науковий гурток «Простір слова», на платформі якого кожен охочий може зреалізувати свої комунікаційні можливості і таланти. Щомісяця на засіданнях гуртка постають актуальні питання розвитку духовності нації: «250-річчя від дня народження засновника нової української літератури Івана Петровича Котляревського», «Пантелеймон Куліш – знакова постать українського інтелектуального простору», «Літературні читання, присвячені Лесі Українці», «Літературні читання з нагоди відзначення Шевченківських днів» та багато інших. Разом з художнім керівником Студентського клубу ПДАБА, членом Спілки театральних діячів України Ларисою Миколаївною Котовою. Лариса Георгіївна організувала та двічі на рік проводить серед студентів концерт-студію «Єднаймося», яка є платформою для реалізації національних надбань студентської академічної громади. У межах проекту концерт-студії «Єднаймося!» в академії проходить щорічний концерт «Слава не поляже», присвячений Дню захисника України, Дню Українського козацтва та дню святої Покрови Пресвятої Богородиці. Святковий концерт об'єднує викладачів, студентів та працівників академії. Хоча це свято порівняно молоде для нашої країни і офіційно відзначається лише з 2015 року у день святої Покрови Пресвятої Богородиці водночас з Днем Українського козацтва, проте глибоке історичне коріння, національні традиції і трагічні події сьогодення, поєднані в ньому, уже зробили 14 жовтня визначною подією в житті всіх українців і академічної громади ПДАБА, зокрема. Лариса Георгіївна велику увагу приділяє науковій роботі. Є автором більш ніж 50 наукових та навчально-методичних робіт.

Багато і плідно працює з молоддю, виховуючи високі професійні та ділові якості.

К. філол. н., доцент Олена Юріївна Баранник, внесла в атмосферу кафедри академізм наукових розробок. Звична до класичної науки (адже прийшла до академії з класичного національного університету ім. Олеся Гончара), вона має особистий зразковий підхід до науки, напрацьований ще в студентські роки. Олена Юріївна – онука знаменитого вченого-мовознавця, доктора філологічних наук, академіка АН вищої школи України Дмитра Харитоновича Баранника. На кафедрі українознавства, документознавства та інформаційної діяльності О. Ю. Баранник очолила науковий напрям роботи кафедри. Член Українського регіонального центру оцінювання якості освіти (один із старших екзаменаторів під час щорічної перевірки закритого типу завдань з дисципліни «Українська мова і література» зовнішнього незалежного оцінювання). Має подяку за бездоганно організовану роботу в цій сфері (2011 р.). О. Ю. Баранник має Подяку Головного управління освіти і науки Дніпропетровської обласної державної адміністрації за значні наукові досягнення та активну громадську діяльність (2012 р.). Розробляючи у своєму курсі «Українська мова за професійним спрямуванням» основні засади академічного письма, О. Ю. Баранник розвиває у вихованців академії компетенцій, необхідних для написання тексту відповідно до міжнародних риторичних конвенцій. В основі курсу лежить виховання дослідників, що здатні незалежно мислити і бути активними учасниками глобального академічного дискурсу.

Історична наука в світогляді молодого покоління відіграє важливу роль. Не знати історії своєї країни чи свого краю – не розуміти сьогодення та не бачити перспектив

розвитку. Саме з цієї позиції здійснює свою освітянську діяльність к. істор. н. Андрій Геннадійович Перетокін. Прийшовши на кафедру після закінчення аспірантури у 2007 р. Андрій Геннадійович спрямував свою роботу зі студентами на формування національної самосвідомості та любові до рідної землі, свого народу, сім'ї, бажання працювати задля розквіту держави, готовності її захищати, а також на виховання шанобливого ставлення до рідної мови, культури, традицій. Є автором близько 100 наукових та навчально-методичних робіт, співавтором ряду підручників, методичних посібників, монографій. З ініціативи А. Г. Перетокіна, який у 2019 році закінчив докторантуру кафедри історії України ДНУ ім. Олеся Гончара, підготовлена колективна монографія «Історія Придніпровського регіону: архітектурно-історичний екскурс» та навчальний посібник «Українознавство: короткий курс для іноземних студентів». Будучи молодим ученим, Андрій Геннадійович не раз перемагав у щорічному конкурсі ДВНЗ ПДАБА «Кращий молодий вчений» у гуманітарно-економічному напрямі. Неодноразово брав участь в інших конкурсах для молодих вчених, де посідав призові місця. За багаторічну, сумлінну, ефективну та професійну роботу в академії, плідну науково-педагогічну діяльність А. Г. Перетокіна неодноразово відзначали подяками та нагородами. Андрій Геннадійович є модератором та організатором студентської конференції, яка щорічно проходить на кафедрі «Українська культура: вчора, сьогодні, завжди», яка щороку присвячується окремій вагомій особистості української культури: О. Довженку, А. Кащенку, Г. Сковороді, Є. Патону та багатьом іншим.

Унікальним і невичерпним потенціалом виховання культурно-національних традицій є науковий гурток «Твоє. По-

дорожі неосяжним: україноствочі студії», організований на кафедрі старшим викладачем Оксаною Володимирівною Ткач. Цей гурток став платформою для осягнення прекрасного в національній культурній традиції українців. Засідання гуртка присвячені українським жіночим прикрасам, історії ляльки-мотанки, історії петриківського настінного розпису об'єднують навколо себе студентів та викладачів залюблених у старовинні національні традиції. Оксана Володимирівна долучилась до дружного колективу кафедри в 2009 році. 2013 року закінчила аспірантуру Дніпропетровського національного університету імені Олеся Гончара. Бере активну участь у науковій, виховній, просвітницькій діяльності кафедри; понад 10 років входила до складу предметної комісії з української мови та літератури. Оксана Володимирівна вважає одним із найважливіших завдань сучасної освіти створювати умови не тільки для розкриття інтелектуального потенціалу української молоді, а й формування соціогуманітарних компетентностей студентів. У науковій царині працює над проблемами історії української мови, трансформації освітніх технологій у XXI ст., є активним членом наукового колективу Лабораторії історії українських традицій хатобудування Українського національного центру екологічної архітектури і зеленого будівництва ПДАБА. За результатами роботи Лабораторії була підготовлена колективна монографія «Історія та традиції українського народного житла Придніпровського регіону» (2016 р.).

Після закінчення аспірантури з 1 вересня 2006 р. на кафедрі працює Світлана Петрівна Волкова, показуючи приклад наполегливого, конструктивного підходу до роботи – є секретарем Вченої ради економічного факультету, членом предметної комісії з історії України, профоргом кафедри.

Світлана Петрівна переможець міського конкурсу «Молодь Дніпропетровська – рідному місту» з проектом «Впровадження комплексу покращення демографічної ситуації та розвитку трудоресурсного потенціалу в м. Дніпропетровську» (2012 р.). Відзначена дипломом МОН України за вагомі здобутки у наукових дослідженнях за підсумками Міжнародного форума студентів, аспірантів і молодих учених «Україні XXI сторіччя – інтелект і творчість молоді» (2013 р.). Працює над дисертаційним дослідженням «Історична освіти і науки в Катеринославському ІНО 1921 – 1933 рр.». Викладаючи навчальний курс «Історія та культура України», Світлана Петрівна стала організатором щорічної студентської науково-практичної конференції «Забуттю не підлягає». Це унікальна конференція, бо з 2015 року Україна розпочала нову традицію відзначення 8 та 9 травня в європейському дусі пам'яті та примирення. Новий зміст Дня пам'яті та примирення і Дня перемоги над нацизмом полягає у: переосмисленні подій Другої світової війни, руйнуванні радянських історичних міфів, чесному діалозі щодо складних сторінок минулого; рівному вшануванні пам'яті кожного, хто боровся з нацизмом, відмові від святкування на користь вшанування всіх, хто боровся за незалежність України.

Державна політика у галузі вищої освіти сьогодні здійснюється у напряму інтеграції вітчизняної системи вищої освіти у світову систему вищої освіти при збереженні і розвитку досягнень та традицій української вищої школи. Згідно із чинним Законом України «Про вищу освіту» (від 1 липня 2014 року) одним із головних завдань вищого навчального закладу є формування особистості шляхом патріотичного виховання, а також збереження та примноження моральних, культурних, наукових цінностей і досягнень суспільства. Ці

завдання найкраще розв'язуються саме на кафедрі українознавства через вивчення студентами таких навчальних дисциплін, як «Історія української культури», «Українська мова професійного спрямування», «Історія України», «Історія сучасного світу», «Демографія», «Інтелектуальна власність», «Охорона інтелектуальної власності», «Державотворення в Україні» та низку різнопланових заходів: наукові конференції, присвячені важливим історичним і культурним подіям, відвідування культурних закладів міста, зустрічі з видатними особистостями, організація студентської наукової діяльності з вивчення мови, історії і культури рідного краю тощо.

Кафедра УДІД, виступаючи осередком формування національно-патріотичних почуттів серед студентської технічної молоді та маючи всебічну підтримку керівництва Академії в особі ректора М. В. Савицького, у всіх своїх починаннях ставить перед собою для реалізації завдання відповідно до Концепції діяльності ПДАБА та Концепції національного виховання:

- готувати свідому національну інтелігенцію, оновлюючи і збагачуючи генофонд нації, примножуючи культурний потенціал, який забезпечить високоефективну діяльність майбутніх спеціалістів;

- створювати об'єктивні і суб'єктивні умови для вільного розвитку особистості студента шляхом залучення його до різних видів творчої діяльності – культурно-просвітницької, суспільно-громадської, соціально-наукової тощо;

- збагачувати естетичний досвід студентів шляхом участі їх у відродженні забутих та створенні нових національно-культурних традицій регіону, міста, академії;

- сприяти організації освітньої діяльності в академії на принципах гуманізму та демократизму, свободи і відпо-

відальності, органічного зв'язку з національною історією, культурою і традиціями;

- формувати у студентів активну громадянську позицію, патріотизм, власну гідність, готовність до трудової діяльності, відповідальність за свою долю, долю суспільства, держави і людства;

- забезпечувати високі етичні норми, атмосферу доброзичливості, взаємної поваги і співробітництва між усіма учасниками навчально-виховного процесу тощо.

Кафедра УДІД виступає своєрідним навчальним, науковим і культурно-просвітницьким фільтром, через який проходить уся академічна студентська спільнота від першого до останнього курсу, не тільки здобуваючи знання з дисциплін, які читають викладачі кафедри, але й духовно збагачуючись з українознавчого джерела, що надає студентам можливість розкрити свої національно-патріотичні почуття. Паралельно студенти мають нагоду спробувати свої зусилля у науково-дослідницькій діяльності, цьому сприяє низка щорічних студентських конференцій, присвячених різноманітним культурним, історичним та суспільним подіям, як-то: День українського козацтва, День української писемності, День слов'янської писемності, Міжнародний день рідної мови, Річниця Перемоги у ВВВ, Річниця хрещення Русі, День вшанування пам'яті жертв Голодомору тощо.

Задля формування історичної пам'яті у студентської молоді проводяться чисельні заходи з вшанування річниць від днів народження (смерті) видатних українців. Так, щорічно у березні на кафедрі гучно проходять Шевченківські читання, присвячені річниці від дня народження Тараса Шевченка. Зокрема, щорічно проводиться конкурс художніх та літературних творів серед студентів та викладачів академії. Ка-

федра успішно співпрацює із бібліотекою ПДАБА, зокрема з клубом «Джерело».

Студенти старших курсів (зокрема, магістранти) готуються до самостійної наукової діяльності в умовах європейської інтеграції. Дисципліни «Педагогіка вищої школи», «Основи науково-педагогічної діяльності», «Інтелектуальна власність», «Чинники успішного працевлаштування» спрямовані на розвиток у старшокурсників навичок аналізу об'ємної джерельної бази, компаративістських вмінь задля виявлення відмінностей вітчизняної системи вищої освіти, захисту власних інтелектуальних здобутків та максимально вдалого працевлаштування.

У науковій роботі особлива увага працівників кафедри приділяється історії України (взагалі) та рідного краю – Дніпропетровщини (зокрема). Викладачі кафедри брали активну участь у підготовці нарисів багатотомної історії України: Дніпропетровська область в описі пам'ятників історії, розміщених на території Новомосковського і Дніпропетровського районів. На сучасному етапі викладачі разом зі студентами займаються пошуковою діяльністю в напряму досліджень історії забудови нашого міста, окремих будинків та діяльності архітекторів. В означеному руслі секція української мови кафедри українознавства підготувала та провела разом зі студентами-архітекторами презентацію книги Ігоря Родіонова «Дніпропетровські зодчі. Люди – легенди». Глибоко та зацікавлено працюючи над книгою, студенти-архітектори підготували цікаві доповіді, котрі супроводжувалися слайдшоу. Серед інших цікавих зустрічей, організованих кафедрою – творча зустріч студентів та викладачів економічного факультету з відомим письменником сучасності, лауреатом премії ім. Т. Г. Шевченка, Мирославом Дочинцем, філософ-

ські твори якого стали предметом жвавого студентського зацікавлення.

На сучасному етапі наукові інтереси кафедри лежать в площині: національна консолідація українського суспільства, форми державного управління у контексті світового досвіду (професор Г. П. Євсєєва), питання історії та сьогодення вищої освіти України, проблеми педагогіки вищої школи (доцент Г. І. Лисенко, ст. викл. С. П. Волкова), питання захисту інтелектуальної власності (доценти В. А. Бабенко, А. Г. Перетокін), історія міста Дніпропетровська та організація освіти на Катеринославщині , промисловий розвиток та інженерне підприємництво Донецько-Придніпровського регіону (доцент А. Г. Перетокін, ст. викладач С. П. Волокова). Секція філологів активно досліджує норми сучасної української мови, у той час як актуальні питання національного відродження є предметом дослідження секції викладачів історії української культури. Наукові досягнення кафедри за останні десять років наочно представлені позитивними показниками, а саме – захистом докторської дисертації доцента Г. П. Євсєєвої та кандидатської А. Г. Перетокіна. Активно працюють над своїми кандидатськими та докторськими дисертаціями С. П. Волкова, О. В. Ткач, А. Г. Перетокін, Г. І. Лисенко. Кафедра постійно бере участь у науково-практичних і науково-методичних конференціях, щороку викладачі кафедри публікують у наукових збірниках і журналах десятки матеріалів.

Окрім розробки наукової теми кафедри «Формування та реалізація української національної ідеї» викладачі кафедри працюють над науковою тематикою Українського національного центру екологічної архітектури і зеленого будівництва в рамках роботи лабораторії історії традицій

українського хатобудування, яка відкрилась на базі кафедри в листопаді 2013 року з ініціативи завідувача кафедри, професора Г. П. Євсєєвої. Лабораторія, у якій силами викладачів і студентів створено куток матеріальної культури та побуту українського народу, започаткувала традицію проведення щорічних студентських наукових конференцій з історії українського хатобудування. Так, у 2020 р. було проведено VIII студентську науково-практичну конференцію «Традиції та самобутність українського хатобудування». Результати роботи цих конференцій є яскравим свідченням актуальності наукових розвідок студентів академії в контексті загальносвітової практики збереження й переосмислення традиційних інженерно-технічних рішень у будівельній галузі. Організовуючи конференції, кафедра УДІД ставила за мету прилучення молоді до найкращих зразків традиційної національної інженерної творчості у сфері житлового будівництва, а також виховання висококультурної особистості, чиї інтелектуальні та духовні потреби не обмежуються вузькими фаховими рамками. У роботі конференції взяли участь студенти ІІ курсу всіх факультетів ПДАБА. У рамках створеної лабораторії кафедра ініціювала проведення майстер-класів з петриківського розпису, ляльки-мотанки, писанкарства, плетення кошиків тощо. Цей цікавий проект має неабияку виховну функцію, бо майстер-класи проводили обдаровані студенти для усіх охочих студентів та викладачів. Така сумісна творча робота якнайкраще згуртовує студентську молодь, викликає довіру та повагу до своїх наставників-педагогів. Великої уваги заслуговує і благодійність цього проекту. Творчі доробки було використано для благодійного ярмарку до дня Святого Миколая, а виручені кошти передані дітям-сиротам Котовської школи-інтернату.

Паралельно з лабораторією у 2013 р. на кафедрі відкрився Клуб любителів українського кіномистецтва, який організовує навколо себе викладачів і студентів, що шанують українське кіно, видатних вітчизняних режисерів і акторів. Незабутньою для студентів стала творча зустріч з Ю. Гармашем, оператором фільму всесвітньовідомого українського митця Сергія Параджанова «Тіні забутих предків». 14 березня 2014 року відбулося урочисте засідання клубу любителів українського кіно та переглянуто фільм «Наймичка». Засідання було присвячено ювілею Т. Г. Шевченка. Після перегляду відбулося жваве обговорення фільму майбутніми архітекторами. У вересні 2014 р. в рамках роботи клубу було відзначено 120 років від дня народження О. Довженка та організовано перегляд уривків його найкращих фільмів, зокрема «Поеми про море». Серед українських фільмів переглянутих у Клубі любителів українського кіномистецтва, неабиякий інтерес викликав перегляд фільму «Чорний ворон», та документальний фільм «Соловей співає. Доки голос має», привезений офіційним представником авторської групи документального фільму, волонтер і громадський активіст-атовець Олег Чистопольцев, який пристрасно і яскраво закликав усіх присутніх до вдумливого перегляду творчої роботи, можна назвати першим новаторським та монументальним дослідженням проблеми мовного питання в Україні.

Також структурними підрозділами кафедри українознавства виступають музей історії академії (завідувач – О. В. Гичка) і науково-методичний кабінет гуманітарної підготовки та інноваційних технологій в освіті (завідувач – І. Г. Лушинська), діяльність яких максимально спрямована на реалізацію поставлених перед кафедрою завдань. Зокре-

ма, у науково-методичному кабінеті сконцентровано всю навчально-методичну і довідкову літературу з предметів, які вивчають на кафедрі українознавства. Крім того, кабінет відіграє роль інформаційного центру з гуманітарних наук: має у своєму розпорядженні наукові періодичні видання, веде каталоги літератури і публікацій в журналах, забезпечує навчальний процес наочністю.

Важливе місце в діяльності кафедри відведено видавничій діяльності – підготовці і виданню навчальних посібників, методичних розробок, збірок з результатами виховної роботи тощо. На кафедрі українознавства започатковано традицію організації науково-методичних семінарів з питань студентського виховання, проблем педагогіки вищої школи, методики викладання окремих дисциплін тощо. Оригінальною інновацією виступає традиція кафедри організовувати «виїзні» науково-практичні семінари з метою дослідження пам'яток української культури. Так, впродовж останніх п'яти років було здійснено виїзди на козацький хутір Галушківка у с. Гречане Дніпропетровської області за темою «День українського козацтва (до питання походження свята Покрови)» та до Черкаської області за темою «Черкащина як центр українського державотворення», м. Батурин Чернігівської обл. « Батурин – гетьманська столиця», с. Медвин, Черкаської обл. «Холодноярівська республіка: міфи та історична правда» та багато інших..

Актуальною та потрібною залишається дослідницька робота студентів, викладачів кафедр та музею академії над створенням «галереї портретів» випускників академії, що є не тільки видатними будівельниками, вченими, педагогами, державними діячами, які зробили вагомий внесок у розбудову держави, але й справжніми інтелігентами сучасності.

Ця робота має велике виховне значення для студентства і, одночасно, є дуже важливою у рік підготовки академії до святкування свого 90-річного ювілею.

Виходячи з вищесказаного можна стверджувати, що кафедра українознавства, документознавства та інформаційної діяльності є основним модератором створення гуманітарної аури Академії. Ця гуманітарна аура направлена на всебічне оновлення всіх сфер її діяльності, інтенсифікацію навчально-виховного процесу, поглиблення науково-дослідницької роботи зі студентами тощо. Стрижнева позиція концепції діяльності кафедри українознавства полягає в активному пошуку шляхів вдосконалення громадсько-патріотичної підготовки майбутніх висококваліфікованих спеціалістів для потреб держави.

Г. П. Євсєєва,
доктор наук з державного управління,
професор, зав. кафедри
українознавства, документознавства
та інформаційної діяльності;

Г. І. Лисенко,
к. і. н., доцент, заст. зав. каф.
українознавства, документознавства
та інформаційної діяльності
з організаційно-навчальної роботи

З МИНУЛОГО В МАЙБУТНЄ

(кафедра металевих, дерев'яних та пластмасових конструкцій і її мешканці)

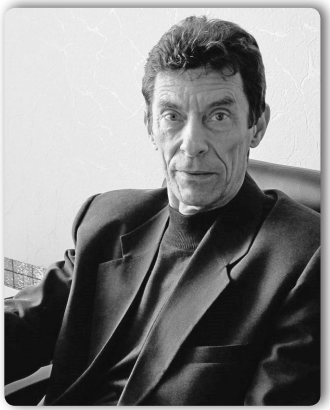

Так, саме спогади про майбутнє, бо як казав у свій час Альберт Ейнштейн «різниця між минулим та майбутнім – є нав'язлива ілюзія». Ці спогади не є історичним нарисом, це всього лише спогади. Тому не судіть суворо – тут тільки фрагменти і тільки моєї суб'єктивної пам'яті. Крім того, здається, я і так занадто захопився. Так от, к четвертому курсу навчання в інституті (в той час це був Дніпропетровський інженерно-будівельний інститут) я, можна сміливо сказати, однозначно визначився зі своїм майбутнім у будівельній галузі: по-перше, це повинен бути метал, по-друге, метал і по-третє, знову ж таки, метал.

Це, якщо бажаєте, філософія душі, хоча в ті далекі роки я не зміг би все це так сформулювати. Але ж, дивіться, я людина, яка комфортно почуває себе в ситуаціях надійних, тобто, принаймні таких, коли все залежить тільки від тебе. Наприклад, моєю грою не можуть бути карти, моя гра – шахи (довгі роки я грав на другій дошці за нашу інститутську команду, а кафедральною командою ми були чемпіонами інституту).

Метал – це міцний і водночас однорідний (науковці кажуть – ізотропний) матеріал і це дозволяє дивитися на розрахункові залежності, як на умовні, але більш менш досто-

вірні моделі роботи конструкцій з металу. У ті далекі часи Україна була одним із потужніших центрів металургії, де конструкціям з металу майже не було альтернативи. Наші дніпропетровські підприємства. виготовляли унікальні будівельні конструкції, конструкції мостів, доменних печей та пускових ракетних установок. Завод металевих конструкцій ім. Бабушкіна був потужніший в Європі. Вражає? Але ж так було, і ми студенти проходили там виробничі практики, захищали дипломні проекти. Практично весь інженерний персонал заводу складався з наших випускників.

Але ж до діла. Я з певним трепетом, але без будь-якого страху, вперше, ще будучи студентом, відкрив двері кафедри. Тодішні корифеї металу та дерева Арон Давидович Зєвін, Микола Макарович Писанко, Ігор Євгенійович Спенглер, Михайло Ісакович Ашкіназі, Петро Ісідорович Гвай, Лев Володимирович Косицький та інші (кафедра була співробітників на 17 – 18) вже були мені трохи знайомі по шахових баталіях та спілкуваннях у стінах нашого студентського гуртожитку. Чомусь так склалося, що нас опікували кафедра металу та кафедра опору матеріалів, яку очолював супер-фахівець у своїй галузі Олександр Павлович Прусаков (під його керівництвом мною була виконана студентська науково-дослідна робота, де був показаний інший шлях одержання деяких головних залежностей теорії анізотропних пластин). З обома кафедрами мали місце безкомпромісні шахові баталії і наша студентська команда всякий раз чинила гідний опір.

Далі пішли курсові роботи, проекти і нарешті захист дипломних проектів. Звичайно, в моєму виконанні все це було в металі. Під час слухання лекцій, спілкувань з викладачами при захисті курсових робіт та проектів мій вибір все

більше і більше переростав у прихильність. І коли на п'ятому курсі до мене звернувся Михайло Ісайович Ашкіназі з пропозицією його керівництва моїм дипломним проектом і подальшим вступом до нього в аспірантуру, я, безумовно, тут же дав згоду. Подальше життя показало, що це не було помилкою і мені пощастило провести багато років в цікавих дослідженнях та пошуках ефективних рішень. Моє рішення, запропоноване в дипломному проекті щодо попереднього напруження сталевих резервуарів, мабуть, ще з півроку дискутувалося на кафедрі. Потім була аспірантура (золоті роки), успішний захист дисертації в Москві, асистент кафедри, доцент... Життєва карусель набирала ходу.

Якщо хто б спитав як і чим жила кафедра, я б відповів, що це не можна передати звичайними словами. Настільки багатогранними, суперечливими, живими і динамічними були наші будні. Зараз, озираючись у минуле, майже неможливо повірити в його реальність. Повірте, другої кафедри такої ніколи не було і не могло бути.

Арон Давидович Зєвін – чоловік-машина, живий ум, бездоганне знання всього, що пов'язано з металевими будівельними конструкціями, до нестями відданий своїй справі. За одну його лекцію ми, будучи студентами, списували по 7 – 8 сторінок зошиту. Строгий, але справедливий підхід до кожного студента чи викладача. Одержати відмінну оцінку було вкрай важко. Але таких студентів він пам'ятав потім багато років.

Петро Ісідорович Гвай – викладач-науковець, виконавець оперних арій, любимець жінок, занадто сильний шахіст (побив свого часу в сеансі, що проводився в Дніпропетровську, знаменитого чемпіона миру Хосе Рауля Капабланку). Багато хто вважав, що це (шахи та арії) завадило йому стати докто-

ром та професором. Але я вважаю, що він був просто людиною більш широкого життєвого простору. До речі, його рідний брат був одним з авторів славнозвісного ракетного комплексу «Катюша», який відіграв велику роль у Вітчизняній війні.

Микола Макарович Писанко – талановитий викладач, лектор та методист, учасник війни, улюбленець студентів та студенток, сміливий і сильний шахіст. Був проректором інституту з навчальної роботи. Коли він після проректорства прийшов на кафедру завідувачем і знайомився ближче з членами кафедри та аспірантами, то по моїй аспірантській роботі заявив, що ні він, ні хтось інший, тут проблем не бачить. Мені це так сподобалося, що в майбутньому за тією тематикою я став кандидатом наук і, поки що, єдиним доктором з того складу кафедри.

Михайло Ісакович Ашкіназі – науковець-викладач, неймовірний трудівник до останніх часів свого життя. Автор конструкції резервуарів підвищеного тиску, які так і називалися – резервуари ДІБІ, і були розповсюджені по всій великій території Радянського Союзу. В шахи грав не дуже яскраво, але міг відтворити всі арії декількох найбільш популярних опер. Мій науковий керівник, який дав мені повну свободу в науковому просторі. Як виявилося в подальшому, цей метод також іноді дає позитивний результат.

Лев Володимирович Косицький – викладач-науковець, потужний фахівець в галузі дерев'яних конструкцій, найдобріша і дуже порядна людина.

Ігор Євгенійович Спенглер – викладач-науковець, гарячий прихильних театрального мистецтва. Кафедральний поет, рими його віршів не завжди уловлювалися звичайним вухом, але завжди викликали дуже позитивні емоції.

Клавдія Олександрівна Семенова – наш багаторічний парторг, саме вона довгі роки стежила і оцінювала моральне обличчя кожного з нас, дуже любила свою справу, багато часу приділяла студентам.

Всі ці персонажі – історія, з її помилками та досягненнями. З точки зору сучасних фахівців освіти, головним недоліком цього складу було те, що кафедра була занадто замкнута на навчальному процесі. Всі наукові спроби, особливо докторського рівня майже переслідувалися. Це дійсно недолік, але при цьому слід враховувати і те, що становлення цього колективу припало на час, коли і державі в цілому потрібні були, перш за все, грамотні інженери-будівельники. Кафедра виконувала це завдання.

Так чи інакше, але далі пішла друга за віком хвиля фахівців – викладачів металевих та дерев'яних конструкцій: Орест Феодосійович Іванков (головний методист кафедри), Микола Григорович Братусь (не менш головний методист, виконавець багатьох і різноманітних реальних проектів, як і Арон Давидович Зевін, до нестями улюблений в свою справу), Наталія Вікторівна Нікольська, Юрій Васильович Кузенко (азартний шахіст і фундаментальний фахівець в галузі металевих і дерев'яних конструкцій), Володимир Васильович Бабіч (я познайомився з ним ще в колгоспі на першому курсі навчання, грали в футбол в одній команді), Володимир Михайлович Панченко, Юрій Андрійович Постоян (наш головний і беззмінний профорг), Октав Родіонович Незальзов (кафедральний Мюнхаузен, кількість різноманітних його ідей і запроектованих ним машин для дослідження зварних підкранових балок була, мабуть що, безмежна. Насправді дуже талановита людина, багато корисного він зробив за своє життя, зокрема і як викладач, і як педагог), Віталій

Павлович Хлібородов (більш порядної людини не бачив у своєму житті), Алла Іванівна Лістова (любимиця кафедри і всіх, без винятку, студентів), Георгій Павлович Моїсеєнко, Володимир Дмитрович Сургучов, Тамара Іванівна Чикиньова. Наші наукові співпрацівники: Віктор Петрович Матяш, Василь Матвійович Сирцев, Володимир Михайлович Савело та інші.

Кожен з них яскрава і неповторна особистість, бо по іншому на кафедрі і не могло бути. По кожному з них можна писати трактати, пов'язані з буднями вищої освіти, з буднями, в яких виковувалися майбутні інженери, міністри, генерали і банкіри.

На кінець, така маленька сцена з нашого життя. На мій погляд вона десь відображає той дух, який панував у ті часи на кафедрі. Так от, я з Миколою Макаровичем Писанко граємо в шахи (вибачте за дуже часту згадку цієї давньої гри, але ж ця гра була для нас справжньою пандемією). Грали бліц, тобто з дуже обмеженим часом гри. Відірватися не можна ні на секунду, бо не встигнете в цей обмежений час і буде зарахована поразка. Макарич курив і дим охоплював всю кафедру. Щось розглядіти було вкрай важко. Неподалік від нас, за своїм столом, щось писав чи читав Лев Володимирович Косицький, на той час завідувач кафедри. Після чергового ходу я крізь димову завісу замічаю, що в дверях кафедри стоїть ректор Павло Трохимович Резниченко з пляшкою недопитого вина, яку він, мабуть що, знайшов в нашому цеху. До речі, це було не дуже типічно, бо пияцтво в ті часи наших кафедралів ніколи не цікавило принципово. Щоб ситуація була більш зрозумілою, додам, що Павло Трохимович для інституту був Сталіним (коли на парткомісії обкому мене запитали про роль партії в інституті, я, не заду-

муючись, відповів, що в нас для цього є ректор). Одним словом – ситуація ахова. Я ногою штовхаю Макарича, кажу – ректор. Але ж бліц є бліц, всяка пауза обернеться поразкою, він каже – продовжуємо. Шахова скачка не збавляє хід, Лев Володимирович від диму перебуває в нірвані і ректора не бачить. Сам Сталін, вибачте, Павло Трохимович, розгублено шукав поглядом хоч яку б адекватну людину, але такої тут не було. Він мовчки простояв секунд 15 – 20 і також мовчки вийшов. Мало хто з тих, що знали ті часи і особисто Павла Трохимовича, повірить у все це дійство, але це було на кафедрі металевих і дерев'яних конструкцій, тому не треба дивуватися. Павло Трохимович був дуже мудрою людиною, яскравим лектором, інститут для нього був його життям, всі його дуже поважали. Це був якщо і Сталін, то дуже позитивний лідер.

На закінчення, низький уклін всім тим, про кого тут згадувалося. На жаль, багатьох з них вже немає в живих. Це наше, не побоюся цього слова, славне минуле. Минуле, яке безперечно живе в сьогоденні – Тетяна Анатоліївна Горбачева, Володимир Васильович Кулябко, Юлія Володимирівна Івченко, Ігор Ігорович Давидов, Вячеслав Петрович Чабан, Денис Сергійович Ярошенко, Іван Петрович Журба, Микола Антонович Моторний, Тетяна Володимирівна Коцюба, наші співробітники Тетяна Вікторівна Єрмак та Іван Володимирович Карасик. Окремо відмічу нашого випускника, нашого аспіранта, кандидата технічних наук, нашого представника в великому бізнесі, нашого помічника і спонсора Болата Габдрахимовича Ісмагулова. Звичайно ж, в цьому сьогоденні є десь і автор цих спогадів – Євгеній Аркадійович Єгоров.

Сьогоднішні часи для кафедри дуже складні і суперечливі. Країна перестала бути металевою, змінюється загальна

інфраструктура нашої економіки, змінюється парадигма нашого життя. Молодь тільки зараз починає розуміти, що її майбутнє залежить головним чином від кожної окремої особистості. Піклувальників більше немає. Для більшості все це боляче, інерція минулого поки ще досить активно впливає на суспільство. Але з часом ми (минуле і майбутнє) переживемо всі ці недуги і знайдемо своє гідне місце в світовому співтоваристві. В підтвердження цієї тези можна засвідчити, що колишні працівники нашої кафедри успішно працюють в проектних та наукових фірмах зарубіжжя.

Треба жити майбутнім, не забуваючи минуле.

Поза увагою автора залишилися Анатолій Васильович Сільвестров, Євгеній Петрович Лук'яненко (обидва були свого часу завідувачами кафедри), Володимир Іванович Большаков (займався науковою діяльністю, в подальшому став ректором академії), Ігор Костянтинович Флоров (більше запам'ятався як проректор з наукової роботи). Всі вони особистості знакові. Але це окрема тема. Може, для подальших спогадів.

Є. А. Єгоров,
д. т. н., професор, завідувач кафедри
металевих, дерев'яних
і пластмасових конструкцій

ЗДІЙСНЕНА МРІЯ – ДІБІ І ПДАБА У МОЄМУ ЖИТТІ

Майже все моє свідоме життя пов'язане з діяльністю вишів. Хоча, здавалося, що цього не може бути у житті сільської дівчинки зі станиці Кірпільської Краснодарського краю. Ми, сільські діти, намагалися добре вчитися і мріяли про вищу освіту. Мріяла і я закінчити інститут, стати інженером-будівельником, створювати для мами, сестри, односельчан зручні, комфортабельні будинки та оригінальні і красиві будівлі різного призначення.

Згідно своєї мрії вирішила вступати до Ростовського інституту інженерів залізничного транспорту і обрала спеціальність «Промислове та цивільне будівництво». Але по приїзду в Ростов довідалася, що мою спеціальність ПЦБ у зв'язку з реорганізацією передали іншому вузу. Так я опинилася студенткою механічного факультету за спеціальністю, у якій слово «будівництво» присутнє, але спеціальність моя називалася «Вагонобудівництво та вагонне господарство».

Студентські роки промайнули швидко. З перших днів навчання улюбленим предметом була вища математика. Після закінчення інституту на мене чекала багаторічна різнопланова робота. Закінчила аспірантуру та захистила кандидатську дисертацію у рідному Ростовському інституті інженерів залізничного транспорту. Після захисту дисерта-

ції працювала доцентом Донецького політехнічного інституту (ЗТФ, м. Торез), виконувала напружену викладацьку та громадську роботу. Підготувала і читала лекції зі спеціальностей теоретичної механіки та обчислювальної техніки в інженерних та економічних розрахунках. І, починаючи з середини 1960-х років і по сьогоднішній час, у моєму житті так уже повелося, що наука і педагогіка завжди поруч, завжди пов'язані виключно з вишами, навіть кохання і сім'я є часткою цього поєднання (чоловік В. І. Єршов, колега, однодумець у всіх справах).

А в 1981 році доля мені посміхнулася вдруге. Тепер, як я вважаю, посміхнулася назавжди. Ми з чоловіком переїхали до Дніпропетровська. Почали працювати. Він – доцентом ДІІТу, а я – доцентом кафедри прикладна математика ДІБІ. З переїздом у Дніпропетровськ, вважаю, закінчився перший етап мого життя науковця і викладача. У Ростовському, Донецькому вишах мене навчали, формували і розвивали. В ДІБІ, потім ПДАБА, дозволили здійснити все задумане та намріяне. Я працювала у будівельній сфері, готувала майбутніх випускників будівельної академії, читаючи лекції для студентів всіх факультетів.

У той період в ДІБІ ректором працював професор П. Т. Резніченко, справжній будівельник, який піклувався і про навчальний процес, і про розбудову свого вишу. У цей час мені дуже допомагала у роботі підтримка проректорів В. М. Глущенка та Л. А. Хмари. На кафедрі мене обрали партгрупоргом і цю громадську роботу я проводила під керівництвом А. П. Приходька. Це були незабутні роки. В інституті була створена особлива аура. Тут працювалося дуже легко, все робилося саме собою, а в результаті було насичене цікаве інститутське життя.

Згодом для завершення роботи над докторською дисертацією перейшла в старші наукові співробітники ДІБІ. Захист моєї дисертації відбувся у в Московському інституті інженерів транспорту. До захисту докторської дисертації кілька років працювала професором, а згодом завідувачем кафедри прикладної математики у Білоруському інституті інженерів залізничного транспорту (м. Гомель). Працювати в Гомелі, весь час в пам'яті поверталася до Дніпропетровського будівельного інституту. І, нарешті, в лютому 2000 року повернулася вже не в ДІБІ, а в ПДАБА на посаду завідувача кафедри прикладна математика. Під керівництвом нового ректора професора В. І. Большакова при всілякій підтримці А. П. Приходька почала здійснювати свою мрію – зробити кафедру прикладної математики, яка була загальноосвітньою, у випускову. Працював колектив кафедри дружньо і наполегливо. Випусковою кафедру ми робили багато років і, нарешті, з 2012 року кафедра почала вести підготовку бакалаврів за спеціальністю «Комп'ютерні науки» і тепер є випусковою. В 2016 році кафедра здійснила перший випуск бакалаврів комп'ютерних наук і перший прийом магістрів. У грудні 2019 року захистили дипломні роботи магістри третього прийому.

А з 28 січня 2020 року вже при активній підтримці ректора ПДАБА, професора М. В. Савицького рішенням Вченої ради академії кафедра отримала назву кафедри комп'ютерних наук, інформаційних технологій і прикладної математики. У новій назві кафедри відображені всі етапи її розвитку.

Таким чином, мрія юності – працювати в галузі будівництва і займатися прикладною математикою – здійснилася. Сьогодні працюю у співавторстві з доцентами нашої кафедри Н. О. Вельмагіною, О. М. Шибко над монографією

«Розробка теоретичних основ проектування підприємств і формування виробничих систем». Мій шлях у науці склався вдало завдяки тому, що зустрічала по життю багато хороших людей. Сьогодні радію, що продовжую працювати у рідній академії, з рідними викладачами та студентами.

Н. М. Єршова,
д. т. н., професор кафедри
комп'ютерних наук,
інформаційних технологій
та прикладної математики

НАДІЙНИЙ І УНІКАЛЬНИЙ ПРОФЕСОР ВОЛОДИМИР ГЕОРГІЙОВИЧ ЗАРЕНБІН

З погляду на всі життєві і наукові звершення професора В. Г. Заренбіна головною рисою його характеру можна назвати його надійність. А якщо розглядати його діяльність в ДІБІ – ПДАБА, то дуже підходить слово унікальний. Надійний і унікальний – про це говорять кілька цифр, що містить його біографія: 53 роки працює в ДІБІ – ПДАБА (з 1967 р.) і весь час на одній кафедрі – експлуатації та ремонту машин (ЕРМ). Більш ніж півстоліття був доцентом, професором, завідувачем кафедри і тепер знову працює професором на своїй єдиній кафедрі ЕРМ. Ось який Володимир Георгійович надійний, а ще унікальний: 24 роки завідувач кафедри (1992 – 2016) і, що вже зовсім дивно, 36 років (1983 – 2019) декан механічного факультету. Він – такий декан єдиний в історії ДІБІ – ПДАБА.

А починав свій трудовий шлях Володимир Георгійович в 1960 році після закінчення Московського вищого технічного училища ім. М. Е. Баумана (факультет теплових і гідравлічних машин, за спеціальністю двигуни внутрішнього згорання). Працював на турбомоторному заводі м. Свердловська (нині м. Єкатеринбург) як інженер-конструктор, потім інженером провідної групи і начальником бюро міцності і фізичних вимірювань (по 1967 р.).

В 1962 році вступає до заочної аспірантури при МВТУ ім. М. Е. Баумана, а в 1967 році захищає дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата технічних наук. В ДІБІ В. Г. Заренбін починає працювати доцентом кафедри ЕРМ після обрання на цю посаду за конкурсом з вересня 1967 року.

У червні 1983 року Вченою радою ДІБІ він обирається за конкурсом на посаду декана механічного факультету, а в січні 1993 року – завідувачем кафедри ЕРМ. У травні 1996 року рішенням ВАК Володимиру Георгійовичу присвоюється науковий ступінь доктора технічних наук. Маючи достатній виробничий досвід, широку ерудицію і глибокі знання, В. Г Заренбін активно виконує доручену йому роботу. На високому науково-технічному рівні читає курси лекцій з дисциплін кафедри, успішно керує дипломним проектуванням, бере участь в роботі Державних екзаменаційних комісій. Під його керівництвом і при безпосередній участі була повністю реконструйована лабораторна база по двигунах внутрішнього згоряння, освоєне сучасне обладнання і контрольно-вимірювальна апаратура.

Він є одним з ініціаторів відкриття на базі механічного факультету з 1992 року підготовки інженерів-механіків за спеціальністю «Автомобілі і автомобільне господарство». Володимир Георгійович розробив 4 навчальні посібники і багато методичних вказівок для лабораторних і навчально-дослідних робіт з тематики курсів, що читаються, які широко використовуються у педагогічній практиці.

Плідною є багаторічна науково-дослідна діяльність В. Г. Заренбіна. Він керував держбюджетними і госпдоговірними роботами з найважливішої тематики в галузі підвищення надійності і довговічності двигунів внутрішнього

згоряння. Запропоновані ним практичні рекомендації по вибору режимів обкатки двигунів при капітальному ремонті, нанесенню покриттів на деталі циліндро-поршневої групи ДВЗ використовуються на підприємствах України та за кордоном. Його розробки були відзначені дипломом ІІІ ступеня Головного комітету ВДНГ України.

В. Г. Заренбін також брав участь в роботі ряду проектних та двигунобудівних організацій, являється членом редакційних колегій технічних видань та оргкомітетів науково-технічних міжнародних конференцій і семінарів.

Кілька років Володимир Георгійович був головою та членом спеціалізованої Вченої ради із захисту кандидатських дисертацій. Підготував три кандидати наук. Він – автор 144 робіт, з них 35 – в центральних журналах і збірниках, 5 монографій, має 8 авторських свідоцтв і 9 патентів.

Володимир Георгійович типовий трудоголік. Робота була і є сьогодні на першому плані. Він – турботлива людина, допомагає співробітникам кафедри, активно проводить навчально-виховну роботу серед студентів, щиро допомагає аспірантам, доброзичливий наставник і вихователь.

Неодноразово його робота відзначалася державними і науковими закладами. Володимир Георгійович нагороджений знаками «Винахідник СРСР» (1989), «Відмінник освіти України (1998), «За наукові досягнення» (2005). Він академік Академії будівництва України (2003), але головною своєю нагородою Володимир Георгійович Заренбін вважає звання Почесного професора ПДАБА (2016).

Кожного дня він живе турботами академії, працює на її користь і впевнений, що його доля – ДІБІ – ПДАБА і ця доля у нього щаслива.

Тетяна Шпаковська

ЙОГО СИЛА В УМІННІ ПРАЦЮВАТИ, ШУКАТИ І ЗНАХОДИТИ

Юрій Іванович Захаров народився 10 вересня 1954 року в м. Дніпропетровськ. В 1971 році поступив в Дніпропетровський інженерно-будівельний інститут на архітектурний факультет, який закінчив у 1976 році, отримавши диплом архітектора за спеціальністю «Архітектура промислових будівель та споруд». Молодого фахівця після отримання вищої освіти було залишено асистентом кафедри архітектурного проектування.

Свої перші справи викладача і наукового співробітника Юрій Іванович почав засвоювати активно працюючи, проводячи заняття зі студентами, а також виконуючи велику громадську роботу (заступник секретаря комсомольського бюро архітектурного факультету, начальник штабу ДНД факультету). Після двох років роботи на кафедрі Ю. І. Захаров вступив до аспірантури в ДІБІ в грудні 1978 року. Після закінчення аспірантури (1981 р.) почав працювати старшим науковим співробітником НІЧа по кафедрі міського будівництва ДІБІ.

У 1985 році Ю. І. Захаров обраний за конкурсом на посаду асистента кафедри архітектури ДІБІ. Проводив дослідження і брав участь в містобудівному проектуванні комплексних транспортних схем понад 100 міст СРСР. У 1987 році в спе-

ціалізованій раді МІБІ ім. В. В. Куйбишева (Москва) захистив кандидатську дисертацію під керівництвом проф. Є. П. Самойлюка, за спеціальністю 18.00.04 – «Містобудування, районне планування, планування сільських населених міст». 5 квітня 1988 р. рішенням МІБІ Ю. І. Захарову присуджено науковий ступінь кандидата технічних наук.

У 1989 році Юрій Іванович обраний доцентом кафедри архітектури (вчене звання підтверджено МО СРСР в 1991 році). З цього часу по теперішній викладацька, педагогічна, наукова і організаторська діяльність Ю. І. Захарова пов'язана з кафедрою архітектури. Він багато і з натхненням працював і працює зі студентами, має великі досягнення у науковій своїй діяльності.

З 1993 по 2003 р. керівництво кафедрою здійснював доц. О. В. Челноков. Під його керівництвом на кафедрі виконувалися наукові дослідження в галузі містобудівної акустики, реконструкції населених міст і житлових районів, а також реконструкції будівель і споруд. Основний напрям наукової діяльності кафедри в той час – дослідження екологічних аспектів архітектурних систем в умовах реконструкції і нового будівництва. Під час розробки цього напряму кафедра одержала три патенти, як результат широкої науково-дослідної роботи доцента Ю. І. Захарова.

У 2003 р. Вченою радою академії доцент Ю. І. Захаров був обраний на посаду завідувача кафедри архітектури, а 2016 року йому було присуджено звання професора.

17 років триває напружена, плідна викладацька, науково-дослідна робота професора Ю. І. Захарова. Під його керівництвом здійснювалася широка наукова діяльність у межах різнопланових тем. Так, однією з них була «Удосконалення принципів реконструкції районів п'ятиповерхової

забудови перших масових серій з урахуванням підвищення комфортності житлового середовища». В цій роботі брали участь як досвідчені науковці, так і молоде покоління співробітників кафедри.

Окремою сторінкою у житті Ю. І. Захарова є його багаторічна робота за сумісництвом якості відповідального секретаря приймальної комісії нашої академії. Цю архіважку працю Юрій Іванович, здавалося, виконував чітко і організовано. Спокійний, витриманий, він добре знав постанови, вказівки та інші керівні документи Міністерства освіти і науки. Юрій Іванович завжди знав, що сказати абітурієнтам і особливо їхнім схвильованим і дуже енергійним батькам, а ще директорам, завучам і педагогам шкіл. Він дуже майстерно проводив такий захід, що називався Днем відкритих дверей! Тут він був і організатором, і головним відповідачем, а ще конферансьє, що непогано представляв численну президію, провідних фахівців академії. Свою успішну роботу відповідального секретаря приймальної комісії і будь-які інші доручення Ю. І. Захаров завжди поєднував зі своєю основною роботою на кафедрі архітектури.

У 1980-х рр. кафедрою набувався досвід комплексного дипломного проектування (міжвишівські дипломні проекти), який був продовжений у першому десятиріччі 2000-х рр. У цей час кафедра вела комплексні дипломні проекти, де розглядалися питання про методи надбудови та пропозиції під час реконструкції будинків перших масових серій і комплексів у м. Дніпропетровську. Після успішного завершення комплексного дипломування професори Ю. І. Захаров, О. В. Разумова, старший викладач Л. П. Палагіна продовжували активно розробляти дипломні проекти, виконані на базі реальних проектів.

Сьогодні найстаріша кафедра архітектури (організована в 1930 р.) є випусковою і готує дипломні проекти бакалаврів та магістрів. Так, в 2019 – 2020 рр. на кафедрі були підготовлені і захищені 10 магістрів-професійних і 8 магістрів-науковців за освітньою програмою ПЦБ.

Все життя Юрія Івановича Захарова пов'язане з рідними ДІБІ і ПДАБА. Він успішно пройшов, блискуче освоїв всі щаблі наукової, дослідної та педагогічної роботи. Сьогодні він широко освічений фахівець, учений, організатор навчального процесу, завідувач кафедри.

А чого вартий іскристий захаровський гумор! У його веселому життєвому багажі завжди знайдеться розповідь, наповнена точними та яскравими спостереженнями, в яких світиться добра посмішка, а ще глибинне розуміння суті речей. Жарти Юрія Івановича завжди викликають відповідну реакцію і взаєморозуміння слухачів, чи то студенти або колеги академії.

Сьогодні творчої енергії Юрія Івановича Захарова достатньо і на керівництво кафедрою, і на розробку численних науково-дослідних проектів та втілення їхніх практичних результатів.

Він плоть від плоті наш. Він розумний, спритний, мудрий, досвідчений і одночасно його відрізняє сила, енергія, вміння і бажання працювати, шукати і знаходити.

Тетяна Шпаковська

НАУКА, ТРОЯНДИ І АКАДЕМІЧНІ ТРАДИЦІЇ В ЇЇ ЖИТТІ

Турбота та активна праця по підготовці молодих наукових кадрів є однією з добрих традицій нашого вишу. Тетяна Сергіївна Кравчуновська, доктор технічних наук, професор, завідувач кафедри планування і організації виробництва – найбільш наочний і переконливий приклад можливостей і досягнень академії. Тетяна Сергіївна народилася в м. Дніпропетровськ і закінчила середню школу № 136 з золотою медаллю.

За порадою батьків поступила в Придніпровську державну академію будівництва та архітектури на економічний факультет. Улюбленим предметом в школі у Тані була алгебра, а під час навчання в академії вона кожен день відкривала для себе нові наукові горизонти. Особливо студентку цікавили численні питання організації будівельного процесу. І тут відмінниці в її пошуках, починаючи з четвертого курсу, допомагав, направляв, надихав професор Володимир Михайлович Кірнос.

Закінчення навчання завершилося захистом диплома з відзнакою. А потім Тетяна Кравчуновська, вже не уявляючи себе поза стінами рідної академії, вступила до аспірантури. Тут повною мірою проявилися наполегливість, допитливість, велика самовіддача молодого дослідника. Під керів-

ництвом професора В. М. Кірноса, будучи аспіранткою по кафедрі планування і організації виробництва, написала і захистила в 2004 році дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата технічних наук за темою: «Системний підхід до обґрунтування доцільності використання техногенних підходів в будівництві».

Перший успіх вдумливу і серйозну Тетяну Сергіївну не тільки не змусив спочивати на лаврах, а навпаки, змусив зануритися в роботу з головою. Вона успішно поєднувала викладацьку роботу з дослідницькою діяльністю. Читала лекції, керувала курсовими та дипломними роботами.

Тетяна Сергіївна намагалася зробити свої лекції цікавими за формою, не забуваючи про їх зміст, з урахуванням новітніх наукових технологій. Молодий доцент Т. С. Кравчуновська вчила студентів і одночасно вчилася у них, набиралася досвіду. І в 2006 році відчула, що дозріла рухатися далі і поступила в докторантуру. Її улюблений професор, науковий консультант і однодумець Володимир Михайлович Кірнос підтримував, направляв всі її наукові дослідження. І результатом став її успішний захист у 2011 році докторської дисертації на тему: «Розвиток наукових основ організаційно-технологічного проектування комплексної реконструкції житлової забудови». У 2012 р. вона отримала звання професора, а з 2014 р. дотепер Тетяна Сергіївна очолює кафедру планування і організації виробництва.

Фахівець високого наукового рівня, професор Т. С. Кравчуновська веде велику наукову, педагогічну та організаційну роботу. Читає лекції з дисциплін: Обґрунтування прийняття ефективних рішень в будівництві та цивільній інженерії, Організація реконструкції та відновлення інженерних мереж та споруд. Свою успішну викладацьку діяльність поєднує з

інтенсивною науково-дослідною роботою. За її результатами опублікувала 199 наукових та навчально-методичних праць. Вона – вчений секретар спеціалізованої Вченої ради Д 08.085.01 із захисту докторських та кандидатських дисертацій за спеціальностями 05.23.02 – основи і фундаменти, 05.23.05 – будівельні матеріали та вироби, 05.23.08 – технологія та організація промислового та цивільного будівництва, 05.26.01 – охорона праці. Під її керівництвом підготовлені і захищені одна кандидатська і одна докторська дисертація. Також Тетяна Сергіївна є членом Вченої ради академії.

Т. С. Кравчуновська – лауреат премії імені академіка М. С. Буднікова за розробку та впровадження у виробництво системно-комплексних моделей проектування і управління проектами і програмами нових технологій виробництва будівельних матеріалів (2007), лауреат премії імені академіка К. Ф. Стародубова за цикл наукових досліджень (2016.), дійсний член Академії будівництва України. Їй призначалася іменна стипендія Верховної Ради України для найталановитіших молодих вчених (2013, 2015). Нагороджена: Почесною Грамотою Дніпропетровської обласної державної адміністрації (2012), Подякою Фонду вчених (2012), Подякою Міністерства освіти і науки України (2015), Почесною Грамотою Дніпропетровської обласної ради (2015, 2016).

Окрім інтенсивної професійної діяльності, Тетяна Сергіївна – високоосвічена, ерудована людина. Знає і любить читати класичну та сучасну художню літературу. Її улюблений письменник М. О. Булгаков. Ще постійна улюблена справа – квіти. Вона вирощує їх на дачі. Троянди і лілії приносять їй велике естетичне задоволення. Красою цих квітів вона захоплюється разом з чоловіком і сином. Улюблені на-

ука і педагогічна діяльність, а ще краса, добро супроводжують її по життю.

Вона впевнено і гідно визначає свій єдиний, але необхідний шлях бути викладачем і вченим. І її постійний девіз – «Не зупинятися».

Тетяна Шпаковська

... ДО 90-РІЧЧЯ ПДАБА

Коли усвідомлюєш, що з 90 років історії нашої Академії рівно 30 років, тобто третина – це роки, які ти безпосередньо провів в цих стінах, спочатку як студентка, а з часом – як викладач, стає на 100 % зрозуміло, що таке Alma mater...

1981 рік – я студентка 1-го курсу факультету ПЦБ, студентське життя починається! Враження – найрізноманітніші: напружений навчальний вересень з 6-ти денним робочим тижнем, сільгоспроботи у жовтні на ланах Новоолександрівки з веселими вечорами після трудового дня, іспит з «Начерталки», який ми здавали в першу сесію, за розкладом у сніжну січневу неділю, від 10-ї ранку до 8-ї вечора, що було не легко, але отримана п'ятірка надавала відчуття справжньої сатисфакції! А також – активна участь у художній самодіяльності – Ансамбль народного танцю Дніпропетровського інженерно-будівельного інституту... Ще тоді я відчула стрімкість та енергію українського народного танцю й самобутність, красу та, так би мовити, функціональність українського національного жіночого вбрання – спідниця, плахта, кушак, червоні чобітки і, звичайно ж, барвистий віночок з кольоровими стрічками! А влітку – геодезична практика у спортивному таборі «ДІБІ»: вдень – обмірювання величезного поля перед табором з нівелірами, теодолітами, рейками... складання звітів, потім

купання в Дніпрі після спекотного дня, а ввечері – веселі дискотеки під чарівну живу музику інститутського вокально-інструментального ансамблю «Маки»!

П'ять років студентського життя пробігли дуже швидко. З великою вдячністю згадую яскравих викладачів, які закладали в наші мізки основи інженерного мислення – Андрій Євтіфійович Шило (Залізобетонні конструкції), Володимир Васильович Кулябко (Будівельна механіка), Рево Борисович Тян (Організація будівництва) та багато інших.

Окреме величезне «дякую» Володимиру Михайловичу Кірносу, але це вже керівник моєї кандидатської дисертації, який надихнув мене повірити в те, що після 9-ти років практичної роботи в проєктній установі та на промисловому підприємстві на посаді інженера-конструктора, а потім 5-ти років роботи на посаді асистента кафедри менеджменту та маркетингу нашої академії я маю акумулювати цей досвід у отримання наукового ступеню.

25 років мого викладацького досвіду у ПДАБА після повернення з «реального сектору», пов'язані із кафедрою менеджменту, управління проєктами та логістики. Саме на цій кафедрі я виросла з асистента до доктора наук, професора, і тому щиро вдячна моїм колегам по кафедрі та її завідувачу, Валерію Тимофійовичу Вечерову за «школу життя» та сприяння моїм прагненням у науці, у викладацькій професії.

Не повною буде моя розповідь, якщо я не скажу, що дві мої доньки також випускниці ДВНЗ ПДАБА: одна – інженер з прикладного матеріалознавства, друга – архітектор, яка з дипломом спеціаліста ПДАБА поступила в магістратуру з архітектури та урбаністики Польського вишу – Вроцлавська Політехніка, вигравши конкурс на безоплатне навчання там, і зараз працює за фахом у Польщі.

Більше 40 років свого професійного життя віддав нашій академії мій батько – Валерій Михайлович Поповиченко, к. т. н., доцент, колишній декан факультету Сільськогосподарського будівництва. На початку 1950-х років наш Дніпропетровський інженерно-будівельний інститут закінчила моя рідна тітка, яка потім все життя працювала у будівельній галузі, і як практик, і як викладач і науковець, згодом вже Московського інженерно-будівельного інституту.

На жаль, багатьох з тих, про кого я згадую, вже немає з нами... Таке є життя, але ми завжди пам'ятаємо про них – своїх вчителів, колег, рідних, які також були вчителями...

Отже, від себе та від усієї нашої родинної династії випускників ДІБІ – ПДАБА хочу побажати Alma mater успішного подолання всіляких проблем та викликів сьогодення, розвитку, процвітання, подальших успіхів у підготовці затребуваних вітчизняним та міжнародним ринком висококласних фахівців!

І. В. Поповиченко,
д. е. н., професор,
зав. кафедри
економіки та підприємництва

СУМЛІННА ПРАЦЯ В ІМ'Я ДОСЯГНЕННЯ ПОСТАВЛЕНОЇ МЕТИ

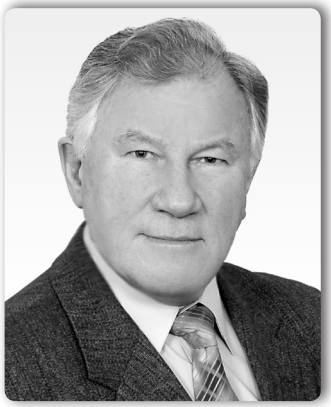

Це своєрідний девіз, що супроводжує життя і творчу наукову і викладацьку діяльність професора Володимира Васильовича Сафонова.

Він народився в грозовому 1941 році в селі Краснооктябрьський Фрунзенської області (в Киргизії). Через декілька місяців цього ж року його батько – Василь Іванович Сафонов був призваний в армію і пішов захищати Батьківщину від коричневої чуми фашизму. Героїчна боротьба Василя Івановича продовжувалася майже два роки. А в 1943 році, на жаль, він загинув, захищаючи місто Ставрополь. Родина Василя Івановича – дружина Ганна Яківна та маленький син Володимир, переживаючи всі негаразди та труднощі воєнного лихоліття, переїхали після закінчення Другої світової війни в Дніпропетровськ у 1944 році.

З цього часу у житті хлопчика Володі Сафонова з'явилася одна константа – це місто Дніпропетровськ, його рідня оселя. Де б не перебував у своєму подальшому житті В. В. Сафонов, куди б не заносила неспокійна доля солдата, інженера-будівельника, вченого і викладача, від Казахстану, Росії, Туркестану і, навіть, Алжиру, він завжди твердо знав: «Мій дій – у Дніпропетровську». Сюди він завжди повертався, бо не мислить свого життя без Дніпропетровська, а сьогодні Дніпра. Окрім рідного міста є у нього ще одне найдорож-

че його серцю місце. Це ще його одна життєва константа і називалася вона до 1994 року Дніпропетровський інженерно-будівельний інститут, а сьогодні – Придніпровська державна академія будівництва та архітектури.

У 1958 році, закінчивши першу середню школу Придніпровської залізниці, Володимир Сафонов поступив у ДІБІ. У виборі професії інженера-будівельника у юнака не було ні вагань, ні сумнівів. Він наслідував сімейну традицію. Його батько В. І. Сафонов був інженером-будівельником. І його дядько, рідний брат мами, Василь Якович Копєйко теж був інженером-будівельником. Але він був не просто інженером-будівельником, а випускником ДІБІ 1930 року, тобто першого інститутського випуску. Він починав навчання ще у Дніпропетровському робітничому будівельному технікумі, а після його реорганізації у 1930 році В. Я. Копєйко отримав вищу будівельну освіту у Дніпропетровському інженерно-будівельному інституті. Слідкуючи за професійними успіхами свого дяді (багато років працював начальником головного управління «Мінмонажспецбуд» РРФСР), Володимир Сафонов знав: «Добру інженерно-будівельну освіту дають у ДІБІ». Ставши студентом цього інституту, вчився відмінно, з великою увагою та наполегливістю. А ще захоплювався спортом, був членом збірних команд інституту по баскетболу, ручному м'ячу, а також з задоволенням брав участь у інститутській команді КВК. Студентські роки промайнули швидко. Були насиченими та цікавими. А легкі крила долі принесли студенту В. Сафонову незвичну переддипломну практику. Сім місяців працював в тресті «Криворіжзалізобетон» майстром на будівництві доменної печі № 7.

Після успішного захисту дипломного проекту разом з п'ятьма відважними спортсменами збірної баскетболу ДІБІ

він отримав за власним бажанням розподіл на роботу в Казахстан в місто Балхаш. В цьому чудовому місті молодий фахівець брав участь у будівництві і реконструкції мідеплавильного комбінату. А далі Володимира чекала служба в лавах збройних сил. Два роки (1963 – 1965) він провів в Туркестанському військовому окрузі на безмежних просторах пустелі Каракум, де будував дерев'яні мости через зрошувальні канали ріки Амудар'ї. А ще – дороги біля південних кордонів з Афганістаном. Особливою сторінкою у військовому житті молодого будівельника була участь у випробуваннях на Байконурі. Добре виконуючи свої військові обов'язки, молодий боєць не забував і про свої спортивні змагання. У складі баскетбольної команди частини став чемпіоном Каракалпацькою АСРР.

Все складалося добре, але ніколи у нього не зникала думка: «Хочеться додому у рідний Дніпропетровськ». Там його чекала добра любляча мама, Ганна Яківна, що завжди допомагала йому та раділа всім успіхам сина. А ще у нього був турботливий вітчим, Григорій Якович Юхно, кандидат сільськогосподарських наук. Він був прикладом науковця для молодого фахівця-будівельника. І мрія В. В. Сафонова повернутися до Дніпропетровська збулася.

Після демобілізації Володимир Васильович працював у Дніпропетровську в «Тресті 17» на об'єктах Південного машинобудівного та агрегатного заводів, а ще брав участь у будівництві випробувальних стендів та стадіону «Метеор».

Добре працював, отримував задоволення від виконаних будівельних справ. А тепер з набутим досвідом інженера дуже хотілося В. В. Сафонову спробувати сили і в науково-дослідній роботі. Звичайно, займатися цим він мріяв у своїй альма-матер у ДІБІ. І знову щаслива доля принесла

йому на своїх крилах звістку. У 1966 році Володимира Васильовича запросили в рідний інститут на посаду асистента кафедри організації і економіки будівництва, де він почав читати курс «Охорона праці в будівництві». Так почався невпинний, нескінченний політ молодого будівельника у царство відкриттів, творчої праці, натхнення і звершень. Окрім роботи зі студентами, асистент В. В. Сафонов бере активну участь в роботі студентських загонів, будуючи різноманітні об'єкти Московської та Тюменської областей.

Так, у 1966 році з'явилася у його житті третя константа – робота в ДІБІ, що триває і сьогодні. Вона вміщує вже 54 роки цілеспрямованої, ефективної, різнобарвної діяльності викладача, дослідника, організатора наукової справи.

А тоді, працюючи на кафедрі асистентом, молодий фахівець вирішив для подальшої реалізації численних творчих задумів підвищити свій професійний рівень і поступив в аспірантуру Московського інженерно-будівельного інституту на кафедру охорони праці. Під науковим керівництвом д. т. н., професора М. Д. Золотницького підготував і успішно захистив дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата технічних наук.

Після захисту дисертації в 1971 році Володимир Васильович повертається в ДІБІ асистентом на нову кафедру охорони праці та ергономіки (перший завідувач кафедри А. Ф. Біцаєв).

З 1971 р. по 1978 р. відбулася активна багатопланова робота Володимира Васильовича як високопрофесійного викладача, науковця, а також дослідника. Студенти різних факультетів з цікавістю слухали лекції, де він читав ряд основних курсів. Дипломні роботи, підготовлені студентами під його керівництвом, виконувалися по заявках колгоспів

і промислових підприємств з подальшим захистом на місці проектованих об'єктів.

Поряд з роботою викладача вів велику наукову роботу. В тому числі займався проблемами безпеки життєдіяльності в умовах негативного впливу шуму та вібрації і шукав способи боротьби з цими негативними явищами. Для цієї роботи були розроблені лабораторні стенди, на яких велися широкомасштабні дослідження за вказаною темою. В 1976 р. саме ці лабораторні стенди були представлені на ВДНГ України.

У цей період він досяг нових цікавих результатів як в науковій роботі, так і в організаторській. Йому було присвоєно звання доцента кафедри охорони праці та ергономіки. Свою роботу на кафедрі він поєднував з роботою заступника декана факультету сільськогосподарського виробництва (1973 – 1978). А з 1978 – 1983 рр. В. В. Сафонов був завідувачем кафедри охорони праці на будівельному виробництві (та ергономіки).

Враховуючи його досвід і високий професійний рівень, в 1979 році Володимира Васильовича було запрошено на роботу в Алжирську народно-демократичну республіку. Виконуючи свій інтернаціональний обов'язок, В. В. Сафонов працював професором і вів підготовку молодих фахівців в Національному інституті легкої промисловості (м. Бумердес) на протязі двох років.

Після успішного закінчення роботи в Алжирській народно-демократичній республіці Володимир Васильович повернувся до рідного інституту. І окрім наукової роботи, вирішував цілу низку організаційних питань. З 1981 року працював завідувачем курсами підвищення кваліфікації (1981 – 1990), а потім – деканом факультету підвищення кваліфікації інженерно-технічних працівників (1990 – 1999).

Володимир Васильович є одним з організаторів Інституту безперервної фахової освіти, де працював заступником директора з наукової роботи і деканом факультету підвищення кваліфікації фахівців Інституту безперервної фахової освіти (1999 – 2018).

З 2018 р. по нині В. В. Сафонов продовжує працювати в Навчально-науковому інституті інноваційних освітніх технологій на кафедрі професором кафедри Безпеки життєдіяльності.

З 1985 по 2019 р. – член спеціалізованої вченої ради по захисту дисертацій з спеціальності 05.26.01 «Охорона праці» ВНЗ «Придніпровська державна академія будівництва та архітектури».

Створивши свою наукову школу в області охорони праці, на протязі багатьох років він проводить дослідження по: боротьбі з шумом; запиленням; загазованістю; радіаційній безпеці; забезпеченню оптимальних параметрів освітленості. Під його керівництвом підготували і захистили дисертації на здобуття вченого ступеня кандидата технічних наук його учні: В. Е. Абракітов, Ю. А. Гасило, Е. Є. Стрежекуров, О. В. Рабіч, О. В. Пилипенко і Г. І. Харачих.

Науково-педагогічні розробки професора опубліковані більш, ніж в 340 наукових працях, серед них: 22 підручника, навчальних посібника, 5 довідників, 3 монографії і 41 винахід. Володимир Васильович є співавтором діючих державних будівельних норм (ДБН А.3.2-2-2009 ССБТ «Охорона праці і промислова безпека у будівництві. Основні положення»).

В. В. Сафонов – не лише авторитетний вчений в області охорони праці, досвідчений незалежний експерт з питань охорони праці, але і судовий експерт в області «Обстеження

об'єктів нерухомості, будівельних матеріалів і конструкцій», з думкою якого рахується багато підприємств України.

Володимир Васильович Сафонов обраний дійсним членом Міжнародної академії безпеки життєдіяльності. Він – організатор Придніпровського регіонального відділення Міжнародної Академії Безпеки життєдіяльності.

Активний учасник в міжнародних симпозіумах та наукових конференціях. Під його керівництвом були проведені: Перша Міжнародна науково-практична конференція (м. Львів, 2005) та Друга Міжнародна науково-практична конференція «Безпека життєдіяльності людини як умова сталого розвитку сучасного суспільства» (м. Дніпропетровськ, 2007).

Продуктивна праця В. В. Сафонова є взірцем викладача, дослідника, організатора. Його неспокійна душа потребує кожного дня нових пошуків, нових розробок, плідних наукових результатів.

Він нагороджений медаллю «Двадцать лет Победы в Великой Отечественной войне 1941 – 1945 гг.», знаком «Победитель социалистического соревнования 1976 года», знаком «Відмінник освіти», медаллю Держгірпромнагляду України «За доблесну службу» (2010), знаком «Петро Могила» (2011), почесною відзнакою «За заслуги» перед Придніпровською державною академією будівництва та архітектури.

Здавалося б, корабель життя невпинно примчав Володимира Васильовича до здійснення поставленої мети, але не в характері цієї людини зупинятися на досягнутому. У нього великі плани на продовження подальшої роботи зі своїми колишніми аспірантами щодо покращення умов праці на підприємствах будівельної індустрії, налагодження роботи із забезпечення безпеки при виконанні будівельних робіт.

А ще Володимир Васильович мріє закінчити написання підручника з охорони праці для архітекторів.

Має професор В. В. Сафонов і інші плани, здійснення яких залежить тільки від нього – сильної, творчої, неповторної особистості. Саме такі люди можуть змінювати світ навколо нас. І хочеться вірити, і бути впевненими, що всі задумані справи Володимира Васильовича Сафонова обов'язково здійсняться.

Тетяна Шпаковська

ПОШУКИ ТА РОЗВИТОК КАФЕДРИ БУДІВЕЛЬНИХ І ДОРОЖНІХ МАШИН

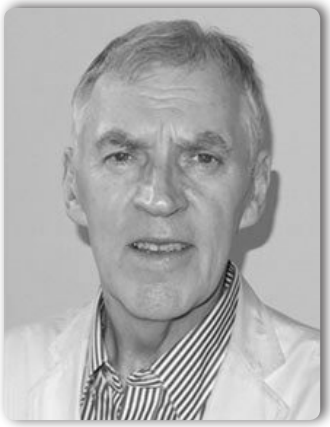

У будівельному виробництві важливу роль відіграють будівельні машини і механізми. Навчання студентів у Державному вищому навчальному закладі «Придніпровська державна академія будівництва та архітектури» (раніше Дніпропетровський інженерно-будівельний інститут) конструкціям будівельних і дорожніх машин, принципам їхнього проектування, технології ведення робіт і керівництво науковою роботою студентів здійснює кафедра будівельних і дорожніх машин.

Роль будівельних машин і механізмів у будівельному процесі зросла, і уряд прийняв рішення створити в будівельних вузах механічні факультети з профілюючими кафедрами будівельних машин (у 2019 р. механічний факультет було перетворено на факультет інформаційних технологій та механічної інженерії).

У ДІБІ механічний факультет було створено у 1939 р., а в 1944 р. була організована кафедра будівельних машин. Першим завідувачем кафедри був доцент, к. т. н. М. І. Казанський. З 1954 р. кафедру очолив доцент, к. т. н. О. Є. Ринськов. Він багато часу приділяв розвитку навчальної бази, підвищенню якості знань фахівців.

Потім по черзі завідували кафедрою доцент, к. т. н. В. М. Гене (1972 – 1975 р.), доцент, к. т. н. В. М. Бондар (1975 – 1977 р.), знову доцент В. М. Гене (1977 – 1978 р.), доцент, к. т. н. М. П. Колісник (1978 – 1982 р.), професор, д. т. н. Л. А. Хмара (1982 – 2020 р.). Ними були обладнані нові лабораторні установки, аудиторії і приміщення кафедри.

З часу заснування кафедри її колектив підготував понад 3 тис. інженерів-механіків з підйомно-транспортних, будівельних і дорожніх машин і устаткувань, видав понад 300 методичних посібників з лабораторних і практичних занять, курсових і дипломних проектів; опублікував понад 600 статей, підручників, навчальних посібників; створив і захистив авторськими свідоцтвами на винахід 56 нових будівельних машин, установок і робочих органів; одержав понад 800 авторських свідоцтв на винаходи і 15 патентів СНД, а також 4 закордонних патенти; підготував 4 докторів наук і більше 40 кандидатів технічних наук; брав активну участь у роботі ВДНГ України і відзначений 12 дипломами і медалями; провів понад 160 днів науки на виробництві; виконав понад 40 договорів про творчу співдружність з підприємствами м. Дніпропетровська, області й України; забезпечив підготовку більше 80 студентських і конструкторських робіт, з яких 18 удостоєні республіканських, союзних і міжнародних дипломів; підтримував зв'язок з навчальними і проектними установами м. Москви, Санкт-Петербурга, Києва, Харкова, Челябінська, Омська, Воронежа, Ташкента, Сімферополя, Бердянська, Нижнього Новгорода, Хабаровська, Алма-Ати й ін.; створив спеціалізовані навчальні дослідницькі лабораторії, аудиторії тренажерів і персональних ЕОМ, графобудівників, криту стоянку будівельних машин

на полігоні (селище Мирне); відкрив аспірантуру за фахом «Машини для земляних, дорожніх і лісотехнічних робіт»; організував спеціалізовану раду по захисту кандидатських дисертацій із спеціальності 05.05.04.

В даний час на кафедрі працюють 14 викладачів: 2 професори, 1 д. т. н., 8 доцентів, к. т. н., 1 старший викладач, 2 асистенти, 4 аспіранти і здобувачі, і 4 особи допоміжного персоналу.

Викладачі кафедри БДМ читають дисципліни «Машини для земляних робіт», «Підйомно-транспортні машини», «Будівельні машини і монтажне устаткування», «Основи автоматизованого проектування машин», «Комплексна механізація, автоматизація і механооснащеність будівництва», «Спеціальний курс», «Теорія і розрахунок машин для земляних і дорожніх робіт», «Теорія і розрахунок підйомно-транспортних машин», «Будівельні машини й основи автоматизації», «Механічне устаткування», ведуть курсове і дипломне проектування, навчальні і виробничі практики, а також дослідницьку практику. Підготовлені курси дисциплін для елітної освіти.

Розробки кафедри використовуються у провідних будівельних організаціях Придніпровського регіону – у ВАТ «Дніпробудмеханізація», «Укрспецекскавація», «Дніпроспецбуд», на заводах будівельних машин, Бердянському ВО «Південдормаш», на Миколаївському заводі дорожніх машин. У цих організаціях і на заводах за розробками вчених кафедри створені екскаватори багатоцільового призначення, начіпні розпушники, удосконалені конструкції бульдозерів, навантажувачів, асфальтоукладальників.

В числі викладачів кафедри були професор С. П. Гомелля, який присвятив свою діяльність удосконаленню гальм

вантажопідйомних кранів; професор Ю. І. Лебедєв, що був у числі перших, хто винайшов автоматичний екскаватор. Професор Є. Є. Новиков вніс суттєвий вклад у розвиток підземного транспорту. Доцент, к. т. н. І. П. Тарасов розробив теорію вагоноперекидачів і винайшов високоефективний гальмовий пристрій, двокамерну щокову дробарку. Доцент І. М. Коломієць працював деканом механічного факультету. К. т. н., доцент В. М. Гене розробив теорію енергетичної ефективності будівельних машин. Доцент, к. т. н. Л. М. Бунаков досліджував роботу кранів. Вихідцями з кафедри будівельних і дорожніх машин є заслужений діяч науки і техніки України, д. т. н., професор, завідувач кафедри будівельних машин КНУБА В. Л. Баладинський, професор В. Ф. Баранник. На кафедрі також працювали д. т. н., проф. В. П. Штепа, к. т. н., доценти А. С. Підопригора, І. Ю. Акимов, В. К. Тимошенко, Ю. К. Іонов, старший викладач В. І. Ковальов, старший викладач О. П. Сірко. Проф. В. П. Станевський, д. т. н., проф. Є. П. Плавельський, д. т. н., проф. Є. Є. Новіков.

Кафедра будівельних і дорожніх машин, проводячи велику виховну, педагогічну, методичну, науково-дослідну роботу, стала родоначальницею інших кафедр: експлуатації та ремонту машин , прикладної механіки.

З 1982 р. по 2020 р. кафедру будівельних і дорожніх машин очолював заслужений винахідник України, доктор технічних наук, професор, академік АБ України Л. А. Хмара. За цей час кафедра суттєво змінила свій курс щодо підвищення ефективності навчального процесу і наукової діяльності: обладнаний уперше зал тренажерів по керуванню будівельними машинами; почате і довершене будівництво критої стоянки навчальних будівельних машин на полігоні; обладнано предметні лекційні аудиторії; обладнана

спеціалізована лабораторія по проведенню лабораторних робіт з курсу «Машини для земляних робіт». Створено лабораторію вузлів і деталей будівельних і дорожніх машин. Вперше обладнана лабораторія по демонструванню роботи механізованого інструменту. Побудовано спеціалізовану аудиторію підйомно-транспортних машин для проведення лабораторних і практичних занять. Установлено спеціальне сучасне устаткування, що випускається галуззю важкого машинобудування. Обладнано спеціалізований зал ПЕОМ. Успішно використовується зал ПЕОМ у навчальному процесі і наукових дослідженнях. Практично всі курсові і дипломні проекти по кафедрі виконуються з використанням обчислювальної техніки.

Д. т. н., професор Л. А. Хмара створив наукову школу «Формування високоефективних робочих органів будівельних та дорожніх машин і їх супроводження».

Наукова діяльність – фундаментальні та прикладні дослідження за такими напрямами:

– енергоефективні землерийно-маніпуляторні робочі органи для підйомно-транспортних, будівельних та дорожніх машин;

– теорія робочих процесів землерийних машин з інтенсифікаторами комбінованої дії;

– наукові основи розробки машин та обладнання для виконання аварійно-рятувальних та поновлювальних робіт в екстремальних умовах при ліквідації наслідків стихійних лих;

– технічні рішення будівельних машин з акумуляторами потенційної енергії;

– формування високоефективних робочих органів, вибір і супроводження будівельних та дорожніх машин.

Наукові досягнення:

– розроблено і впроваджено технічні рішення високоефективних робочих органів дорожньо-будівельних машин та обладнання (розпушувачі з траєкторно-послідовним розміщенням розпушувальних зубців, розпушувальне обладнання для екскаваторів, відвальні робочі органи для бульдозерів, ковшові робочі органи, каналокопачі);

– розроблено технічну документацію та виготовлено дослідні зразки обладнання для робіт з реконструкції та технологічну документацію для ведення відновлювальних робіт при ліквідації стихійних лих та промислових аварій;

– розроблені наукові основи вибору і супроводження будівельних та дорожніх машин.

Професором Л. А. Хмарою опубліковано: 5 монографій, 35 книг, 6 підручників та навч. посібників, понад 600 наукових статей. Отримано: 1000 авторських свідоцтв та патентів на винаходи. Підготовлено: 3 доктора наук, 18 кандидатів наук, 80 магістрів, понад 300 інженерів і бакалаврів, понад 200 учнів по винахідництву.

Кафедра будівельних і дорожніх машин є однією з кращих у країні по винахідницькій діяльності.

В даний час кафедру очолює к. т. н., доцент О. І. Голубченко. На кафедрі працюють фахівці в галузі будівельного і дорожнього машинобудування, серед них: д. т. н., професори Л. А. Хмара, С. В. Шатов; к. т. н., доценти І. М. Мацевич, Р. М. Кроль, О. О. Дахно, В. І. Пантелеєнко, М. А. Спільник, К. А. Крекнін; ст. лаб. Н. В. Варламова.

Із сучасного устаткування варто виділити: стенди для дослідження процесів взаємодії із середовищем робочих органів землерийних машин, вимірювальну апаратуру, сучасний зал тренажерів будівельних машин, лабораторне будівельне устаткування, а також зал обчислювальних машин

з розробками програм на дослідження і розрахунки будівельних машин.

Успішному проведенню навчального процесу на кафедрі сприяють завідувачі лабораторіями, навчальні майстри, лаборанти. Особливий внесок у становлення лабораторної бази вніс завідувач лабораторією О. М. Бобко, що своїми руками створював навчальні і наукові лабораторії.

Під час навчання на факультеті інформаційних технологій та механічної інженерії по кафедрі будівельних і дорожніх машин студенти вивчають сучасну будівельну техніку, здобувають знання і навички її розрахунку і проектування. Також кафедра має філіал на «ТОВ «Торговий дім «Армада» та ТОВ «Агротек», де студенти мають змогу під час проведення занять ознайомитись з останніми новинками сучасних землерийно-транспортних машин, їхніми технічними характеристиками, призначенням, конструктивними особливостями їх будови, системами керування, живлення, охолодження, ергономіки.

Отримані на кафедрі знання успішно закріплюються на навчальних і виробничих практиках, що проводяться на базах провідних науково-дослідних, проектно-конструкторських і виробничих організацій України.

На кафедрі відкрито та успішно функціонує філія кафедри на базі ВАТ «АРМАДА» та ВАТ «АГРОТЕК». Тепер студенти спеціальності «Підйомно-транспортні, будівельні, дорожні, меліоративні машини і обладнання» ДВНЗ ПДАБА відвідують практичні заняття на цих підприємствах та здобувають практичні навички роботи із сучасною будівельною технікою. В результаті таких занять у ДВНЗ ПДАБА випускають не тільки освічених теоретиків, а й висококваліфікованих практиків, котрі вміють працювати з сучасною

технікою, що використовується провідними будівельними компаніями.

У процесі навчання студентам надається можливість придбання робочих професій машиніста бульдозерів, кранів, екскаваторів, оператора ПЕОМ, а також одержання прав водія автомобіля. Високий рівень знань у студентської молоді закладається на кафедрі високопрофесійним колективом докторів і кандидатів технічних наук. Цьому сприяє і сучасний рівень технічного оснащення навчальних аудиторій і лабораторій, а також обчислювальний центр кафедри.

90-річний ювілей колектив кафедри зустрічає в умовах удосконалення навчальних планів і робочих програм. Готує нові спецкурси, курси нових навчальних дисциплін. Йде удосконалення навчально-лабораторної бази й удосконалення науково-методичного рівня викладання дисциплін.

Кадровий склад кафедри, що постійно поповнюється молодими вченими, дозволяє вирішувати найбільш складні завдання щодо підготовки висококваліфікованих фахівців.

Професія інженера-механіка з підйомно-транспортних, будівельних і дорожніх машинах і устаткування продовжує бути широко затребуваною і сьогодні, в XXI столітті!

Л. А. Хмара,
д. т. н., професор кафедри
будівельних і дорожніх машин

ОЛЕКСАНДР ВАСИЛЬОВИЧ ЧЕЛНОКОВ. ТІЛЬКИ ОБ'ЄКТИВНО

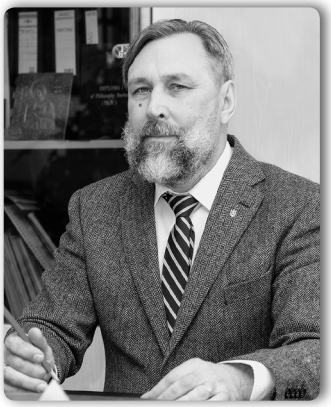

Олександр Васильович Челноков народився у м. Дніпропетровськ 28 квітня 1956 р. У 1978 році закінчив архітектурний факультет Дніпропетровського інженерно-будівельного інституту (з 1994 р ПДАБА). Асистент кафедри історії, теорії архітектури (1978 – 1979), служба в армії (1979 – 1981), аспірантура на кафедрі Міського будівництва (1981 – 1984, керівник к. т. н., доц. Є. П. Самойлюк), молодший науковий співробітник лабораторії містобудівної акустики (1984 – 1985). У 1987 р. захистив кандидатську дисертацію, з 1990 – доцент кафедри Архітектури.

1992 – 2002 – завідувач кафедри Архітектури. З 2002 р. до теперішнього часу декан Архітектурного факультету. З 2003 р. завідувач кафедри Основ архітектури (до 2016) та професор цієї ж кафедри (з 2009 по сьогодні). Член Вченої ради Придніпровської державної академії будівництва та архітектури. З 2015 року – член правління Дніпропетровської обласної організації Національної спілки архітекторів України. Член-кореспондент Академії будівництва України (2014).

З 2002 року є членом методичної комісії МОН України з питань архітектурної освіти. З 2003 року до сьогодення –

експерт МОН України з акредитації архітектурних закладів. Активно розвиває співдружність з архітектурними школами України та Європи. Має понад 57 архітектурних проектів реконструкції та будівництва, більше 90 наукових та методичних праць у галузі проблем архітектури та архітектурної освіти.

Олександр Васильович нагороджений Грамотою архієпископа Дніпропетровського та Павлоградського Іринея (2000), Почесною грамотою МОН України (2005), Почесною грамотою міського голови Дніпропетровська (2005), Почесним знаком МОН України «Петро Могила» (2006), Почесною грамотою Міністерства регіонального розвитку та будівництва України (2010), Почесною грамотою Дніпропетровської обласної державної адміністрації (2010).

Тільки творчість і пошук. Архітектура – це діяльність, яка існує на стику технічної та художньої творчості. Зрілий, успішний архітектор – людина, яка суміщає інженера-конструктора і художника-скульптора, при цьому залишаючись елегантним, як зоряний артист, для ефективного спілкування з замовником. Від природи такий дар – виняток. Кувати своє архітектурне щастя потрібно, як правило, виключно самому. Хто зустріне талановитих вчителів, зробить цю справу швидше і продуктивніше. О. В. Челнокову пощастило, у нього були такі Вчителі. На початку – Олег Борисович Петров, професор, заслужений архітектор УРСР, а потім Євген Павлович Самойлюк, професор, кандидат технічних наук. Очевидно їм теж було комфортно працювати з креативним, допитливим хлопцем. Диплом першого ступеня на Всесоюзному конкурсі архітектурних шкіл в 1978 р. за проект «Іподром в місті Дніпропетровську», а потім захист кандидатської дисертації – перші знакові події процесу ви-

рощування своєрідного архітектурного «Я». Але головне те, що процес цей став перманентним, зі своїми вершинами і невдачами (які в справжній творчості неминучі).

Природним продовженням цього професійного зростання стало обрання О. В. Челнокова деканом архітектурного факультету. Тут треба відзначити прозорливість керівництва вузу. Адже була спокуса повернутися до практики залучення на цю посаду «технарів» – надійніше, зрозуміліше. Але вибір був зроблений на перспективу, з урахуванням «зрілого віку» факультету. До цього часу архітектурний факультет ПДАБА вагомо і зримо заявив про себе творчими досягненнями своїх випускників не тільки в регіоні, але і в країні. Цілком резонно було довірити факультет одному з його яскравих представників. Для О. В. Челнокова починається новий етап професійного «вирощування», пов'язаний з досить екзотичною для архітектора роллю керівника великого колективу.

Олександр Васильович завжди підкреслював безумовний пріоритет його сім'ї в системі життєвих цінностей. Турбота про її благополуччя – для нього головне завдання. Але в цих переконаннях за останні 15 років, думається, відбулися певні зміни. Що найбільше формує почуття глибокої відповідальності за сім'ю, які події? Звичайно ж народження дітей, необхідність прийняти на себе вантаж турбот за їх виховання і життєзабезпечення, як це сталося в родині Олександра Васильовича після народження Кирила і Дарини.

Мабуть, схожа життєва подія повторювалася з ним ще не раз, але вже на іншому рівні і в інших форматах. Чотири акредитації факультету в 2003, 2008, 2014 і 2019 роках цілком порівнянні за значимістю для колективу, за складністю самого процесу з тим, що відбувається в родині при появі

на світ дітей. Скільки душевних сил, часу, здоров'я пішло у декана і його помічників на цю роботу?! І як радісно і масово сприймався факт завершення таких важких «пологів».

Звичайно, не відразу, у міру вростання в роль не формального, але реального лідера, уявлення про свою сім'ю у Челнокова розширюється до масштабів всього факультету. Вроджена висока ступінь відповідальності і почуття обов'язку допомагають органічно вписати в сферу своїх пріоритетів таке неспокійне, але талановите співтовариство. Коли зараз Челноков говорить про досягнення факультету, він настільки ж емоційний і піднесений як при розповідях про успіхи Дарини і Кирила. А коли трапляється біда або чиясь помилка, він не панікує, не відстороняється, а системно і по-батьківські мудро і делікатно допомагає «розрулювати» складну ситуацію.

Особливо улюблене і балуване дитя Челнокова – франкофонний проект. Так в побуті називають всі міжнародні освітні програми, в яких бере участь факультет. У роботі з цього напряму Челноков реалізувався перш за все, як адмірал-стратег. На рубежі століть ним були чітко визначені основні шляхи розвитку – до світових стандартів освітньої системи за допомогою використання міжнародних програм. І в подальшому він твердою адміральською рукою прокладав маршрут прямування своєї флотилії. Зараз десятки випускників факультету продовжують навчання в університетах Західної Європи, деякі там успішно працюють. Найбільш активні приїжджають в академію з лекціями, діляться своїм досвідом, проблемами. Деякі з них, справжні патріоти, повертаються на Батьківщину. Їхні досягнення і знання дають можливість більш ефективно і сучасно вибудовувати навчальний процес. Це допомагає, в кінцевому рахунку, «буду-

вати Європу в Україні», а не стояти біля чужого парадного під'їзду в очікуванні милостині.

Що заважає? Відсталість системи, яка не бажає рахуватися зі специфікою підготовки архітекторів. Брак коштів для розвитку матеріальної бази факультету та ... часу.

Що допомагає? Креативність, яка в крові, в кожній клітинці. Раціональність і розважливість, самовладання і стійкість, народжена в жорстких протистояннях, яких в житті вистачало.

Чого чекати? Боротьби за розвиток факультету. Нових звершень і нових негараздів, нових яскравих проектів і безліч різних турбот.

Що побажати? Здоров'я і світу йому і його «великій та малій сім'ї». Твердості духу і вірних справі колег. І надії, що втримати вдасться штурвал, яким би крутим не був життя заворот.

Архітектурна флотилія ПДАБА.

Записав С. І. Подолинний,
старший викладач кафедри
архітектурного проектування
та містобудування

ДІБІ – ПДАБА – РОДИННА КОЛИСКА ДВОХ ПОКОЛІНЬ

Так трапилося, що в родині Святослава Андрійовича Щербака одночасно живуть два покоління – батьки та діти, що вчилися в одному виші та отримали путівку в широку життєву подорож на вулиці Чернишевського, 24 а.

Спочатку батьки Станіслав Андрійович та Катерина Василівна отримали в 1978 році вищу будівельну освіту в Дніпропетровському інженерно-будівельному інституті. Продовжив сімейну традицію син Андрій. Він закінчив у 2000 році Придніпровську державну академію будівництва та архітектури. А 2003 р. його наздогнала молодша сестра Ольга. На цьому сімейні традиції, пов'язані з ПДАБА, не закінчилися, а тільки продовжували розвиватися, бо сім'я Щербаків після отримання вищої освіти вирішила йти далі.

Почав нову сімейну традицію, тепер вже наукову будівельну стежину батько С. А. Щербак. Але, щоб наша розповідь була повною та послідовною, треба повернутися в 1972 рік, де все і почалося. Саме в цьому році Станіслав Щербак поступив на очне відділення будівельно-технологічного факультету ДІБІ і вже з 2-го курсу почав займатися всерйоз наукою під керівництвом члена-кореспондента Академії наук УРСР Г. Д. Діброва і його учня професора А. П. Приходька.

Свою «школу життя» С. А. Щербак пройшов у студентських будівельних загонах, а саме: шлях від рядового бійця до головного інженера загону. У 1976, 1977, 1982, 1983 рр. в Ішимі, Голишманово, Нижньовартовську, с. Райдужному, Мегіоні і інших містах і селищах Тюменської області будував об'єкти різного господарського призначення.

Студент Святослав Щербак був активним спортсменом. Займався легкою атлетикою, футболом, стрибками на батуті. У 1975 р. він посів третє місце на Всесоюзних студентських іграх зі стрибків на батуті в синхроні.

Свою трудову діяльність С. А. Щербак розпочав на посаді головного технолога, а потім головного інженера Рославльского заводу залізобетонних виробів-4 Смоленської області, куди був направлений за розподілом після закінчення ДІБІ в 1978 році.

У 1981 році він вступив на очне відділення аспірантури Московського інституту інженерів землеустрою і в грудні 1984 року успішно захистив в НДІЗБ Держбуду СРСР кандидатську дисертацію на тему: «Безцементні дрібнозернисті бетони» під науковим керівництвом проф. В. Н. Мамонтова. Під час підготовки наукової роботи співпрацював з такими відомими вченими як: А. В. Нехорошев, Б. В. Гусєв, Н. М. Жаворонков, А. Т .Баранов та ін. Після закінчення аспірантури МІІЗу С. А. Щербак працює на посаді старшого наукового співробітника, а потім завідувача лабораторії в Дніпропетровській філії науково-дослідного інституту будівельного виробництва, де продовжував брати активну участь у розробках нових будівельних матеріалів різного призначення в тому числі і з відходів металургійної промисловості.

У 1990 році С. А. Щербак був обраний депутатом, членом Президії, головою комісії комплексного соціального та еко-

номічного розвитку району Жовтневого районного ради народних депутатів м. Дніпропетровська.

У 1996 році він поступає на очне відділення докторантури Придніпровської державної академії будівництва та архітектури. Наставником і науковим консультантом С. А. Щербака став видатний вчений, заслужений діяч науки і техніки, д. т. н., проф. В. І. Большаков. Після закінчення навчання С. А. Щербак працював старшим науковим співробітником в ВАТ «Дніпропетровський науково-дослідний інститут будівельного виробництва». З цього часу починається цикл робіт В. І. Большакова та С. А. Щербака, присвячений розробці технології переробки і використання відходів металургійної, гірничорудної і хімічної промисловості в будівництві, а також переробці будматеріалів. Ці роботи надзвичайно важливі, оскільки поряд з енергозбереженням і економією цементу вирішена важлива для України екологічна проблема – звільнення з-під відвалів орної землі. За роботи цього циклу В. І. Большакову, С. А. Щербаку в 1999 році присуджена Державна премія України в галузі науки і техніки.

За їхнім методом в 1990 роках було розроблено та освоєно понад 40 видів будівельних матеріалів і виробів на основі відходів металургійної, гірничорудної та хімічної промисловості з щорічним загальним економічним ефектом понад 15 млн. грн. Економічний ефект від впровадження результатів роботи в 1999 р. тільки по ВАТ «Нікопольський завод феросплавів» склав більш 20 млн. грн.

У 2000 році С. А. Щербак повертається до своєї альма-матер – ПДАБА спочатку на посаду старшого наукового співробітника, з 2001 року – начальника науково-дослідної частини, а з 2003 по 2019 рр. – завідувача відділу докторантури, аспірантури та магістратури.

У 2001 році С. А. Щербак успішно захистив докторську дисертацію. І почав свою викладацьку діяльність в якості професора в 2003 році на кафедрі опалення, вентиляції та якості повітряного простору, а з 2006 по 2019 рр. працював професором кафедри технології будівельних матеріалів, виробів та конструкцій.

Він є автором близько 100 наукових робіт, в тому числі трьох монографій і навчального посібника, а також двох Державних стандартів України. У 2011 році отримав вчене звання професора.

С. А. Щербак є академічним радником Міжнародної інженерної академії, членом-кореспондентом Академії будівництва України, а також лауреатом: премії Всесоюзної ради науково-технічних товариств (1984 р.) за роботу «Фізико-хімічні основи формування структури штучних силікатних будівельних матеріалів»; премії Академії будівництва України ім. В. С. Буднікова (2000 р.) за роботу «Переробка відходів металургійної промисловості в будівельні матеріали і використання їх в будівництві».

У 2016 році йому присвоєно звання Почесного професора Придніпровської державної академії будівництва та архітектури.

Під науковим керівництвом Святослава Андрійовича захистили кандидатські дисертації дві аспірантки: М. А. Єлісєєва в квітні 2013 року і Н. В. Спільник восени того ж року.

Сьогодні Святослав Андрійович продовжує свою наукову діяльність в лабораторії експериментальних наукових досліджень в якості старшого наукового співробітника за такими основними напрямами: переробка та використання відходів промисловості в будівництві і виробництві бу-

дівельних матеріалів; фізико-хімічні основи формування структури штучних силікатних будівельних матеріалів; розробка технологічних рішень виробництва будівельних матеріалів, виробів та конструкцій з використанням методів фізико-хімічної і механічної активації сировинних сумішей.

Продовжуючи сімейні традиції, широкі наукові батьківські горизонти доповнюють та збагачують діти професора С. А. Щербака. Так, у 2015 році Андрій Святославович Щербак, випускник ПДАБА, захистив кандидатську дисертацію у спеціалізованій Раді нашої академії (05.23.05 – Будівельні матеріали та вироби) за темою: «Модифіковані теплоізоляційні матеріали на основі піноскла». Сьогодні Андрій Святославович працює завідувачем кафедри нарисної геометрії в Дніпровському національному університеті залізничного транспорту імені академіка В. Лазаряна.

Не відстає від старшого брата і сестра Ольга Святославівна Щербак, яка після закінчення навчання у 2003 році ПДАБА працювала асистентом на кафедрі екології та охорони навколишнього середовища, де написала і підготувала до захисту кандидатську дисертацію, яку в 2016 році захистила у спеціалізованій Раді ПДАБА (05.23.05 – Будівельні матеріали та вироби) за темою: «Шлаколіті фундаментні блоки зі шлаків силікомарганцю» (науковий керівник – проф. Л. С. Савін). Після захисту дисертації продовжила роботу на своїй кафедрі в якості доцента та за сумісництвом працювала в Інституті екології та безпеки життєдіяльності в будівництві.

Династія випускників та науковців родини Щербак є наочним прикладом твердження «Професія будівельника вічна і сучасна».

Тетяна Шпаковська

ЇЇ ЩАСЛИВА МРІЯ – ЇЇ ЩАСЛИВА ДОЛЯ

Валентина Андріївна Бабенко – кандидат історичних наук, доцент, заступник декана економічного факультету з виховної роботи ДВНЗ ПДАБА. Всі головні етапи її життя пов'язані з академією. Обраний один раз і назавжди ученицею середньої школи міста Конотоп Валентиною Бабенко життєвий шлях: «Буду вивчати історію своєї чудової мальовничої країни, що зветься Україною», – продовжується вже 39 років (з 1981 р.).

Маленька дівчинка з робітничої родини міста Конотопа, яка дуже любила читати, мріяла вчитися в університеті, обов'язково стати істориком, приїхала до Дніпропетровська вступати до Дніпропетровського університету в 1979 році. Не відразу, а з четвертої спроби, після наполегливої підготовки до вступу на вечірніх курсах ДДУ та роботи на Південному машинобудівному заводі стала студенткою історичного факультету. Енергійну студентку, яка з великим ентузіазмом займалася громадською комсомольською роботою, добре навчалася, була учасницею конкурсів студентських наукових робіт, помітив професор В. К. Якунін та після закінчення навчання в 1986 році запропонував вступати до аспірантури. Але спочатку два роки Валентина працювала вчителем історії в СШ № 23 міста Дніпро та складала іспити кандидатського мінімуму як здобувач. А потім повернулася до універси-

тету навчатися в аспірантурі. Була уважним і наполегливим дослідником. Напружено, але з великим зацікавленням, отримуючи задоволення від творчого наукового процесу, працювала над обраною темою в історичних архівах Києва, Харкова, Москви та Ленінграду, кожного дня відкриваючи для себе нові дослідницькі горизонти.

З березня 1992 року, після присудження їй вченого ступеню кандидата історичних наук, В. А. Бабенко почала працювати викладачем кафедри економічної теорії та історії у Дніпропетровському інженерно-будівельному інституті. Молодий викладач віддавала педагогічній, науковій та громадській роботі багато сил та енергії. Читала лекції з історії України, вела практичні заняття зі студентами всіх факультетів. Намагалася у своїх лекціях розкрити болючі проблеми історії України, дати відповіді допитливим студентам щодо пекучих та протирічних сторінок української історії. Із задоволенням долучилася до активної науково-дослідної роботи та разом з іншими викладачами кафедри досліджувала історію Дніпропетровського інженерно-будівельному інституту, підготувавши один із розділів книги «Нариси історії ДІБІ».

Майже з перших днів роботи у будівельному інституті Валентину Андріївну було призначено куратором групи економічного факультету. Опікуючись своєю групою, вона з радістю поринула у роботу, яка давала можливість цікавого, неформального спілкування зі студентською молоддю, виховного впливу на студентство під час відвідувань театральних вистав, художніх виставок, а також трудових десантів (суботників на закріпленій за академією території скверу, що по вул. Гусенко). Це було звичайним явищем у ті часи. Одночасно виконувала обов'язки голови профспілко-

вої організації економічного факультету та увійшла до складу профкому академії, де активно працює головою культурно-масової комісії вже понад 25 років. Враховуючи плідну професійну та громадську роботу асистента В. А. Бабенко, у 1994 році вона була обрана на посаду доцента кафедри українознавства. У 1997 році Валентині Андріївні було присуджено наукове звання доцента цієї ж кафедри.

У біографії В. А. Бабенко окрім посади доцента є ще одна константа – вона заступник декана з виховної роботи економічного факультету, починаючи з 1994 року і до сьогодні. На цій посаді розкрився багатогранний організаторський талант Валентини Андріївни – вихователя, наставника, порадника молодого покоління. Всі звернення про допомогу студентів економічного факультету щодо будь-яких життєвих ситуацій або навчання знаходять розуміння у Валентини Андріївни. Вона в курсі не лише справ виховної роботи свого факультету, а навіть всієї академії. Для поліпшення організаційної роботи кураторів академії вона у співавторстві з Г. П. Євсєєвою (зав. каф. УДІД), що була ініціатором цього важливого проекту, розробили та видали «Журнал куратора академічної групи». Також основні напрями організаційної роботи Валентина Андріївна неодноразово викладала у своїх публікаціях на сторінках газети «Молодий будівельник».

Налагодження активної роботи студентського самоврядування економічного факультету та організація щорічних днів факультету, спортивних заходів разом з кафедрою фізвиховання, духовне та культурне виховання студентів за співучасті з клубом академії у підготовці до конкурсів «Студентська весна», проведення брейн-рингів, творчих портретів кращих студентів та творчих портретів кафедр факультету разом з клубом «Джерело», зустрічі з випус-

никами факультету в музеї академії, багаторічна благодійна робота під патронатом ректорату та разом з профкомом академії щодо проведення щорічних ярмарків, де студенти продають вироби, зроблені своїми руками, задля допомоги дітям-сиротам підшефного Котовського навчально-реабілітаційного центру під гаслом «Серця, відкриті до добра», участь економічного факультету у наукових, студентських, міжвузівських конференціях, організація та проведення ІІ етапу Всеукраїнських студентських олімпіад – це не повний перелік успішних проектів заступника декана з виховної роботи економічного факультету В. А. Бабенко, – справ, якими вона опікується щодня, протягом багатьох років роботи в академії. І це одночасно з улюбленою справою, що стала для неї сенсом її життям, – її викладацька робота.

Високоосвічений, ерудований фахівець, викладач, доцент В. А. Бабенко виконує багатопланову навчально-методичну, науково-дослідницьку та громадську роботу. Починаючи з 2004 року, коли згідно наказу Президента України було уведено обов'язкову дисципліну «Інтелектуальна власність» в усі освітні програми вищих навчальних закладів, після проходження навчання на спеціальних курсах, організованих Міністерством освіти України, В. А. Бабенко викладає навчальну дисципліну «Інтелектуальна власність» студентам всіх факультетів академії. Ця дисципліна, що вивчає результати творчої діяльності людей, їхню наукову, професійну та художню творчість, повністю захопила творчу натуру Валентини Андріївни. Почалася цікава, копітка робота з розробки курсу: розроблені власні навчальні посібники, написанні наукові тези та статті, у тому числі зі студентами, яких Валентина Андріївна намагається долучити до наукової творчої роботи. Розробивши авторські лекції з інтелек-

туальної власності, які враховують специфіку навчального закладу й кожної спеціальності, вже більше п'ятнадцяти років В. А. Бабенко на своїх заняттях самовіддано виховує у студентів любов до наукової творчості та винахідницької діяльності, формує повагу до власної та чужої інтелектуальної власності, що є основою академічної доброчесності сучасного закладу вищої освіти.

Роботу викладача, педагога та професіонала високого рівня В. А. Бабенко продовжує і сьогодні з великою насолодою і завзяттям. Вона не веде рахунок своїх успіхів, ніколи не зупиняється і складається враження, що Валентина Андріївна живе на повну силу і живе кожну мить, кожний день. Тому її науковий доробок нараховує понад 100 статей і науково-методичних розробок, два навчальні посібники, авторське свідоцтво, участь у колективній монографії, виданій колективом кафедри. Вона – переможець конкурсів на кращого заступника декана з виховної роботи в академії, за що неодноразово нагороджувалася Почесними грамотами ректорату ПДАБА. Її багаторічна сумлінна праця була відзначена також Почесною грамотою Міністерства освіти України (2000 р.); Подякою Жовтневої районної ради (2003 р.); Подякою Дніпропетровської обласної державної адміністрації (2005 р.); Почесною грамотою Дніпропетровської міської ради (2011 р.); Подякою Соборної районної ради у м. Дніпро (2016 р.); дипломом лауреата конкурсу імені письменника А. Ф. Стародубова (2017 р.); Грамотою Департаменту освіти і науки Дніпропетровської облдержадміністрації (2017 р.); Почесною грамотою Придніпровського наукового центру Національної академії наук України (2017 р.); Подякою міського голови (2018 р.). А ще В. А. Бабенко – нагороджена почесним знаком «Відмінник освіти України» та медаллю «За заслуги

перед ПДАБА». Якщо до цього додати активну, багаторічну роботу Валентини Андріївни у приймальній комісії академії та профкомі вишу – це все не закінчує її портрет сьогодні.

Окрім різноманітної професійної діяльності Валентина Андріївна має особисті захоплення. Захоплюється поезією ще з шкільних років. Після публікації своїх віршів в літературно-публіцистичних виданнях та виходу в світ двох авторських збірок віршів була прийнята до Регіональної спілки письменників Придніпров'я. Невдовзі стала членом редакційної колегії Літературно-художнього та громадсько-публіцистичного журналу «Крила», пізніше – членом редакційної колегії Літературно-художнього та громадсько-публіцистичного альманаху «Панорама слова» (з 2016 р.).

Одне з традиційних засідань літературно-мистецького клубу «Джерело» у бібліотеці академії було присвячене творчому портрету В. А. Бабенко. Атмосферу свята створювали і яскраві, красиві малюнки Валентини Андріївни, споглядаючи які, кожен переймався світлом оригінального, доброго художнього світу автора, і вірші, що звучали у авторському виконанні. Філософські і патріотичні, ліричні і жартівливі, але близькі і зрозумілі всім, бо віддзеркалюють любов, красу, добро, сенс життя ніжного, люблячого жіночого серця. Читання віршів членами клубу, самим автором і її молодшим сином вирізнялося особливою щирістю і щедрістю почуттів. Учасники засідання клубу «Джерело» не переставали дивуватися, як і коли вдається цій красивій і енергійній жінці все встигати. Свій секрет Валентина Андріївна розкрила, розповівши, що вона щаслива людина. Її мрії та її надії здійснилися. І сьогодні щодня, щогодини втілюються в життя.

І ось вже 39 років, незважаючи на всі життєві труднощі і, як кажуть в Україні, «часті негаразди», вона йде обраною нею дорогою і тільки її дорогою, не сумніваючись і ні про що не шкодуючи. Її дні, вечори і звичайно трохи ночі заповнені турботами, добрими почуттями, і, обов'язково віршами. І у ці миті їй на плече в тиші сідає птах щастя. І тоді рядки самі лягають на папір.

Тетяна Шпаковська

НАЙБЛИЖЧИЙ ДО АКАДЕМІЇ

Віктор Васильович Білополий – завідувач кафедри філософії та політології ПДАБА – найближчий до Академії. Три важливі факти його життя свідчать про це. Перший факт. Віктор Васильович мешкає все своє життя за два кроки до Академії, яка ненав'язливо стала місцем реалізації його комунікативних та спортивних потреб, активно пишучи біографію свого найближчого сусіда.

Другий факт. Трирічним хлопчиком його хрестили у Хрестовоздвиженському соборі, який був розташований на території ПДАБА. Собор був зведений у Катеринославі (за відомостями, розміщеними у Вікіпедії) за типовим проектом військових храмів ще в 1901 році (архітектор Ф. М. Вержбицький). У квітні 1901 року на Горі, на площі Абрамовича, було здійснено закладення споруди. Через рік церкву було побудовано й освячено. Площа Абрамовича, на якій стояв собор, займала квартал, сьогодні обмежений вулицями Паторжинського, Чернишевського, Моссаковського й Жуковського, де знаходиться комплекс будівель Придніпровської державної академії будівництва і архітектури. За радянських часів храм був закритий, баня собору знесена. 1930 року площу Абрамовича було передано під зведення корпусів будівельного інституту (нині ПДАБА). На південно-західному розі площі Абрамовича було розпочато будівництво голов-

ного (старого) корпусу інституту. У 1960-х будівлю собору перевлаштували на спортивний зал, до якого згодом добудовано новий спортивний зал і приміщення кафедри фізичної культури ПДАБА.

Духовно поріднившись з Академією, Віктор Васильович назавжди зв'язав свою долю з нею. Це визначає третій найважливіший факт його життя.

Закінчивши історичний факультет Дніпропетровського державного університету у 1973 році та здобувши педагогічний досвід в освітніх середніх навчальних закладах, все своє подальше життя Віктор Васильович пов'язав з Придніпровською державною академією будівництва та архітектури.

Початок трудового і студентського життя для Віктора Васильовича був одночасним. Будучи студентом Дніпропетровського державного університету (нині ДНУ ім. Олеся Гончара), Віктор Васильович підпрацьовував у ДХТІ (тоді Дніпропетровський хіміко-технологічний інститут), тому пишається першим записом у трудовій книжці: «грузчик хозчасти Днепропетровского химико-технологического института» (мовою оригіналу). Студентське життя мало свої приємності, веселощі і багато проблем, а головне – дало друзів на все життя.

Після закінчення історичного факультету Дніпропетровського державного університету працював учителем історії та суспільствознавства в сільській школі у с. Богуслав Павлоградського району Дніпропетровської області. Молодий учитель сільської школи початку 70-х – це ще той екстрим. Чого тільки вартий миттєвий перехід на українську мову викладання! Віктор Васильович впорався з цим успішно, тому до сьогодні переконаний, що млявий перехід вищої освіти на викладання українською, спричинений лише відсутніс-

тю бажання. Саме тут, у сільській школі, він набув перший педагогічний досвід.

Після сільської школи працював у Дніпропетровському державному театральному училищі, де не тільки викладав суспільні науки, а ще й виконував різноманітну комсомольську роботу, зокрема – обов'язки комсорга училища.

З 1981 року працює в ДІБІ. Спочатку асистентом кафедри наукового комунізму, водночас працюючи над дисертацією з історії робітничого класу України. Паралельно з цим поєднував різну громадську роботу: куратор студентської групи, лектор товариства «Знання». Членом партійного бюро факультету обирався чотири рази. У 1988 році захистив кандидатську дисертацію та отримав наукове звання кандидата історичних наук.

З утворенням незалежної Української держави продовжив вивчення проблем політичної історії України. У період з 1994 по 1997 роки виконував обов'язки завідувача кафедри політології та права. З 2010 року завідує кафедрою філософії та політології, зберігаючи та продовжуючи, закладені своїми попередниками.

Сьогодні кафедра під керівництвом Віктора Васильовича Білополого продовжує традиції, розпочаті в далекому 1930 році. Віктор Васильович, як і його попередники, – досвідчений педагог, науковець, методист. Він має понад 100 наукових публікацій. За роки роботи в академії працював і працює на громадських посадах. Він є відповідальним за виховну роботу в ПДАБА – згуртовує, керує, допомагає та ділиться досвідом з усіма кураторами Академії. З ним легко співпрацювати, узгоджувати, скоординовувати спільні дії. Працюючи з ним поруч багато років, можна стверджувати: Віктор Васильович – людина слова, чесний та порядний ко-

лега, впевнений ідейний державотворець. У всіх напрямках діяльності колектив очолюваної ним кафедри, визначає ті завдання, які належить вирішувати в процесі розвитку вищої освіти України і, зокрема, нашої Академії.

Г. П. Євсєєва,
професор, зав. кафедри
українознавства, документознавства
та інформаційної діяльності

АКАДЕМІЯ – МІЙ РІДНИЙ ДІМ

«Родился по собственному желанию, умирать буду по сокращению штатов»

(З дворового епосу, мовою оригіналу)

Так склалось, що Дніпропетровський інженерно-будівельний інститут, з часом – Придніпровська державна академія будівництва та архітектури, відіграли неймовірно велику роль у моєму житті, причому, кажу це без пафосу. Про це я і хочу розповісти.

Як би це іронічно не звучало, але ДІБІ був певним центром життя в нашому мікрорайоні, свого роду містоутворююче підприємство. Інститут давав роботу людям, які мешкали поруч, багато, хто з молоді сусідніх вулиць, тут навчалися, тут займалися спортом. Студенти інституту наймали житло поруч, тощо. Все це просто відбиток з мого невеличкого двору, де мешкало два десятка людей.

Все життя я прожив біля інституту, напроти, ну просто ближче не буває, і, щоб перевести у жарт заздрощі колег про таке щастя, казав, що буду їздити на роботу через Червоний камінь, але це вже потім.

А спочатку, ...спочатку, ну, де мене могли хрестити після народження? Правильно, у Хрестовоздвиженському, дореволюційному храмі, який проіснував на території інституту, як діючий, до п'ятидесятих років минулого століття. Зручно, перейшли через дорогу і похрестили. У ті часи довго над процедурами не думали. Моя мама, взявши мене, та, мабуть, хто перший потрапив на очі, а це був сусідський вісімнадцятирічний хлопець, який і потрапив на роль хрещеного батька. За іронією долі, з часом, через декілька десятиліть, вся

ця трійця буде працювати в ДІБІ. Хлопця звали Віктор Карповський, з яким я був «на ти», і дружили сусідами до самої його смерті у 1981 році.

Місце проживання поруч з інститутом і визначило подальшу долю мого вільного часу у дитячо-підліткові роки. В основному ганяли м'яча на майданчиках на території вузу. Вперше, пам'ятаю, мені було, мабуть, років п'ять-шість, зі старшими хлопцями грали у футбол на майданчику на місці гуртожитку № 4, а з часом – інститут безперервної фахової освіти, інших місць поблизу для футболу не було. І потрапляли групи хлопців на територію інституту, зрозуміло, нелегально.

Невеличка прив'язка до місцевості. Квартал, квадрат – територія академії у 1950 – 1960-ті роки по периметру була обнесена металевим парканом – така собі аскетично-естетична решітка, десь метрів два висотою. Паралельно, за забором, також по всьому периметру росли кущі, якісь, мабуть, із сімейства бобових, цвіли жовтими квіточками і мали стручки, з яких хлопці робили свистульки. На місці сучасного висотного корпусу та корпусу з центральним входом були спортивні майданчики, які являли собою великі тераси, оскільки вулиця Чернишевського має доволі великий уклін.

Від в'їзних воріт до інституту, вздовж вулиці Жуковського «йшла» легкоатлетична доріжка, яка закінчувалася «ямою» з піском для стрибків у висоту та в довжину. Тут проходили заняття з фізвиховання студентів інституту та індивідуальні тренування. Ми, хлопці, спостерігали інколи за цим і розмовляли зі студентами. Принаймні, з тих часів я запам'ятав декого надовго. Коли я вже сам став працювати в інституті, то зустрів, впізнав, пригадав їх, і це були нині викладачі Ле-

онід Андрійович Хмара та Іван Петрович Журба, а з тренерів – Лев Йосипович Вєлєшин.

Для нас, хлопців різного віку, я думаю від 10 до 16 років, із прилеглих вулиць, ці майданчики в теплу пору року були основним місцем перебування. Що ми тут робили? Безкінечно грали у футбол. Команди створювалися спонтанно – одні приходили, інші уходили, коротше кажучи, товклися тут цілими днями, особливо на канікулах.

Другим рівнем, нижче від бігових доріжок розташовувався тенісний корт, за ним, ще нижче – майданчик для волейболу і ще нижче, вже біля «старого корпусу» були два великих поля для баскетболу, навіть, з трибуною для суддів. Скрізь були низенькі лавки. Покриття на тутешніх полях було грунтове. Ми казали: «Пошли в «строилку», це означало, що якісь хлопчачі зайняття собі знайдемо. Так, протягом декількох років проходив вуличні «університети». Власно не йшли, а нелегально потрапляли попід забором. Зі сторони вулиці Чернишевського паркан йшов уступом і робилися природні дірки, які ми ще і вичовгували, тому «пірнув» під паркан і ти вже на майданчику. Взимку каталися на лижах, було зручно, перепад висот території створював своєрідні гірки. Інколи грали і в хокей з м'ячем, але було не зручно, бігали по коліна в снігу, його ніхто не прибирав.

У глибині двору, це так би мовити, за висотним корпусом, знаходився майданчик для розташування будівельної техніки – різні машини, навіть, баштовий кран, така його міні-версія. На перший погляд ці агрегати виглядали забутими, та і нас вони мало цікавили, не часто ми до них підходили і щось там крутили.

Між парком техніки та біговою доріжкою (паралельно з нею) знаходився тир. Він привертав увагу хлопців, особли-

во, коли там були стрільби. Ми дивилися, як сходилися на тренування, нам показували пістолети, гвинтівки. Вже тоді ми знали, що зброя дрібнокаліберна. Після ми брали собі, як за щастя, стріляні паперові мішені, з дошок виколупували сплющені свинцеві кулі. Завідувач тиром, військовий, дядько жив у сусідньому дворі, з часом я це з'ясував.

Як я вперше потрапив до будівлі інституту? Старші хлопці, як зазвичай швидкі на ініціативи, в тому числі і на наступну. Взимку, це була неділя, бо це було серед дня, в школу не йшли, набігавшись, всі в снігу пішли гуртом до центрального входу, це поруч. Хтось сказав: «Подивимось кіно», хто про це щось знав, не відомо. Коротше кажучи, центральний вхід був відкритий (це зараз вхід до приймальної комісії з вулиці Чернишевського). Забігли гурбою, ніхто нас не зупинив, по пандусу піднялися до аудиторії, причому в ній нікого не було. Там демонструвався мультфільм, навіть, пам'ятаю який розповідав про чудовий зимовий ліс, у якому були добрі і веселі зайці, а їх переслідували погані вовки. Кінотеатром слугувала аудиторія 301. Зрозуміло, я це узнав значно пізніше.

Наш футбол на майданчиках інституту тривав років п'ять, до початку будівництва нового корпусу. Останні наші матчі відбувалися вже в котловані. І такі матчі були більш ностальгічними, тому що були відсутні старші хлопці. Вони вже мали інші інтереси та і у нас крім футболу з'явилися, мабуть, більш значущі пріоритети.

Дитинство скінчилося. Тримаються в пам'яті асоціативні фрагменти різноманітних прямих чи непрямих зв'язків з інститутом. Я часто відвідував спортзал, в бувшій церкві, спостерігав за міжвузівськими змаганнями, зокрема з баскетболу. Пам'ятаю Леоніда Михайловича Волчка, студен-

та інституту, баскетболіста. Пам'ятаю будівництво нового спортзалу, басейну. Це були значні події в житті інституту!

Можливо ще однією цікавою лінією буде лінія, яка пов'язує ці події, наш двір з інститутом. У гуртожитку № 2 багато років чергувала на вахті сусідка Єфросинія Марківна з колоритним прізвищем Буза-Шик. Характерна жінка, у віці, палила «Казбек», любила гучно і міцно висловлюватися, ганяти студентів, за що і отримала прізвисько «Фреза». Чи-то за свій «янгольський характер», чи-то за своє ім'я – Фрося, історія про це мовчить.

Інститут, як я вже казав, створював всілякі зручності для навколишніх мешканців. Наприклад, у другому гуртожитку, де зараз знаходиться агітпункт до кінця 1960-х років знаходилася перукарня. Все своє дитяче життя я підстригався саме тут. Дуже добре пам'ятаю, як батько мене туди приводив. Там працював весь час один майстер, але як його звали, нажаль, не пам'ятаю. Тоді, там же в гуртожитку, на першому поверсі, з вулиці Паторжинського, відкрили будинок побуту. Там вже і підстригалися, і взуття ремонтували, і я шив перші свої «кльоши».

У 1981 році, майже випадково, чи зовсім не випадково, потрапив на роботу у ДІБІ, але, як кажуть, це вже зовсім інша історія, історія, яка підтвердила: Академія – мій рідний дім!

В. В. Білополий,
к. і. н., доцент,
доцент та завідувач
кафедри філософії

СПОГАДИ ПРО РІДНИЙ ВНЗ

90 років з дня заснування нашої академії – значний та урочистий ювілей. З цих 90 років я з вишем прожила 60 років мого життя. Коли я вперше познайомилася з ДІБІ, він ще був молодий і відзначав всього лише своє 30-річчя, Нині я – старший лаборант кафедри будівельних і дорожніх машин. А прийшла я до ВНЗ в1960 р. Після закінчення школи поступила на 1-й курс вечірнього відділення на спеціальність інженера-технолога великопанельного житлового будівництва (в ті роки ця спеціальність була дуже затребувана – на зміну 5-ти поверховим «хрущовкам» будувалися 9-ти, 12-ти поверхові великопанельні будівлі. Як «гриби» виростали цілі мікрорайони: «Перемога», «Правда», «Сокіл», «Лівобережний», «Сонячний» і багато інших. Для виготовлення виробів великопанельного будівництва потрібні були, і вони створювалися, заводи великопанельного домобудівництва і домобудівні комбінати. Для цих заводів були потрібні інженери-технологи, яких і випускав наш Дніпропетровський інженерно-будівельний інститут.

У ДІБІ в той час був тільки основний корпус «у вигляді літака». Ректор ДІБІ – Павло Трохимович Резніченко протягом багатьох років створював ціле студентське містечко. До старого корпусу був прибудований новий 5-ти поверховий, де розмістилися світлі сучасні навчальні аудиторії та біблі-

отека з книгосховищем, а також висотний (14-ти поверховий) навчальний корпус, спортзал, плавбасейн, 5-ти і 9-ти поверхові гуртожитки. Все це відбувалося в мене на очах і я відчувала себе співучасницею всіх цих колосальних змін.

У 1966 р., отримавши диплом інженера-технолога по великопанельному житловому будівництву, я залишилася працювати в інституті в науково-дослідному секторі (НДЧ), де пропрацювала до 1991 року. Україна здобула самостійність і договори, які були укладені з Росією почали закриватися. Я не могла розлучитися з улюбленим вишем і перейшла в іншу сферу діяльності (з провідного інженера НДЧ стала зав. лабораторією, старшим лаборантом). Отже, з 1960 р., включаючи час навчання, я живу в інституті (в самому прямому сенсі цього слова), разом 60 років. І я не можу собі уявити, що це могло б бути якось інакше. На моїх очах з'являлися нові академічні споруди, і я щаслива, коли виникає щось нове. А як приємно, йдучи по коридору, раз у раз відповідати на вітання знайомих і малознайомих людей.

За все моє довге життя в рідному вузі мені пощастило спілкуватися з дуже цікавими людьми. Першим моїм учителем і наставником був доцент спочатку кафедри бетонів і в'яжучих, а пізніше кафедри технології будівельного виробництва Володимир Омелянович Бойко. Все життя буду з вдячністю згадувати цю людину: спочатку він давав нам знання на студентському рівні – був надзвичайно цікавим, компетентним, доброзичливим викладачем. Потім мені пощастило і я залишилася після закінчення навчання працювати в Науково-дослідному секторі інституту в групі, якою керував мій учитель В. О. Бойко. Наша група виконувала величезну госпдоговірну тематику з усього, тоді ще Радянського Союзу. Ми займалася вивченням показників

заводського виробництва деталей великопанельного домобудівництва, розробкою рекомендацій щодо їх удосконалення. Географія нашої діяльності була досить широкою: Україна, Прибалтика, Ленінград, Москва, Сибір (Тюмень, Сургут, Надим), Петропавловськ-Камчатський. У всіх сферах науково-дослідницької діяльності нашим наставником, звичайно ж, незмінно був В. О. Бойко. Завдяки цікавій, науковій, творчій роботі були розроблені і захищені цілий ряд кандидатських дисертацій: В. А. Демченко, Д. Ф. Погрібний, Н. Д. Ломакін, В. В. Дробот, В. Н. Шастун, І. Ф. Огданський, А. В. Гавриш, В. Т. Шалений. Це була школа – школа Володимира Омеляновича Бойко.

Іншим моїм учителем був Геннадій Сергійович Пашковський. Завдяки йому я опанувала роботу на комп'ютері. Коли в 1992 році госпдоговори в НДЧ один за одним почали «згортатися» я була змушена розлучитися з цікавою дослідницькою роботою. Про розставання з вузом, в якому на той час я вже пропрацювала 26 найцікавіших і молодих років мого життя, не могло бути й мови. Ось тоді пошуки роботи мене і привели на кафедру прикладної математики, яку в той час очолював професор Г. С. Пашковський. Моїми обов'язками була робота на комп'ютері, про який я тільки хіба що чула. Геннадій Сергійович давав мені завдання і дуже терпляче відповідав на мої питання, що стосуються техніки роботи з комп'ютером, яких у мене виникало безліч. Робота під керівництвом цієї людини була для мене надзвичайно цікавою і корисною. Ось так я і навчилася працювати з комп'ютером, що мені дуже допомогло в подальшій роботі.

Третім моїм учителем і наставником став мій нинішній колектив – моя кафедра, де я працюю останні 20 років, і яку я знайшла завдяки моєму вишу. Моя кафедра будівельних і

дорожніх машин – це невеликий, але злагоджений колектив – викладачі: Л. А. Хмара, О. І. Голубченко, С. В. Шатов, Р. М. Кроль, В. І. Пантелеєнко, І. М. Мацевич, М. А. Спільник, О. О. Дахно і зав. лабораторією К. А. Крекнін. Чому я назвала кафедру своїм учителем і наставником? Тому що, якщо у мене виникають якісь проблеми або питання, я завжди, повторюю – завжди, можу звернутися до будь-якого з наших співробітників і отримаю підказку, допомогу, пораду. Колектив ставиться до мене доброзичливо, з повагою і я завжди відчуваю його підтримку. Я люблю і ціную мій колектив, в якому опинилася в кінці свого довгого трудового шляху. Я сприймаю це заключним акордом всієї моєї трудової діяльності.

Я розповіла тільки про декількох моїх вчителів у стінах академії, але насправді їх було безліч на життєвому шляху. Він продовжується і сьогодні, і нараховує більш, ніж півстоліття. Це були і вчителі, і наставники, і друзі, і просто знайомі. На жаль, деякі з них вже в іншому світі, але ті, хто залишився, дуже дорогі моєму серцю. При зустрічі з ними я відчуваю тепло і радість. Під час роботи в ДІБІ – ПДАБА мені довелося працювати у кількох колективах співробітників у виші і в кожному з них мені було комфортно. Всюди мене оточували доброзичливі люди, всюди я відчувала себе захищеною і впевненою в собі. Я щаслива, що знаходжуся в цих стінах з часів моєї молодості і до теперішнього часу. Спостерігаю за всіма змінами, які відбуваються навколо. Живе і розвивається мій вуз – будинок, в якому я проводжу більшу частину мого життя, а значить живу і я...

Н. В. Варламова,
ст. лаборант кафедри будівельних і дорожніх машини; довгожитель ДІБІ – ПДАБА

ПО СТОРІНКАХ ПАМ'ЯТІ: ПРО ДЕЯКІ АСПЕКТИ З ЖИТТЯ КАФЕДРИ АРХІТЕКТУРНОГО ПРОЕКТУВАННЯ

Доля звела мене з кафедрою архітектурного проектування ДІБІ в 1970-му році і з тих пір, ось вже 50 років, я з нею. З нею з того самого вересня 1970 року, коли в результаті поділу факультету сільськогосподарського будівництва і архітектури на два підрозділи архітектурний факультет став самостійним. Хоча прийом студентів на спеціальність «архітектура» почався декількома роками раніше – з 1966 року. На перших порах свого існування навчання на кафедрі архітектурного проектування, створеної в 1968 році і очолюваної її першим завідувачем, доцентом О. Б. Петровим, було в двох формах – денної та вечірньої.

З цього моменту особисті спогади про життя кафедри можна вести мінімум по двох напрямах: або сухо і документально, з прізвищами, датами, подіями офіційного плану, в тому числі з посиланнями на накази та інші джерела, що вже не раз описувалося іншими авторами в виданнях, присвячених попереднім ювілейним датам ДІБІ – ПДАБА; або подивитися на життя кафедри з інших точок зору, які зазвичай залишаються осторонь, але, які так само важливі, наскільки важливі і офіційні документи. Нова точка зору виключить повтори, наслідування і розкриє історію кафедри

під зовсім іншим ракурсом. Скористаємося саме таким підходом. Назвемо його об'єктивно-суб'єктивним підходом до суб'єктивно-об'єктивних сторінок минулого. При цьому – поговоримо про студентів! І тільки про студентів.

Студенти кафедри. Тоді вони дійсно були іншими. Іншими за ментальністю, за рівнем довузівської підготовки, по відношенню до навчання на архітектурному факультеті, по відношенню до майбутньої кар'єри, з проведенням спільного дозвілля за планами на майбутнє, по відношенню до свого вузу, по мріям. Так по всьому! Вони були часто романтиками, мрійниками, ідеалістами, спраглими обов'язково втілити свої творчі задуми в майбутньому житті. «Общага» № 4 по вул. Паторжинського, 11-а, в якій жили студенти-архітектори, була таким собі штабом навчання: один у одного – після навчання, у викладачів – у денний час доби. Місцеві (а не приїжджі з інших міст) студенти частенько на ніч залишалися працювати над проектами саме в гуртожитку, де панувало особливе студентське архітектурне братство зі своїми не писаними законами. Тут була інша планета. Ще одна планета була в аудиторіях. Вони були наповнені студентами як денної, так і вечірньої форми занять до 23.00 щодня.

Підробляли? Бувало, і підробляли. Але де? В умовах СРСР підробити можна було тільки на розвантаженні товарних вагонів, у позавідомчої охорони – (сторожем на споруджуваних або вже функціонуючих об'єктах), або в СПКБ – студентському проектно-конструкторському бюро ДІБІ. Лише зрідка виникали інші підробітки. Наприклад, в студентських будівельних загонах літньою порою. А іноді – по НДС (науково-дослідному сектору ДІБІ). Або ще де-небудь. На стороні (оформлення стендів на вулицях, в будинках і інші оформлення).

Чим працювали при виконанні завдань з проектування? Олівцями, китайської тушшю, аквареллю, рейсфедерами, рапідографами і, навіть в нахабну – плакатним пір'ям, а то і кольоровими олівцями. Всі ці інструменти і засоби потрібно було використовувати в самих різних технологіях, вигадувалися під час навчання. Наприклад, задування фасадів проектованих будівель за допомогою аерографів; створення антуражу «по-мокрому». Зараз цього не зможе виконати жоден сучасний студент. Але тоді ще не було комп'ютерів. Ланцюжки розмірів на планах будівель рахували хто як: в стовпчик, за допомогою логарифмічної лінійки, за допомогою «бухгалтерских счет». Пізніше прийшли настільні електронні калькулятори, а до них ще існувала механічна рахункова машинка «Фелікс». Тепер її і не знайдеш. Вона зникла в тумані історії.

Студентські практики? Всі практики були тільки виїзними – по всьому СРСР. Після практик – обов'язкові виставки творчих робіт в ДІБІ. З величезним резонансом по інституту. Натовпи студентів всіх факультетів приходили дивитися акварельні та графічні роботи студентів архітектурного факультету. «Человейник» (інваріант від слова «Муравейник») з глядачів «гудів як вулик» біля таких виставок часом до місяця.

Стінгазета!!! На початку історії кафедри та факультету в цілому на другому поверсі старого корпусу ДІБІ майже щомісяця вивішувалася на кількох метрових підрамниках студентська стінгазета «Созидатель». Створювали її цілі колективи студентів нашої та інших архітектурних кафедр самі! Тема – дружня, не ображала нікого, в жанрі чудових шаржів, «прикольна» сатира на навчання, викладачів, декана, на щось ще. Всі персонажі на полі з рулонного паперу,

натягнутого на підрамники, загальним розміром один метр у висоту і до трьох – чотирьох метрів у довжину – величезна графічна композиція з шаржів, що утворюють якусь єдину тему. Ця газета привертала увагу всього вузу – і викладачів, і студентів. Біля «Созидателя» «человейник» майже ніколи не зникав.

Дні народження архітектурного факультету! Шоу вселенського масштабу. Народу приходило – «видимо – не видимо». Проводилися то в старому актовому залі – він був у 517-й аудиторії, то в їдальні третього гуртожитку по вул. Клари Цеткін (тоді вона називалася так), то в кафе «Будівельник». Та десь ще... «Яблуку ніде було впасти». Вокально-інструментальний ансамбль архітектурного факультету «Тригліф» був кумиром не тільки архітектурного факультету, а й усього ДІБІ.

Суботники... Осінні епопеї поїздок в колгоспи і радгоспи різних областей України – возив студентів викладач із кафедри архітектурного проектування. Добровільна народна дружина, підготовка майбутніх лейтенантів на військовій кафедрі ДІБІ в селищі Мирному, безліч інших справ, які назавжди залишаються в пам'яті тих, хто був на кафедрі на початку її історії.

А далі – пофантазуємо: одягнемо казкові чоботи-скороходи, і семимильними кроками пронесемося над десятиліттями життєвого шляху студентства, що навчалося на кафедрі архітектурного проектування. Промайнули під нами ще більш цікаві нерідко приголомшливі студентські події, але поки їх пропускаємо і наближаємося до 2008 року.

2008-й??? А що це за рік? Це рік початку системної роботи великого числа студентів кафедри архітектурного проектування над темою «ЕКОПОЛІС «ІРІЙ-САД» НА ДНІПРОВ-

СЬКИХ ПОРОГАХ», ініційованої Дніпровським громадським фондом. Архітектурно-містобудівними аспектами цієї теми став керувати завідувач кафедри архітектурного проектування (з 2010 по 2013 роки), кандидат архітектури, доцент В. В. Воробйов. Позитивного шуму ця тема наробила багато. З 2010 року пішли перші публічні захисти дипломних проектів по самим різним аспектам цієї теми. Захисти 6 років проходили в Залі Засідань Вченої Ради ПДАБА. На них були присутні відомі експерти з різних галузей знань, представники бізнес-кіл, представники міської та обласної державних адміністрацій, кореспонденти різних телеканалів і газет. Про цю програму, як і захисти таких проектів, писали в інтернеті. За матеріалами теми знято 10 документальних фільмів, частина з яких профінансована обласною адміністрацією. Пройшли брифінги для ЗМІ, пройшло багато наукових конференцій, в тому числі – міжнародних. З 2010 по 2018 рік за екополісною темою на кафедрі архітектурного проектування захищено близько 150 дипломних і курсових проектів. По суті цей період став предтечею для появи ідеї ректора ПДАБА, доктора технічних наук, професора М. В. Савицького перетворити ПДАБА в «Зелений університет»: напрацьована теорія, методи і методологія. Напрацьовано те, що тепер може стати основою для розвороту «Зеленого університету».

І, нарешті, на кафедрі архітектурного проектування (і дизайну, а потім – і містобудування – епізодичні назви видозмінювалися) були підготовлені унікальні не тільки для ПДАБА, але і для України в цілому, дипломні проекти поселень на інших планетах. У 2014 році – на Місяці, в кратері Кассіні, що на краю Моря Дощів, на видимій стороні нашої космічної сусідки (дипломниця Л. А. Саричева, керівник –

кандидат архітектури, доцент В. В. Воробйов). А в 2020 – на Марсі, на плато Оксія (в рамках проекту по тераформуванню «Червоної планети») (дипломниця О. С. Кербунова, керівник – теж В. В. Воробйов).

В даний час деякі вузи України вже почали готувати дипломні проекти поселень на інших планетах в рамках співпраці з міжнародними і українськими організаціями такого

Конкурсна концепція бази землян на Місяці, в цирку Кассіні (Море Дощів, видима сторона Місяця). (Архітектори В. В. Воробйов (керівник) і Л. А. Саричева)

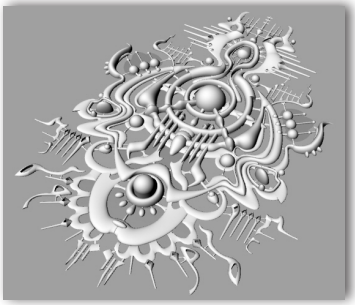

Ескіз-концепція формоутворення бази землян в складі марсіанської метрополії на ПЛАТО ОКСІЯ (OXIA PLANUM 1). (Архітектори В. В. Воробйов (керівник) і О. С. Кербунова)

профілю. Проекти традиційно виставляються на Всеукраїнських оглядах-конкурсах кращих дипломних проектів з міжнародною участю. У тому числі на попередньому – у м. Рівне, восени 2019 року.

По суті – і Любов Саричева, і Олена Кербунова – перші студентки-архітектори в історії ПДАБА, а не тільки кафедри архітектурного проектування, що почали космічні проекти. А перші приречені на входження в історію. Їхня робота йшла не на порожньому місці. Керівник цих робіт з 90-х років XX століття був пов'язаний з проектуванням подібних

об'єктів на міжнародному рівні, в тому числі працюючи з космонавтами Росії і астронавтами США. У 2019 р. він зробив доповідь на сьомій Міжнародній конференції в КБ «Південне» про принципи формоутворення поселення в кратері Шеклтон, на Південному полюсі Місяця.

Таким чином, студенти кафедри архітектурного проектування першими в нашому вузі і треті в Україні (після Києва і Полтави) відкрили дорогу до космічної архітектури XXI століття. А це – хороший внесок в історію академії до її 90-річчя.

В. В. Воробйов,
кандидат архітектури,
доцент кафедри
архітектурного проектування
та містобудування

СПОГАДИ ПРО ВЧИТЕЛІВ ТА ВИПУСКНИКІВ ДІБІ

Стрімко минають роки, з ними минають люди з якими працював, навчався, здобував досвід. Все залишається лише в добрих спогадах!

Професор кафедри технології бетонів і в'яжучих, к. т. н. Олексій Іванович Конопленко керував дипломним проектуванням лише у студентів денної форми навчання, які з ним працювали з 2 або 3 курсу. Студентам заочникам чи вечірникам попасти на дипломування до Олексія Івановича – це велика вдача! Коли моїм керівником дипломного проекту став О. І. Конопленко, за рекомендацією доцента цієї ж кафедри к. т. н. Володимира Ємельяновича Бойка, який у нас читав лекції майже з усіх основних дисциплін спеціальності та вів курсове проектування, для мене це було великою радістю. Того далекого 1972 року у Олексія Івановича було 10 дипломників. Серед яких був і я. З дипломниками він працював дуже плідно, проводив дві три консультації на тиждень протягом 4 – 5 годин. Кожному дипломнику давав конкретне завдання, яке необхідно було виконати і показати на наступній консультації. На кожній консультації, як правило, були присутні всі студенти, і слухали зауваження, які він надавав кожному.

На той час я працював старшим інженером-конструктором у Дніпропетровській філії ЦНДІ «Проектстальконструк-

ція» і навчався на вечірньому факультеті ДІБІ, тому мені працювати над виконанням дипломного проекту було дуже цікаво та нескладно, тим більше, що у своїй дипломній роботі я займався розв'язанням проблем, працюючи інженером-конструктором. Тема мого дипломного проекту була реальна і входила у розділи, які розроблялися викладачами кафедри технології бетонів і в'яжучих ДІБІ для Харківського домобудівельного комбінату (ДБК), який був один із кращих в усій країні. На комбінаті здійснювалося впровадження наших розробок. Тому на переддипломній практиці і у процесі виконання дипломного проекту мені довелося декілька разів їздити у відрядження на Харківський ДБК для збору потрібної інформації і брати участь у виробничих нарадах.

На захисті мій дипломний проект державною екзаменаційною комісією був визнаний, як один із найкращих. А його оформлення дуже сподобалося професору, д. т. н. Геннадію Даниловичу Діброву, який тільки став завідувачем кафедри, на якій я дипломувався. Він відібрав мій диплом, як зразок для майбутніх дипломників.

Після захисту диплома Олексій Іванович сказав мені, що у мене «аналітичний склад мислення і мені потрібно йти навчатися далі». Це була для мене слушна порада, але оскільки я навчався на вечірньому факультеті, в листопаді 1972 року я пішов до лав Радянської армії. Повернувся через рік в Дніпропетровську філію ЦНДІ «Проектстальконструкція», попрацював до середини січня 1974 року. Згадуючи свій захист, згадувалися й настанови наукового керівника про подальше навчання. Та, на жаль, з Олексієм Івановичем не склалося, оскільки він був уже в похилому віці і до аспірантури більше нікого не брав, порекомендувавши мені Миколу Дмитровича Ломакіна. На той час М. Д. Ломакін за-

кінчував роботу над кандидатською дисертацією, науковим керівником у нього був к. т. н., доцент В. Є. Бойко, який був і науковим керівником Територіальної науково-дослідної лабораторії організації і економіки будівництва (ТНДЛОЕС). Ця галузева лабораторія була відкрита при Міністерстві сільського будівництва. Міністром цього міністерства був випускник ДІБІ 1958 року – Павло Євменович Єсипенко. Життєвий шлях Павла Євменовича дуже детально описав колишній Директор інституту заочного та дистанційного навчання к. т. н., професор Володимир Ілліч Сокуренко. Матеріали були сформовані з інтерв'ю з П. Є. Єсипенком, яке взяли у нього к. т. н., доцент кафедри ТБВ, декан фінансово-економічного факультету Р. Б. Папірник та я, за дорученням директора музею академії (ПДАБА – ДІБІ) к. і. н., доц. Л. М. Топюк («Молодий будівельник», 24.03.2003 р.).

Ця лабораторія займалася індустріальним домобудуванням, організацією та технологією виготовлення і монтажу конструкцій і виробів із збірного залізобетону. На початку 60-х років минулого століття заводи залізобетонних виробів були перепрофільовані для виготовлення конструкцій для зведення житла, потім з'явилися заводи великопанельного домобудування і тільки після цього з'явилися домобудівельні комбінати (ДБК). Домобудівельний комбінат, це як модно зараз говорити, два в одному, або навіть три в одному – він об'єднував усі роботи з проектування, виготовлення, складування, транспортування і монтажу збірних залізобетонних конструкцій та оздоблення будинків, а також благоустрою прилеглої території.

У середині 1980-х років кожний обласний центр мав мінімум один домобудівельний комбінат. У м. Дніпропетровськ успішно працювало два домобудівельних комбінати, а на

початку 80-х, з дозволу нашого земляка, Генерального секретаря ЦК КПРС Л. І. Брежнєва, було збудовано третій для зведення житлових будинків 137 серії, які будувалися на той час тільки у столиці. Взагалі у Дніпропетровській області працювали ДБК у містах Кривому Розі, Дніпродзержинську (нині Кам'янське) та Павлограді. У 1980 році плідно працювала та запроваджувала свої розробки на цих ДБК група працівників ТНДЛОЕБ під керівництвом старшого наукового співробітника Олександра Васильовича Гавриша, науковим керівником дисертаційної роботи якого був М. Д. Ломакін, к. т. н., доцент кафедри ТБВ та науковий керівник ТНДЛОЕБ. Лабораторія успішно співпрацювала за госпдоговірною тематикою та за договорами про співпрацю з великою кількістю ДБК у містах Дніпропетровськ, Запоріжжя, Одеса, Жданів (Маріуполь), Біла Церква, Черкаси, Херсон, Іваново (Росія) та багато інших міст Радянського Союзу.

Плідна співпраця лабораторії протягом багатьох років велася із Запорізьким ДБК, начальником та головними інженерами були випускники ДІБІ – О. П. Живих та П. М. Тиква. У зв'язку з активним розвитком хімічної промисловості у м. Черкаси постала проблема з житлом. Місцеві домобудівельники не могли забезпечити потреби, тому міська влада запропонувала вихід – новий завод великопанельного домобудування. Директором заводу великопанельного домобудування був випускник ДІБІ 1969 року Анатолій Федорович Грідін, під його керівництвом успішно запроваджувались наші наукові розробки – і потужність технологічних ліній заводу з виготовлення залізобетонних виробів була збільшена у два рази.

У 1977 році на запрошення нашого випускника 1972 року Станіслава Яковича Тосліцького, який на той час був голов-

ним інженером Сургутського заводу великопанельного домобудування, я і к. т. н., доцент Володимир Володимирович Дробот полетіли до м. Сургут. Навіть для Західного Сибіру, завод був дуже великих розмірів, мав 12 поздовжніх прольотів, розмірами 24 м на 144 м та 2 поперечних прольоти розміром 24 м на 168 м. Розташований за містом у зоні таборів для осуджених, які працювали на цьому заводі, він вражав своєю величчю. В умовах відсутності робочих рук, на заводі постала проблема науково-практичного обґрунтування потужностей технологічних ліній. Ця наукова проблема була виконана нами успішно. Складено технологічний паспорт усіх технологічних ліній та заводу в цілому – це дало змогу заводу працювати на повну потужність.

У 1979 році у Тюменській області було створено об'єднання «Сібжитлобуд», до складу якого увійшли Сургутський, Тюменський, Надимський, Урайський ДБК, Вензелінський завод об'ємного домобудування та інші організації з будівництва житла. Начальником об'єднання став наш випускник ДІБІ, кременчуцький будівельник Ілля Павлович Варшавський, а начальником Сургутськоко ДБК також наш випускник – С. Я. Тасліцький.

Випускники завжди з повагою і батьківською любов'ю ставилися до свого рідного вишу, завжди допомагали хто чим може. Будучи у відрядженні у «Сібжитлобуді», ми на прохання ректора ДІБІ, професора к. т. н. Павла Трохимовича Резніченка, розказали про складну ситуацію у нашому регіоні зі столярними виробами для ремонту гуртожитків – так потрібні дверні коробки і вікна та ще багато іншого. Ілля Павлович Варшавський, взявши усі реквізити інституту, через дуже короткий час допоміг рідному вишу – прийшов вагон з потрібними матеріалами для ДІБІ.

З 1980 року до 1992 року наша лабораторія вела госпдоговірну тематику з «Сібжитлобудом» в обсязі: перші 5 років – по 40 000 крб на рік, а потім по 50 000 крб. на рік. За завданням технічного управління об'єднання, а потім і главку виконувались та впроваджувались науково-технічні роботи з удосконалення технологічних установок та ліній, монтажних потоків, а також заводів в цілому. Щорічно від впровадження цих розробок досягався економічний ефект з коефіцієнтом 12 – 16 на кожний затрачений карбованець. На 65 паралелі, для газовиків та нафтодобувачів, виросло нове місто Надим з комфортними житловими будівлями та усією інфраструктурою. Більшість будівельників інженерно-технічного складу, які будували це місто, були випускники ДІБІ.

У 1982 році за розробками В. Є. Бойка, та його учнів М. Д. Ломакіна, В. В. Дробота, В. Г. Демченка, Д. Ф. Погрібного, І. Ф. Огданського та інших було запроектовано та виготовлено макет касетної технологічної лінії, який на виставках досягнень народного господарства у Києві та Москві здобув золоту та срібну нагороду. Про це з гордістю писали журналісти «Дніпра вечірнього» («Дніпро вечірній» 24.11. 1982 р.).

На той час у лабораторії працювало понад 40 штатних співробітників, за сумісництвом працювали майже усі викладачі кафедри технології будівельного виробництва, кафедри економіки будівництва, вищої математики, співробітники обчислювального центру ДІБІ та найпередовіший у галузі будівництва нашого регіону обчислювальний центр Промбудпроект з його провідними працівниками Маніним та Волинським. Щорічно у лабораторії працювало до 30 – 35 студентів факультету промислового та цивільного будівництва ДІБІ, деканом якого був професор, к. т. н. А. М. Березюк. На

різні студентські конкурси та конференції ці студенти, під керівництвом наукових співробітників лабораторії та викладачів кафедр подавали щорічно до 50 студентських робіт та тез доповідей, які завойовували призові місця.

Плідна праця в лабораторії для багатьох студентів стала путівкою в життя. Наприклад, В. Т. Шаленний після роботи в лабораторії вступив до аспірантури. Науковим керівником у нього був к. т. н., доц. В. Є. Бойко. Після успішного захисту кандидатської дисертації Василь Тимофійович захистив і докторську дисертацію; Олександр Семенович Каменєв, будучи студентом факультету ПЦБ успішно працював в лабораторії, після закінчення ДІБІ, працював на будовах нашого регіону та зарубіжжя, вступив до заочної аспірантури, науковим керівником у нього був д. т. н., професор В. Т. Шаленний, успішно захистив кандидатську дисертацію. Зараз працює директором Запорізького будівельного коледжу. Щорічно за його рекомендаціями понад 20 абітурієнтів вступають до нашої академії. Понад 20 співробітників, працюючи у лабораторії, успішно захистили кандидатські дисертації. Ці наукові розробки виконувалися та успішно впроваджувалися на різних домобудівельних комбінатах усього Радянського Союзу. Науковими керівниками цих робіт були: д. т. н., професор Б. В. Прикін; к. т. н., доцент В. Е. Бойко; к. т. н., доцент М. Д. Ломакін та д. т. н., професор В. Т. Шаленний.

І. Ф. Огданський,
к. т. н., доцент кафедри технології
будівельного виробництва,
колишній заступник директора ІЗІДО

Від редакції. Народився І. Ф. Огданський у селі Вереміївка Черкаської області. Після закінчення середньої школи

Ваня Огданський один раз і назавжди обрав професію будівельника. Закінчивши Дніпропетровський інженерно-будівельний інститут у 1972 році служив у лавах збройних сил. А потім з 1974 року і по теперішній час його педагогічна, наукова, методична, організаторська робота пов'язана лише з одним вузом – ДІБІ – ПДАБА. У рідній alma mater І. Ф. Огданський пройшов всі щаблі формування та зростання висококваліфікованого педагога, науковця та організатора: старший інженер, молодший науковий співробітник, старший науковий співробітник, завідувач лабораторією науково-дослідницького сектору (1974 – 1989), асистент (1989 – 1990), доцент кафедри технології будівельного виробництва (з 1990 р.), заступник декана заочного факультету (1992 – 2002), декан технічного факультету Інституту заочної і дистанційної освіти (2002 – 2013), заступник директора з технічних спеціальностей Інституту заочної і дистанційної освіти (2013 – 2017), заступник директора з технічних спеціальностей Навчально-методичного центру заочної та дистанційної освіти (з 2017 – 2019), директор НМЦЗтаДО (з 2019).

З початком нового навчального року 2019 – 2020 Іван Феодосійович присвятив своє життя викладацькій та науковій роботі на рідній кафедрі технології будівельного виробництва, якій він був вірним 45 років. Тут відбувся і захист кандидатської дисертації (1986), і отримання вченого звання старшого наукового співробітника (1989). А у 1992 році присвоєно вчене звання доцента цієї ж кафедри.

За роки роботи на кафедрі І. Ф. Огданський став справжнім фахівцем в галузі технології будівельного виробництва. Він – автор більше 150 наукових та навчально-методичних праць, у т. ч. 2-х методичних посібників.

І. Ф. Огданський є кваліфікованим лектором, педагогом з великим досвідом виховної роботи, якій приділяє багато уваги студентам у виконанні дипломних проектів з використанням нових технологій у будівництві. А притаманні Івану Феодосійовичу такі риси характеру як відповідальність, ініціативність, цілеспрямованість, енергійність та контактність дозволяють йому мати великий авторитет серед студентів та колег.

Він є членом-кореспондентом Академії будівництва України, нагороджений знаком «Відмінник освіти України» (2003) і знаком Міністерства освіти і науки України «Петро Могила» (2009).

ПОСТІЙНІСТЬ І НАПОЛЕГЛИВІСТЬ – ЗАПОРУКА ЇЇ ДОЛІ

«Доля грає людиною, вона мінлива вельми». Цей поширений афоризм, а можливо, поетична цитата повністю спростовується життя, роботи і всієї долі нашої колеги, потрібного всім співробітникам академії людини, кандидата технічних наук, доцента Людмили Антонівни Чередниченко.

Доцент Л. А. Чередниченко сьогодні успішно працює на кафедрі безпеки життєдіяльності. Її люблять студенти і поважають колеги. У науковому доробку Людмили Антонівни понад 100 друкованих праць, а ще випущені в співавторстві підручники і кілька авторських свідоцтв.

Всім цим звершенням, звичайно, передувала велика життєва дорога. І почалася вона для маленької Люди Мілетіч (прізвище до заміжжя) в середині 1940-х років на вулиці імені Кірова в будинку № 4. Цей будинок був відомчим. Він тоді належав гірничому інституту і відповідно в будинку люди жили колеги її тата, співробітники інституту. Будинок був чудовий. І квартира, в якій оселилася родина молодого викладача Антона Мілетіча, теж була чудовою. У кімнатах були високі стелі, великі вікна і двері, а ще існував гарний балкон. Над дверима балкона, на фасаді будинку жили маленькі симпатичні гномики. Вони були дуже добрими і веселими,

такі сиділи тільки на цьому будинку. Сестрам Люді і Наташі Мілетіч, що з'явилися на світ в цій квартирі, здавалося, що гномики або ельфи охороняють їх, допомагають у всьому.

Йшли роки. Сестри виросли. Люда з відзнакою закінчила гірничий інститут, Наташа – медичний. Людмила завжди залишалася в своєму будинку. А Наташа поїхала в інше місто, а сьогодні живе і працює в Німеччині. Чудові гномики схоже дуже полюбили Люду і нікуди не відпускають її зі свого будинку. Тут відбуваються всі головні події її життя. Після закінчення інституту вона два роки працювала інженером-конструктором у проектному бюро.

Потім поступила і закінчила навчання в аспірантурі Одеського інженерно-будівельного інституту. Вийшла заміж, народила двох дочок. Після закінчення аспірантури за розподілом прийшла на роботу в якості асистента у Державний інженерно-будівельний інститут.

І з цього моменту в її житті з'явилася ще одна константа. ДІБІ – ПДАБА стали долею і головною складовою її життя. У рідній академії працювала з вогником, захистила кандидатську дисертацію, стала доцентом. Якось без стогонів і ахів поєднувала роботу з вихованням дочок, турботою про чоловіка і батьків. Її активність і заразливий оптимізм: треба – значить зробимо, оцінили колеги і в 1988 році обрали її головою профспілкового комітету. З цього часу, ох як розширилося коло її турбот і тривог! Життя академічне – бурхливе, багатопланове і всюди участь профкому необхідна. Людмила Антонівна навчилася чітко організовувати свій час. Здавалося, що рішення численних питань: по організації відпочинку співробітників, розподілу матеріальної допомоги, а також участь в ювілейних урочистостях вузу і окремих співробітників, робота в журі огляду-конкурсу

«Студентська весна», укладання та виконання колективного договору і ще, ще, ще ... давалися Людмилі Антонівні легко. Вона так вміло поєднувала науку, викладацьку діяльність і громадську роботу, що здавалося її день складався з легких і приємних обов'язків.

Ну а якщо проаналізувати, то відразу стає зрозумілим, що її життя було повне по вінця, що його темпоритм був високим. Таке насичене життя Л. А. Чередниченко продовжувалося майже три десятиліття.

Нещодавно (2019 р.) в академічному житті відбулися зміни. Вони торкнулися і роботи Л. А. Чередниченко. Вона повністю перейшла на викладацьку роботу. Сьогодні –вона доцент кафедри безпеки життєдіяльності. Але темпоритм її життя не змінюється. Вона працює багато. З успіхом виконує різнопланові обов'язки викладача, вихователя, помічника у всіх справах своїх студентів, а також бере активну участь у науковій, дослідницькій та організаторській роботі своєї кафедри. Розробляє нові навчальні програми, слідкує за досягненнями сучасної екології і використовує їх у своїх лекціях та практичних заняттях. Також Людмила Антонівна активно веде активну роботу по пропаганді діяльності ПДАБА. Вона – частий гість у технікумах, середніх школах та коледжах з цікавими розповідями про будівельну академію і перспективи професій інженера-будівельника, еколога, економіста, матеріалознавця, архітектора.

І за цим її інтенсивним життям сьогодні, як і раніше, слідкують її веселі гномики будинку. Все життя вони з нею, допомагають і охороняють її. Це вони чули сміх її дочок, її онуків, а сьогодні радіють зустрічі з правнучками Софійкою і Ніколь. Змінилася назва вулиці, де вона живе, тепер це вулиця імені Олеся Гончара. Місто Дніпропетровськ став

Дніпром. З будинку з гномиками поїхали батьки Люди, поїхала сестра Наташа, розлетілися її діти. Одна дочка живе у Франції, інша – в своєму будинку в Дніпрі. А вона кожного дня після роботи завжди повертається додому, виходить на балкон, де її обов'язково чекають гномики. Вони разом з нею радіють красі квітів, які вона висаджує щороку в спеціальних ящиках, і разом з нею стверджують, що її доля, її життя з дивовижною постійністю дарує їй багато роботи, багато турбот, але і задоволення від здійсненного кожного дня.

Тетяна Шпаковська

Секрет блакитної папки

Мабуть, не має точних рецептів, як пишуться мемуари. Можливо скільки людей, скільки подій, думок, висновків зберігає наша пам'ять, стільки видів спогадів, влучних спостережень, глибоких роздумів. Ми намагаємося їх фіксувати і передавати або своїм сучасникам, або наступним поколінням. І процес цей – нескінченний.

Саме так здалося мені, коли зовсім несподівано, готуючи до друку ювілейній збірник, присвячений 90-річчю будівельної академії, я випадково знайшла невеличку блакитну папку влітку 2020 року. Вона знаходилася в так званих «оборотках». Цими паперами з метою економії користуюся для напису або друку на принтері чернеток майбутньої інформації для газети «Молодий будівельник».

Відкриваю блакитну папку і ось тобі подарунок. Знаходжу цілу низку спогадів випускників і про випускників нашого вишу. І це не просто наші випускники, а перші випуски ДІБІ, тобто 1930-х років. Блакитна папка зберегла їхні спогади в різному вигляді. Хтось роздрукував їх на друкарській машинці, хтось написав їх у шкільному зошиті салатного кольору, хтось подарував нам свої спогади, написавши на кількох аркушах крупним розмашистим почерком чорними чорнилами. Але від цієї паперової різнобарвності спогади не тільки не втратили своєї актуальності, а сприймаються сьогодні, як живі щирі сповіді про свій час, про себе, про людей, що жили поруч. А все це разом переростає у історію нашої країни, її освіту і науку, і не просто освіту і науку, а саме будівельну освіту і науку в Дніпропетровську.

Тетяна Шпаковська

ПРОФЕСОР ОЛЕКСАНДР АНДРІЙОВИЧ ГАРМАШ (1890 – 1940 рр.)

Олександр Андрійович Гармаш як інженер-будівельник – виробничник, вчений, педагог і громадський діяч заслужено увійшов до числа видатних людей, які присвятили своє життя чудовій всенародній справі – капітальному будівництву.

О. А. Гармаш народився в 1890 році на Полтавщині в родині службовця південної залізниці. Після закінчення Реального училища, навчався і успішно закінчив Київський Політехнічний інститут, де йому була запропонована ад'юнктура по кафедрі професора В. О. Патона. Але молодого інженера завжди приваблювала виробнича діяльність. Проектування і зведення складних інженерних споруд було його величезним і постійним потягом. О. А. Гармаш працював на найбільших, на той час, будівництвах, в тому числі в спеціальному управлінні по шлюзуванню Дніпра. Молодий інженер багато практикував і керував будівництвом більше 15 багатопрольотних залізобетонних балкових і аркових мостів у різних районах України. Ряд цікавих, на той час, багатоповерхових промислових будівель з монолітного залізобетону були зведені в Придніпров'ї при безпосередній участі і під керівництвом інженера О. А. Гармаша із застосуванням нових засобів механізації та методів організації виробництва робіт.

З 1928 року О. А. Гармаш переходить на наукову і педагогічну роботу в Дніпропетровський інженерно-будівельний інститут, де протягом усього наступного часу завідував кафедрою технології та організації будівельного виробництва і був заступником директора інституту з наукової та навчальної роботи. У 1929 році О. А. Гармашу присвоюється вчене звання професора.

У період з 1931 по 1934 рр. він керував одночасно Дніпропетровською філією Українського інституту споруд, працюючи в тісному контакті з науковцями цього інституту проф. Я. В. Столяровим, проф. Неровецьким та ін.

Будучи прекрасним педагогом, проф. О. А. Гармашем здійснюється з групою своїх учнів і співробітників великі експериментально-дослідні роботи, а також надавав всебічну допомогу багатьом будівельним, проектним організаціям країни. Ця дієва допомога і постійний зв'язок з виробництвом особливо була оцінена, а популярність проф. О. А. Гармаша далеко вийшла за межі району, де він жив і працював.

У актуальному напрямі ліквідації сезонності в будівництві О. А. Гармашем велися комплексні дослідження в області виробництва будівельних робіт в зимових умовах.

У 1931 році видається його книга «Будівельні роботи взимку» (частина І «Бетонування на морозі»), де викладаються основні положення по організації і технології бетонних і залізобетонних робіт в зимовий час.

У 1933 – 1935 рр. О. А. Гармаш проводить великі експериментальні розробки з електропрогрівань бетону, а в 1936 році видається його книга «Електропрогрів бетону», (Гостехиздат УРСР, 12 д.а.). Вперше ним і його співробітниками (інж. Г. В. Пухальським, Н. Д. Мішаріним і ін.) був

запропонований метод безтрансформаторного прогріву бетону за допомогою різних інвентарних електронагрівальних засобів і пристосувань. Результати цих, що викликали великий інтерес, робіт були опубліковані в технічному друку (журнал «Будівельна промисловість» № 8, 1935 р. та ін).

У напрямку організації та технології будівництва О. А. Гармашем проводиться цілеспрямована і велика теоретична і практична робота.

У 1934 році виходить його книга «Організація і механізація транспорту на будівельних роботах» (Госстройиздат СРСР, 13 д.а.), де викладаються питання проектування будівельних транспорту, розглядаються особливі види транспорту (бетононасоси, пневмотранспорт), тягові розрахунки, вартість транспортних робіт і їхня організація. Книга була допущена Комітетом з вищої технічної освіти при ЦВК СРСР як навчальний посібник для будівельних ВТУзів.

За період 1933 – 1940 рр. проф. О. А. Гармаш, враховуючи величезне зростання і масштабність капітального будівництва, все більше приділяє уваги теорії будівельних процесів, вважаючи, що будівництво і управління великими, багатофакторними будівельними комплексами вже стає неможливим без відповідних теоретичних основ і розроблених на їх базі практичних положень. Ним створюється ряд теоретичних передумов, що відносяться до складних, специфічних, багатогранних особливостей та умов, характерним тільки для крупного будівельного виробництва.

У 1939 році опублікована його робота «Теорія будівельних процесів», що складається з розділу «Теорія розрахунку робочого потоку» і розділу «Рівновага транспортного вузла». Тут автором викладаються принципові положення з теорії будівельних процесів, досліджуються питання розрахунку

поточного будівництва, розглядаються на основі математичного аналізу положення про вибір оптимального місця транспортного вузла, вартісні фактори і ін.

У 1940 році О. А. Гармашем опублікована робота (праці ДІБІ) під назвою «Діалектичний метод вивчення будівельного процесу». Тут складні, а часом суперечливі ситуації, які виникають в будівельному виробництві, розглядаються і аналізуються автором з позицій законів діалектики природи і діалектичного матеріалізму.

Цей новий і сучасний підхід до вирішення великої технічної проблеми викликав свого часу значний інтерес і жваве обговорення в колах широкої науково-технічної громадськості.

Але на превеликий жаль автору не вдалося завершити розпочате, як і ряд інших не менш важливих і цікавих проблем, які в перспективному плані висловлювалися і висувалися проф. О. А. Гармашем.

В наш час є ще чимало живих в різних районах нашої країни його учнів, співробітників і виробничників, які завжди з великою теплою і щирою глибокою повагою згадують чудову людину, будівельника і вченого професора Олександра Андрійовича Гармаша.

Біографію О. А. Гармаша
зберіг А. С. Млинарич, помічник директора
з військово-патріотичної підготовки

ДНІПРОПЕТРОВСЬК В РОКИ ПЕРШИХ П'ЯТИРІЧОК

На початок 1930-х років м. Дніпропетровськ став одним з найбільших промислових міст України. Відновлені після розрухи громадянської війни металургійні заводи ім. Петровського з повним металургійним циклом; ім. Леніна; ДЗМО, а також такі заводи, як металевих конструкцій, надалі названий ім'ям Бабушкіна, на якому вперше в світі під керівництвом академіка Є. О. Патона здійснювалося промислове освоєння автоматичного зварювання під флюсом; вагоноремонтний завод ім. Кірова; електротехнічний завод «Світлофор» та інші.

Інтенсивний розвиток промислових підприємств викликав помітне зростання населення, що в свою чергу поставило перед керівництвом міста завдання значного збільшення програми житлово-цивільного будівництва. Перед архітекторами, що працювали тоді в місті, постало серйозне завдання запроектувати житлові і громадські будівлі так, щоб вони вписалися в ансамбль існуючих житлових і громадських будинків старого Катеринослава і в той же час використовувати нові віяння в архітектурі.

У ці роки ми зустрічаємося з новими об'єктами житлового будівництва, виконаними в «конструктивістському» стилі з урахуванням нових віянь в архітектурі. Абсолютно гладкі площини стін архітектор урізноманітнює суто конструктив-

ними елементами – бетонними поясами, що стягують будівлю по верху віконних прорізів і кутовими вікнами, вони як би розривають стіни будівлі в місці їх перетину. До цих лаконічних засобів архітектурної виразності необхідно додати кутову частину будівлі, що підноситься, навколо якої немов на шарнірах розгорнуті бічні крила (житловий будинок на площі імені Шевченка – архітектора В. Самодрига, 1930 р.; житловий будинок в Жовтневому провулку – архітектора Корсунського; 5-поверховий будинок у Жовтневому провулку – архітектора-викладача нашого інституту Б. С. Кащенка та інші).

У 1932 р. був побудований Палац культури металургів ім. Ілліча – архітектор О. Красносельський. Палац культури, як і Палац профілактики були побудовані в зоні житлової забудови для робітників заводів ім. Петровського, ім. Леніна і ін., яка була здійснена на початку 1920-х років – це селища ім. Фрунзе і ім. Крупської. Таким чином культурні осередки максимально були наближені до житлової зони робочого класу.

При проектуванні Палацу культури архітектор О. Красносельський успішно поєднав в єдине ціле елементи класики і конструктивізму, вирішуючи об'ємно-просторову композицію будівлі. Блискуче впорався архітектор із труднощами функціонального вирішення будинку, бо будівля мала кілька функціональних призначень, експлуатація яких повинна була здійснюватися незалежно один від одного.

У ці роки здійснюється будівництво будівель вищих навчальних закладів: інженерно-будівельного інституту (архітектор Г. Л. Швецько-Венецький, 1930 р.), інститут інженерів залізничного транспорту (архітектори М. Борщ і Б. Соколов, 1931 р.). У цих спорудах була яскраво виконана композиція

будівель в повній відповідності з канонами нового стилю. План будівлі інженерно-будівельного інституту асиметричний, на фасад виходить закруглений торець лекційної зали, надаючи всій композиції гострий динамічний початок. В інтер'єрі привертає увагу пологий пандус – улюблений прийом конструктивізму, який замінив парадні сходи, вперше здійснений в Дніпропетровську. У будівництві інституту активну участь брали студенти.

Значно стриманіше архітектура інституту інженерів залізничного транспорту. На відміну від будівельного інституту, де було запроектовано один будинок без перспективи розвитку інституту, при проектуванні інституту інженерів залізничного транспорту був розроблений і скомпонований генеральний план всього комплексу будівель інституту з елементами благоустрою та житлового будівництва. Завдяки чому територія інституту є зразком комплексного рішення генплану території навчального закладу.

Забудова міста в перші роки Радянської влади велася без генерального плану. Черезсмужжя промислових і житлових територій, а також захоплення цінних міських земель уздовж комунікації річкового і залізничного транспорту великими заводами – негативне явище в планувальній структурі міста, народжене стихією вільного підприємництва, ще довго давало про себе знати. Уже в перші десятиліття після революції місто переступило вперше на лівий берег Дніпра. Селища Нижньодніпровськ, Амур-піски, Воронцова, Клочко, Чорнозем і Сахалін з цього часу увійшли в межі міста. Формальне приєднання Лівобережної території не було закріплено архітектурно-композиційними засобами. Річка Дніпро в той час не об'єднувала, а роз'єднувала місто на дві нерівні частини. Основний масив міста залишався на

високому правому березі. Там же знаходився загальноміський центр, що простягнувся вздовж головного проспекту К. Маркса.

Початок 1930-х років було відзначено докорінною зміною стильової спрямованості Радянської архітектури. Як це не парадоксально, але всередині, здавалося б, одного з найбільш новаторських стильових напрямів, яким був конструктивізм, дуже швидко оформлялися свої власні канони і штампи, які знесилили творчу активність напряму. Родоначальники стилю не зрадили своїм творчим переконанням, однак діалектичний процес розвитку мистецтва архітектури привів до зміни естетичних уподобань та ідеалів суспільства.

У 1930-ті роки місто нагадувало величезний будівельний майданчик. Особливо інтенсивно розширювалися промислові підприємства лівого берега Дніпра. На найбільшому з них – Нижньодніпровському трубопрокатному заводі імені К. Лібкнехта – були споруджені мартенівський і балонний цехи. У 1934 р. пущені нові цехи на метизному заводі. В цьому ж році був заснований стрілочний завод. Почав розширюватися завод «Світлофор». У роки перших п'ятирічок в місті йшла реконструкція старих заводів. Одночасно на вільних територіях створювалися нові заводи і фабрики. Саме в промисловому будівництві в першу чергу впроваджувалися прогресивні конструкції і матеріали.

Перший радянський генеральний план. Нове велике промислове будівництво вже на самому початку 1930-х років з усією гостротою поставило питання про необхідність створення генерального плану міста. У 1933 р. генеральний план Дніпропетровська, складений на 15-річний період був закінчений. Його виконали під керівництвом М. Шаповало-

ва архітектори М. Карпович і Т. Вовненко. Це був перший генеральний план Дніпропетровська, створений за радянських часів. Ідеї, закладені в ньому, знайшли відображення в подальшому будівництві і вплинули на складання наступних генпланів міста.

Генеральний план міста включав в якості важливого розділу розробку гідротехнічних заходів по боротьбі з грунтовими і паводковими водами, головним чином, на лівому березі Дніпра для подальшого використання цих територій для житлово-цивільного будівництва. На жаль, ці заходи здійснити не вдалося. На заваді стала Велика Вітчизняна війна. І тільки в кінці 11-ї п'ятирічки – в 1983 – 1985 рр. вони почали здійснюватися для будівництва Фрунзенського житлового масиву, будівництво якого прискорило спорудження нового шосейного моста, названого «Кайдацьким» в районі житлового масиву Петровський.

Цим же генеральним планом намічалося побудувати між двома залізничними мостами на правому березі набережну уздовж берега Дніпра. Однак і цю задумку не вдалося виконати – завадила війна. І тільки після війни ця набережна була побудована і стала окрасою міста.

100-квартирний житловий будинок на розі пр. К. Маркса і вул. Мостової, завершений будівництвом в 1935 році за проектом архітектора В. Самодриги, закріпив перетин головної міської магістралі з одним з поперечних проїздів до Дніпра, що враховує вимогу генерального плану – відкрити вид на Дніпро, головної прикраса нашого міста. З урахуванням нового віяння в архітектурі в 1936 році на розі вул. Чкалова і вул. Короленка за проектом архітектора О. Красносельського був побудований житловий будинок, планування якого відображає характерні прийоми того часу, а композиційне

рішення фасаду відрізнялося широким використанням елементів класичної спадщини. Ці ж прийоми з деякими змінами були застосовані при будівництві житлового будинку за проектом того ж автора на розі вул. Короленка і вул. Челюскінців; житлового будинку по вул. Леніна, 9, побудованого за проектом архітектора Клебанова. Всі ці будівлі існують по теперішній час, прикрашаючи архітектуру міста.

У 1930-х роках місто збагатилося цілим рядом громадських будівель, які прикрасили головні магістралі міста пр. К. Маркса і пр. Пушкіна. До них відносяться: центральний універмаг і будівля «Дитячого світу», побудовані за проектами архітектора О. Красносельського. Архітектурне оформлення фасадів виконано з використанням класичних форм, але з властивим автору творчим підходом. Аналогічним чином запроектовано будівлю «Дитячого світу», але в натурі була здійснена тільки одна його центральна частина. Вже в кінці 70-х, початку 80-х років зазначені об'єкти торгових підприємств для міста, що сильно розрослося, виявилися недостатніми і вони були реконструйовані і розширені без порушення композиційного рішення первинних фасадів.

До закладів громадського призначення, які можуть бути віднесені до будівель, які прикрашають наше місто, слід віднести будівлю Облземвідділу по вул. Комсомольській – автори архітектори В. Самодрига і А. Юхілевіч. Будівля краєзнавчого музею на Жовтневій площі, розпочата до революції, в 1939 р. була добудована та реконструйована під проектний інститут «Дніпродіпротранс». У завершальній стадії проектування брав участь архітектор А. Ватлін. У композиції фасадів використані традиційні форми класики, статично зв'язані з архітектурою існуючих на площі Преображенського собору, старої будівлі історичного музею і головного корпу-

су гірничого інституту. До таких будівель потрібно віднести також школу № 23 (ріг пр. К. Маркса і пр. Гагаріна), побудовану за типовим проектом архітектора І. Шиманського, а прив'язку проекту для умов Жовтневої площі виконав архітектор В. Самодрига. Будівля набула чітко ярусного членування по висоті. Перший поверх оброблений рустовкою, горизонтальне членування перебиваються на головному фасаді 2-х поверховими трьохчетвертичними колонами іонічного ордера.

Із реконструйованих в 1930-х роках будівель заслуговують бути відзначеними – перебудова будівлі гімназії під Університет на пр. К. Маркса, комерційне училище під Облвиконком і реконструкція будівлі російського драматичного театру ім. Горького (колишній Зимовий театр). Новий корпус держуніверситету став до ладу в 1936 році – автори архітектори О. Красносельський та В. Самодрига. При перебудові комерційного училища під Облвиконком, перед архітектором О. Красносельським стало досить складне завдання – перетворення будівлі одного типу в зовсім інший. Крім вирішення суто функціональних завдань, чималі складнощі представляло питання створення нового образу споруди з урахуванням збереження старої коробки. Збільшивши висоту будівлі шляхом надбудови, автор композиційно підкреслив його центральну частину, розмістивши тут зал засідань, що додало необхідної урочистості і значимість фасаду. Реконструкція театру ім. М. Горького, остання робота О. Красносельського, була завершена перед самою війною. Архітектор і тут залишився вірним собі, продемонструвавши вільне творче ставлення до канонів.

У 1935 р. за проектом архітекторів Швецько-Вінецького і Ковалевича в парку ім. Т. Г. Шевченка був побудований

«Зелений театр», розрахований на 2500 місць сидячих і 500 стоячих глядачів, розрахований в основному для показу організованої самодіяльності. Рішення архітектури театру було дуже оригінальним та цікавим, але вибір місця будівництва був не дуже вдалим. Поруч розташовувався залізничний Мерефо-Херсонський міст, по якому йшов інтенсивний залізничний рух і шум поїздів, гудки паровозів часто на великі відрізки часу заглушали голоси артистів. Під час війни театр згорів і не був відновлений.

Бурхливий розвиток промисловості в місті призвів до значного зростання населення і у 1939 р. його перевищило за 500 тис. осіб.

Генплан, завершений в 1933 р., до 1940 р. за багатьма позиціями виявився вичерпаним. Виникла необхідність складання наступного генерального плану, який був розроблений «Київ-Гіпроградом», архітекторами В. Ореховим і Н. Коломийцевим до 1941 року.

У новому генплані громадський центр знову був повернутий на центральний проспект К. Маркса. Головна площа намічалася на перетині проспекту К. Маркса з продовженням Новомосковського шосе на правому березі Дніпра.

Посилювалося значення поперечних вулиць, які зв'язують місто з річкою. У новостворюваному генплані в повному обсязі враховувалися основні географічні фактори і були зроблені всі необхідні техніко-економічні обґрунтування. Успішному втіленню проекту в життя перешкодила війна.

Багато було зроблено в 1930-х роках архітекторами і будівельниками, щоб наше місто прикрашалося новими будинками і спорудами. Чималу роль в цій великій роботі зіграли викладачі та вихованці нашого рідного інженерно-будівельного інституту. Відповідно до пропозицій генераль-

ного плану 1933 р., невелика берегова смуга колишнього наплавного мосту вже тоді була одягнена в граніт. Тут вже в середині 30-х років приступили до спорудження грандіозного будинку Червоної Армії (обсяг 100 тис. м3) за проектом архітекторів-викладачів нашого інституту: Г. Швецько-Вінецького і Б. Кащенка, які перемогли на Всесоюзному конкурсі з дуже сильним складом учасників. По суті справи це був перший крок у формуванні архітектурного вигляду набережної Дніпра. Але, на жаль, міжнародне становище не дало можливості нашому уряду приділити більше уваги житлово-цивільному будівництву, бо основні кошти були спрямовані на посилення нашої оборонної могутності і поліпшення соціально-побутового життя населення.

Тому в 30-х роках наше рідне місто поповнювалося за рахунок індивідуального будівництва. Близько 70 % площі міста було зайнято малоповерховою забудовою, що звичайно негативно позначилося на загальному архітектурному виді міста.

У 1970 – 1980 роках, тобто через 50 років, керівництво міста та архітектурна громадськість не доклали належних зусиль для відновлення архітектурного вигляду Дніпропетровська. Збереженню та відновленню багатьох житлових і громадських будівель, як і архітектурних пам'яток місцевого значення, не було приділено належної уваги. Місто бурхливо почало розростатися на вільних і на намивних землях, були збудовані нові відмінні мікрорайони. Протяжність міста досягла 32 км, а в ширину – до 21 км. А старі вулиці колишнього Катеринослава – Виконкомівська (Управська), Володарська (Степова), Артемівська (Олександрівська), Червона (Троїцька), Короленка (Первозванська) і багато інших не зазнали майже змін. Більшість житлових будинків на цих ву-

лицях не має всіх сучасних зручностей, які отримали жителі нових мікрорайонів.

Так що на молоде покоління будівельників чекає велика робота по реконструкції старих вулиць Дніпропетровська, щоб ув'язати їхню архітектуру з архітектурою сучасних будинків, зробити наше рідне місто ще красивішим, домагаючись здійснення нового генерального плану міста.

С. Й. Іоффе,
випускник ДІБІ 1939 року.
Написано в 1989 році

ВАСИЛЬ ЯКОВИЧ КОПЄЙКО

Є люди, без яких не може існувати країна. Вони живуть і навколо них кипить життя свого часу. А все їхнє життя, здійсненна ними історія, все життя країни відображається в їхній діяльності. Такі люди і визначають собою свій час. Вони складають потужний кістяк, завдяки якому нація будує, розвивається і здійснюються грандіозні плани. До них з повним правом можна віднести Василя Яковича Копєйка. По його трудовій біографії можна судити про масштаб будівництва в СРСР. По ній можна скласти карту багатьох важливих будівництв неосяжної країни.

Василь Якович Копєйко народився 24 жовтня 1908 року у місті Верхньодніпровську Дніпропетровської області. Його батько – клепальник на Дніпропетровському заводі металоконструкцій імені Г. І. Петровського. Яків Копєйко не хотів, щоб син повторював його шлях, не хотів бачити його в ролі живої машини, коли з великою кількістю трудів потім йдуть молодість, і приходить рання старість. А по ногах виснаженого непосильною працею тіла, яке ніколи не встигало відпочивати, продовжували стукати гучні удари молотка, схожі на стогін всесвіту. І мріяв батько побачити сина Василя грамотним, чисто одягненим, шановним людьми.

Після семирічки (1925 р.) Василь Копєйко вступив до будівельного технікуму. Вдень працював муляром, молодшим

техніком, ввечері навчався. Йшла колективізація і юного випускника в 1928 році райком комсомолу направив у село Новоолександрівка Верхньодніпровського району Дніпропетровської області – секретарем комсомольської організації. Його обрали членом міського Пленуму РК ЛКСМУ. Пройшов рік. Думка про навчання не покидала Василя і він, подолавши всі перешкоди, в 1929 році вступив в Дніпропетровський інженерно-будівельний інститут (вечірнє відділення). І здавалося, закрутилася карусель самостійного дорослого життя. Знову навчався ввечері, а вдень працював виконавцем робіт, начальником будівельного цеху на заводі імені Ворошилова. А було йому всього 21 рік! Юнацької енергії, молодого запалу вистачало і на секретарство в цеховому комсомольському осередку. Після переводу на денне відділення його обрали членом комітету комсомолу ЛК БМУ інституту.

І ось довгоочікуваний диплом випускника ДІБІ в руках (1932 р.). З ним відкривається для Василя Яковича Копєйка широка і довга дорога життя.

Призначення – в Свердловськ. Керівництво тресту «Втузстрой» системи «Востоксоюз строй» відразу розгледіло фахівця, у якого гаряче серце, а руки рвуться до роботи. До того ж виробничий і комсомольський досвід свідчили про досвідченість молодого інженера. Відразу ж призначили штатним виконавцем робіт, а незабаром заступником головного інженера тресту. Минули два роки, і довелося знову збирати валізи. Ця особливість будівельної професії стала надалі чимось звичайним і звичним. Більш того, Василь Якович полюбив призначення, переїзди і далекі відрядження. Романтична душа черпала в цьому натхнення, а невгамовна теорія радісного піднесення знаходила вихід в роботі.

І так, 1934 рік, «Труба кличе» – заклик до лав Радянської Армії. Потрапив у розпорядження Забайкальського окружного Військово-будівельного управління. Працював інженером, начальником виробничого відділу. Будувати доводилося в умовах багаторічної мерзлоти. У Читі – Будинок Червоної Армії, в Читі і Іркутську – багатоповерхові житлові будинки, чотири цехи авіаційних матеріалів та інші спеціальні споруди. Доводилося також відновлювати реконструювати споруди, зруйновані в результаті зниження рівня вічної мерзлоти.

Як кажуть, земля слухом повниться. Про талановитого і енергійного фахівця дізналися в Москві. У 1940 році запросили в Главвоєнпромстрой при РНК СРСР спочатку на посаду диспетчера, а потім начальника Виробничого відділу управління. Тут і застала Василя Друга світова війна.

Країна воювала, навколо все руйнувалося, але будівельники робили свою справу, а війна додала їм роботи понад усяку міру. Велика вітчизняна війна ще тривала, а у будівельників вже зріли мирні плани. Василь Якович знову їде на Урал. Головний інженер Уральського окружного військово-будівельного управління, керуючий трестом Мінвоєнмормтроя СРСР. У цей період (1944 – 1949 рр.) під його керівництвом побудовані: Сисертський завод гідротурбін; перша черга карбідної групи цехів на Карагандинському заводі «СК»; Уральський завод сільгоспмашин»; два цехи на заводі «Уралелектроапарат» і заводське житлове селище; гіпсоасбестовий комбінат; Ірбітський мотоциклетний завод.

За перерахуванням можна зробити висновок, як народ готувався скоріше вибратися з військової розрухи, і не тільки відновити колишнє, але і примножити міць країни. Розширювалися масштаби, прискорювалися темпи віднов-

лення народного господарства. Василя Яковича посилали на найважчі і відповідальні ділянки. Вірили – впорається. 1949 рік – заступник начальника Главвостокстроя; 1950 рік – начальник Главпріволстроя Мінбуду СРСР; 1953 рік – головний інженер Главуралстрой; з 1954 по 1957 роки – начальник Главспецстроя.

У ці роки в районах Приволжя і Уралу під керівництвом В. Я. Копєйка побудовано кілька заводів: Орський сінтетіцспірту, Ташкенські кабельний та електроламповий, Джамбульський суперфосфатний; Свердловський, Еманжелійський цементний, Екскаваторний і сталеплавильний цехи на заводі «Уралмаш», ТЕЦ в Кургані. Звичайно, це далеко не повний перелік зведених об'єктів, але і це вражає своїм громаддям. Всього за сім років у цій частині країни промисловість досягла такого розмаху!

Далі для Василя Яковича Копєйка настає двадцятирічний період (1957 – 1977 рр.) керівництва спеціальними будівельними роботами, які виконував Главспецпромстрой СРСР. Спочатку він головний інженер, потім начальник. Примітно те, що наведений нижче перелік об'єктів характеризує не тільки розмах промислового будівництва в країні, а й «масштабність» Василя Яковича Копєйка – як організатора, фахівцями, новатора. Все це було відзначено урядом, але про це нижче.

Отже, доцільно навести тут хоча б основні віхи цього періоду: спорудження інженерного захисту в Казані, набережних у містах Пермі, Ульяновську і Тальяті; робота з водопониження та осушення рудних родовищ КМА-руда і Сололовсько-Сарбайського залізорудного родовища; побудовано було більше 20 гідровузлів, в тому числі на річці Тобол в містах Рудному, Кургані-греблі і гідровузли для Лі-

вобережного і Михайлівського ГЗК КМА-руди, кілька причальних споруд; більше 200 заводських труб висотою від 180 до 320 метрів; більше 100 шахтних стволів у складних гідрогеологічних умов, у тому числі на Березниківському і Солігорському калійних комбінатах; п'ять стовбурів на рудниках КМА-руди, 16 стовбурів глибиною до 1000 метрів на Норильському гірничо-металургійному комбінаті; виконані великі роботи за допомогою гідромеханізації по влаштуванню дамб в Каспійському морі, з яких нафтовики ведуть бурові роботи, зі створення майданчика під будівництво автомобільного заводу імені Ленінського комсомолу і ін.; будівельні роботи зі спорудження Московської телевізійної вежі в Останкіно; побудовано більше 200 підземних споруд способом опускного колодязя, більше 10 підземних споруд способом «стіна в ґрунті»; велику допомогу центру надавав в будівництві набережної ім. В. І. Леніна в рідному Дніпропетровську.

Будівництво – це та галузь, де, як в ні в якій іншій, без творчої, новаторської думки обійтися не можна. Тут вона знаходить самий сприятливий грунт. З 1957 по 1979 рік В. Я. Копейко керує секцією спеціальних робіт Технікоекономічної Ради Міністерства. Він – член редакційної колегії журналу «Підстави, фундаменти і механіка грунтів». З під його пера виходять 14 наукових робіт. Він – двічі лауреат Державної премії СРСР. Перше звання йому присвоєно в 1967 році за освоєння і будівництво Лебединського залізорудного родовища КМУ-руда, друге (1978 р.) – за розробку будівництва підземних приміщень.

У 1963 році Василю Яковичу присвоюється звання Заслуженого будівельника РРФСР. У 1973-му за розробку і впровадження плоского грейфера при будівництві підземних при-

міщень його нагороджують золотою медаллю ВДНГ. А ще він був нагороджений орденом Жовтневої Революції, двома орденами «Трудового Червоного прапора» і орденом «Знак пошани», медаллю «За трудову відзнаку», «За бойові заслуги» і ще п'ятьма іншими медалями.

П'ятдесят три роки в будівництві. Своє красиве, зручне місто, велике за масштабом і фактажем Василь Якович Копєйко будував завзято і натхненно. А путівку в будівельну творчість він отримав у 1932 році, закінчивши Дніпропетровський інженерно-будівельний інститут.

Спогади колег про В. Я. Копєйка
приніс в редакцію газети «Молодий будівельник»
професор В. В. Сафонов – племінник В. Я. Копєйки

P. S. На стендах музею історії академії знаходиться фото випускників 1932 року, яке передав Ю. В. Копєйко – син В. Я. Копєйка.

СТУДЕНТСЬКЕ ЖИТТЯ В ДІБІ У ДОВОЄННІ РОКИ (1934 – 1939)

Роки навчання нашого випуску, включаючи дипломування, охопив період з осені 1934 до весни 1939 року. Наш потік складався з п'яти груп (приблизно 115 осіб) без поділу на факультети. Всі ми належали спеціальності ПЦБ. Лише на останньому курсі була виділена група з конструкторським ухилом.

У потоці ми не відчували роз'єднання. Всі заходи у нас були загальними, стосувалися вони проведення вечорів відпочинку, походів, спортивних змагань і т. д. Спілкувалися ми зі студентами інших потоків в основному попередніх.

Наш потік входив до першої трійки з денним навчанням. Більшість викладачів, які читали нам лекції, були піонерами. Найперші потоки були вечірніми, заняття для них проходили в будівлі будівельного технікуму по вул. Базарній. Частина викладачів інституту перейшли з будівельного технікуму, але були і вихідці з «Промбудпроекту» – найбільшої в Дніпропетровську проектної організації, заснованої в 1931 – 1932 рр. У перших випусках переважали виробничники, в тому числі конструктори, архітектори. У нашому наборі вперше помітний відсоток становили вчорашні школярі, які ще не знали труднощів життя.

Кілька слів про ситуацію, яка панувала в країні до нашого вступу в інститут. На рубежі двадцятих і тридцятих років XX століття проводилася масова колективізація на теренах експропріації так званого «куркульства». При цьому різко погіршилося продовольче постачання міст, яке тривало до 1933 р., початку 1934 року. Для багатьох тоді було мрією поїсти досхочу хліба. Залізничники використовували свої разові квитки для поїздки в Москву, щоб звідти привезти продукти. Нелегко було і з промтоварами. Для більшості ставало проблемою дістати калоші, туфлі, поганенький костюм. Ніхто не думав про краватки. Їх не одягали, навіть коли йшли в театри, на танці.

У той час вже формувався культ Сталіна. Йому вірили, а коло його прихильників серед робітників і партійних керівників помітно зростало. Виходячи з вчення Сталіна, всі аварії, замахи на активістів пояснювалися загостренням класової боротьби; повідомлялося з гнівними коментарями про вбивства кулаками сільських активістів; будь-яка аварія пояснювалася шкідництвом, найменший сумнів – антирадянською агітацією. Мірою були жорстокі репресії, арешти, висилки ешелонами в глухі райони Уралу і Сибіру, ув'язнення в табори. У багатьох сім'ях існував страх і очікування арештів. І небезпідставно: заарештовані прощалися з рідними назавжди без будь-якої надії на повернення. Кулаков висилали сім'ями, позбавляючи їх всього.

Нагнітання класової боротьби вимагало особливої характеристики літературних імен. Наприклад, С. Єсеніна відносили до куркульських поетів. Його поезію, починаючи з кінця двадцятих років, перестали видавати, а захоплення нею вважалося несумісним з приналежністю до комсомолу. Негативне ставлення було до Достоєвського. Залишали-

ся невідомими для молодого покоління імена Платонова, Ахматової та ін.

У цей напружений період у Дніпропетровську здійснювалося широке будівництво нових інститутів: металургійного, хіміко-технологічного, будівельного і транспортного. Всі вони, крім транспортного, розташовувалися в так званому гірському районі (нині Соборному), де з дореволюційних часів існував гірничий інститут і нижче по головному проспекту – університет. Трохи осторонь, в той час за межею міста, на просторах полів будувався транспортний інститут – один з найбільших в країні.

Вигляд міста в середині 1930-х років, в основному, все ще залишався незмінним, дореволюційним. За межами проспектів К. Маркса і О. Пушкіна і прилеглих до них вулиць, переважали одноповерхові будівлі з садибами, що належали в минулому приватним домовласникам. Така міська забудова залишалася характерною для провінційних південних міст.

Наш вступ на поріг ДІБІ стався в рік XVII з'їзду ВКП (б), на якому Сталін, який досяг на той час абсолютної влади, сповістив про повну перемогу радянського народу над усіма ворожими угрупованнями, про ліквідацію куркуля як класу. А це означало з його вуст реальну передумову для побудови безкласового суспільства. Трьома роками пізніше, в 1937 р., була проголошена нова конституція, названа Сталінською.

Рік нашого навчання співпав зі скасуванням карток і різким поліпшенням постачання міста, що викликало помітний підйом духу у населення. Офіційно відбулося зняття суворого обмеження прийому до університетів дітей «колишніх» великих власників будинків, куркулів, служителів культу і навіть дворян. А ще вчора для цього їм був потріб-

ний солідний робочий стаж. Практично ж такі в інститути потрапляли одиниці. Більшість сімей «колишніх» були завчасно заслані.

Час нашого навчання міг бути віднесений до найбільш благополучного. Ми не знали продовольчих труднощів. Більшість з нас жили під покровом своїх батьків. Той, хто жив у гуртожитку, отримував стипендію. Але, починаючи з 1936 року всі студенти, які мають відмінні оцінки, ставали теж стипендіатами. Цьому сприяв експеримент, проведений наркоматом вищої освіти. Він полягав у скасуванні оцінки «добре», при збереженні «відмінно», «задовільно» і «незадовільно». І звичайно ті, хто тягнув на «добре» докладав максимальних зусиль, щоб за рахунок посидючості і зубріння отримати вищу оцінку. Був підвищений і розмір стипендії. На четвертому курсі стипендія становила 100 рублів, а під час дипломування – 150 руб. Порівняємо розмір стипендії з такими цифрами: вартість булки-сайки, яка називалася франзоль, становила 7 копійок, а кілограм червоної кетової ікри – 15 рублів. Жили ми привільно, скоріше безтурботно. Від нас вимагали хороших показників в навчанні. Разом з тим створювали всі умови для того, щоб студенти могли присвятити вільний час індивідуальним захопленням: самодіяльності, технічної творчості, літературної діяльності.

Улюбленим для нас місцем активного відпочинку в літній час, як і всіх студентів інших інститутів, був парк імені Шевченка. За звичкою жителі іменували його по-старому – Потьомкінським. Недалеко від парку вздовж узбережжя Дніпра зросла вулиця водних станцій. Одна з них належала ДІБІ. Від неї потрапити на човнах на пляжі поблизу розташованих островів було доступно всім.

У нашому спільному огляді ми торкнемося деяких сторін студентського життя і подій довоєнних років, які залишили глибокий слід в історії ДІБІ. В описуваних подіях брали активну участь студенти попереднього нам потоку.

Технічна творчість. У студентській діяльності 1930 – 1940 рр. технічна творчість відігравала важливу роль. У 1934 році, коли наш потік перебував на І курсі, виникла ідея спорудити парашутну вишку на плоскому даху чотириповерхового открилку навчального корпусу. Втілити задум у життя взялися наші студенти. Серед них був і досвідчений парашутист Ластавицький. В осінньо-весняні періоди тут на даху проводилися заняття з фізкультури. Стрибки доставляли нам чимале задоволення. Запам'ятався епізод зі студентом попереднього потоку Ісаком Мінделем. Його група здійснювала стрибки. Коли він наблизився до стартового майданчика і на нього наділи лямки, він подивився вниз, злякався і сказав: «Про зістрибнути не може бути й мови». Цей вислів став прозивним серед нас. Проіснувала вишка лише один сезон. Після невдалого приземлення однієї зі студенток, вишка була скасована.

Більш зрілим захопленням стало створення інститутського радіовузла. Тоді це було сміливим новаторством, запозиченим із заводу, де вже функціонував подібний радіовузол. Серед інститутів міста в ДІБІ радіовузол був першим. Створили його студенти-ентузіасти і, перш за все, нашого потоку. Вирішальне слово для втілення ідеї було сказано професором О. А. Гармашем, який очолював навчальний процес в інституті. Коли до професора прийшла делегація студентів за затвердженням проекту і кошторису, він відкинув проект, який передбачав скромну апаратуру і несподівано зажадав включення до кошторису найдосконалішого, хоча і

більш дорогого обладнання. Від радіовузла передачу можна було слухати по всіх аудиторіях через встановлені там репродуктори у вигляді чорних тарілок з товстого паперу. Інших репродукторів у той час не знали. Крім ретрансляції центральних і міських передач, у великі перерви випускалася Загальноінститутська радіогазета. Вечорами в робочих приміщеннях, призначених для курсового проектування, з радіовузла програвали платівки улюблених пісень, арій і, звичайно, бальних танців. Чергували в радіовузлі по черзі самі студенти, з переважанням з нашого потоку.

Захоплення багатьох студентів водним видом спорту сприяло створенню університетської водної станції силами студентів. Серед ентузіастів виникла смілива думка: споруди багатомісної яхти з трюмом для можливості тривалих походів по Дніпру. Для здійснення задуму була створена група з захоплених студентів на чолі з Володимиром Кукушкіним. Багато часу пішло на проектування яхти з використанням спеціальної літератури, але ще більше на її будівництво. Яхті дали ліричне ім'я «Коломбіна». Зовнішня обшивка з дошки вимагала застосування корозійностійких заклепок. Для шайб застосували копійки. До збору копійок були залучені всі.

Участь в походах по Дніпру. Шлюпковий спорт у ДІБІ набув найбільшого поширення. Перший такий похід відбувся влітку 1935 року. Прийняли в ньому участь 22 учасники на п'яти шлюпках по маршруту: Дніпропетровськ – Одеса – Дніпропетровськ. З них п'ять осіб належало нашому потоку (в складі І. С. Кацнельсон – керівник походу, М. Феденко, Р. Островський, В. Кухаренко та М. Манулкіна. Детально про цей похід викладено в спогадах Лариси Вавренюк, збережених в музеї ДІБІ. Похід обмежився Херсоном, не досягнувши

Одеси, через шторм на Чорному морі. Великі надії, які покладали на закінчену яхту «Коломбіна», виправдалися лише частково. Походи на ній відбувалися до дніпровської греблі у м. Запоріжжя влітку 1936 року.

Запланований похід Дніпропетровськ – Київ, через обмеління Дніпра, обмежився м. Кременчуком. Можливо і ходові якості яхти виявилися недосконалими. До ентузіастів будівництва яхти і участі в походах на ній, слід віднести Ніну Алексюшину. В інституті вона була популярною і як перша парашутистка ДІБІ.

Але найзнаменитішою подією з'явився воістину легендарний шлюпковий похід протяжністю 7000 км. Він охоплював значну частину європейської території країни. Відбувся він у 1937 році. Його маршрут починався від Дніпропетровська вниз по Дніпру, потім через Чорне і Азовське моря, вгору по р. Дон, Цимлянському водосховищу, по каналу Волга – Дон, і вгору по Волзі через Московське море до Москви. Від Москви до м. Смоленська шлюпки були перевезені на ж/д платформах і звідти вниз по Дніпру до рідних місць.

Загін учасників налічував 6 осіб, що розмістилися на одній трьохвесловій морській шлюпці. Серед нашого потоку взяли участь: Ростислав Островський, Михайло Феденко, Володя Кухаренко. Від попереднього потоку: Кириченко(капітан),Ж.ЖилюкіК.Голіков.Напівдорозізмінив вибулого з походу Костянтина Голікова наш Володимир Кукушкін.

Урочистими були проводи на водній станції ДІБІ, звідки стартували учасники. Зібралося близько сотні студентів. Відбувся імпровізований мітинг з усіма формальностями. Короткі репортажі про похід публікувалися в «Комсомоль-

ській правді». З розповідей учасників ми знали, що найбільш важким було подолання течії Дону і особливо Волги. У Москві відбулася зустріч в ЦК комсомолу. Випробуванням стало і подолання хвиль Чорного моря.

Ще більш урочисто пройшла зустріч героїв, на яку прийшли багато вболівальників. Деякі з них сідали на човни і виїжджали за кілька кілометрів вперед. А один з них – Дмитро Руднєв, самотужки попрямував з ранку до Верхньодніпровська, де першим зустрів учасників. Після закінчення інституту він, будучи учасником ВВВ, загинув в битві за Берлін.

З трепетом чекали повернення учасників, а побачивши їх на горизонті, раділи як діти. У поході нам бачилося щось романтичне, що виходило далеко за рамки повсякденного, буденного.

Самодіяльність. Самодіяльність в ДІБІ завжди була на почесному місці. Для підготовки самодіяльності в інституті існувало кілька гуртків, серед яких користувалися успіхом: драматичний, хореографічний, художнього слова. Активно брали участь в них і студенти з нашого потоку. Однак, лауреатами міських та обласних оглядів інститутів міста ставали не всі. У нашому потоці ними були впродовж навчання: Ніна Чумак, яка виконувала вірші з імітацією дитячого голосу. І хоча на початку відчувався вплив відомої в довоєнні роки Рини Зеленої, виконання її було самобутнім. З художнім словом успішно виступав Марк Шнеєрсон. Особливо запам'яталися в його виконанні уривки з «Мертвих душ» Гоголя. Тріумфальним був танцювальний виступ дуету нашого Натана Лазермана спільно зі студенткою суміжного старшого потоку Зінаїдою Степановою. Гордістю інституту була в їхньому виконанні друга рапсодія Ліста. За участю студентів кількох потоків була поставлена п'єса О. Корній-

чука «Чудесний сплав». Ми пишалися нашими лауреатами. Зали, де проводилися огляди, завжди були переповнені. На суботніх вечорах відпочинку нерідко проводилися концерти силами самодіяльності. Іноді ці вечори тривали всю ніч до першого трамвая. Особливою популярністю користувалися бальні танці.

В історії нашої самодіяльності були і курйози. Так сталося з танцювальним ансамблем, учасники якого підготували поспішно сюїту «Ой лопнув обруч». На міському огляді в будівлі готелю «Спартак» на розі вулиць Садової та проспекту К. Маркса, учасникам номера, почувши бурхливі оплески, здалося, що виступ був успішним. Від радості почали обніматися, але, на жаль, оплески виходили від наших вболівальників заради моральної підтримки. Упевнені в перемозі, учасники вітали один одного. Яке ж було розчарування, коли журі оголосило «двійку» за номер. Довго існував жарт, ніби соліст ансамблю Натан Лазерман під час виконання увійшов в раж і, замість українського гопака, продемонстрував лезгинку.

Масове захоплення студентів самодіяльністю досягло свого апогею в 1937 р., у зв'язку з підготовкою до сторіччя смерті О. С. Пушкіна. Сценарій був складений у вигляді фрагменту за твором «Євгеній Онєгін». Вперше за багато років Пушкіну було повернуто ім'я великого поета.

Ідея, сценарій та сама ініціатива належали нашому і попередньому потоку. Серед зачинателів вкажемо ім'я Костянтина Хохолєва і від нашого потоку Сергія Сеньковського. Масову участь в постановці брав і наш потік. Підготовка велася кілька місяців. З оперного театру був запрошений балетмейстер, який навчив нас виконанню полонезу, фігурного вальсу і навіть мазурки. Було орендовано кілька сотень

комплектів костюмів, що відбивали дійових осіб в поемі Пушкіна. Неоціненну послугу постановки надав інститутський радіовузол. Музика була чутна в усіх ділянках. Подія знайшла своє відображення в обласній газеті. Про нього заговорили в усіх інститутах міста.

У сценах постановки зберігався пушкінський текст. Провідні ролі з нашого потоку виконували Ніна Чумак, Герке, Н. Лазерман, С. Сеньковський і ін. Останній підготував для музею поетичний опис Пушкінського балу. У роки навчання Сергія ми знали як поета-любителя.

Про деякі культурні заходи, що проводилися в ДІБІ в актовому залі. До війни будівля інституту була невеликою і представляла собою лише частину задуманого проекту. Його автором був Генріх Львович Швецько-Вінецький, який керував однією з проектних організацій і читав у нас архітектуру.

Всі заходи проводилися в єдиному універсальному залі, званому актовим. Вирішений він за типом конференц-залу з круто піднімальними сидіннями, розташованими віялом. По суботах тут, як правило, проводилися концерти силами артистів дніпропетровських театрів, або студентської самодіяльності. Невід'ємною частиною вечорів були бальні танці під музику платівок, що передаються з радіовузла. Переважали фокстроти і танго, серед яких улюбленими були «Бризки шампанського», «Сутінки», «Стомлене серце» та ін. Танцювати ми любили. Навчали нас танців брати-близнюки Кривицькі. Було їм близько тридцяти, вишукано одягнені. Навчали вони танцям і в інших інститутах. З чуток ми знали, що в нашу країну вони приїхали з Туреччини. Незабаром однак їх в місті не стало. Подейкували «нібито вони були шпигунами».

В актовому залі нерідко проводилися публічні лекції на різні теми – міжнародні, моральні, про мистецтво і ін.

Запам'яталися дві лекції Сарабянова в 1935 – 1936 рр. – автора першого підручника з діалектичного матеріалізму. З його слів ми дізналися, що ще до революції він був в дружніх відносинах з М. Горьким.

Тема першої лекції стосувалася побудови соціалізму в нашій країні. Лектору було далеко за 60. За зовнішнім виглядом відчувалося, що здоров'я його було сильно підірвано; сприйняття посилювалося майже повною втратою голосу. Незважаючи на це, під час лекції він зачаровував усіх. У залі панувала повна тиша і вимовлені ним ледве-ледве чутні хрипкі звуки, перетворювалися в виразні, всім зрозумілі слова. Нас здивувала невимушеність його виступу. Він зняв піджак і, не припиняючи викладу то піднімався до самих верхніх рядів по крутому ступінчастому проходу, то опускався вниз до столу. Ніхто не засуджував його за цей не рекомендований лекторський прийом. Виступ Сарабянова влив в наші душі віру в світле майбутнє, посилював любов до Батьківщини. На наступний день ми поцікавилися про його авторство підручника з діалектичного матеріалізму і переконалися в цьому по картотеці інститутської бібліотеки. Самої книги ми не бачили. Святинею для нас був підручник «Питання ленінізму». У ньому найважливішим була четверта глава «Діалектичний і історичний матеріалізм», яку, як нам пояснили, написав сам Сталін. Всьому, що там було написано, ми вірили і окремі місця вчили напам'ять.

Друга лекція була прочитана тижнем пізніше. Присвячена вона була темі, яка не зустрічалася в той час, «Про любов і дружбу». До Сарабянова виступати на цю тему ніхто не наважувався, вбачаючи в ній відгомін міщанства. На цей раз

зал ломився від тих, хто прийшов і не тільки наших, а й студентів з інших інститутів, які заповнили всі проходи. Лектор показав на прикладі життя багатьох революціонерів, що справжня любов нерозривно пов'язана зі спільністю цілей і революційною діяльністю. Вони-то і підсилюють справжню відданість і дружбу. У лекції були відображені свіжі швидкоплинні враження лектора від бачених в нашому місті взаємин між молодими людьми, позитивних і потворних.

Безперечно й те, що якісні добрі насіння були посіяні в наші душі лекціями Сарабянова, що позначилися на формуванні нашого світогляду. Але про самого Сарабянова ми більше нічого не знали. Говорили ніби його репресували.

Було б необ'єктивним вважати наше життя в студентську пору занадто благополучним і безтурботним. В кінці 1936 р. і першій половині 1937 р. нам довелося стати мимовільними свідками потрясінь, відомих під ім'ям «Єжовщина». Подібно урагану, який раптово нагрянув, ім'я Єжова змушувало здригнутися багатьох партійних і державних діячів, не залишивши в спокої і провідних викладачів вищих навчальних закладів.

Єжов, про якого раніше ніхто й не чув, постав раптово в особі наркома внутрішніх справ. На цій посаді він змінив оголошеного ворогом народу Ягоду. Нового наркома звеличували до небес за нещадне викриття політичних, а значить і класових ворогів. При висуванні кандидатів до Верховної Ради Єжова ми, зібравшись в актовому залі, при згадці його імені, довго аплодували. Потім хтось, за заздалегідь розробленим сценарієм, викрикував: «Хай живе Сталінський нарком Єжов!» І знову тривалі оплески. Ті, хто в цей період був у зрілому віці, запам'ятали всюди розклеєний плакат під назвою «Ежовы рукавицы». На ньому були зображені рука-

виці з їжакової шкури, котрі тримали разючий меч. До ворогів народу відносили багатьох, хто займав керівні посади, в тому числі і тих, кого ще вчора представляли до нагороди з врученням вищих орденів. Ворогами були оголошені маршали – прославлені полководці: Блюхер, Тухачевський, Якір; керівники партії – Постишев, Коссіор та багато інших.

Ми вірили, що всі вони хотіли зрадити нашу Батьківщину. Вважали своїм обов'язком тісніше згуртуватися під прапором Сталіна, непохитного ленінця, ведучого нас до соціалізму.

До чорного списку потрапив і 1-й секретар Дніпропетровського обкому партії – Хатаєвич. Ще недавно його портрети і гіпсові погруддя прикрашали вітрини магазинів і алеї парків, і раптом зарахування його до лику ворогів народу. Як наслідок, зривалися його портрети і розбивалися на шматки гіпсові погруддя.

Краєм торкнулася «Єжовщина» і нашого інституту. З посади директора ДІБІ Петро Вєтров був переведений на посаду секретаря Дніпропетровського міськкому КП (б). Проте в 1937 році його заарештували і звинуватили у контрреволюційному троцькістському підпіллі та терористичній діяльності. Він був засуджений до розстрілу.

В усіх інститутах проводилися відкриті обговорення деяких провідних викладачів, на яких були заведені «справи». Найважливішим звинуваченням було найменше нелояльне висловлювання по відношенню до Сталіна. У президії перебували представники райкомів, міськкомів. А обвинуваченому відводилося місце за кафедрою. Бути присутнім на «судилищі» пропонувалося і студентам.

Закарбувалося заслуховування «справи» над професором Гармашем – завучем ДІБІ. Він був вельми шанований і, ма-

буть, самий прогресивний діяч і вчений інституту, який мав фундаментальні праці. Головне обвинувачення, пред'явлене йому, полягало в виїзді на полювання на інститутській машині і незаконному витрачанні пального. Свідком і обвинувачем виступив водій машини. Навряд чи він вчинив так з власної ініціативи. Професор О. А. Гармаш не виправдовувався, дипломатично визнав свою провину і обіцяв більше не повторювати її. «Діло» професора було припинено.

Одночасно було запропоновано на всіх кафедрах проводити надзвичайні засідання з обов'язковою присутністю всіх викладачів і лаборантів. Розбору піддавався кожен з них. В результаті подібної перевірки деякі викладачі були репресовані.

Незабаром, як і слід було очікувати, «Єжовщина» лопнула подібно мильній бульбашці. Канув в Лету і сам Єжов. Незабаром в інститутах, як і по всій країні, життя було нормалізовано. Чи маємо ми право промовчати потворне явище «Єжовщини»? І хіба саме явище обмежується особистістю Єжова?

На наших очах відбувалося щось незрозуміле: прославлених діячів раптом змішували з брудом, перекреслювали всі їхні заслуги і фізично знищували, попередньо навішуючи їм ярлики «ворогів народу». А невідомих осіб, часто сумнівних, що не володіли високими моральними та іншими якостями, звеличували, нагороджуючи орденами, а потім спокійно скидали, як непотрібну іграшку, з п'єдесталу, не викликаючи ні в кого жалю.

Новим директором ДІБІ в 1937 році був призначений начальник сектора залізобетонних конструкцій «Промбудпроекту» Мойсей Юрійович Карчемський. На цій посаді він залишався до 1953 року. Глибокого сліду на цій посаді він не

залишив, ні як вчений, ні як організатор, але був людяним і вмів ладити з людьми.

Промайнули роки навчання. Наближалася пора дипломного проектування. Роздані теми і оголошена запланована виробнича екскурсія в Москву на початку 1939 року, в останні канікули. У Москві надавалася можливість збору матеріалу до дипломного проекту.

Для більшості поїздка в столицю була першою. Нас гостинно зустрів і надав гуртожиток Московський інженерно-будівельний інститут. У перший день приїзду в Москву, після влаштування в гуртожитку, нам не терпілося стикнутися до святих місць столиці: з Красною площею, мавзолеєм Леніна, Кремлівськими вежами з рубіновими зірками. Повної таємничості залишався Кремль, куди доступ був закритий.

Перебуваючи на головній площі столиці, нас охопило трепетне почуття при думці, що там, за Кремлівськими стінами, знаходиться Йосип Віссаріонович Сталін – великий продовжувач справи Леніна, вождь світового пролетаріату. Ми вірили в його геніальність і непогрішність, а значить і святість, були готові відгукнутися на будь-який його заклик, чи думали ми тоді, що його ореол, увічнений величними пам'ятниками і гіпсовими копіями, буде похитнутий в середині 1950-х років, що йому дадуть титул «культу особи», а самі пам'ятники будуть скинуті?

Незабутнє враження справило на нас метро. Тоді вже діяли дві радіальні лінії. Подібного не було ні в одному місті. Жалкували, що готується до відкриття в 1939 році Всесоюзна сільськогосподарська виставка, не була закінчена.

Основним нашим професійним об'єктом була постійно діюча будівельна виставка на набережній Фрунзе. Для нас

сюди був відкритий повсякденний доступ і відвідування її було для нас навчанням. Найбільше нас привертав великий макет, відображав пересувку будівель. Ця проблема була включена в тематику дипломних проектів. Але ще важливіше для нас було побачити пересувку будівель в натурі на вул. Горького. Пересуванню ми зобов'язані збереженню ряду унікальних будівель і вирішення проблеми розширення магістральної вулиці Горького. Ми вважали, що нам пощастило, тому що в наступні роки до подібного роду пересування практично не вдавалися.

Рівень механізації будівництва, навіть в столиці, залишався невисоким. Не було мови про баштові крани. Збірні залізобетонні конструкції практично не застосовувалися. Поняття ж про великопанельне житлове будівництво було в зародковій стадії, те ж з механізованою технологією на заводах ЗБВ. Не було мови про масове індустріальне будівництво висотних будівель.

Повертаючись з Москви, ми приступили до дипломного проектування. Кожній групі була вироблена окрема аудиторія на верхньому поверсі, тут же розміщувався і читальний зал. У своїх приміщеннях ми жили з 9-ї години ранку до пізнього вечора, а іноді й ночі. Вахтери, обходячи в другій годині ночі аудиторії, не турбували нас.

Напружена розумова робота в період дипломного проектування вимагала періодичної розрядки. Найчастіше нею ставало програвання платівок популярної музики, що передавалася з радіовузла. Всі ми підспівували знайомим мелодіям, а наші штатні «співаки», яких природа нагородила хорошими голосами, перетворювалися в солістів. Особливо відзначалися Варя Чміль і Гольштейн. У суботні вечори дипломники не пропускали танці, що проводилися в інституті.

Якщо говорити на чистоту, популярним серед чоловічого складу дипломників був ще один вид розрядки. Йдеться про кілька азартних ігор в «стаканчик». Виникла вона стихійно, тому що про наш варіант, про неї ніхто раніше не чув, хоча її елементи запозичені з гри в «чеку». Але проходила вона на звичайній креслярської дошці. Укладений на долоню п'ятак підкидається ударом цієї долоні об нижній край дошки. Посеред дошки встановлювалася стопка з «двійок». Право розбивати стаканчик завойовував той, чий п'ятак виявився всіх ближче до стаканчика, не стикаючись з ним. Якщо, хто при вибиванні п'ятака порушить правило, повинен був подвоїти ставку. До гри допускалося не більше чотирьох осіб. Зазвичай створювалося кілька команд. Кожна розігрувала свою кульку. А навколо гри групувалися вболівальники. Захоплення було обопільним. Головний підсумок – «відключення». А воно тут було в наявності.

Майже місяць тривав захист дипломних проектів. З плечей звалилася важка ноша п'ятирічного навчання, про яке ми довго будемо згадувати, частіше з вдячністю. Перед нами відкривалася принадна, але невідома дорога самостійної, інженерної діяльності. Яка вона буде, ми представляли дуже смутно. Для багатьох треба було вирішити і особисте життя.

Завершальним акордом нашої інститутської епопеї з'явився прощальний вечір, що тривав до ранку. Нашому випуску було надано спеціальне право (перше і останнє) на проведення вечора в читальному залі, розташованому над актовим залом. Столи і шафи з книгами були винесені за межі приміщення, яке раптом постало надзвичайно просторим.

На прощальний вечір ми запросили багатьох викладачів: тих, хто вірив в нас і для яких ми не були всі ці роки без-

душними студентами-одиницями. По довжині залу в кілька рядів були встановлені безперервним ланцюжком столи, зберігаючи широкий прохід по периметру залу для танців.

В урочистій обстановці було виголошено багато теплих слів. А коли пролунав перший вальс, ніхто не залишався байдужим. Танцювальну музику передавали з того самого радіовузла, в створенні якого ентузіасти нашого випуску внесли колись вагому лепту.

Незвичайним було бачити наших суворих, а тепер уже колишніх екзаменаторів, танцюючих тепер уже з колишніми нашими студентками. Ми відчували і бачили по очах, що більшість викладачів відтепер ставали нашими старшими товаришами.

У свою чергу, ми зберегли до них на все життя любов і повагу. Серед пар, які танцювали, були і ті, хто скріпив подружні узи на все життя. Танці змінювалися піснями, пісні – танцями.

Розлучалися під ранок, цілуючись з подругами і обіймаючись з соратниками, не припускаючи, які суворі випробування підстерігали нас в недалекому майбутньому.

Через два роки німецькими фашистами була розв'язана кровопролитна для нашої Батьківщини війна. Тим, кого призвали в армію, довелося пройти нелегкі фронтові дороги. Не всім судилося повернутися додому. Мало заспокоювала старовинна розрада: «Від долі не втечеш».

Але і ті, хто за інститутськими путівками були спрямовані в суворі регіони Уралу і Сибіру зазнали випробувань. У найважчих кліматичних і продовольчих умовах вони справді поділяли долі бійців. При обмеженому хлібному пайку, відсутності теплого одягу та взуття, наші молоді інженери керували спорудженням нових і реконструкцією існуючих

промислових корпусів, пристосовуючи їх за найкоротший термін під евакуйоване обладнання, забезпечуючи фронт зброєю.

Всі, хто після війни залишився живий і зберіг сили, працювали так само самовіддано по відновленню народного господарства.

По різному склалося особисте життя у наших випускників. Не всім дісталося, а вірніше – не у всіх зберіглося завидне здоров'я, не всі могли похвалитися благополучними сім'ями. На довершення всього і до нас із середнім віком 70 – 75 років напередодні 50-річчя закінчення ДІБІ, підкрадається фізична старість. З нею, як це не сумно, доводиться рахуватися.

І все ж відчуття не дарма прожитого життя, а головне – посильну участь в суспільному житті, підбадьорює нас, дає моральне задоволення.

Співдружність випускників нашого потоку не припинялася і після війни. Починаючи з кінця 50-х років, ми збиралися в Дніпропетровську через кожні п'ять років, відзначаючи 20, 25, 30-річчя закінчення ДІБІ. Координував наші зустрічі постійно діючий оргкомітет у складі Соломона Іоффе (голова), Рої Файбусовіч (Звеніна) і Михайла Кутєпова.

У призначений день і годину ми, міські і приїжджі, збиралися біля головного входу ДІБІ, проводили офіційну частину в актовому залі або в кабінеті ректора, на якому присутній хтось із проректорів, а також запрошені наші викладачі. Довгий час почесним гостем був колишній директор – Карчемський. Іншу частину вечора ми проводили в одному з ресторанів, в виділеному для нас окремому залі.

На наступний день ми здійснюємо автобусну екскурсію по місту. Гідом завжди був наш випускник С. Іоффе. На од-

ній із зустрічей був зафрахтований річковий катер для екскурсії по Дніпру. Не забували ми і парк ім. Шевченка.

На зустрічах ми згадували студентські роки, а точніше – найбільш яскраві події далеких довоєнних років, поминали загиблих у ВВВ і до часу пішовши з життя товаришів. Оживляючи пам'ять про студентські роки, ми всі ці роки зберігали живий інтерес до минулого.

З 1984 року ми відзначали 45-річчя нашого випуску. Пора було додумати про наш громадянський обов'язок створити «Збірник спогадів», складених з машино-друкованої рукописів. Передбачалося, що в ньому зміг взяти участь кожен бажаючий.

Серед нас були і ті, хто був близький до виникнення інституту, на чиїх очах відбувалося становлення нового інституту. Це колишні учні будівельного технікуму і конструктора «Промбудпроект», звідки формувалися перші викладачі.

На жаль, збірка не відбулася через незібраність товаришів. Винятком можна назвати трьох. Це перш за все Сергій Сеньковський, який присвятив свої спогади Пушкінському балу в 1937 році. Рукопис він передав музею. Про самодіяльність в довоєнні роки, короткі спогади, скоріше у вигляді звіту, написані Ніною Чумак. Хотілося освіжити опис характеристиками учасників цікавими епізодами, атмосферу тих днів. Від Соломона Іоффе очікувалося відновлення вигляду міста на початку 30-х років. У роботі він дав аналіз, з точки зору архітектури, нових будівель 30-х років і післявоєнного періоду із зазначенням їхніх авторів. Тому первісна тема не знімається з порядку денного, тим більше, що перебудова Дніпропетровська триває швидкими темпами з одночасним зростанням населення, що збільшився зараз більш, ніж в 2 з гаком рази, в порівнянні з 1938 роком. А ще на початку

30-х років Дніпропетровськ, в основному, залишався дореволюційним. У місті переважали: одна-двоповерхова забудова, міський транспорт обмежувався трамваєм, але в той час він задовольняв потребу міських жителів.

Невпізнанним став Дніпропетровськ після війни. Його гордістю є проспект К. Маркса, включаючи його центр з трибунами, вокзальна площа, набережна. Розвиток міста буде змінювати вигляд міста і надалі. Але нам дорого те, що закарбувалося в молоді роки. І це «щось» слід зберегти як зв'язок часів.

Сьогодні ми, випускники ДІБІ 1939 року, відзначаємо свій півстолітній ювілей. У кожного з нас свій пройдений шлях, свої симпатії, свої ідеали. Об'єднує ж нас спогад про світлу студентську пору. І тепер через 50 років, що визначають наше сьогодні від тих днів, ми здатні тверезо оцінити студентську молодість з її радощами й сподіваннями на майбутнє.

З гордістю дивимося ми на найдорожчу нам реліквію – дипломний значок ДІБІ, як символ молодості, спеціальності та служінню Батьківщині.

Б. І. Труба,
випускник ДІБІ 1939 року.
Написано в 1989 році

Ми їх пам'ятаємо і ними пишаємось

32, 35 – ЧОТИРИ ЦИФРИ І ВСЕ ЙОГО ЖИТТЯ

З Олександром Павловичем Білоусовим я познайомилася у 2008 році, коли прийшла працювати в академію в якості помічника ректора зі зв'язків із громадськістю. У першому десятиріччі XXI століття така посада була в штатному розкладі ректорату кожного вишу. Після одного із засідань Вченої ради до мене підійшла благородного вигляду, витримана, спокійна людина і, представившись Головою Ради ветеранів академії, Олександр Павлович запросив мене взяти участь у підготовці чергової травневої зустрічі музею академії з ветеранами Збройних сил, ветеранами, що працювали в ПДАБА. З цієї зустрічі почалося наше, майже, десятилітнє спілкування, яке поступово переросло в дружні багатоденні стосунки.

Особливо часто ці стосунки налагоджувалися, коли я стала редагувати багатотиражну газету «Молодий будівельник». Відтоді О. П. Білоусов був частим гостем редакції. Він приносив багато новин, розповідав тепер не тільки про справи ветеранські. Улюбленою темою у О. П. Білоусова була педагогіка. Я з великим інтересом вислуховувала його розповіді, що вміщали численні спостереження доцента Білоусова за поведінкою, настроями, життєвими обставинами сучасної молоді. У його відгуках завжди відчувалося бажан-

ня зрозуміти, розібратися, а інколи і виправдати студентів та їхнє сучасне сприйняття дійсності. Спираючись на великий людський, життєвий та науковий досвід, він намагався зацікавити студентів у своїх лекціях актуальністю екологічних проблем, їхнім рішенням у забезпеченні різнопланової життєдіяльності людей, різних поколінь, спеціальностей і уподобань. Іноді свої роздуми О. П. Білоусов викладав на папері. Я з великим задоволенням розміщувала його невеликі за обсягом, але дуже змістовні інформації, які вирізнялися високою культурою викладу, актуальністю тематики і гарним стилем.

З неменшою зацікавленістю та увагою відносився О. П. Білоусов до своїх обов'язків Голови Ради ветеранів (1997 – 2017). Він добре знав, постійно слідкував за долею своїх підопічних ветеранів. Намагався не тільки святкувати з ними Дні Перемоги, а готувати пропозиції до ректорату про матеріальну допомогу та премію для ветеранів. Олександр Павлович знаходив для кожного з них необхідні слова співчуття, намагався розділити з ними їхні негаразди і якомога допомогти. Кожний, хто спілкувався з О .П. Білоусовим, відчував величезну його витримку, бачив спокійну манеру спілкування, які базувалися на великому досвіді фахівця, багатогранної людини з великим ККД, інтелектом, освітою і високим почуттям людської гідності. Всі ці якості характеру сформувалися у Олександра Павловича впродовж його життя, насиченого численними подіями з різкими поворотами, крутими віражами. У його долі завжди разом органічно існували та доповнювали одне одного: служіння у Збройних силах з роботою дослідника-науковця, педагога, а ще громадського діяча, вмілого та відповідального органі-

затора. Щоб зрозуміти, як йому це вдавалося, досить просто визначити основні віхи біографії нашого героя.

Народився Олександр Павлович 30 серпня 1929 року в Пещинській області в Росії. У 1949 році закінчив Московський технікум залізничного транспорту. Навчання поєднував з роботою техніка на ст. Ртищево. Закінчивши технікум, Олександр Павлович вступив до Красноярського Політехнічного інституту, а далі – у Військово-командну академію ППО ім. Жукова. Шлях в науку Олександра Павловича лежав через Ленінградський державний університет ім. Жданова, де він закінчив аспірантуру і в 1980 році захистив кандидатську дисертацію.

Величезна частина життя О. П. Білоусова була пов'язана зі Збройними силами. 10 квітня 1950 року був призваний і прослужив Батьківщині більше 32-х років. Звільнився Олександр Павлович у 1982 році в званні полковника з посади заступника начальника Дніпропетровського вищого зенітно-ракетного училища ППО і був нагороджений «Знаком Пошани».

Понад 35 років Олександр Павлович працював в нашій академії. З 1982 року він – доцент на кафедрі ЦО, Військовій кафедрі та кафедрі Безпеки життєдіяльності.

Чотири цифри – 32 роки служіння в Збройних силах Батьківщини, 35 років роботи в ПДАБА – служіння науці та педагогіці. Чотири цифри, 32 і 35 років, вміщають життя чудової людини, духовно-багатої і дуже стійкої Олександра Павловича Білоусова.

Тетяна Шпаковська

ВІН БУВ ПРОФЕСІОНАЛОМ З ВЕЛИКОЇ ЛІТЕРИ

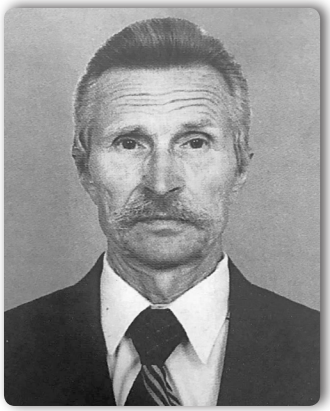

Життя біжить, минає час, змінюється світ навколо нас. Поступово ми знаходимо потрібний нам шлях і нехай повільно, але впевнено, ми йдемо до поставленої мети. Дійсно, всі прагнуть рухатися вперед. Ми зустрічаємо нових людей, набуваємо нові знайомства, змінюємо оточення. Але бувають такі люди, які залишають помітне глибоке, пронизливе світло в наших душах. Я вважаю, що в житті мені дуже щастить на знайомства і оточення хорошими, добрими, щирими людьми.

В академії я почала працювати з 1993-го року кореспондентом газети «Молодий будівельник». Редактором газети тоді був Віктор Іванович Васильківський. Зустрів він мене по-батьківські. Відразу ж почав знайомити з структурою і особливостями інституту, людьми, а також навчати багатьом премудростям роботи. Сам же він був людиною працьовитою, ерудованою, справжнім професіоналом і, що найголовніше, дуже добрим і інтелігентним.

У Дніпропетровському інженерно-будівельному інституті Віктор Іванович працював із 1968 року, почавши свій трудовий шлях з посади старшого лаборанта науково-дослідного сектору. З перших днів роботи Віктор Іванович показав високий рівень знань філолога, які набув у Дніпропетров-

ському державному університеті і дуже скоро став незамінним, потрібним у нашому виші.

Спочатку був відповідальним секретарем, а з 1974 року – редактором багатотиражної газети «Молодий будівельник». Редактором з великої літери, бо віддано і сумлінно працював на благо улюбленої справи 38 років. Спершу газета мала дві полоси, але минав час, академія набирала все більші оберти у своєму становленні та розвитку. І вже газета не вміщала всю інформацію про роботу багатьох підрозділів вишу. За ініціативою Віктора Івановича газета збільшилася. З 1998 року «Молодий будівельник» складався вже з чотирьох полос та наповнював свої сторінки ще більшою кількістю інформації про життя академії.

Гортаючи сторінки нашої улюбленої газети, ми нібито занурюємося у минулі часи. Кожен випуск газети – це коротенький зміст того, що відбувається у нашому навчальному закладі, у нашому житті. Це задокументована історія, яка складається з нашого повсякдення і не дає нам забути усі наші кроки розвитку, надбання та досягнення.

Віктор Іванович завжди з повагою та розумінням ставився до людей і до справи, якій присвятив усе життя. Вмів знайти підхід до будь-якого, навіть найвибагливішого автора, вирішити будь яке виробниче питання, а найголовніше він умів дружити. Тому з Віктором Івановичем товаришували і поважали, без перебільшення, всі співробітники академії. Для кожного знаходилося добре, тепле слово підтримки, поради. Завжди привітний, доброзичливий, щирий, відвертий у спілкуванні, при цьому дуже принциповий і відповідальний у справі.

Навчаючи мене писати замітки в газету, описувати події та заходи, Віктор Іванович наголошував, що вся інформація

обов'язково повинна публікуватися виключно українською мовою. Тому я майже щодня під його керівництвом писала диктанти з української мови, перекладала тексти.

Віктор Іванович був справжнім патріотом нашої держави, любив і цінував рідну мову. До останнього подиху вірно служив улюбленій справі та академії в цілому.

Вже багато років Віктора Івановича немає з нами. Великі зміни трапилися і в моєму житті. Сьогодні я із задоволенням працюю директором музею історії академії. Але протягом всіх цих років не тільки я згадую уроки В. І. Васильківського. Наші випускники минулих років, що збираються на свої зустрічі, ветерани ДІБІ – ПДАБА, часто згадують газету «Молодий будівельник» та його редактора Віктора Івановича Васильківського.

О. В. Гичка,
зав. музеєм історії академії

НАШ ВИДАТНИЙ ВИКЛАДАЧ І НАУКОВЕЦЬ-ДОСЛІДНИК

Геннадій Данилович Дібров – доктор хімічних наук, професор, член-кореспондент Академії наук УРСР, автор і співавтор понад 350 наукових праць, 75 авторських свідоцтв, науковий керівник тридцяти трьох захищених кандидатських і двох докторських дисертацій.

Наукова діяльність Г. Д. Діброва присвячена вивченню проблем фізико-хімічної механіки будівельних матеріалів. Під його безпосереднім керівництвом було впроваджено в промисловість велику кількість наукових розробок з удосконалення технологій цементного виробництва, теплоізоляційних матеріалів, керамічної цегли, тампонажних розчинів, жаростійких бетонів.

Геннадій Данилович народився 11 серпня 1927 р. у м. Ростов-на-Дону в сім'ї службовців. У 1934 р. пішов до школи. Коли фашисти підійшли до міста, сім'я евакуювалася в Грузію, у м. Цноріс-Цхалмі. В 1943 р. сім'я приїхала з евакуації в Кисловодськ, де він і закінчив школу.

У 1945 р. Г. Д. Дібров вступив до Новочеркаського індустріального інституту, а в 1946 р. перевівся до Ростовського інженерно-будівельного інституту, який закінчив у 1950 р. за фахом «Виробництво будівельних виробів і деталей».

Подальший життєвий шлях і становлення його як вченого і громадянина, проходить спочатку в цьому ж інституті. Піс-

ля закінчення інституту Г. Д. Дібров працює неповних два роки старшим лаборантом кафедри «Технологія в'яжучих, бетонів і будівельної кераміки», а потім його переводять на посаду старшого викладача цієї ж кафедри.

Кандидатська дисертація була захищена в 1955 р. у Вченій раді Новочеркаського політехнічного інституту на тему «Дослідження властивостей системи гіпс-пек».

З 1956 р. Г. Д. Дібров працює доцентом кафедри «Технології в'яжучих, бетонів і будівельної кераміки» Ростовського ІБІ, потім заступником декана і деканом будівельно-технологічного факультету інституту. У 1958 р. він був затверджений в ученому званні доцента кафедри технології в'яжучих, бетонів і будівельної кераміки Ростовського інженерно-будівельного інституту.

Сфера наукових інтересів молодого вченого охоплює розділ фізико-хімії капілярно-пористих тіл при їх взаємодії із різними середовищами, фізико-хімічної механіки, що тільки зароджувалась як нова наука. Його науковим наставником був основоположник науки про колоїдну хімію, дійсний член Академії наук СРСР Петро Олександрович Ребіндер.

Наукова діяльність Г. Д. Діброва охоплює не тільки розділи фундаментальних наук, вона тісно пов'язана з рішенням практичних, прикладних задач розвитку народного господарства країни, зруйнованого війною. Поряд із педагогічною діяльністю, в якій він проявив себе досвідченим викладачем, Г. Д. Дібров разом з аспірантами і студентами займається розробкою нових видів гідрофобних теплоізоляційних матеріалів, удосконаленням технології одержання керамічної цегли при суміщенні сушіння і помелу глини в одному агрегаті і застосуванням напівсухого пресування.

Розробляються великі цегляні блоки з метою зниження трудовитрат при будівництві будинків і споруд. Проводяться роботи з використання нових видів добавок для інтенсифікації мокрого помелу клінкеру цементної промисловості, що розвивається бурхливо, особливо на таких гігантах, як Новоросійський цементний завод й інших заводах Кавказу і півдня України.

Разом із Г. Д. Дібровим співпрацюють такі вчені, як доктор технічних наук М. С. Остриков і професор А. І. Конопленко, які згодом стали також співробітниками Дніпропетровського інженерно- будівельного інституту.

Праці молодого вченого публікуються у всесоюзних спеціалізованих виданнях, таких як журнали «Будівельні матеріали, вироби і конструкції», «Коллоидный журнал» (видання АН СРСР), у «Доповідях Академії наук УРСР», «Докладах Академии наук СССР». Академічні видання праць присвячені питанням капілярної контракції в процесах зволоження і висихання, впливу сил капілярної контракції на механічні властивості дисперсних пористих і високомолекулярних тіл, впливу активних добавок на сили капілярної контракції.

Теоретичні розробки знову знаходять безпосереднє практичне застосування. Отримано перше авторське свідоцтво на винахід, що називається «Дія сил капілярної контракції на цементі, що висихає». Знаходять практичне застосування роботи з впливу місцевих наповнювачів на властивості бітумних матеріалів, з розробки високоякісної черепиці для покрівлі, з розробки нових технологій одержання газобетону. Багато наукових праць, як і раніше, присвячено теоретичним і практичним питанням технології в'яжучих речовин, із них найбільше відомі такі, як «Механизм усадки цемента», «Некоторые вопросы объемных деформаций

в твердеющем и затвердевшем цементе», «Исследование влияния сульфатов щелочных металлов на скорость гидратации цемента и его минералов прямым и косвенным методом», «Микрокристаллоскопические наблюдения над продуктами гидратации портландцементного клинкера и образующих его минералов с малыми добавками электролитов», «Влияние микродобавок сульфатов на прочность цемента мокрого помола». Одержано десять авторських свідоцтв на винаходи, серед них такі, як «О формировании уплотненного поверхностного слоя в бетонах и о значении его», «О механизме объемных деформаций цементного камня при увлажнении», «Влияние различных сред на развитие в изотропном теле трещин первоначальных и вторичных» та ін.

Вчений бере активну участь у багатьох наукових конференціях колишнього СРСР. Його праці друкуються як у «Докладах Академии наук СССР», так і у виданнях Латвійської Академії наук, збірниках конференцій, семінарів та інших виданнях.

Плідна робота Г. Д. Діброва над докторською дисертацією в підсумку включала понад 70 друкованих робіт і 10 винаходів. За активний розвиток нової науки «Фізико-хімічна механіка» йому оголошена подяка Міністерства вищої і середньої спеціальної освіти РРФСР. В цей час під керівництвом Г. Д. Діброва виконані і захищені три кандидатські дисертації. Протягом багатьох років Г. Д. Дібров керував студентськими науковими гуртками, а студенти, які працювали під його керівництвом, неодноразово нагороджувалися цінними подарунками і грамотами. Вчений брав активну участь у громадському житті інституту і йому неодноразово оголошувались подяки.

У 1970 р. Г. Д. Дібров успішно захистив дисертацію на здобуття наукового ступеня доктора хімічних наук на тему «Молекулярно-поверхневі явища в дисперсних структурах, що деформуються в активних середовищах».

У 1971 р. Геннадій Данилович був обраний за конкурсом завідувачем кафедри технології бетонів і в'яжучих Дніпропетровського інженерно-будівельного інституту (ДІБІ, нині Придніпровська державна академія будівництва та архітектури). З цього року і до кінця свого життя, яке закінчилось у 1985 р., педагогічна діяльність і науковий пошук Г. Д. Діброва пов'язані з академією, будівельно-технологічним факультетом, кафедрою технології бетонів і в'яжучих, яку він очолював майже 15 років. Саме в академії розкривається його талант ученого, вмілого організатора науки і чудового педагога. Г. Д. Дібров є одним із тих заслужених людей академії, які зробили «переворот» у головах багатьох стосовно наукових досліджень і підготовки науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації. У наукових лабораторіях кафедри експериментальні дослідження не припинялися і вночі, тому що темою багатьох дисертаційних робіт були розробки, що стосувались нових теплоізоляційних матеріалів і жаростійких бетонів, а дослідження необхідно було проводити цілодобово і без перерв. На кафедральних і міжкафедральних семінарах обговорювались найбільш цікаві і проблемні питання досліджень, а генератором ідей і робіт був незмінно Г. Д. Дібров. Перед аспірантами, науковими співробітниками ставилася мета, задача дослідження. Проблеми, питання, що виникали, можна було вирішити в кабінеті завідувача кафедри, а часто це були незаплановані семінари, в яких брала участь вся кафедра і прибулі численні здобувачі або аспіранти з усієї колишньої неосяжної тери-

торії СРСР від Криму до Камчатки, від Каспію до Прибалтики. При кафедрі була організована галузева лабораторія надійності будівельних матеріалів і конструкцій. Протягом 14 років кафедра і створена Г. Д. Дібровим галузева лабораторія під його керівництвом виконала госпдоговірних робіт з економічним ефектом близько 16 млн. карбованців.

У 1972 р. при представленні завідувача кафедри, д. х. н. Г. Д. Діброва до затвердження в ученому званні професора він мав 98 опублікованих робіт, із них 15 робіт, надрукованих після захисту докторської дисертації.

Проривом у науковий світ і визнанням академії як школи з підготовки фахівців вищої кваліфікації в галузі будівельних матеріалів було затвердження на початку 1976 р. Вченої ради з присудження наукового ступеня кандидата технічних наук за фахом «Будівельні матеріали і вироби» під головуванням Г. Д. Діброва. З цього часу Придніпровська академія будівництва та архітектури стала відомою як один з головних будівельних вузів не тільки в Україні, а й у всьому колишньому Радянському Союзі. В академії, крім здобувачів з України, захищали кандидатські дисертації здобувачі з Бреста, Ростова-на-Дону, Новочеркаська, Уфи, Риги, Челябінська, Вільнюса, Алма-Ати, Ташкента, Владивостока, Москви, Воронежа та інших міст колишнього СРСР.

Аспіранти і здобувачі Г. Д. Діброва беруть участь у семінарах, конференціях, симпозіумах, що проходять у Москві, Санкт- Петербурзі, Ризі, Вільнюсі, Львові, Мінську, Челябінську, Куйбишеві, Тольятті, Навої, Ташкенті, Новоросійську.

Безпосередньо під керівництвом Г. Д. Діброва підготовлено 33 кандидати наук, багато з яких і сьогодні працюють в академії доцентами, завідувачами кафедр, займаються дослідницькою роботою.

Під його керівництвом і при особистій участі виконувалось багато найважливіших тем наукових досліджень, що входили до тематики ДКНТ, Держбуду СРСР, ЦНДІБК, НДІБК, АН України.

Особливо важливе значення мають роботи з досліджень відходів чорної і кольорової металургії та інших галузей промисловості для виробництва глиняної цегли, цементу, теплоізоляційних матеріалів і жаростійких бетонів. У Павлограді побудовано цех з випуску високотемпературних теплоізоляційних матеріалів, технологічний процес та продукція якого базується на авторських свідоцтвах, розроблених Г. Д. Дібровим. Крім того, Геннадій Данилович доклав багато особистих зусиль і під час будівництва цього цеху. Аналогічні цехи побудовані в інших містах для потреб атомної енергетики. Розроблено ефективні захисні високовогнетривкі покриття для котлів теплових електростанцій і теплоізоляції для допоміжного устаткування ДРЕС. Впровадження у виробництво здійснено на Молдавській ДРЕС. Сумарний економічний ефект перевищував 2 млн. карбованців. На базі відходів нікелевого виробництва розроблені тампонажні матеріали, стійкі в умовах сірководневої і вуглекислої корозії для унікального родовища Астраханського заводу, де вміст сірководню досягає 25 %.

Співробітниками кафедри і лабораторії під керівництвом Г. Д. Діброва розроблено понад 20 нормативних документів, затверджених Держбудом СРСР і УРСР, Мінважбудом і Мінсільбудом УРСР, із застосування зол Слав'янської, Придніпровської, Кіровоградської ТЕС для легких і важких бетонів, а також тампонажних матеріалів.

Неодноразово Г. Д. Дібров був визнаний переможцем оглядів-конкурсів педагогічної майстерності. Його, як педа-

гога і людину, дуже любили і шанували студенти. Читання лекцій для нього було найвідповідальнішою справою. Під час лекцій він наводив багато прикладів із життя вчених, з особливою повагою він розповідав про життя і наукову діяльність свого вчителя, основоположника науки про колоїдну хімію П. О. Ребіндера.

Великим визнанням його, як наукового авторитету, основоположника Придніпровської наукової школи в галузі будівельних матеріалів стало обрання Г. Д. Діброва загальними зборами Академії наук України 26 грудня 1975 р. членом- кореспондентом Академії наук України за фахом «Будівельні матеріали».

Г. Д. Дібров активно співпрацював з утвореним в м. Дніпропетровськ Придніпровським науковим центром. У будівельній академії за особистою участю Г. Д. Діброва організовувались всесоюзні конференції і семінари з будівельних матеріалів. У них брали участь такі всесвітньовідомі вчені країни, як професори К. Д. Некрасов, В. І. Соломатов, Ю. М. Баженов, О. П. Мчедлов-Петросян, Ю. П. Горлов, В. Б. Ритинов, В. І. Бабушкін, А. В. Волженський, М. І. Боженов, А. А. Пащенко, В. Д. Глуховський, Г. І. Горчаков та ін.

Ці видатні вчені неодноразово на запрошення Г. Д. Діброва приїжджали для читання лекцій студентам, науковим співробітникам і аспірантам, а також як опоненти дисертаційних робіт, що захищалися в спеціалізованій Вченій раді академії. За період роботи спеціалізованої ради із захисту кандидатських дисертацій було захищено більше 50 робіт.

Багато хто зі здобувачів і аспірантів, які одержали науковий ступінь у Придніпровській академії, у даний час працюють керівниками підприємств, провідними науковими співробітниками інститутів, міністерств і відомств у Києві,

інших містах України та колишнього СРСР. Проблемами і планами наукової школи Г. Д. Діброва завжди цікавився академік Б. Є. Патон.

Подальші дослідження, проведені науковою школою професора Г. Д. Діброва, належать до фізико-хімічної механіки будівельних матеріалів, для чого була організована й оснащена лабораторія для експериментальних робіт. Проводяться наукові дослідження з довговічності будівельних матеріалів і конструкцій, використання відходів промисловості. У співавторстві з професором А. О. Сергєєвим й іншими видана в 1975 р. книга «Применение местных материалов в строительстве». Бере участь у роботі багатьох республіканських, всесоюзних конференцій, міжнародних конгресів і симпозіумів. Не раз відзначений почесними грамотами Мінвузу СРСР і УРСР за керівництво кращими студентськими роботами.

Г. Д. Дібров вів велику громадську роботу, був членом НТР Мінвузу СРСР, членом НТР Держбуду СРСР, членом АН УРСР з проблем «Фізико-хімічної механіки і ліофільності дисперсних систем». За активну і плідну роботу в науково-технічній раді Держбуду СРСР Президентом Ради в 1982 р. професору Г. Д. Діброву оголошена подяка, він постійно заноситься на Дошку пошани інституту. У 1984 р. рішенням Колегії Міністерства вищої і середньої освіти СРСР і Президентом ЦК профспілки працівників освіти, вищої школи і наукових установ, за багаторічну плідну науково-педагогічну діяльність з підготовки висококваліфікованих фахівців був нагороджений нагрудним значком «За відмінні успіхи в роботі» в галузі вищої освіти.

Геннадія Даниловича не стало в розквіті творчих сил 15 травня 1985 р.

Широко відомий в ученому світі фундаментальними роботами в галузі фізико-хімічної механіки капілярно-пористих тіл Г. Д. Дібров, автор 350 наукових праць, монографій, навчальних посібників, 75 авторських свідоцтв, впровадив у виробництво велику кількість наукових розробок, що принесли народному господарству великий економічний ефект.

У всіх його учнів і тих людей, які його знали, залишилися теплі спогади про вчителя, добру і уважну людину, видатного вченого і педагога. Вчена рада академії встановила у 1992 р. стипендію імені Г. Д. Діброва, що призначається кращим студентам будівельно-технологічного факультету.

Життєвий і трудовий шлях члена-кореспондента Академії наук України Геннадія Даниловича Діброва являє приклад самовідданого служіння інтересам народу, держави і науки.

В. І. Большаков,
д. т. н., професор кафедри
матеріалознавства
та обробки матеріалів,
заслужений діяч науки і техніки України.
Із «Серії історичних нарисів
«Видатні українські вчені
та інженери-будівельники»

ВИДАТНА ОСОБИСТІСТЬ В МОЄМУ ЖИТТІ

Мабуть, кожному на життєвому шляху зустрічаються надзвичайні люди, видатні особистості, які своїм життєвим прикладом можуть змінити все в твоєму житті. Я тримаю в руках книгу з золотим тисненням на обкладинці, що вийшла до 100-річчя будівельної освіти в Катеринославі – Дніпропетровську –Дніпрі. Серед інформації про ветеранів, фундаторів економічного факультету, коротка довідка про мого вчителя, наставника, старшого друга: «Драгун Леонід Миколайович (1932 – 2004) – доктор економічних наук, професор, талановитий педагог. Завідувач кафедри економіки будівництва з 1987 року. Основний напрям наукової діяльності – система управління ефективністю виробництва на прикладі ремонтних служб промислових підприємств будіндустрії. Розробив теорію та практику систем управління ефективністю виробництва в умовах переходу України до ринкових відносин. Опублікував понад 120 наукових праць, монографії та навчальні посібники. Підготував п'ятьох кандидатів економічних наук. Академік Академії будівництва України (1991 р.) та Міжнародної академії біоенерготехнологій (1995 р.). За безпосередньої участі Л. М. Драгуна відбулося народження та становлення економічного факультету».

У когорті учнів, аспірантів та кандидатів економічних наук, яких підготував Леонід Миколайович і я, один з його учнів-аспірантів. Леонід Миколайович Драгун – дійсно талановитий педагог, учитель, видатна особистість, яка мала великий вплив на життя тих аспірантів, студентів, колег, які його знали. Людина неординарна, цікава своїми звичками, вчинками, влучними виразами, слушними порадами, людина, яка зробила себе сама. Його відрізняла від інших одна важлива риса – наполегливість у досягненні своєї мети, постійна робота по підвищенню своєї професійності. Вчив, що в справі, якою займаєшся, ти маєш бути найкращим. З цього приводу наводив приклад, як він займався баскетболом. Не зважаючи на природні данні (високий зріст), спочатку нічого не виходило. Потім, завдяки наполегливим тренуванням, зміг досягти успіхів. Таку наполегливість Леонід Миколайович демонстрував і в своїй науковій та педагогічній роботі.

Високого зросту, з сильним, «громогласним» голосом та надзвичайною харизмою, Леонід Миколайович вмів притягувати увагу будь-якої аудиторії – будь то студентів на лекціях, здобувачів та аспірантів, чи науковців на конференціях. Леоніда Миколайовича знали, визнавали та поважали у науковому світі. На його столі було багато словників (Інтернету тоді не було). І кожен термін, кожне словосполучення чи слово досліджувалося та розглядалося в цих словниках.

Робота на кафедрі економіки будівництва, якою він завідував з 1987 року до 2003 року, вимагала багато зусиль. Особливо під час проходження акредитацій спеціальностей. Безумовно, тільки зараз ми розуміємо наскільки відрізняються вимоги до сучасних акредитацій. Але і в ті роки, акредитація також була важливим випробуванням для колективів факультету та кафедр. Леонід Миколайович ставився до

роботи на кафедрі, до акредитації, відповідально, і в той же час спокійно, «без фанатизму». Був випадок, коли на зайве, на його думку, нагнітання ситуації під час акредитації з боку деканату Леонід Миколайович сказав слова, що до цього дня переповідають на економічному факультеті, бо вони вразили всіх своєю філософською, мудрою правдою життя: «Ви були на кладовищі? А чи бачили Ви хоч на одному могильному камені напис: помер, бо не пройшов акредитацію?».

Леонід Миколайович дуже рано приходив на роботу (десь о 7 годині). Завжди наставляв мене: «Не спи. Треба працювати. Виспишся на пенсії». Будучи аспірантом, я жив у гуртожитку навпроти академії. Йдучи зранку до академії, я дивився на вікна 10-го поверху, їх було видно на виході з гуртожитку. Знав, якщо там горіло світло – значить Леонід Миколайович вже на роботі та знову буде говорити мені: «Не спи!». А потім розповідати, наводити приклади з свого життя, про те, що раніше люди працювали більше, бо з самого рання в будинках горіло світло, люди збиралися на роботу. Зараз люди прокидаються пізніше, працюють менше, тому менше й досягають...

Інколи обідали разом. Він брав з собою «тормозок» та ділився зі мною. У «тормозку» була, як він говорив, «зажиточная» ковбаса, а стипендія аспіранта на той час була мізерна, тому навіть про існування такої ковбаси я тоді не знав. «Будеш багато працювати, теж будеш мати таку ковбасу», – жартував Леонід Миколайович.

Він працював за сумісництвом у багатьох вишах не лише Дніпропетровська, а й області, інших регіонів. Працюючи в ДУЕП, він інколи просив мене отримувати його зарплату в касі. Потім говорив: «Якщо будеш багато працювати, то теж будеш заробляти як професор».

Як науковий керівник, Леонід Миколайович працював зі мною кожного дня. Говорив, що дисертація, як дитина, і для того, щоб вона народилася, потрібно зустрічатися. Його думки, його підходи до тих, чи інших питань, сторонній людині були дивними. Про наполегливість у написанні дисертації говорив так: «Дисертацію можна написати або якщо ти геній, або якщо у тебе хороший «седалищный нерв». Але, чим більше я спілкувався з ним, тим більше його розумів. Написання дисертації він порівнював з музикою. Говорив, що нот лише 7, а мелодій – безліч. Так і дисертація – економічних законів і постулатів не багато, але варіантів їх поєднання для вирішення певних задач – безліч. Записував свої виступи при роботі з аспірантами на магнітофон. У мене досі зберігаються ці касети.

Не всі його аспіранти вийшли на захист. У ті часи, в середині 1990-х, вступали до аспірантури щоб «пересидіти» важкі часи: роботи було мало, криза, а в аспірантурі платили стипендію. Та ті, хто, не зважаючи на це, хотів працювати, дослухався до мудрих порад цієї надзвичайної людини, досягли омріяної мети та захистили кандидатські дисертації. Серед його успішних учнів була і Олена Михайлівна Вакульчик, яка під керівництвом Леоніда Миколайовича підготувала та захистила дисертацію кандидата економічних наук в 1992 році. Нині вона – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри обліку, аудиту, аналізу і оподаткування Університету митної справи та фінансів.

Серед учнів, якими Леонід Миколайович міг би пишатися і Олена Миколаївна Віниченко, яка під його керівництвом з 2001 по 2004 роки підготувала дисертацію кандидата економічних наук. Нажаль, захист відбувався вже після смерті Леоніда Миколайовича, у грудні 2004 року. Сьогод-

ні вона вже доктор економічних наук, професор кафедри ДВНЗ УДХТУ та успішний підприємець, співвласник таких підприємств як ТОВ «Акваторія», ТОВ «Атмосфера». На думку Олени, саме зустріч з Леонідом Миколайовичем та наполеглива праця під його керівництвом стали знаковою подією у її житті та дозволили здійснити успішну наукову кар'єру, застосувати набутий досвід у практичній діяльності.

Основним напрямом наукових досліджень Леоніда Миколайовича Драгуна було управління витратами і підвищення ефективності діяльності підприємства. Я до сьогодні зберігаю конспекти із записами лекцій Леоніда Миколайовича, видатного економіста та педагога, використовую ці конспекти у своїй викладацькій діяльності. А ще, передивляючись ці записи, я знову і знову дивуюся його надзвичайному вмінню пояснити складні речі простими словами, прекрасному стилю та образності його лекцій, його педагогічній майстерності: «Критерием выживания и развития любой хозяйственной структуры в нынешних условиях становится прибыль, которая представляет собой разницу между выручкой от реализации продукции и всеми видами производственных затрат, необходимых для ее достижения. Чем больше прибыль и выше темпы ее увеличения во времени, тем выше шансов выживания и дальнейшего развития предприятия. Максимизация прибыли достигается работой в нескольких направлениях. Первое – максимизация выручки (что не является предметом настоящего исследования). Второе – минимизация всех видов производственных затрат (единовременных, капитальных и текущих) в каждой единице конечных результатов деятельности предприятия. Последнее обеспечивается внедрением на пред-

приятии системы управления эффективностью производства, состоящей из следующих элементов: цель, критерий, учет, анализ, нормирование и планирование, стимулирование, контрольно-организационное обеспечение». «Цель функционирования системы, образно выражаясь, представляет «маяк», на который направлено движение корабля – объекта управления». «Критерий системы – мерило достижения цели, образно выражаясь, «компас», сигнализирующий управленческому органу об отклонениях от поставленной цели». «Учет – информационное обеспечение системы, образно выражаясь – это «уши» живого организма». «Аналитическое обеспечение системы – это, образно выражаясь, «глаза» системы, вооруженные микроскопом». «По своему экономическому содержанию нормирование и планирование представляют собой, образно говоря, те «весы с разновесами», те эталоны мер, весов, обязательное выполнение которых в управлении экономикой предприятия непременно приведет к росту эффективности производства». «Стимулирование, образно говоря, это тот «пряник», которым симулируется эффективная деятельность всего (без исключения) персонала в процессе производства продукции, выполнения работ, оказания услуг». «Контрольно-организационное обеспечение, по своей сути, является тем основанием, тем фундаментом, на котором возводится многоэтажное здание системы, тем двигателем на пути к выживанию и развитию предприятий в новых условиях хозяйствования».

У Леоніда Миколайовича була коронна фраза: «В економіку час вводити танки», під чим він розумів необхідність кардинальних змін. Його дуже хвилювала економічна ситуація, що склалася в Україні: «Причина

сегодняшнего кризиса возникла не в 1991 году, а гораздо раньше; тогда, когда в Украине были уничтожены товарно-денежные, конкурсные, рыночные отношения (1918 год). Вместо этого был создан политико-экономический механизм, который, прежде всего, уничтожил основу экономики – собственника, труженика. Был создан хозяйственный механизм, управляемый из единого центра, который явился причиной затратной экономики, причиной появления сонма бездельников, индифферентности (безразличия) предприятий к научно-техническому прогрессу и т. д.

Подъем производства в ряде отраслей хозяйства Украины, наметившийся сегодня, сопровождается колоссальными затратами, так как Украине в наследство достался затратный механизм с неэффективным промышленным потенциалом. Уместно здесь напомнить один из главных экономических законов, который трактуется следующим образом: «Между производственными затратами и жизненным уровнем нации наблюдается обратно пропорциональная зависимость: чем больше общество тратит средств на производство материальных и духовных благ, тем ниже жизненный уровень нации». И еще – если затраты не контролировать, то они способны к самовозрастанию».

У студентів на першому занятті питав: хто вже веде сімейний бюджет, хто управляє своїми витратами? Як правило, таких було одиниці, він говорив, що вони не такі, як всі. А управління витратами – це основа заможного суспільства, оскільки ресурси обмежені, а потреби не обмежені. І головна задача економіки – задовольнити необмежені потреби обмеженими ресурсами. Звідси випливає необхідність управління ресурсами, витратами і задача підвищення ефективності діяльності підприємства. Чим нижче

рівень витрат на одиницю продукції, тим багатше країна. «В Радянському Союзі дуже добре було налагоджено облік кінцевих результатів – за зміну/добу виробили стільки-то тон сталі, чавуну, прокату і т. д. Але з якими витратами це було зроблено – не знав ніхто».

І після пояснень законів економіки Леонід Миколайович переходив до звичайних життєвих ситуацій, жартуючи та цитуючи свою дружину: досить рятувати країну, відремонтуй бачок в туалеті! Якщо б мене спитали, за яку знакову зустріч мого життя з неординарною людиною, яка вплинула на мене найбільше, я хочу подякувати Долі, я впевнено назвав би мого наукового керівника, вчителя та старшого друга – Леоніда Миколайовича Драгуна.

П. А. Фісуненко,
к. е. н., доцент,
доцент кафедри економіки
та підприємництва,
декан економічного факультету

ЗАСНОВНИК КАФЕДРИ, ТВОРЕЦЬ БАГАТЬОХ ЇЇ ТРАДИЦІЙ, ЩО ЖИВУТЬ І СЬОГОДНІ

З кафедрою технології металів я познайомився на першому курсі механічного факультету в 1956 р. Це була маленька кафедра (всього шість осіб) і очолював її к. т. н., доцент Григорій Федорович Дьогтєв. А ще на кафедрі працювали С. Л. Бабченко і В. І. Харченко. Були вони від природи обдаровані організаторськими здібностями, очолюючи при цьому один – партком, а другий – і комітет комсомолу. Необхідно відзначити чудові вокальні голосові данні у В. І. Харченка, тому він активно брав участь у художній самодіяльності, де часто перехрещувалися з ним наші дороги. Актова зала на той час розміщувалася на третьому поверсі в аудиторії 301. Треба сказати, що В. І. Харченко, який брав участь у виставі музичного театру нашого вузу, зокрема майстерно виконував партію Євгенія Онєгіна в однойменній опері П. І. Чайковського. А ще Віктор Іванович дуже любив співати українські народні пісні під акомпанемент оркестру народних інструментів. На той час в оркестрі на гітарах грали Добарін і я, а на домбрі – В. І. Журавель. Концерти проходили з великим успіхом.

Завідувач кафедри Григорій Федорович Дьогтєв підтримував наші музичні заняття. І в загалі він був від приро-

ди дуже інтелігентною і порядною людиною. За час мого знайомства (близько 20 років) я не чув від нього не одного лайливого слова. Студенти його любили. На іспитах він не ставив двійок. Його фраза: «Вибачте, але Ви цей матеріал не знаєте!» – стала у студентів крилатою. Навіть, в деканаті йому часто зауважували за те, що він ставив тільки позитивні оцінки. Численні випуски механіків завжди з вдячністю згадують час, коли Г. Ф. Дьогтєв був деканом факультету.

На п›ятому курсі переді мною постав вибір, на якій кафедрі дипломуватися. Невагаючись, я віддав перевагу кафедрі технології металів.

На той час ДЕК була одна на дві кафедри (будівельних і дорожніх машин та технології металів). Дипломники кафедри технології металів ніколи не отримували відмінних оцінок. Я йду на червоний диплом. Мені потрібна відмінна оцінка по захисту диплома, але я її не отримав.

Спроба Г. Ф. Дьогтєва залишити мене на кафедрі не увінчалася успіхом.

Щоб отримати великі підйомні, я вибрав гірський Алтай і поїхав за розподілом. А Георгій Федорович не забув про мене.

Через деякий час після захисту докторської дисертації проф. Г. Ф. Дьогтєв відкрив аспірантуру і запросив мене стати його аспірантом. Я погодився і став його аспірантом. Крім мене в аспірантуру до нього поступили В. І. Харченко, П. В. Шевченко, О. Р. Матвія, Ю. В. Ревін, В. М. Плакун, В. П. Данішевський, В. І. Журавель, А. .Я. Спільник та ін. Великий загін молодих аспірантів на чолі з професором Г. Ф. Дьогтєвим на протязі свого навчання знали основний принцип свого наукового керівника – відсутність тиску на аспіранта. Але обов›язково кожна тема дисертації за прави-

лами Г. Ф. Дьогтєва була підтверджена необхідністю її виконання за договором про співробітництво з будь-яким підприємством. На той час (1970 – 1980) наша кафедра посідала одне з перших місць за обсягом виконаної держдоговірної тематики.

Ще однією ознакою плідної роботи кафедри технології металів на чолі з проф. Г. Ф. Дьогтєвим те, що після закінчення навчання багато випускників кафедри досягали великих професійних перемог. Так, випускниками ДІБІ були: прем›єр-міністр В. П. Пустовойтенко; секретар райкому С. Л. Бабченко; проректор ДІБІ В. І. Харченко; декан вечірнього факультету П. В. Шевченко; заступники деканів різних факультетів В. М. Плакун; В. П. Данішевський, Ю. І. Хоменко.

Та й зараз, продовжуючи закладені Г. Ф. Дьогтєвим методики підготовки керівних кадрів, від кафедри до керівництва академії увійшли: з 1987 року ректор ДІБІ – ПДАБА В. І. Большаков, а сьогодні проректор з науково-педагогічної, кадрової та виховної роботи С. В. Іванцов; декан факультету інформаційних технологій та механічної інженерії І. А. Тютерев.

З 1965 року по теперішній час при кафедрі існує лабораторія плазмотехнології. У цій лабораторії не було завідувачів. Це була наукова лабораторія напівзакритого типу з виконанням досліджень з плазмової технології для танкової промисловості. В роботі в цій лабораторії я віддав багато часу. З вдячністю згадую свої заняття зі студентами різних курсів у різні періоди моєї викладацької діяльності. І сьогодні впевнений, що це є кращі роки мого життя.

У заключенні хотілося б додати, що всі аспіранти Г.Ф.Дьогтєва успішно захистили кандидатські дисертації. Багато працювали і досягли численних здобутків. Тому при кожній

зустрічі вихованців наукового керівника проф. Г. Ф. Дьогтєва ми згадуємо крилату фразу свого вчителя: «Навіть негативний науковий експеримент є позитивним». З цим заповітом Георгія Федоровича кожний з нас живе і сьогодні.

Ф. Ф. Вашкевич,
к. т. н., доцент кафедри
матеріалознавства та
обробки матеріалів

ЕДУАРД МИКОЛАЙОВИЧ КВАША

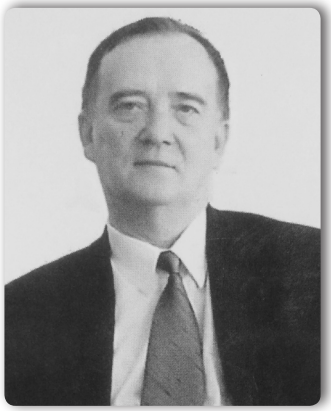

В 1955 році Е. М. Кваша почав навчання в Дніпропетровському інженерно-будівельному інституті (ДІБІ). В період навчання доля звела Едуарда Миколайовича з такими відомими вченими і педагогами, як Всеволод Андрійович Бовін, Олександр Павлович Прусаков, Петро Сидорович Гвай, Пилип Михайлович Гітман, які справили значний вплив на вибір області наукових інтересів та життєвого шляху в цілому. Вже на четвертому курсі Едуард Миколайович захопився розрахунками просторових конструкцій у вигляді оболонок. В 1960 році закінчив з відзнакою ДІБІ і, працюючи в Придніпровському Промбудпроекті, а потім у Дніпропетровській філії НДІ будівельного виробництва, Е. М. Кваша разом з В. А. Бовіним розробляв практичний метод розрахунку довгих циліндричних оболонок, який уточнює теорію В. З. Власова.

У 1960 році тільки що організовану кафедру опору матеріалів очолив д. т. н., проф. Олександр Павлович Прусаков. Крім завідувача на новій кафедрі працювали шість молодих викладачів. Для забезпечення їх професійного зростання під керівництвом О. П. Прусакова при кафедрі відкрилася аспірантура. Першими аспірантами були Н. Г. Тамуров, потім Н. С. Божко, А. І. Холод, А. В. Плеханов та інші.

У 1965 році Едуард Миколайович повернувся в ДІБІ та наукова кар'єра майбутнього відомого вченого почалася з навчання в аспірантурі в період з 1965 по 1968 рр. під керівництвом проф. А. П. Прусакова. У 1970 році пройшов успішний захист кандидатської дисертації «Коливання та стійкість тришарових оболонок з фізично нелінійних матеріалів».

Викладацьку і педагогічну діяльність Е. М. Кваша розпочав на посаді асистента кафедри опору матеріалів (ОМ, 1968 – 1973), а потім продовжив на посаді доцента цієї ж кафедри (1973 – 1981).

Важливий напрям досліджень в області розрахунку багатошарових оболонок, закладене А. П. Прусаковим, було пов'язано з рішенням контактних задач для шаруватих анізотропних оболонок пневматичних шин, і виникло воно в 1976 р. у зв'язку з запитами промисловості. Дослідження виконувалися в рамках оборонного завдання уряду щодо створення великогабаритних шин для ракетних тягачів і кар'єрних самоскидів великої вантажопідйомності. Очолив цей напрям досліджень учень Олександра Павловича – к. т. н., доцент Едуард Миколайович Кваша.

З метою інтенсифікації досліджень він першим в СРСР побудував математичну модель і коректно вирішив контактну задачу взаємодії оболонки з пружною підставою. Результати досліджень та роботи, якими займався Едуард Миколайович, отримали широке поширення, відомі і викликали інтерес у Китаї, Польщі, Німеччини, Австрії, Франції, Японії, Росії, Білорусії. Це підтверджувалося успішно завершеним спільним проектом з Аахенським університетом, в рамках підтримки фондом Гумбольдта, в якому проф. Е. М. Кваша виступав як керівник напряму з розрахунку великогабаритних шаруватих тороїдальних резинокордних оболонок

обертання. Використовуючи досвід по створенню великогабаритної шини 33.00-51, в цьому проекті була розроблена нова конструкція найбільшої в світі шини 40.00-57, діаметр якої більше 3,5 м. Результати розрахунків показали працездатність запропонованої конструкції в умовах експлуатації в українських кар'єрах.

Е. М. Кваша залишив викладацьку роботу на кафедрі ОМ і у 1981 р. став завідувати лабораторією механіки шин в НДІ великогабаритних шин, де вже працював учень А. П. Прусакова к. т. н. К. Ю. Растєряєв. Е. М. Кваші вдалося розробити спеціалізований програмний комплекс для розрахунку великогабаритних шин. Йому вперше вдалося вирішити ряд завдань по контактній взаємодії оболонок пневматичних шин з різного роду підставами. Розроблений на базі нової математичної моделі комплекс програм дозволив в результаті чисельного експерименту знаходити багато цікавих характеристик проектованих або досліджуваних шин, такі як розміри і форма контактної зони, напруження, деформації, розподіл температурних полів, ресурс каркаса, коефіцієнт опору коченню і безліч інших специфічних факторів при експлуатації цих складних шаруватих резинокордних оболонок.

У 1992 р. Е. М. Кваша успішно захистив по сукупності робіт докторську дисертацію «Контактні задачі анізотропних шаруватих оболонок пневматичних шин» та в 1996 р. повернувся на кафедру опору матеріалів рідного інституту, який до того часу вже змінив назву і став «Придніпровською державною академією будівництва та архітектури», на посаду професора кафедри опору матеріалів.

Дійсний член Академії будівництва України, д. т. н., проф. Е. М. Кваша керував науковим напрямом «Динамічні

контактні задачі шаруватих пластин і оболонок». В рамках цієї тематики він підготував 10 кандидатів наук, опублікував близько 140 наукових праць, у тому числі три монографії.

Е. М. Кваша був Вченим секретарем Спеціалізованої ради по захисту докторських дисертацій при ПДАБА. Сьогодні на кафедрі будівельної механіки та опору матеріалів працюють багато його вихованців та учнів.

Також активну участь Едуард Миколайович брав у роботі Польсько-Українського семінару «Теоретичні основи будівництва». Багато років проф. Е. М. Кваша був членом редакційної колегії наукового комітету збірника, брав активну участь у рецензуванні наукових статей і у всіх організаційних питаннях.

Професора Едуарда Миколайовича Квашу завжди відрізняло шанобливе ставлення до колег. Він щедро ділився своїми знаннями і досвідом.

В. Л. Красовський,
д. т. н., професор кафедри будівельної
механіки та опору матеріалів

АРХІТЕКТОР, ВЧЕНИЙ, УНІВЕРСАЛ

Георгій Костянтинович Клопко (1937 – 2015) – кандидат архітектури, завідувач кафедри архітектурного проектування (2002 – 2009 рр.), Відмінник освіти України, член-кореспондент Академії будівництва України, один з основоположників Архітектурної школи Придніпров'я.

Минуло не так вже багато років як пішов з життя Георгій Костянтинович Клопко. Час для широких узагальнень і кардинальних висновків про його життя і творчість ще не настав. Тому поки просто спогади: фрагментарні, особистісні, емоційні. Хтось скаже – суб'єктивні. Ну що ж, нехай так. Хоча межа між об'єктивним і суб'єктивним досить примарна, адже «правда у кожного своя, а істину знає тільки Господь Бог».

Поруч з Г. К. Клопко – 37 років. Навчався у нього, працювали разом як викладачі, проектувальники, писали наукові статті, ходили на чергування в гуртожиток і ДНД, обговорювали розповіді про його «одіссейства» (численні далекі подорожі країною при підготовці кандидатської дисертації). Відзначали свята, читали на них вірші і поздоровлення, сумували над втратами і невдачами... в загалом ЖИЛИ, та так, що пам'ять переповнена яскравими враженнями та спогадами.

Архітектор. В члени спілки архітекторів СРСР Георгій Костянтинович Клопко був прийнятий через три роки після закінчення факультету ПЦБ ДІБІ (ПДАБА) в 1965 році. З огляду на непрофільну базову освіту і досить обмежені можливості самовираження архітекторів у ті роки, цей факт представляється феноменальним. Тоді відбір кандидатів в «союз» проходив дуже жорстко. У 28 років бути зарахованим до еліти архітектурного співтовариства 250-мільйонної країни – для цього потрібно було якось дуже яскраво про себе заявити.

Зберігся документ, в якому перераховуються проектні роботи, виконані Г. К. Клопком в ДПІ «Укрміськбудпроект». За перші три роки вісім дуже серйозних, навіть за нинішніми мірками, об'єктів. Г. К. Клопко – автор половини з них. У це важко повірити, але документ завірений підписом відомої людини та печаткою поважної установи. Але ж технології проектування були дуже трудомісткі і за нинішніми мірками примітивні, при цьому обсяг проектної документації був приблизно такий же, як і зараз.

Ще дивує різноманітність: промислові та містобудівні об'єкти, громадські будівлі, лікарні. Такий собі «універсальний боєць» архітектурного фронту. Але, мабуть, Георгій Костянтинович так не вважав. І коли його запросили на викладацьку роботу в ДІБІ, з перспективою зайнятися науковою діяльністю, він відразу на це погоджується. Дійсно, якщо говорити про повний архітектурний універсалізм – такий варіант дає практично весь можливий спектр діяльності для архітектора.

Максималізм, взагалі властивий молодості, наклався на максималізм натури. В результаті дійсно вийшов «універсал». Але при цьому треба пам'ятати – виріс цей фахівець

з реального архітектурного проектування. Вагомі успіхи в цій справі на самому початку послужили фундаментом усіх наступних досягнень. Працюючи в ДІБІ (ПДАБА), він не припиняв займатися реальним проектуванням, в тому числі, працюючи разом з іменитим партнером – Олегом Борисовичем Петровим. Вони були лідерами творчого колективу СПКБ ДІБІ протягом півтора десятка років.

Але поступово, особливо активно з середини 1990-х, реальна архітектурна практика в країні стала згортатися. Разом з деградацією цієї сфери діяльності затухала активність в ній і Г. К. Клопка. Значно ускладнилися обставини архітектурного проектування. До того ж з'явився новий замовник – приватний, зі своєрідною життєвою позицією і претензіями, які не вкладалися в систему моральних принципів Г. К. Клопка. Спроби увійти в русло нових потоків проектної діяльності були, але вони не стали успішними. Георгій Костянтинович почав реалізовувати свій дар проектувальника в консультаціях студентських навчальних робіт. В аудиторії він ніби знову ставав ГАПом, вміло керуючи початківцями, студентами-проектувальниками. В результаті в кожному, навіть, не відмінному проекті, відчувався вплив майстра своєї справи.

Але все-таки «лебедина пісня» як архітектора-практика відбулася. І була такою ж яскравою і переконливою, як і початок його кар'єри проектувальника. У 2007 – 2008 роках він разом зі своїм дипломником Сергієм Прокоф'євим бере участь у відкритому міжнародному архітектурному конкурсі з розробки концепції розвитку містобудівного вузла в районі монумента «Вічна слава».

Робота, представлена тандемом учитель – учень, отримує друге місце і дуже пристойний для того часу і нашої

«місцевості» гонорар – 167 тисяч гривень. Щасливо зустрілися: відмінний знавець архітектурних комп'ютерних програм, працьовитий Сергій і блискучий проектувальник, вчений, художник, педагог – Георгій Костянтинович. При цьому треба відзначити, що всі інші проекти-призери, виконувалися колективами досвідчених професіоналів з проектних фірм. І лише цей був, фактично, розширеною версією навчального проекту. Універсальний боєць архітектурного факультету ще раз підтвердив свій статус одного з лідерів не тільки факультету, а й архітектурного цеху міста, а також правомірність і результативність прийнятого 46 років тому рішення студента факультету ПЦБ стати архітектором.

Шкода, звичайно, не кругла дата вийшла, не п'ятдесят. Хоча, якщо вважати формально, то як раз і виходить – півстоліття в строю архітектурної гвардії. Але Георгій Костянтинович не був формалістом, він був талановитим і чесним проектувальником. Так що нехай в історії залишається не кругла, але дуже достовірна дата – 46 років в реальному архітектурному проектуванні.

Вчений. Кандидатську дисертацію «Формування та архітектурно-планувальна організація санітарно-захисних зон підприємств важкої промисловості (на прикладі підприємств чорної металургії) захистив у 1978 році в ЦНДІ містобудування. Починав дослідження в 1969 році під керівництвом кандидата архітектури, доцента Оганеса Карапетовича Терзяна, коли поступив до нього в аспірантуру. За відгуками опонентів робота вийшла такою, що при доопрацюванні і розширенні деяких частин можна було б її представляти і як докторську.

Багато довелося їздити по країні. Звичайно ж, намаявся фізично і матеріально витратився, збираючи матеріал у різ-

них містах і організаціях. Лише частина витрат якось компенсувалася інститутом. Ну а сили і здоров'я витрачалися неміряно і часто безповоротно. Саме в ці роки пишна кучерява шевелюра помітно порідшала і побіліла. На сімдесятиріччий ювілей кафедрали підготували барвистий альбом з картинками і віршами про основні віхи життя Г. К. Клопка. Серед них був відзначений і епізод із захистом дисертації.

Тема дисертації безумовно актуальна, особливо для того часу і нашого регіону. Вона в тренді і сьогоднішніх проблем, але не в тій інтерпретації. Саме в сімдесятих роках минулого століття в світовій практиці відбувається перелом у підходах до цієї теми. Боротьбу з негативними впливами на навколишнє середовище промпідприємств вести треба, але не такими екстенсивними методами як створення «санітарних зон», а кардинально іншими. З'явилося розуміння того, що ефективніше, перспективніше міняти технологію виробництва, а головне з'явилися технічні можливості для таких перетворень.

Всі негативні явища промвиробництва треба лікувати в технологіях, а якщо це не вдається, локалізувати негатив на самому виробництві (замкнуті цикли, повне очищення відходів і т. п.). Мабуть, розуміючи таку стратегічну безперспективність головного напряму свого дослідження, Г. К. Клопко не став розширювати і поглиблювати те, що вже було зроблено. Хоча, можливо, причиною стали просто втома і реальні обставини: настав час «повернутися в сім'ю». Те, що закинув за роки інтенсивної наукової роботи, – побут, сімейні турботи, заробітки – тепер потрібно було виводити на перший план.

Але все ж головне те, що благополучні, сприятливі для наукової діяльності роки закінчувалися. Захистив в 1972 році

кандидатську дисертацію Олександр Анатолійович Мірошниченко і встиг ще грунтовно попрацювати над докторською. Зуміли вскочити в останній вагон поїзда благополучних років зі своїми кандидатськими С. Б. Ревський (1983), В. В. Воробйов (1985) і О. П. Ковальчук (1988). Але потім настали часи, в яких більшість людей стали просто виживати.

Було не до академічних наук. Треба було освоювати науку існування в умовах етапу первинного накопичення капіталу і закладки фундаменту для будівництва «світлого капіталістичного раю».

І тільки О. А. Мірошниченко зумів довести свою докторську до успішного захисту (1996). Але якою ціною? У неповні 66 він пішов з життя (2002), причому в останній рік важко хворів. А ось потенційні доктора наук С. Б. Ревський, В. В. Воробйов, О. П. Ковальчук так і не захистилися. Припускаю, просто спрацював інстинкт самозбереження. Реалії життя в той період вимагали занадто великих жертв для досягнення докторського статусу і від здобувача, і від його близьких.

Ті ж причини не форсувати роботу над докторською були і у Г. К. Клопка. Тим більше йому треба було ще змінювати напрям досліджень. Деяке пожвавлення в зв'язку з цим було після виходу в 1988 році підручника С. Б. Чистякової «Охорона навколишнього середовища», де наводилися дані з його дисертації. Однак чергові життєві проблеми відсунули на другий план науку і в цей раз вже остаточно.

Намагаючись якось компенсувати цей очевидний негатив і, можливо, відчуваючи якусь свою провину, Г. К. Клопко всіляко сприяв тим, хто займався дисертацією. Як заступник завідувача з науки, агітував, організовував, а десь, навіть, жорстко вимагав від кафедральної молоді братися за дослідження.

Разом з О. А. Мірошниченком він допомагав вступити до аспірантури МАрхІ С. І. Подолинному, Є. В. Бризгаловій (1980-ті), а потім в КНУБА А. А. Фатєєвій (1998). Багато в чому завдяки авторитету Г. К. Клопка на кафедрі архітектурного проектування за сумісництвом стали працювати і керувати аспірантами відомі професори, доктори архітектури Л. М. Ковальський, В. В. Куцевич, В. М. Вадимов. У 2006 в аспірантуру до Л. М. Ковальського надходить М. А. Плосконос. І, вже будучи офіційно не завідувачем кафедри, Г. К. Клопко в 2010-му активно сприяв тому, щоб відразу троє випускників кафедри вступили до аспірантури: А. Є. Потапов, Д. Ю. Барабанов, О. А. Тоноян (Єпремян).

З цієї плеяди лише А. А. Фатєєва (Ахаїмова) захистилася, та й то, за сімейними обставинами залишилася в столиці. Всі інші дисертаційну «планку» не подолали. Короткий період «кучмівської багатовекторної відлиги» завершився і знову стало не до наук. Ну вже дуже круті гірки були розставлені на пострадянському просторі на рубежі століть. Народ рвав жили, долаючи «американські гірки», але більшість не змогла їх здолати без важких травм і втрат.

Не здолав негараздів тих часів і автор цих мемуарів. Але в даному разі, готуючись до 90-річчя з дня заснування ДІБІ – ПДАБА, згадуючи минулі дні, приходить розуміння, що все не було дарма. Паростки професійного зростання наступників-фундаторів, їхніх численних учнів дають можливість долати труднощі сьогодення в значній мірі тому, що нас навчали справжні вчені, справжні архітектори, красиві та духовно багаті особистості.

С. І. Подолинний,
старший викладач кафедри архітектурного
проектування та містобудування

МІЙ ВЧИТЕЛЬ І НАСТАВНИК КИРИЛО АНАНІЙОВИЧ КНИШ

Я – людина, яка пройшла досить солідний відрізок свого життя. Серед людей, що залишили глибокий слід у моїй душі, перше місце належить К. А. Книшу. Все його життя залишається для мене доленосним прикладом людини позитивної у всіх сенсах і поняттях.

На перший погляд він був одним із багатьох. Вчився, працював, захищав Батьківщину, знову працював, вивчав і шукав. Гарна душа, багата непоказними добротою і любов'ю до людей, виділяла його серед наших викладачів. Ми, студенти, називали його «наш батя», «наш захисник». Він дійсно був захисником і студентів, і честі свого інституту, а ще був людиною чистої совісті і людської вірності.

Кирило Книш навчався в Дніпропетровському інженерно-будівельному інституті (ф-т Промислового та цивільного будівництва). Після захисту диплома був залишений на кафедрі основ і фундаментів асистентом. Успішно захистив кандидатську дисертацію, після якої працював доцентом ДІБІ до початку Другої світової війни.

Коли ДІБІ був евакуйований у Новосибірськ, Кирило Ананійович відмовився від «броні» і пішов добровольцем на фронт у будбатальйон. У період з 1941 по 1943 рр. майор-інженер К. А. Книш героїчно бився на передовій, будуючи

захисні споруди за напрямком Смоленськ – Москва та на «Курській дузі». Після другого поранення в 1943 р. продовжував роботу за фахом. Випустив книгу «Фортифікація» у трьох томах, де узагальнив свій військовий досвід. Книга стала найкращим підручником для слухачів військово-інженерних училищ та академій.

Демобілізувався з військових дій у званні полковника-інженера, повернувся в ДІБІ на свою рідну кафедру на посаду доцента і в той же час був обраний деканом факультету ПЦБ. 20 років обіймав цю виборну посаду.

Моя доля пов'язана з К. А. Книшом не тільки студентськими роками, але і подальшою спільною роботою. У 1967 році Кирило Ананійович запросив мене перейти до нього на кафедру на посаду завідувача лабораторії гідротехнічних споруд на будівництві.

Організаторським здібностям К. А. Книша можна було по-доброму позаздрити. Лабораторія, після її реорганізації новим завідувачем, практично обслуговувала два республіканських треста: «Дніпроекскавація» і «Укргідроспецфундаментбуд». З 1 вересня 1967 року за його поданням я був обраний за конкурсом на посаду асистента і за сумісництвом продовжував завідувати лабораторією. І все подальше моє життя було пов'язане з Дніпропетровським інженерно-будівельним інститутом, а сьогодні продовжується у Придніпровській державній академії будівництва та архітектури. Залишаюсь вірним своїй темі і працюю за напрямом 05.23.02.

У нашого вчителя можна було багато чому навчитися, що я і робив: як вести себе з керівництвом трестів, як поводитися зі старшими за посадою і званням колегами, а ще чудової викладацької майстерності. Він знав все про кожного сту-

дента, слідкував за його не тільки успіхами в навчанні, але постійно клопотався про долю своїх учнів.

Я завжди пам'ятаю свого вчителя і наставника, кожен день говорю: «Вічна пам'ять людині великої душі!

М. А. Моторний,
к. т. н., доцент кафедри металевих,
дерев'яних і пластмасових конструкцій

ОЛЕКСАНДР АНАТОЛІЙОВИЧ МІРОШНИЧЕНКО

Доктор архітектури (1996), професор (1992), член-кореспондент Української академії архітектури (1992) та Академії будівництва України (1994), член Національної спілки архітекторів України та містобудівних рад міста й області. Закінчив Київський інженерно-будівельний інститут (1959).

В академії працював з 1966 року: асистент (1966 – 1969), аспірант (1969 – 1972), доцент (1972 – 1979), завідувач кафедрою архітектурного проектування (1979 – 2002).

Наукові дослідження в галузі містобудування, районного планування ландшафтної архітектури, планування сільських населених пунктів.

Автор, співавтор, керівник і виконавець 69 архітектурно-містобудівельних проектів у м. Дніпропетровськ та Дніпропетровській області. Підготував понад 40 наукових праць, у тому числі 3 монографії.

(*Публікується за матеріалами: Академії будівельних кадрів – 75 років: Нариси історії Придніпровської державної академії будівництва та архітектури / за ред. проф. В. І. Большакова; авторський колектив: Г. Г. Кривчик, В. С. Алефіренко, В. А. Бабенко та ін. – Дніпропетровськ: ПДАБА, 2005. – 416 с.*).

«Вивчення історії має сенс, якщо його підсумком стануть відомості, які допоможуть осмислити сьогодення і заглянути в майбутнє. Архітектура – вдячний матеріал для цього. Є в ній і проза життя, і політ фантазії, і економіка, і політика ... куди ж без неї». Так починає свою розповідь про О. А. Мірошніченка його учень, однодумець, сьогодні старший викладач кафедри архітектурного проектування та містобудування С. І. Подолинний.

«За глаза мы часто называли его просто «Мирон», опуская большую часть такой длинной и не очень гармоничной антропонимики: «Мирошниченко Александр Анатольевич». Казалось бы, уничижительная форма. Тем не менее, в сознании коллег она не воспринималась обидной или недостойной. Наоборот, это слово как-то даже ласкало слух... Мирон. Почему так происходило? Пожалуй, только сейчас стал понятен смысл этого народного творчества. В этом слове слышалось: мир он, он – это мир, мирный человек, человек мира. А это стабильность, порядок, безопасность. Он обустраивал вокруг себя жизнь по законам добра. Именно по отношению к его личности такое упрощение было естественным и очень емким по смыслу».

Продовжуючи розповідь, С. І. Подолинний писав.

Яким би складним не уявлявся з ранку майбутній робочий день, від однієї думки, що на кафедрі ти зустрінеш таку добру і чуйну людину, на душі ставало спокійно і легко. Його неймовірна по глибині і розмаху доброзичливість згладжувала всі вибоїни кафедрального буття.

За твої помилки не наганяй і, вже тим більше, не образи, а пошук способів виправити помилку. У важку життєву мить не охі та ахі, а конкретна ефективна допомога. А в застілля, на відпочинку – це весела, компанійська людина з

м'яким, вишуканим гумором, здатна розсмішити будь-яку компанію.

Масштабність мислення. Далекоглядність, уміння побачити в мішурі повсякденності важливі і якісь головні суттєві, значимі тенденції відрізняли його як особистість, як архітектора-містобудівника, як вченого. Рішучість і послідовність у виконанні своїх задумів – це теж про нього.

У жовтні 1994 року на базі архітектурного факультету ДІБІ проходить 3 Всеукраїнський огляд-конкурс дипломних робіт випускників архітектурних факультетів країни. Ініціатором його проведення та головним організатором став Олександр Анатолійович Мірошниченко. Це був перший повноформатний конкурс на кшталт тих, що щорічно проходили на Всесоюзному рівні. У 1992 і 1993 роках в форматі розширених конференцій у Львові та Києві збиралися представники кількох українських вузів. Але це були просто семінари з вельми обмеженою професійною програмою.

У період гострої економічної кризи, ідея проведення форумів, із залученням усіх архітектурних факультетів країни, здавалося проблематичною. Висловлювалися пропозиції зовсім відмовитися від практики проведення повномасштабних оглядів. Олександр Анатолійович зумів переконати колег з Київських вузів і керівників Спілки архітекторів України в необхідності проведення повновагих оглядів-конкурсів. Упевненості йому зраджувала підтримка його ініціативи, яку він отримував від ректора ДІБІ В. І. Большакова.

Конкурс відбувся. Зібралися представники практично всіх архітектурних факультетів України. Хід огляду, його підсумки, враження від нього – показали правильність позиції Мірошниченко, його далекоглядність і незвичайні організаторські здібності.

Така ось діяльність і активна життєва позиція проявилася в діяльності Мірошниченко не перший раз. Сам прихід його в вузівську систему теж показовий, як дар бачити далі і глибше колег, розуміти вимоги часу, вміння вибирати головні напрямки. Після закінчення архітектурного факультету КІБІ він працював в ПГП. У майстерні відомого архітектора В. А. Зуєва молодий фахівець бере участь в розробці проектів забудови нової набережної р. Дніпро. Поряд з проектною роботою виконує їх графічне оформлення. Маючи дар художника і прекрасну мальовничу підготовку, стає одним з головних фахівців з підготовки демонстраційних планшетів. Ця вельми специфічна область роботи архітектора і йому вона дається особливо легко. Але робота обмежена специфікою типового проектування, творчій натурі тісно в рамках жорстких нормативних обмежень. Коли з'являється можливість перейти на роботу викладачем в ДІБІ (ПДАБА), А. А. Мірошніченко приймає запрошення.

Він серед тих викладачів, які працюють з першою групою архітекторів. Але і тут допитливий розум і тонке художнє чуття підказують необхідність йти далі. У 1968 році він вступає до аспірантури МАрхІ. У 1972 році успішно захищає дисертацію кандидата архітектури.

У 1977 році О. Б. Петров рекомендує О. А. Мірошниченка на пост завідувача кафедри АП. Він приймає цей непростий виклик долі, адже треба змінити на найважливішому посту легендарну особистість. Треба розвивати досягнення, долати неминучі труднощі. І йому це вдається.

Керував кафедрою Олександр Анатолійович якось по-своєму. «Руками по повітрю вже точно не водив», а першим впрягався в роботу. Строгих розпоряджень і грізних наказів кафедра не знала. Все, що там, на другому поверсі,

гриміло і бухало, до нас доходило в розумній, систематизованій, адаптованій до можливостей кафедри формі. Його керівництво було малопомітним. Складалося враження, що все робилося, само собою. Напевно, це ознака вищого пілотажу в організації ефективної діяльності.

У той час дніпропетровська архітектурна школа відрізнялася високим ступенем зв'язку з архітектурною практикою. О. А. Мірошниченко цю сторону роботи переводить систему. Для роботи на кафедрі запрошуються провідні архітектори з проектних інститутів. Користуючись авторитетом серед колег, він не тільки показав себе людиною з ідеями, а й вмілим реалізатором. Під «його руку» до педагогічної роботи залучаються кращі архітектурні кадри міста. У 1985 році організовується кафедра на виробництві в ДПІ «Днепрогражданпроект».

Такий тісний зв'язок з архітектурно-містобудівної практикою йде на користь не тільки студентам, які з особливим завзяттям навчаються. Активніше починає вестися і наукова робота. Проблеми реального архітектурно-містобудівної справи «провокують» і оголюють проблеми, дають поштовх наукової діяльності, стають каталізатором наукової діяльності кафедри і факультету. У ці роки починають активно займатися науковими дослідженнями В. В. Воробйов, О. С. Шило, О. І. Бондаренко, С. І. Подолинний, О. В. Бризгалова, Г. П. Шарій. Поступальний розвиток цього вектору розвиток кафедри переривається ... 90-ми.

Не всі витримали цієї гонки, багато «зійшли з дистанції», але не О. А. Мірошниченко. Не дивлячись на вкрай несприятливі обставини, він продовжує наполегливо працювати над докторською дисертацією. Важливими віхами цього шляху стають отримання звання професора в 1994 році, а до

цього обрання в члени-кореспонденти академії архітектури, отримання кафедрою статусу колективного члена академії архітектури, вихід книги «Наше місто» у світ.

У 1996 році успішно захищає дисертацію доктора архітектури. На той момент в Україні налічується близько двох десятків докторів архітектури. У регіоні він єдиний. Матеріали дисертації послужили основою підготовки книги «Рекреаційні зони».

Кінець 1990-х – початок 2000-х років – час радикального розширення міжнародних контактів в академії. У планах ректора В. І. Большакова і декана О. В. Челнокова архітектурному факультету одну з провідних ролей.

Розуміючи доленосну значущість цієї програми, О. А. Мірошниченко активно включається в роботу. Для одного з перших форумів він придумує емблему, сам її виконує. Він не тільки активний учасник підготовки, а й учасник численних зустрічей, семінарів, конференцій.

На кафедрі ним запускається механізм постійної активної участі студентів і викладачів в реалізації програм міжнародного співробітництва.

Маніпулятор свідомості. Друга половина дев'ятисотих років. Гострий період «незалежної» хвороби минув. Ілюзії щодо нового «світлого майбутнього» і «солодкого» капіталістичного життя залишилися позаду. Всі зосередилися на локальній задачі виживання в кожному конкретному дні. Минуле пішло безповоротно, а про майбутнє краще було не думати. У такому режимі жило більшість народу, а разом з ним і кафедра архітектурного проектування. «Що ж буде далі? Як жити в цьому новому агресивному світі, де свобода для всіх і всього, в тому числі для витонченого зла?». Такі були реалії того часу. Але одного разу Олександр Ана-

толійович покликав мене до свого кабінету і запропонував: «Слухай, Сергію, тут днями приходила до мене людина. Просить допомогти в проектуванні церкви. Його до нас прислали з деканату. Ось він тут залишив паперу. Подивися. Я бачив у тебе в ілюстраціях дисертації багато малюнків і фотографій церков. Давай спробуй. Ти все-таки ближче всіх до цієї теми».

Дійсно, розробка більшості розділів мого дисертаційного дослідження передбачала вивчення особливостей об'ємно-просторових характеристик церков, їх значення в композиції центрів малих міст. Однак ніякого досвіду проектування храмів у мене не було, але відмовляти пропозиціям шефа на нашій кафедрі було не прийнято, так що я відразу ж погодився робити проект.

Через кілька днів Олександр Анатолійович поцікавився:

«Ну як там з проектом церкви виходить? Я вже поговорив з цього питання з фахівцями з суміжних кафедр. Підходь до них, вони допоможуть розібратися з проблемами по конструкціях, акустиці».

Які там фахівці. Я ще й не приступав до розробки. Як завжди була маса поточних справ і інерція повсякденності не давала свободи маневру. Але Мірошниченко, добре знаючи слабкості свого учня, як завжди вміло, «без пилу і шуму» простимулював мою діяльність в потрібному напрямку. Коли в справу підключаються такі шановні всіма метри факультету як Олександр Олександрович Бородін та Євген Борисович Самойлюк, мимоволі активізуєш свою роботу.

Деякі можуть це назвати непопулярним терміном «маніпулювання свідомістю». Адже куди більш простіше було видати наказ, провести рішення на засіданні кафедри, або

зробити офіційну догану за невиконання і т. п. з обойми адміністративних заходів. Але в творчому середовищі такі підходи не працюють. Немає в них ефективності. Так що це не маніпулювання – це глибоке розуміння того що відбувається навколо тебе і ... мирно володіти своїм професії і її служителів.

Ну а що ж в сухому залишку? Мірошниченко фактично стає ініціатором нового для кафедри напряму проектної та навчальної тематики – храмобудування. Він організовує роботу викладачів, студентів, фахівців з інших кафедр для вирішення завдань малознайомій для того часу теми. До цього деякі колеги розробляли окремі проекти храмів, але системної навчальної та реальної практики не було. Мірошниченко, взявши цю задачу під контроль, доводить її до розуму, швидко зрозумівши її перспективність З кінця 1990-х ця тема стає однією з провідних. Формується група спеціалізуються на цьому викладачів, готується курс лекцій, виконуються за реальними замовленнями проекти, а по ним будуються Храми.

Але попри все, доброта Олександра Анатолійовича, привітність, життєрадісність мали міцні кулаки і могли ефективно захищатися і захищати. Допомагала йому в цьому різнобічна обдарованість. Архітектор, вчений, художник, поет, музикант, публіцист – у всіх цих областях він виявляв себе яскраво і переконливо. Особлива стаття – живопис, виставка і альбом (виставка L 1995 р.), здивував архітекторів виставкою, майстерність художника і поета. Чого в ньому було більше: художника або архітектора, або вченого? Можна сказати і по-іншому: людини в ньому було найбільше.

Його спрямованість до досконалості, до нового не дозволяла зупинятися на досягнутому. Він, напевно, сильно б

засмутився, якби його колеги по кафедрі сьогодні обмежилися старими піснями і зациклилися на своєму, хай і прекрасному, але вже минулому.

Треба розуміти, що поки ми опираємося негараздам, боремося з сьогоднішнім нашим неблагополуччям, намагаючись продовжувати так успішно розпочату ним справу – йому «Там» добре. І нам воздасться за те, що стояли до останнього, і є надія відправитися «Туди» з почуттям чесно виконаного обов'язку.

У цих, на перший погляд, сумних роздумах прослідкується бажання ствердити думку: не коритися обставинам, а жити та залишатися вірними ідеям та принципам своїх Вчителів, таких як Олександр Анатолійович Мірошниченко.

С. І. Подолинний,
старший викладач кафедри
архітектурного проектування
та містобудування

ПРОСТО ПЕТРОВ

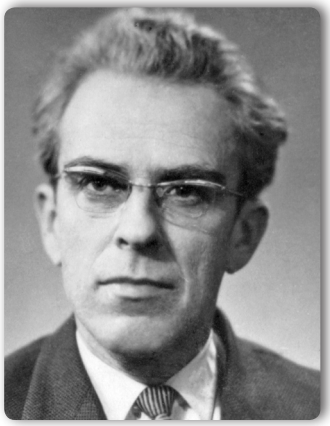

За очі студентство в запалі емоцій називало Олега Борисовича Петрова по-різному. Від невинно-ласкавого «Петруша» до злого «квазімодо» або «старий». Кожен вкладав у слова свій рівень, найчастіше образи і роздратування, викликані, як їм здавалося, несправедливостями Петрова. Звичайно, коли восьмий раз переписуєш контрольну, які ще ідеї можуть виникнути в голові хронічно недоспаного студента! Сказані в хвилини емоційного напруження слова, на час оволодівали масами. І студенти з уїдливим задоволенням, іноді, користуючись поганим слухом Петрова, на всякі лади в розмовах використовували чиїсь злі вигадки.

Але дивна річ, надовго ці прізвиська за Петровим не закріплювалися. З відходом джерела-каталізатора частота використання прізвиська неухильно затухала. Як бур'яниста трава всі ці образливі для майстра слова швидко відходили завдяки реальної щоденної творчою діяльності Олега Борисовича. І в результаті залишалося просте, ясне, чисте, як твердий кристал, і ємне, як саме життя – ПЕТРОВ.

У самого Петрова було своєрідне ставлення до імен. Наочно це можна простежити на мені. Так, коли він своїм хрипкуватим голосом з різними інтонаціями, які залежать від міри вчиненого, виголошував: «Подолинний», справа

пахла гасом. Треба чекати «прочухана». Якщо м'яко звучало «Сергій Іванович», значить, мене чекало якесь відповідальне завдання або термінова, невідкладна справа. Безособове звернення, з загрозливими нотками репліка або розпорядження – звучали як суворий вирок. Щось десь я зробив не те і не так. Ну, а в тих випадках, коли чув «Сергій» – це означало, що все в порядку, я на вірному шляху і професор задоволений моєю роботою. І зовсім рідкісне «Серьожа» сприймалося як найвища похвала, як нагорода, ну прямо як бойовий орден. Серед колег теж бували різні варіанти неформального імені Олега Борисовича – «шеф», «бос», «начальник». Але у викладацькому середовищі й у архітекторів-практиків цей «фольклор» не приживався взагалі. Він обчислювався одиничними випадками. Для всіх поколінь тих, хто знав Олега Борисовича, нічого певного і всеосяжного ніж просто Петров, ніколи не було і не буде.

КОЗИРОК ВІД КОРБЮЗЬЄ

Сказати, що Петров любив брати участь у масових заходах – не можна. Але в той же час, як дисциплінований партієць і відставний офіцер, він акуратно відвідував всі обов'язкові збори, мітинги, різні паради. Він був цікавий співрозмовник. Як правило, біля нього збиралися колеги, в тому числі з інших факультетів. Ось і в той дощовий осінній ранок (наскільки я пам'ятаю, народ збирався на парад 7 листопада) навколо Петрова, який стояв під козирком головного входу, зосередилося кілька людей. Як завжди, в свята одягнений особливо елегантно, з орденськими колодками, Олег Борисович виділявся на тлі не настільки вишукано вбраних колег. Не будучи найвищим, він височів над усіма, завдяки своїй природній величавості. І, мабуть, у когось в

душі ворухнулася заздрість, яка виплеснулася у його вельми уїдливе зауваження: «Олеже Борисовичу! Он подивіться, а козирок-то ваш підтікає!».

Всі подивилися вгору. І дійсно, по світлій свіжопофарбованій внутрішній поверхні знаменитого петровського козирка темними безформними плямами розповзалася дощова вода. Зосереджуючись біля малопримітного виступу, вона зрадницьки методично капала під ноги людей, які стояли біля архітектора. Петров теж підняв голову, задумливо вдивляючись в те, що трапилося таке недоречне неподобство. Мабуть, згадував деталі креслень, визначаючи – чия тут вийшла помилка: архітекторів або будівельників.

Народ притих. Я теж витріщався в конструкцію, гарячково шукаючи відповідь на репліку, зараз єхидно усміхненого доктора наук. Петров мовчав досить довго. І буквально за мить до того, як свої коментарі та припущення почали б висловлювати «знавці» з технічних кафедр, Петров з непохитною твердістю в голосі промовив: «У Корбюзьє теж підтікає!».

Я з вдячністю і захопленням подивився на свого Вчителя. От молодець! Як він класно осадив жартівника!

Схоже, такому обороту зраділи і колеги, які нас оточували, відчувши всю дріб'язковість і малосуттєвість предмету розмови. Ну, а Шарль Ле Корбюзьє, суворий портрет якого висить на кафедрі, напевно, нарешті посміхнувся, теж порадівши за свого соратника по спільній справі.

КРИСТАЛ
(Олег Борисович Петров і його час)

Епоха великих подій і звершень породила, під стать собі, людей-атлантів. Це був час Петрових. Покоління архітекторів-переможців будували палаци для народу-переможця. Країна, яка розчавила гідру нацизму, створювала архі-

тектуру як пам'ятник Великої Перемоги. І нехай не завжди ці диво-будівлі діставалися тим, хто це заслужив по праву, але кам'яний літопис епохальної події Петрову і його соратникам вдалося створити. Як і вдалося виростити собі гідну зміну. Архітектурний салют подвигу народу у нашому місті відбувся!

ІНТУЇЦІЯ САПЕРА

Ранньою весною 1981 року, коли наш потік з лінню і розслабленням тільки ще втягувався в завершальний етап дипломування, в аудиторію зайшов Петров. Справа була вранці, в позаурочний час. І людей було мало. Він тицьнув у мій бік пальцем і сказав:

– Треба терміново допомогти в Будинку архітектора.

Потім, суворо глянувши на мене, запитав:

– Спортом займаєшся?

– Займаюся, – з готовністю відповів я.

– Ну, от і добре, як раз це і треба.

Потім оцінююче подивився на нечисленних дипломників, зупинивши погляд на міцній, спортивній фігурі Гриші Анастасьєва і сказав:

– Анастасьєв, давай і ти, в пару до Подолинного.

На відміну від мене, Гришу ця несподівана пропозиція насторожила. Він про щось став розпитувати Петрова і пояснювати, що у нього чергування в гуртожитку, диплом горить, консультації з суміжниками. Але Петров, не дуже-то вслухаючись у Григорієві аргументи, вже попрямував до виходу, на ходу сказавши, що чекає нас через півгодини у вестибюлі інституту.

Коли ми прийшли в Будинок архітектора і його директор пояснив наше завдання, я з великою повагою подумав про тонку Гришину інтуїцію. Посеред великого залу, під світ-

ловим ліхтарем стояли будівельні ліса. Зроблені вони були наспіх з будь-яких підручних матеріалів. Виявляється, нам, на висоті десь п'яти метрів, потрібно було зайнятися оновленням обшивки нижньої частини ліхтаря.

– Ну що ж, спортсмени, давайте залазьте, – підбадьорив нас Олег Борисович.

Подальші три з половиною години поставили під великий сумнів наше з Гришею успішне дипломування в поточному році. Хисткість конструкції, так званих, будівельних лісів на ділі виявилася ще більшою, ніж бачилося знизу. Думаю, що вже на десятій хвилині наших акробатичних вправ, Петров зрозумів всю ризикованість затії. Він ні на крок не відходив від лісів, всіляко підбадьорював і сповіщав нас про небезпеку, що виникала вгорі. Звичайно, він міг би цей захід і скасувати, але не та людина Петров, щоб відступати перед труднощами і ризиком. Що нам допомогло уникнути гіршого, не знаю. Чи то дійсно спортивне минуле, чи ця непохитна віра в наші можливості людини, яка стояла внизу.

Намічена робота практично була завершена, коли знизу послідкувала команда Олега Борисовича: «Злазьте. Все!».

Ми, не зволікаючи, спустилися, з полегшенням подумавши, що дипломуватися будемо все-таки в цьому році. А коли, обтрусившись і поділившись враженнями про мінливості роботи повітряних акробатів, ми попрямували до виходу, верхня частина конструкції лісів таки обрушилася. Оглянувшись на все це неподобство, Олег Борисович задоволено хмикнув і, напевно, подумав: ну, ось і цього разу інтуїція сапера мене не підвела. Вчасно покинули позицію.

С. І. Подолинний,
старший викладач кафедри
архітектурного проектування та містобудування

АКАДЕМІЯ – ЖИТТЯ ТА ДОЛЯ

Анатолія Петровича Приходька можна вважати своєрідним талісманом нашого вузу, його невід'ємною частиною, а ще лицарем ДІБІ, а потім і ПДАБА. Демобілізувавшись із лав Радянської армії в 1965 році, солдат А. П. Приходько почав навчатися в Дніпропетровському інженерно-будівельному, так і залишився в ньому назавжди, прикипівши душею і серцем до своєї alma mater.

Чи доля його обрала, чи він її сам для себе здобув і зробив щасливою? Але вона (його доля) завжди була тісно пов'язана з життям його країни і його інституту та академії. У біографії А. П. Приходька, як у краплині води, відбилися всі етапи життя України та нашого вишу.

Народився він у селі Вовчицьк на Волині і крізь усе життя проніс любов до своєї землі. Кожного року їздив на малу батьківщину. Улюблена справа на відпочинку – збирати гриби і слухати чарівну волинську тишу. А ще багато знав українських народних пісень, любив слухати та підспівувати у гарному товаристві. Гуляючи рідним лісом, згадував А. П. Приходько свою велику працьовиту родину – батьків Петра і Уляни Приходьків, двох сестер та брата. Дітей у сім'ї завжди вчили добре та відповідально робити будь-яку справу. Цю батьківську заповідь він запам'ятав на все життя. І коли працював після закінчення школи маркірувальником

у Волинському ліспромгоспі, і причіпником у колгоспі імені Фрунзе. А потім були навчання у технікумі механізації сільського господарства, служба в армії. Після демобілізації у 1965 році солдат Приходько став студентом Дніпропетровського інженерно-будівельного інституту. Був він хорошим, активним студентом і майбутні будівельники обрали його своїм комсомольським ватажком. Міг захопити своїм оптимізмом товаришів і під час навчання, і на літніх канікулах, коли працював із ними в будівельному загоні.

Після закінчення навчання А. П. Приходько розпочав свій трудовий шлях, залишившись на роботі в рідному інституті. Він пройшов у стінах вишу всіма сходами: аспірант, молодший науковий співробітник, старший науковий співробітник. А у 1980 році колеги обрали його секретарем парткому, брав участь у всіх заходах інституту, шукав, вивчав, пропагував нові цікаві форми громадської роботи. Отримував подяки Міністерства науки і освіти за відмінну організаційну роботу студентських будівельних загонів, проведення міжвузівських перевірок кадрів з охорони праці, за зразкову роботу з охорони громадського порядку тощо. Робив всі справи Анатолій Петрович, як кажуть, з вогником, своїм веселим завзяттям, надихаючи інших.

І його прихильна життєва вдача завжди підбадьорювала, і кликала вперед, до подолання нових вершин – у науці, педагогіці, громадській роботі. Він успішно захистив кандидатську і докторську дисертації, став доцентом, професором, завідувачем кафедри технології будівельних матеріалів, виробів та конструкцій, а потім проректором з науково-педагогічної та навчально-виховної роботи.

Коли проректор Анатолій Петрович Приходько своєю звичайною ходою йшов до кабінету по коридору другого

поверху академії, його було дуже важко наздогнати. А він наче летів, ледве торкаючись підлоги. Складалося враження, що він ніколи не зупинявся, що його життя – це невпинний рух, день за днем, крок за кроком. І кожного дня він долав ще один, а потім ще один щабель своєї неспокійної, але, мабуть, щасливої долі.

Його бойової енергії не було меж. Понад два десятиліття він був проректором в академії. Тут із подвоєною силою виявилася його яскрава особистісна харизма, яка складалася з любові до людей без розділення ступенів і звань, і безкорислива, дуже віддана любов до своєї академії. Це почуття любові рухало усіма його справами і помислами. Педагог, організатор, вчений А. П. Приходько все робив легко, впевнено, здавалося, без особливих зусиль. Швидко і точно знаходив рішення численних питань. Він був органічним і природним, виступаючи перед ветеранами в музеї академії, відкриваючи на сцені концерти конкурсу «Студентська весна», роблячи доповідь на засіданні Вченої ради або займаючись питаннями життя рідної кафедри, де вихованню молодої наукової зміни приділяв особливу увагу. Справи на кафедрі А. П. Приходька йшли успішно. У 2011 році на кафедрі з'явилися чотири нових кандидати та доктор технічних наук.

А ще він завжди любив свій будинок, своє село. Щорічно, у відпустці відвідував рідне гніздо, говорив, що батьківський будинок, ліс, особливе повітря і високе небо дають йому заряд бадьорості на цілий рік. Восени 2013 року він виїхав за цим зарядом бадьорості, а трапилася зовсім незрозуміла і незбагненна річ. Його таке швидке, таке живе серце раптом зупинилося. Він, як жив наповнено і скоро, так і, глибоко зітхнувши, пішов від нас, наче пішов у ліс по гриби і ось-ось повернеться.

Інколи мені здавалося, що він повернеться і ми з ним будемо готувати довідки, інші документи з історії нашого вишу, і він мені скаже: «Ти, коли пишеш «Придніпровська державна академія будівництва та архітектури», обов'язково в дужках напиши «ДІБІ». Це – чудовий бренд, який сьогодні всі пам'ятають і знають». Таким був і залишається в наших серцях оптиміст, народний проректор (так часто його називали колеги та студенти) Анатолій Петрович Приходько.

Тетяна Шпаковська

ВИКЛАДАЧ, НАСТАВНИК І ДРУГ

Понад 50 років минуло з того часу, коли я став студентом-першокурсником ДІБІ, факультету СГБ та архітектури. На той час ректором ДІБІ був професор П. Т. Резніченко, нашим деканом – В. Ф. Глазирін, потім – П. І. Бурлаченко. Куратором нашого курсу (5 груп – 150 студентів) стала кафедра фізики, її чудові викладачі: доцент В. Г. Бобиль, Л. М. Бойко, В. В. Подолінський. Але особливо нам запав в душу молодий викладач кафедри фізики, кандидат фізико-математичних наук, доцент Ростислав Григорович Романець, який зачарував нас своєю енергійністю і знаннями. Він тільки що повернувся з США, де перебував 10 місяців на науковому стажуванні у Бостонському університеті. Я вдячний долі за те, що потрапив до стін ДІБІ, де був такий професійний кваліфікований професорсько-викладацький колектив.

Ростислав Григорович був одним з найкращих його представників. Незважаючи на свій вік – це була досвідчена розумна людина. З великим задоволенням студенти спілкувалися з ним не тільки на його лекціях і практичних заняттях, а ще і у нашому гуртожитку, де він був частим гостем. Не забувається такий епізод: Р. Г. Романець разом із заступником декана В. В. Сафоновим зайшли з перевіркою гуртожитку в нашу кімнату, де мешкало 4 студента. Розмова про життя,

про навчання, майбутнє і бесіда Ростислава Григоровича з нами стала такою цікавою і пізнавальною, що в кімнату, як в рукавичку у казці, набилося понад 20 однокурсників, які з захопленням і цікавістю слухали розповіді Ростислава Григоровича. Він мав дар ділитися своїм життєвим досвідом, мудрістю та переконаннями, як старший брат, без дидактики і показу своїх переваг перед нами. Ми відчували глибоке почуття поваги до його слів та порад. Йому вдавалося вчити нас долати можливі перепони життя, не втрачаючи людської гідності. Ростислав Григорович допомагав сформувати світогляд для того, щоб у майбутньому з нас вийшли і фахові інженери-будівельники, і порядні люди.

Назавжди залишилися в нашій пам'яті лекції і практичні заняття фахового викладача з його тонким почуттям гумору. Неодноразово під час лекцій в тиші аудиторії вибухав сміх студентів. Ми і досі, під час зустрічі випускників ДІБІ, згадуємо нашого викладача з доброю посмішкою. Коли у 1972 році Ростислав Григорович Романець став завідувачем кафедри фізики, у нього було чергове цікаве наукове стажування у Гданському політехнічному інституті (Польща, 1973 р.). Слухаючи його розповіді, ми, як губка, вбирали ці нові знання і скарби життєвого досвіду нашого викладача.

Згадується ще один, важливий для нас, випускників ДІБІ, епізод. Після отримання дипломів інженера-будівельника ми організували прощальний вечір у ресторані «Дніпропетровськ», куди запросили своїх улюблених викладачів, доцентів, проректорів і, звичайно, серед них був Ростислав Григорович, який заради цього вечора, скасував свою дуже важливу подорож. І, як кажуть, нагорода не забарилася... В цей вечір Ростислав Григорович зустрів свою долю. Він познайомився з майбутньою дружиною – Наталією Іванів-

ною Шашкіною, викладачем кафедри іноземних мов ДІБІ, з якою провів все своє життя. А ми, студенти, після святкового вечора домовилися зустрічатися кожні 5 років у третю суботу червня.

Згадується наша чергова зустріч 30 років потому, коли ми зібралися в нашій улюбленій 301 аудиторії, кожний вставав і доповідав про своє життя. Ростислав Григорович, як завжди, розповідав таке, що нам невідомо, наприклад, про його наукове стажування до Університету м. Осака в Японії (2003 р.) та співпрацю з професором Катцумі Яшино, а головне – про рідний ДІБІ.

А ще, через 5 років, на зустрічі з нагоди 35-річчя закінчення ДІБІ (нас було 30 однокурсників), ми запросили наших шановних викладачів: професора Р. Г. Романця з дружиною, доцента Е. А. Матисіну, професора В. В. Сафонова, завідувача воєнної кафедри полковника Л. П. Пушніна. Зустріч пройшла, як завжди, цікаво і душевно. Ми були вражені, зачаровані і шоковані тим, як наш викладач математики Ельвіра Альфредівна Матисіна, якій вже було понад 80 років, декламувала на пам'ять довгий кумедний вірш і співала українські пісні. Море спогадів, думок і висловлювань у веселих і жвавих розмовах дало нам заряд життєвої енергії на багато років вперед.

У ювілейний рік – 90-річчя з дня заснування нашого рідного ДІБІ – ПДАБА ми в черговий раз з великою вдячністю згадуємо наших викладачів і, особливо, професора кафедри фізики Ростислава Григоровича Романця, який примножував досягнення в наукових питаннях з фізики не тільки в Україні, але й за кордоном (Австрія, Німеччина, Японія і т. ін.). Його наукова діяльність пов'язана з дослідженнями електрофізичних властивостей діелектричних рідин. Під

керівництвом Ростислава Григоровича підготовили і успішно захистили кандидатські дисертації співробітники кафедри фізики – проф. Б. М. Дікарев і доцент Г. Г. Карасьов.

Ростислав Григорович Романець назавжди ввійшов в наше життя і в історію Придніпровської державної академії будівництва та архітектури.

О. Я. Петухов
випускник ДІБІ 1975 р.

Від редакції. *О. Я. Петухов* пройшов довгий трудовий шлях. Був студентом ДІБІ факультету СГБ і Архітектури з 1970 р. по 1975 р.

1975 – 1977 рр. – військовий будівельник, старший лейтенант-інженер.

1977 – 1982 рр. – Баловський комбінат будівельних конструкцій (від майстра до головного технолога комбінату).

1982 – 2008 рр. – служба в органах МВС. Крім оперативної роботи займався будівництвом. Звільнився в званні полковника міліції.

ЛЕВ СЕРГІЙОВИЧ САВІН – НАШ ВЕТЕРАН І НАША ГОРДІСТЬ

Є люди, яким, напевно, доля напророкувала удачу у всіх справах і починаннях. Вони, за що не візьмуться, у них все виходить. До таких людей, безумовно, відносився Лев Сергійович Савін. Наша розповідь про щасливе, у всіх відносинах, життя Льва Сергійовича Савіна починається.

Отже, 28 лютого 1937 року в сім'ї робітників народився хлопчик, якого назвали Левом. У 1944 році він почав вчитися, а 1954 закінчив середню школу № 83 у м. Дніпропетровськ. Після цього цілеспрямований юнак вступив на вечірнє відділення Дніпропетровського хіміко-технологічного інституту (ДХТІ) і одночасно почав працювати слюсарем на заводі сільгоспмашин. У 1957 році за відмінне навчання Лева Савіна переводять на денне відділення інституту, навчання в якому він успішно закінчує в 1960 році.

Молодий інженер-технолог спочатку працює майстром цеху радіорелейних приладів. За 6 років роботи на заводі активний Лев Сергійович був інженером-технологом, начальником лабораторії емалевих покриттів, начальником центральної заводської лабораторії. Всі виробничі справи спорилися і вдавалися молодому спеціалісту. Удача супроводжувала Льва Сергійовича не тільки на виробництві. Він успішно закінчив навчання в заочній аспірантурі ДХТІ і за-

хистив у 1968 році під керівництвом професора Р. В. Бєляєва кандидатську дисертацію.

До цього часу у молодого виробничника і молодого вченого було опубліковано 30 друкованих праць і впроваджено 12 раціоналізаторських пропозицій. Ці успіхи дозволили Л. С. Савіну в 1971 році бути обраним за конкурсом доцентом кафедри хімії Дніпропетровського інженерно-будівельного інституту (ДІБІ). Тепер виробнича удача Льва Сергійовича переходить у наукову і саме вона супроводжує його все подальше життя. Ця наукова удача зробила його в 1972 році завідувачем кафедри хімії. Потім він був доцентом кафедри будівельних матеріалів (1981), а потім – кафедри технології бетонів і в'яжучих (1982). Крім педагогічної та наукової роботи везучий доцент К. С. Савін встигав багато: був кращим командиром загону дружинників будівельно-технологічного факультету, переможцем Соціалістичного змагання, активним учасником агітпоїзда «Дружба» і ще, ще, ще ...

Його науковий і виробничий досвід став у нагоді в роботі Українського Дніпровського навчально-наукового інституту підготовки фахівців і менеджерів (1982 – 1997). У цьому інституті удача вела його, зробивши старшим науковим співробітником, потім деканом, заступником директора, директором і ректором інституту. У 1988 році Лев Сергійович захистив докторську дисертацію, а в 1989 році став професором. Працюючи в інституті підвищення кваліфікації, Лев Сергійович продовжував свою педагогічну роботу за сумісництвом в ДІБІ. А в 2007 році він повернувся в Придніпровську академію будівництва та архітектури вже не як професор-сумісник, а як засновник нової кафедри екології. Цьому своєму дітищу Лев Сергійович віддав 19 років життя. Витриманий, спокійний, інтелігентний, він постійно відда-

вав свої професійні знання і великий життєвий досвід кожному, хто хоч раз звертався до нього з будь-яким питанням. Відповіді Льва Сергійовича були повними, змістовними, відповіді справжнього фахівця і професіонала. Тому колеги-викладачі, студенти, численні співробітники академії по-справжньому любили нашого славного ветерана і пишалися тим, що в академії був такий чудовий професор, все вмів, все встигав – Лев Сергійович Савін.

А сьогодні пишаємося тим, що династія Савіних у ПДАБА триває. Син Льва Сергійовича Юрій Львович успішно працює доцентом на кафедрі технології будівельних матеріалів, виробів та конструкцій.

ДБІ – ДІБІ – ПДАБА завжди дбали і сьогодні дбають про будівельні кадри України і цей процес невпинний.

Тетяна Шпаковська

ВЧЕНИЙ, КЕРІВНИК І ВИКЛАДАЧ

В 1995 році я познайомилася із Лідією Матвіївною Топюк, яка багато чому навчила мене і передала численні відомості зі свого безцінного життєвого досвіду. Це була неординарна особистість, все життя якої було пов'язане з виховною діяльністю, з організаторською і керівною роботою на відповідальних постах.

Народилася Лідія Матвіївна 30 червня 1937 року в Кривому Розі Дніпропетровської області. Там же після закінчення середньої школи розпочала трудову діяльність старшою піонерською вожатою у школах, учителем молодших класів. У 1964 році закінчила Глухівський державний педагогічний інститут. Після його закінчення працювала інструктором ідеологічного відділу Жовтневого райкому партії, секретарем райкому партії у Дніпропетровську. Для продовження своєї освіти поступила в аспірантуру Академії суспільних наук при ЦК КПРС. За час навчання в аспірантурі підготувала і захистила кандидатську дисертацію і почала працювати завідувачем відділу пропаганди і агітації Дніпропетровського міськкому партії. З 1978 р. по 1985 р. працювала секретарем міськкому партії. З 1985 р. по 1990 р. керувала діяльністю Будинку політичної освіти. В цей час Лідія Матвіївна заснувала соціологічну службу у Дніпропетровську. І ця установа була

першою в Україні. Багато її вихованців стали державними діячами, вченими, докторами історичних наук.

В нашу академію Лідія Матвіївна прийшла в 1995 р. вже досвідченим фахівцем, талановитим педагогом. Працювала старшим викладачем, а з 1996 року - доцентом кафедри українознавства. Л. М. Топюк вела курси «Етнополітична історія України», «Культурологія». Самостійно розробила і на високому рівні одна з перших почала читати новий курс «Основи Конституційного права України». І тому очолювала методичну секцію викладачів з цього курсу.

Роботу на кафедрі українознавства Лідія Матвіївна успішно поєднувала з дослідницькою діяльністю, працюючи завідувачем музею історії академії. Вона в роботу та розвиток музею вкладала не тільки свій професіоналізм і вміння, а й душу. За час роботи в музеї вона провела реекспозицію, збагатила фонди, організувала пошукову роботу серед студентів. Діяльність музею за ініціативи Л. М. Топюк відродилася. В музеї почалося різноманітне, цікаве насичене життя. Співробітники музею запрошували на численні заходи студентів, випускників, викладачів, співробітників і гостей академії. Лідія Матвіївна була центром багатьох заходів і своїм ентузіазмом, любов'ю до справи, натхненням заряджала всіх оточуючих. Вимагаючи з інших, вона вимагала з себе в стократ більше. Так, наприклад, у 2000 році, в ніч перед відкриттям музею після реекспозиції, Лідія Матвіївна залишилася на роботі. Вночі допрацювала і перевіряла всі розділи експозиції ще раз. А на ранок приймала гостей, керівництво міста на чолі з мером І. І. Куліченком так, ніби і не було безсонної ночі.

Вона відроджувала музей і під час ремонту, і під час проведення заходів, спілкувалася зі студентами, випускниками,

відновлюючи кращі духовні традиції вишу, пробуджуючи у юнаків та дівчат любов до української культури, країни, міста рідного навчального закладу. А очолюваний нею музей історії академії є одним із кращих в місті. Вона, як координатор від академії підготувала 86 довідково-інформаційних матеріалів про вчених академії для головної редакції Енциклопедії сучасної України. Окрім того доцент Л. М. Топюк підготувала і випустила понад 100 наукових праць.

Лідія Матвіївна на протязі свого життя вела активну громадську роботу, була членом Вченої ради академії, членом редколегії і відповідальною за випуск збірника наукових праць «Вісник академії». Л. М. Топюк була головою Дніпропетровської міської комісії по виборам міського голови та депутатів міської ради, делегатом Всеукраїнського форуму жінок України. Протягом багатьох років очолювала секцію при Раді по роботі серед жінок та сімей при облдержадміністрації, була заступником голови Дніпропетровського відділення Української секції Міжнародного товариства прав людини. За час напруженої і плідної праці Лідія Матвіївна була нагороджена грамотами обласної та міської ради, грамотою правління Фонду вчених, Почесною грамотою Міністерства освіти і науки України.

Її поважали, до неї зверталися за допомогою, просили поради. Не оминала увагою Лідія Матвіївна нікого, на всіх у неї вистачало і часу, і мудрої поради і, якщо треба, критичного зауваження. Її вважали «залізною леді», такою, мабуть, вона і була – чесною, відвертою, принциповою, працьовитою, витриманою та глибоко порядною людиною.

Іноді з нею було дуже складно працювати. Ми готували документи, листи, чи інформацію про вчених, випускників, за вимогами Лідії Матвіївни переписували і переробляли по

10 разів, доводячи матеріал до досконалості, в результаті отримували бажаний матеріал. Все, за що бралася Лідія Матвіївна, було зроблено на вищому рівні. Вона завжди підкреслювала значність вченого і цінувала не легку його працю. Академію Лідія Матвіївна любила як рідний дім. У 2003 році за її ініціативи було відкрито пам'ятний знак на честь загиблих студентів і викладачів в роки Другої світової війни, а в 2007 р. – пам'ятна дошка, яка свідчить, що в ті ж воєнні часи в приміщенні інституту знаходився евакогоспіталь. Ніколи не проходила повз, якщо бачила не порядок: «Молоді люди, ви бачите, яка я «молода», може ви не будете штовхатися перед дверима ліфту...», «Не сидіть на вікнах і зніміть ноги з батареї – поважайте працю прибиральниць», «Не можна в храмі науки ходити студентам у капелюсі». Так, іноді здавалося що вона сувора, але Лідія Матвіївна дуже цінувала чужу працю і намагалася, щоб студенти з любов'ю і повагою відносилися до своєї рідної альма-матер. Талановита людина – талановита в усьому.

Лідія Матвіївна завжди говорила: «Щоб ти не робила, намагайся це зробити якнайкраще», «Життя людини на Землі – це мить і у кожного ця мить своя», «Легко засуджувати – складно зрозуміти і прийняти», «Просто із себе уявляти і зовсім інше бути таким». А ще Лідія Матвіївна любила повторювати так: «Життя триває стільки – скільки живе про людину пам'ять». Все життя вона невтомно працювала на благо суспільства та майже всю себе віддавала справі, яку і вважала власним життям. Пам'ятаємо її, як світлу добру людину, неординарну особистість, прекрасного керівника, добросовісного викладача та відмінного порадника.

О. В. Гичка,
зав. музеєм історії академії

СЛОВО ПРО ВЧИТЕЛЯ І КЕРІВНИКА, ДОКТОРА ТЕХНІЧНИХ ТА ЕКОНОМІЧНИХ НАУК РЕВО БОРИСОВИЧА ТЯНА

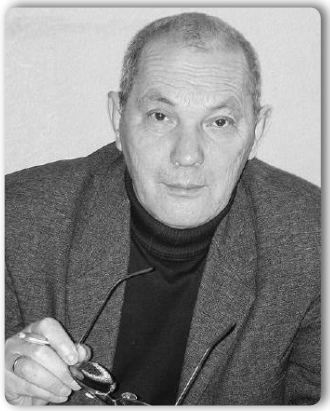

У січні 1973 р., працюючи у Дніпропетровському філіалі Інституту механіки Академії наук УРСР, Р. Б. Тян захистив дисертацію на здобуття наукового ступеня доктора технічних наук. У цьому ж році доля вченого нерозривно сплелася з життям Дніпропетровського інженерно-будівельного інституту. У листопаді Рево Борисовича запросили працювати на кафедру опалення і вентиляції, а з серпня 1977 року він став на чолі кафедри планування і організації будівництва, яку беззмінно очолював 26 років.

Будучи визнаним вченим у галузі будівельного виробництва та планування будівельних і виробничих процесів, Рево Борисович неодноразово запрошувався для читання лекцій в нашій країні і за кордоном, а саме: Фінляндію, Польщу, Німеччину, Італію, Прагу, Норвегію. Під керівництвом і при особистій участі Р. Б. Тяна були підготовлені і проведені міжнародні конференції: «Технологія, організація і економіка реконструкції промислових підприємств» та «Актуальні проблеми економіки у будівельній галузі».

Квінтесенцією багаторічної і плідної праці в області народногосподарських проблем був у 1989 році успішний захист дисертаційної роботи на здобуття наукового ступе-

ня доктора економічних наук «Проблеми незавершеного виробництва у капітальному будівництві та шляхи їх вирішення».

Рево Борисович дуже тонко відчував перспективи розвитку вищої освіти і створив свою економічну школу нашої академії. Основні науково-дослідницькі інтереси Р. Б. Тяна були дуже різнобічними. А саме: в галузі методології фінансово-економічного проектування, фінансово-економічного моделювання будівельного виробництва, удосконалення методології управління проектами. Його незаперечний авторитет, невтомний розум, величезна праця в 1989 році дали можливість отримати вчений ступінь доктора економічних наук.

У 1990-х Рево Борисович став основоположником ідеї становлення і розвитку економічної освіти в будівельній академії, причому в традиційному закордонному розумінні – фахівці економічного профілю в будівельній галузі завжди будуть потрібні, це перспективно і дуже цінно. А в 2003 році Р. Б. Тян очолював новостворену кафедру фінансів (тепер – кафедра фінансів, обліку та маркетингу).

Рево Борисович був безперечним авторитетом в області економіки і теорії будівельного виробництва. Під його керівництвом захистилося 75 кандидатів і 10 докторів технічних і економічних наук. І кожен з них по праву може вважати Рево Борисовича своїм не просто науковим керівником, а науковим батьком. Серед них: д. т. н, проф. В. Т. Вечеров; д. т. н., проф. В. М. Кірнос; д. т. н., проф. А. І. Білоконь; д. е. н. В. Ф. Залунін; д. т. н., проф. В. Т. Шалений; д. т. н., проф. В. Р. Млодецький; д. е. н., проф. В. Ю. Божанова; к. е. н. І. С. Грабовський; к. е. н. Г. В. Разумова; к. т. н. Т. В. Данилова; к. е. н. Н. В. Дятлова та багато інших.

Працюючи під керівництвом Рево Борисовича, я не втомлювалася дивуватися його внутрішнім вогнем і нескінченною енергією. Він продовжував працювати, у нього постійно консультувалися аспіранти, докторанти та здобувачі нашого міста і всієї України (Одеса, Харків, Донецьк, Запоріжжя, Луганськ, Сімферополь). Я ніколи не забуду, як з відкритим ротом слухала його настанови і цінні зауваження економічного напряму в період становлення кафедри. Заворожувала його здатність до обґрунтованої критики і всебічного аналізу. Після таких бесід хотілося багато читати і думати, щоб відповідати його високій планці. Це зобов'язувало рости в професійному і науковому плані.

Рево Борисович неодноразово отримував нагороди та відзнаки. У 2000 році разом з колективом однодумців він став лауреатом премії Академії будівництва України імені академіка М. С. Буднікова за цикл теоретичних робіт з організаційно-технічної підготовки будівництва об'єктів. А в 2006 році за вагомий внесок у розвиток національного освіти і науки України нагороджений знаком «Відмінник освіти України», який отримав з рук міністра освіти України Станіслава Ніколаєнка.

Р. Б. Тян брав активну участь у громадському житті країни, області та міста. Він був членом експертної ради ВАК України, консультантом Комітету Верховної Ради України з питань науки і освіти, віце-президентом Ліги енергоефективності України, членом президії Координаційного центру з питань науки та технології при Дніпропетровській обласній раді, радником мера міста з питань науки.

Рево Борисович був членом трьох спеціалізованих рад по захисту докторських і кандидатських дисертацій в Дніпропетровську, Запоріжжі, Харкові. Він автор 8 підручників,

6 навчальних посібників, 14 монографій, понад 400 наукових праць, 11 авторських свідоцтв.

Дорогий, улюблений наш Рево Борисович! Дякуємо Вам за Ваше невпинне наставництво і творчість! Все, чим щедро Ви обдаровували нас, – це зразок найвищого професіоналізму, невичерпних можливостей, рідкісного такту і людяності.

С. М. Косячевська,
к. т. н., доцент кафедри
будівельне виробництво та геодезія
Дніпровського національного
університету залізничного транспорту
ім. академіка В. Лазаряна

ЗІ СПОГАДІВ РОВЕСНИКА АКАДЕМІЇ

Дивна річ – людська пам'ять... У зрілому віці людина іноді пригадує події, що відбувалися дуже давно, а про події, які відбувалися значно пізніше, чомусь не пам'ятає або згадує дуже туманно.

Сьогодні мені пригадалася моя перша виробнича практика. Я працював на той час асистентом кафедри технології металів (тепер це кафедра матеріалознавства та обробки матеріалів) один рік. За плечима студентства мав досвід проходження практики двічі на заводі імені Артема (після 2-го курсу і на переддипломній). Мені було доручено влітку 1955 року керівництво практикою на заводі «Красный экскаватор» (м. Київ), на заводі дорожніх машин (м. Коростень) і на заводі «Строммашина» (м. Могильов, БРСР). Ці міста дістались мені тому, що вони були на одному географічному напрямі.

До Киева ми пливли на теплоході «Богдан Хмельницький». На той час на лінії Київ – Херсон це був найбільш комфортабельний теплохід. Його було збудовано в Угорщині. Я вжив займенник «ми», маючи на увазі не студентів, а мою дружину Тамару Іванівну Гриценко, з якою ми одружились на початку того ж таки 1955 року. Так що ця подорож замінила нам і весільну. Теплохід, на який ми піднялись, весь сяяв чистотою, полірованими горіховими стінками і новісінькими-

ми килимовими доріжками. Нам дісталась затишна двомісна каюта поруч із рестораном, на відвідини якого у нас, звичайно ж, грошей не було, але дещо ми в ньому замовляли. Від Дніпропетровська до Києва наш теплохід йшов, здається, добу, тоді як колісні («лапті») – дві доби.

Згідно з планом у перший день я відвідую завод «Красный экскаватор», видаю студентам (4 особи) індивідуальне завдання. Другого дня виїжджаю до Коростеня, з Коростеня – до Могильова і знов повертаюся до Києва (дружина зупинилася в Києві і знайомилася з визначними місцями і театрами міста).

Більш пам'ятним залишилось перебування у Коростені. Може тому, що там була більш численна група студентів (9 осіб), а можливо і тому, що на заводі, де проходила практика, начальником механічного цеху був мій інститутський товариш Коля Коврига. На той час студенти-практиканти Дніпропетровського інженерно-будівельного інституту всім складом увійшли до футбольної команди заводу і зразу ж повели перед у обласних змаганнях. Пам'ятаю, коли я з ними йшов по місту, так місцеві хлопчики кричали: «А це іде воротар, а той хавбек чи нападник». Мені студенти одразу розповіли про пам'ятні місця міста: річку Вуж, Ольжину купальню на ній і не обійшли стороною ресторан на скелях. Річка Вуж протікала в кам'яному руслі, а вода в ній дуже була м'яка.

На заводі відбулася приємна зустріч з Колею Ковригою (а потім і у нього вдома). Я помітив, що мій товариш користується повагою і авторитетом серед робітників цеху. Про зростання свого авторитету Микола розповів цікаву історію. Коли він, після закінчення ДІБІ, згідно з направленням, прибув на завод, його призначили начальником цеху. До цього

часу цю посаду займав практик. У ті роки було урядом прийнято рішення, що таку посаду повинен обіймати спеціаліст з дипломом інженера. Коростень (Іскоростень, яке спалила княгиня Ольга, помстившись за свого чоловіка) – невелике місто (тоді мало близько 50 тисяч жителів). На заводі більшість керівних посад – від майстра до головного інженера – у той час посідали працівники, які були пов'язані родинними узами: то брат, то кум, то сват. І звичайно, призначення молодого інженера, як кажуть, прийняли «в штики». Періодично робили щось, щоб принизити «вискочку».

Одного разу приходить майстер і говорить, що чомусь «барахлить» поздовжньо-стругальний верстат: стіл в один бік іде, а назад не повертається. Пішов я (каже Микола), заглянув, а підказати нічого не можу. Пам'ятаю, що у цих верстатах якась реверсивна система, чи то двигун-генератор, чи якась інша. Коли стіл вручну повернув у попереднє положення, він знову пішов і зупинився. Час підходив до обідньої перерви. «Перерва, подивимося після обіду», – сказав Микола. А сам швидко – в технічну бібліотеку, бере «Хаймовича» (ми вчили обробку різанням за його підручником «Металлорежущие станки»), – відкриваю розділ «Строгальные станки», але в чому причина, зрозуміти не можу. Сиджу і думаю. Коли раптом стук у двері, заходить молодий робітник і каже: «Я – слюсар-ремонтник, гадаю, що в одному з кінців верстата наклеєний папір на контакти перемикача руху. Тільки, прошу Вас, Ви ж мене не «продайте».

Після перерви Микола запитав у стругальника, чи знайшли причину неполадки. Той сказав, що ні. Тоді Микола заглянув у щит управління, подивився на запобіжники, покопався ще в чомусь, а потім сказав робітникам: «Штовхніть стіл назад і вимкніть струм». Підійшов до верстата і поба-

чив, що в кінці прямуючих, на мідних контактах перемикача справді за допомогою мастила приліплені дві смужечки папіросного паперу. Микола артистичним жестом відчепив ці смужки і сказав: «Пускайте!». І верстат запрацював, а стругальника Микола запросив до свого кабінету.

Вказавши йому на стілець, сказав: «Сідай і напиши, за чиєю вказівкою ти скоїв диверсію? Ти знаєш, скільки за час простою ти мав простругати прямуючих міноукладника?». На цьому верстаті справді виконувалося замовлення Міноборони СРСР, а КДБ ще діяв за берієвськими мірками. То ж слова про диверсію робітника злякали добряче. Він почав вибачатися, просити нікуди не повідомляти, бо то що було - просто жарт. З'явилися і сльози. «От про все це, – кажу, розповідає далі Микола, – ти і пиши, а там з'ясують, який це жарт!». Коли він пішов, я того папера, що він написав, сховав у сейф, а потім – розірвав. І ніяких згадок про цей інцидент.

Після цього пішла чутка, що молодий фахівець добре розбирається у верстатах, і його авторитет через те, що не «продав» підлеглого різко зріс.

Отаку історію розповів мені Коля Коврига, чудовий випускник нашого вузу.

Я виписав кожному студенту завдання і знову відбув до Києва. З числа тих студентів-практикантів мені запам'ятався Едік Делокас. Мабуть, через незвичне прізвище. Значно пізніше, коли я вже працював проректором, на одній із зустрічей випускників-механіків Левко Делокас (брат Едуарда і теж наш випускник), розказав, що Едуард працював начальником Північно-Кавказького ГУШОСДОРу та, на жаль, він рано помер.

Після цього доводилося керувати практиками у Луганську, Туапсе, Миколаєві, Херсоні і, звичайно ж, у Дніпропе-

тровську, уже маючи значний досвід у цій роботі. Але перша практика назавжди залишилася першою, з її героями та подіями.

В. І. Харченко,
к. т. н., професор кафедри
матеріалознавства
та обробки матеріалів

УЧИТЕЛЬ ПО ЖИТТЮ – ЛЕОНТІЙ ГЕОРГІЙОВИЧ ЧЕСАНОВ

Директор інституту екології і безпеки життєдіяльності в будівництві, завідувач кафедри опалення, вентиляції та якості повітряного середовища, к. т. н., професор, академік МАНЕБ, віце - президент Південно Українського Відділення.

Леонтій Георгійович Чесанов народився 1 березня 1941 року в м. Дніпропетровську. Закінчив монтажний технікум, після чого працював на Південному машинобудівному заводі. У 1969 році без відриву від виробництва закінчив Дніпропетровський інженерно-будівельний інститут за спеціальністю «Теплогазопостачання і вентиляція», де і працював з 1970 року: асистентом (1970 – 1973), старшим викладачем (1973 – 1983.) , доцентом (1983 – 1999), професором кафедри опалення, вентиляції та якості повітряного середовища (1999 – 2008), деканом будівельно-технологічного факультету (1985 – 2003), директором навчально-науково-технічного інституту екології і безпеки життєдіяльності в будівництві (2003 – 2008). Захистив дисертацію кандидата технічних наук за спеціальністю «Теплогазопостачання, вентиляція та освітлення» в 1983 р.

Леонтій Георгійович мав великий досвід інженерної, навчально-методичної та науково-дослідницької роботи. Під керівництвом Л. Г. Чесанова були встановлені партнерські

відносини з рядом західних фірм, таких як «HERZ» (Австрія), «Vaillant» (Німеччина), «Danfoss» (Данія), «KAN» (Польща), які надавали допомогу в обладнанні лабораторії і класу по вивченню передових технологій в галузі опалення будівель і споруд.

Брав активну участь у громадській роботі, будучи президентом Придніпровського відділення Міжнародної Спілки Екології (з 2002 р.), академіком Міжнародної академії комунального господарства (з 2004 р.) і член-кореспондентом Міжнародної Інженерної Академії (з 2000 р.).

Нагороджений знаком «Відмінник освіти України» (2003). Рішенням Президії МАНЕБ удостоєний почесного звання «Заслужений діяч науки і техніки України» і нагороджений орденами «Зірка вченого» (2004) і «Зірка пошани» (2007).

Це коротко про життєвий шлях Леонтія Георгійовича, але хотілось би добавити, що життя Леонтія Георгійовича за межами роботи було не менш багатогранним та яскравим.

Мені пощастило познайомитися з цією людиною, ще коли я був студентом. Перше враження про інтелігентність, порядність, щирість і людяність Леонтія Георгійовича не зникло і до цих пір. Він став моїм вчителем, наставником не тільки в стінах академії, але і просто по життю.

Працювати під керівництвом Леонтія Георгійовича було дуже легко. Стиль його роботи це – спокійність, виважені та зрозумілі завдання. Ніколи не цурався вчитися і слухати поради від колег, друзів і знайомих. Його вказівки завжди ставали в пригоді і з роками я тільки утвердився в розумінні деяких порад. Сідаючи писати наукові статтю або тези-си доповіді, я завжди згадую слова Леонтія Георгійовича «Вікторе, потрібно зробити роботу так, щоб над нами не сміялися». До теперішнього дня я намагаюся дотримува-

тися цих його побажань. І вони також мені згодилися і при виконанні будь-якої іншої роботи.

Віктор Олегович Петренко

Далі згадує про Л. Г. Чесанова молодший брат Віктора Олеговича Петренка Анатолій Олегович Петренко:

1995 рік, закінчення школи і «ДОРОГА» в доросле життя! Визначитися з вибором навчального закладу для подальшого навчання було не складно, а от обрати спеціальність дещо складніше. Чому? Дуже просто, хобі того часу – мототехніка. Вирішено – піду в механіки. Але, починаючи з часу, коли міг тримати цеглину в руках, був підсобником у батька на всіх будівництвах нашого подвір'я, я іду в будівельники. Відсутність газу в селі – вугілля, дрова, піч, зола... Мало, хто зрозуміє. Після проведення газу, стало все на свої місця, теплогазопостачання, вентиляція та охорона повітряного середовища.

Перше вересня, урочиста посвята, знайомство. Наступного тижня заняття і ось, відчиняються двері, до аудиторії заходить працівник деканату і на всю аудиторію: «Петренко, в деканат, до декана». Всередині все здавило і стало страшно. Заходжу до кабінету, а серце несамовито калатає, думки немов зграя горобців, які не можуть знайти собі безпечного місця. За столом, який був, в прямому сенсі, застелений папірцями, сидів ВІН, ДЕКАН. «Анатолій! – сказав Леонтій Георгійович і, помовчавши, додав: – Мені буде потрібна твоя допомога...». Це була моя перша зустріч з Людиною, яка змінила моє життя.

Студентські роки летіли дуже швидко, декан факультету став керівником дипломної роботи.

Згадую смішний випадок, свідком якого я став. Ранок для дипломника Леонтія Георгійовича починався однаково: з

матеріалами в деканаті і якомога раніше, бо потім починався трудовий день декана і потрапити до нього було важко. Так от, прибіг до деканату, а у Леонтія Георгійовича вже відвідувач. Сиджу, чекаю, відкриваються двері до деканату зайшов поважний професор. А з відкритих дверей кабінету декана почулося запитання: «Там люди чи студенти?». Почувши запитання Леоніда Георгійовича, сміявся і поважний професор, і весь деканат.

Після захисту дипломної роботи на півтора роки моє життя не було пов'язане з академією. В серпні 2002 року доля мене знову приводить до стін академії. І тепер Леонтій Георгійович стає моїм керівником дисертаційної роботи. Статті, тези, участі в конференціях...

Завжди дивувала працьовитість, коректність, інтелігентність Леонтія Георгійовича, кількість ідей, бажання працювати і щось змінювати на краще.

Життєвий і трудовий шлях Леонтія Георгійовича Чесанова – це яскравий приклад людини, яка може називатися Учитель.

В. О. Петренко,
к. т. н., доцент,
проректор з науково-педагогічної,
інноваційної роботи та розвитку;

А. О. Петренко,
к. т. н., доцент,
декан факультету
Цивільної інженерії та екології

СЛОВО ПРО ДИРЕКТОРА

Усі, хто заходить до корпусу Науково-навчального інституту інноваційних освітніх технологій ПДАБА (Паторжинського, 11-а), з подивом споглядають бюст, що розташований у вестибюлі. Хто ця високочола людина, якій поставлено пам'ятник у корпусі інституту? Це – Петро Павлович Шабанов. Директор інституту, людина-легенда, майстер адміністрування. З 1967 року трудився на теренах ДІБІ – ПДАБА. Хто працював з Петром Павловичем, той з вдячністю згадує новаторський дух, енергію, життєлюбство цієї особистості.

Уперше я познайомилась з Петром Павловичем улітку 1994 року, коли кафедра направила мене для роботи в предметній комісії з мови приймальної комісії ПДАБА. П. П. Шабанов тоді був відповідальним секретарем приймальної комісії, працював по-новаторськи, але спокійно і виважено, виконуючи завдання, які стояли перед Академією. На початку незалежності нашої держави, у кризові роки її становлення, з абітурієнтським людом було не густо. Ми з Петром Павловичем об'їздили майже всю область та її довкруги, приймаючи перший непрофільний іспит (українську мову) на місцях, щоб заохотити абітурієнтів вступати до Академії, склавши лише профільний іспит з математики. Така ініціатива Петра Павловича дала свій результат – Академія набрала повний ліцензований обсяг абітурієнтів.

З того далекого 1994 року наші професійні долі постійно переплітались. У грудні 1998 року за наказом Міністра освіти України (наказ від 24.12.1998 р.) та ректора ПДАБА (професора В. І. Большакова, наказ від 30.12.1998 р.) було створено Інститут безперервної фахової освіти ПДАБА (ІБФО ПДАБА), директором якого призначено дійсного члена Академії будівництва України, доктора філософії в технічних науках, кандидата технічних наук, професора Петра Павловича Шабанова. Новостворений інститут (ІБФО) функціонував на госпрозрахункових засадах за рахунок коштів, які отримував за надання освітніх і супутніх до них послуг від своїх замовників – слухачів та студентів. Останнє потребувало поважного і відповідального ставлення до своїх кредиторів-замовників. За своїм Положенням інститут був наділений фінансово-господарською самостійністю, підпорядкований безпосередньо ректору Академії, який визначав напрями його основної діяльності, структуру управління та умови використання матеріально-технічної бази Академії.

В Інституті було створено три факультети. Кожен з факультетів функціонував на госпрозрахункових засадах зі своїм субрахунком і мав свої особливі завдання: факультет довузівської підготовки проводив підготовку молоді за денною формою навчання до вступу в Академію на спеціальності, які потребували поглиблених знань з математики, фізики, малюнка, креслення, української мови; факультет перепідготовки і підготовка кадрів працював за заочною і денно-заочною формою навчання з терміном навчання 2 – 3 роки. До нього зараховували на конкурсній основі випускників навчальних закладів I та II рівнів акредитації або осіб з незакінченою вищою освітою. Підготовка велася з таких спеціальностей: «Облік і аудит», в тому числі за спеці-

алізаціями: «Облік і аудит в банках», «Облік і аудит у сфері торговельного бізнесу», «Економіка підприємства», в тому числі за спеціалізаціями «Економіка проектів», «Економіка підприємства на ринку товарів і послуг», «Менеджмент організацій», в тому числі за спеціалізаціями «Менеджмент торгівлі та сфери послуг», «Менеджмент митної служби», «Менеджмент підприємницької діяльності», «Менеджмент персоналу», «Автомобілі і автомобільне господарство», «Підйомно-транспортні, будівельні та дорожні машини», «Теплогазопостачання і вентиляція», «Промислове і цивільне будівництво», у тому числі за спеціалізацією «Проектування та спорудження об'єктів нафтогазового комплексу». Базовими в освітянській діяльності Інституту були спеціальності будівельного та архітектурного напрямів. У 2001 році було відкрито прийом на спеціальність «Дизайн архітектурного середовища» з орієнтацією на архітектурний дизайн. Перший випуск студентів факультету перепідготовки і підготовки кадрів відбувся у березні 2001 року за спеціальністю «Облік і аудит». Факультет підвищення кваліфікації викладачів вишів і фахівців з різних питань будівельного, архітектурного і економічного напрямків, з охорони праці і управління якістю продукції завжди користувався підвищеним попитом у Дніпропетровській області та за її межам. Лише в 1999 році його закінчили 328 осіб.

Залюблений у свою справу, відданий своєму покликанню Петро Павлович Шабанов вражав нас, хто працював і навчався з ним поруч, своєю життєвою енергією, вмінням бачити і передбачати майбутнє. Він був фаховим методистом освітянської діяльності, прекрасно розумів запити студентів, тісно пов'язував їх із запитами держави. У 2000 році спільними зусиллями з викладачами кафедр Інституту була

напрацьована «Концепція організації навчальної роботи з працюючими дорослими», у якій основними засадничими вимогами була сучасна парадигма – освіта впродовж життя. Розуміючи перспективність переходу до дистанційного навчання, використання цифрових технологій в освітній діяльності, Петро Павлович віддавав належне комп'ютеризації навчального процесу. Оточивши себе професійною молоддю – Олександр Махницький, Олександр Пустюльга, Андрій Ігумнов, Наталя Драгунова – він створив в Інституті електронну бібліотеку, три комп'ютерні класи з найсучаснішою технікою, де всі студенти мали змогу вивчати найновіші професійні програми. Вибудовуючи все навчання в Інституті на трьох основних принципах: «вчитися в дії» –отримувати різні вміння та навички під час практичної діяльності; «вчитися взаємодіяти» здобувати практичні знання про відмінності, які існують між людьми, вчитися працювати в команді та усвідомлювати необхідність співпраці з оточуючими; «навчатися вчитися» – формування навичок пошуку інформації та її обробки, аналізу власного досвіду, здатності застосовувати все назване вище в різних життєвих ситуаціях, – Петро Павлович створив в Інституті базу практичної підготовки. Так студенти спеціальності «Автомобілі і автомобільне господарство» мали базу практики на 16 філіях технічної кафедри, які розташовувалися на сучасних СТО міста (наприклад: Агросоюз, СТО «Баварія», СТО «Сканія») та в Альтенбурзькій технічній школі (Німеччина). І сьогодні випускники ІБФО, які успішно реалізували себе як фахівці, з вдячністю згадують роки навчання в Інституті: Тетяна Бутенко, Владислав Рева, Олександр Синіцин, Ігор Яготинцев, Віктор Тищенко, Сергій Заковирко, Олександр Вишняк, Василь Чмона, Алла Джобалда та багато інших.

Робочий день Петра Павловича розпочинався о восьмій ранку. Він заходив до кожного підрозділу Інституту, вітаючись з кожним працівником. Цікавився справами професійними та особистими. Ніколи не був байдужим до людей. Допомагав, радив, співчував, сприяв, підтримував, зараджував, розраджував. Особисто брав участь у всіх соціально-комунікативних заходах («Свято посвяти в студентство», «Вручення дипломів випускникам», «Різдвяний вечір на Паторжинського» тощо), ініціював організацію дозвілля і відпочинку студентів та співробітників. Працюючи з ним поруч головою відокремленої профспілки, завідувачем кафедри гуманітарних дисциплін, його заступником усі роки роботи інституту, сьогодні можу стверджувати – його любили співробітники, його любили студенти. Найкращою рекламою нашого Інституту, вважав Петро Павлович, «є враження наших студентів». Враження від нашого ставлення до них, від знань, обізнаності та атмосфери, у якій навчаються студенти. Саме тому кожен куточок навчального корпусу Інституту сповнений любов'ю і затишком, є результатом не раз обдуманих рішень. А гасло знаного педагога-новатора В. Сухомлинського, яке сповідував у своїй роботі Петро Павлович і донині височіє у вестибюлі Інституту: «Культ Батьківщини, культ Людини, культ Книги і культ Рідного Слова». «Знання та практика визнають тільки істину, і тому з часом подібна форма навчання набуватиме все більшої актуалізації. Наш Інститут поки що є скромним початком змін, але він буде розвиватися природно й органічно. З часом ІБФО буде намагатися продемонструвати великі досягнення Академії в наданні освітніх послуг, які викличуть повагу в усіх», – так писав П. П. Шабанов на сторінках газети «Молодий будівельник» (2000 р. 16 липня). «Інститут, який росте кожного

року на поверх», – так писав журналіст газети «Дніпро вечірнє» Олександр Пильонов (2002 р. 23 квітня) про успіхи ІБФО в освітянській діяльності.

Доля була щедрою до Петра Павловича. Вона дала йому прекрасних дружину, доньку, онука, вірних і надійних друзів, колег, однодумців та сповнений викликами та натхненним неспокоєм життєвий шлях. Але доля була до нього і жорстокою, оскільки зненацька обірвала його повне нових задумів життя. На 69-ому році сталася прикра автомобільна аварія, яка перервала творчий злет Петра Павловича.

На прощальний мітинг до маленького кладовища села Обухівка, що поблизу м. Дніпра, у травні 2003 року зібралося майже все студентство, яке навчалося в різні роки в Інституті безперервної фахової освіти ПДАБА, проводжаючи в останню путь свого вчителя, наставника, друга. Та й сьогодні щоразу, провідуючи могилу надійного друга, мудрого вчителя – на чорному мармурі завжди свіжі квіти. Друзі та студенти пам'ятають! Це була однозначно неординарна особистість. Твердий характер, сильна воля, нестримна енергія – ось основні риси, якими можна описати Петра Павловича.

Сьогодні в навчальному корпусі ПДАБА по вулиці Паторжинського 11-а розташовується новостворений Науково-навчальний інститут інноваційних освітніх технологій ПДАБА, на який керівництво Академії та й уся Академія покладає чималі надії у впровадженні й просуванні нових освітніх технологій. Сподіваємося, що новаторський, креативний, інтелектуальний дух, закладений у цьому корпусі Петром Павловичем Шабановим спрацює! Попереду в нас велика робота!

Г. П. Євсєєва,
професор, завідувач кафедри УДІД

ВІН НАРОДИВСЯ БУДІВНИЧИМ, А СТАВ ЩЕ І ДУЖЕ НАДІЙНОЮ ЛЮДИНОЮ

Станіслав Леонтійович Шостак був призначений проректором АГЧ ДІБІ наказом Міністерства вищої і середньої спеціальної освіти № 157-02 14.06.1985 року. Підписав наказ тодішній міністр В. Д. Пархоменко і вказав, що проректора С. Л. Шостака необхідно ввести у склад Вченої ради нашого інституту. Ці посади – проректора і члена Ради Станіслав Леонтійович неухильно і відповідально обіймав протягом 28 років.

Якщо подивитися на біографію С. Л. Шостака, то можна назвати його «непохитним везунчиком», що зробив швидку і дуже вдалу кар'єру. У 1982 році студент С. Л. Шостак закінчив навчання в Дніпропетровському будівельному інституті (факультет ПЦБ) і отримав диплом інженера. Спочатку він пройшов за конкурсом і став асистентом кафедри залізобетонних конструкцій, потім була робота на кафедрі технології будівельного виробництва та кафедрі технології бетонів і в'яжучих. Після 3-х років активної і напруженої роботи старший науковий співробітник НІЧ С. Л. Шостак був призначений вищезазначеним наказом Міністра проректором. Дати 1982 – 1985 дійсно говорять про надзнакове службове зростання нашого герою. Але це здається тільки на перший погляд.

А якщо звернутися до подій життя Станіслава Леонтійовича, то буде ясно, що вся перша половина його життя – дитинство, юність, молодість були запорукою його становлення та формування інженера-будівельника. Він пройшов всі щаблі в оволодінні будівельною професією.

Молодший із чотирьох дітей (в сім'ї Леонтія Потаповича та Ганни Дмитрівни Шостаків зростали 3 хлопчика і дівчинка) Станіслав рано зрозумів, що потрібно, як можна швидше, здобути професію і допомагати рідним. Після закінчення школи в 1964 році вступив до Дніпропетровського професійного технічного училища № 17, отримав робітничу професію і був направлений працювати на Шинний завод. Звідти в 1966 році був призваний в армію. За три роки служби у Забайкальському військовому окрузі молодий боєць успішно оволодів професією військового будівельника, був нагороджений знаком «Відмінник військового будівництва», отримав звання сержанта. А ще в армії він був активним, непосидючим і жодна справа не обходилася без його участі. Умів Станіслав Шостак захопити товаришів, організувати, запалити їх на добрі справи. Тому в армії спочатку його обрали комсоргом роти, а потім він був заступником секретаря комітету комсомолу військової частини.

Повернувшись до Дніпропетровська після армії в 1969 році, сержант С. Л. Шостак, озброєний професією військового будівельника, почав працювати в монтажно-будівельному управлінні тресту «Днепромясомолремонт» монтажником 6 розряду. Як завжди, свою ударну працю будівельника органічно поєднував з багатьма громадськими справами. Надихав, організовував, переконував своєю енергією товаришів по роботі. І вони обирали його членом будівельного комітету профспілки, членом облпрофради та

членом Президії обласного комітету профспілки робітників харчової промисловості. За сім років роботи в будівельно-монтажному управлінні на рахунку будівельника-монтажника С. Л. Шостака назбиралося багато славних справ і керівництво тресту направило його на навчання в ДІБІ. У 1976 році він вчиться на підготовчому відділенні будівельного інституту, а з 1977 року Станіслав Шостак – студент факультету промислового та цивільного будівництва.

Незважаючи на всі труднощі, будівельник-виробничник вчиться на 4 і 5. А його студентському завзяттю, вмінню організовувати, придумувати, вчасно виконати завдання на високому рівні розуміння справи – тут йому немає рівних. Він – незмінний староста групи. За час навчання в інституті Станіслав Шостак – найактивніший учасник будівельних студентських загонів. За цю роботу він був нагороджений трьома знаками ЦК ВЛКСМ. Шість років С. Шостак – командир цілорічного внутрівузівському студентського загону. Влітку 1979 – 1980 років він виїжджає командиром студентського загону «Мрія» на будівництва Тюменської області, очолює зональний студентський будівельний загін Дніпропетровської області на будівництвах Тюменської області. Ударна праця, непідробний ентузіазм, висока професійна підготовка, вміння вирішувати численні завдання зробили його справжнім лідером студентського будівельного руху. За цю роботу він отримав орден «Дружби народів». Це ж як потрібно було працювати самому і вести за собою інших, щоб працю студента-будівельника оцінили в Москві і вручили орден!

Саме великий життєвий досвід (профтехучилище, армія, робота в монтажно-будівельному управлінні) і багатоплановий професійний багаж стали основою для того, здавалося

б швидкого ривка, коли асистент кафедри стрімко пройшов шлях до старшого наукового співробітника НДЧ, а потім і проректора.

Моя перша зустріч зі Станіславом Леонтійовичем сталася на початку 1980 років. Я – старший науковий співробітник ДІБІ вирішив будувати гараж у дворі будинку своїх батьків. Колеги підказали, що мені потрібен широковідомий майстер на всі руки, студент Шостак. Ми познайомилися і Станіслав Леонтійович відразу погодився на мою пропозицію. Почалася робота. Шостак, дійсно, знав і вмів усе. Мене він використовував в якості робочої сили – принеси, подай, допоможи. Працювали ми швидко і продуктивно. І наш гараж – цілий і неушкоджений досі. А під час нашої роботи мене вразило те, як швидко Станіслав Леонтійович знайшов спільну мову з моїм батьком Іваном Федоровичем Большаковим. Мій тато теж був майстром на всі руки і, мабуть, ця обставина, коли зустрічаються два професіонала, зблизила їх відразу. Вони розуміли один одного з півслова і залишилися задоволеними успіхами нашої спільної роботи.

А в 1987 році я був обраний ректором ДІБІ. І всі наступні 26 років завжди відчував підтримку, взаєморозуміння і готовність до вирішення нескінченних господарських проблем академії проректора з АГЧ С. Л. Шостака. Небагатослівний, врівноважений, він відмінно знав всі структурні підрозділи його рідного інституту, а потім академії, Станіслав Леонтійович міг за лічені хвилини зрозуміти, оцінити і саме головне правильно розставити співробітників для вирішення того чи іншого складного господарського завдання.

Капітальні і поточні ремонти гуртожитків, навчальних корпусів, щоденні прозаїчні завдання – прибирання снігу, вивезення сміття, усунення неполадок у системах водопо-

стачання, опалення, газо- та електропостачання, і ще, ще, ще... Всі ці та інші справи під керівництвом Шостака, як кажуть, вирішувалися «без шуму та пилу».

В академії часто говорили: «Треба запитати у Шостака», «Ось прийде Станіслав Леонтійович, він скаже, що і як робити». Він приходив і, дійсно, говорив як і що треба зробити. І механізм господарчої частини академії працював чітко, злагоджено, без гучних надзвичайних ситуацій.

Але, щоб ця робота була організована саме так, йому самому доводилося щодня працювати на межі людських можливостей. Все пам'ятати, все встигати, все перевіряти. І, коли він виявляв не зовсім сумлінно виконане завдання, ох, як Шостак вмів пропісочити невдаху! І вирази знаходив найяскравіші та найемоційніші. Але це не заважало йому бути добрим, чуйним і турботливим керівником. Особливо, коли справа стосувалася рядових співробітників АГЧ. Він знав все про кожного і захищав, і доводив всю складність їхньої праці. Він був не просто колегою, він умів дружити, допомагати і розуміти своїх співробітників. І вони завжди погоджувалися з ним. Думаю, тому, що вони були однодумцями. Загін АГЧ під керівництвом С. Л. Шостака примудрився працювати останні десять років практично без державного фінансування. Крутився Станіслав Леонтійович як міг, придумував, розраховував, економив. А поточний ремонт до нового навчального року завжди був проведений. І вся сантехніка в корпусах і гуртожитках працювала і всі електролампочки (особлива турбота проректора) горіли. І у всій цій безкінечній круговерті проректор Шостак ще встигав вести наукову роботу. Писав і публікував статті, брав участь у науково-практичних конференціях кафедри технології будівельних матеріалів, виробів і конструкцій. А його

найбільшою мрією була мрія, щоб улюблений син Руслан став кандидатом наук, захистив кандидатську дисертацію. І відрадно, що Руслан Станіславович виконав заповіти батька. Захистив у травні 2014 року кандидатську дисертацію і став кандидатом економічних наук. Думаю, що Станіслав Леонтійович був би гордий і щасливий, що династія Шостаків в науці триває.

Якщо ж повернутися в пам'яті до моєї роботи з ним, як ректора, в організаційному плані, то у мене протягом більше 2-х десятиліть були дві необхідності видавати накази щодо діяльності С. Л. Шостака. Неодноразово і останній раз у жовтні 2012 року я видавав наказ про те, що, в зв'язку з гострою виробничою необхідністю, проректора С. Л. Шостака відкликати з чергової відпустки. Він без єдиного слова обурення повертався і відразу вирішувалися проблеми ремонту, підготовки до опалювального сезону і таке інше. Всі співробітники і я в тому числі зітхали з полегшенням.

Іншим приводом для видання наказу у мене були листи з різних організацій з проханням винести проректору С. Л. Шостаку подяку за продуктивну роботу. Наприклад, у проведенні ревізій фінансово-господарської діяльності Харківського інституту радіоелектроніки, а так само Дніпропетровських Гірничого і Металургійного інститутів. Про це просив контрольно-ревізійний сектор Міністерства вищої і середньої освіти 1 березня 1991 року. Голова Жовтневої районної ради В. Ф. Лукашова в 2000 і 2001 роках зверталася до мене з проханням про заохочення С. Л. Шостака за його активну допомогу в організації роботи з очищення снігу на вулицях району.

Таких листів в особовій справі С. Л. Шостака нескінченна безліч. Він умів працювати, вмів допомагати людям у

кожну потрібну хвилину і при цьому був небагатослівним та урівноваженим. Я сам одного разу звернувся до нього за допомогою. Справа в тому, що у мене перед будинком цвіла амброзія, яка викликає алергію. Виявилося, що в Дніпропетровську існує ціла міська програма по боротьбі з цим чагарником-алергеном. С. Л. Шостак, будучи депутатом міськради, включив наш будинок у цю програму і амброзію викосили. Ми були врятовані від багатоденних сезонних страждань. Я ніколи не чув від нього: «Це зробити неможливо». Навпаки, він часто говорив: «Немає нічого нездійсненного. Ми постараємося». Він завжди намагався зробити свою роботу добре. Було видно, що сам від цього отримує задоволення. Ніколи не скаржився на труднощі, завжди з гумором і оптимізмом долав їх. І навіть, коли вже був тяжко хворий, залишався таким же. Безжурним трудівником, добрим, винахідливим, веселою людиною. Таким він назавжди залишився в моїй пам'яті – друг, колега, соратник, член-кореспондент Академії будівництва України, проректор ПДАБА Станіслав Леонтійович Шостак.

В. І. Большаков,
д. т. н., професор кафедри
матеріалознавства
та обробки матеріалів

ВЕСЕЛИЙ І СЕРЙОЗНИЙ, СУВОРИЙ І ДОБРИЙ ПРОРЕКТОР

Одним з головних переваг людського буття є розкіш нашого спілкування один з одним. Цим розкішним умінням, на мій погляд, повною мірою володів Станіслав Леонтійович Шостак. Він добре розумів людей, умів швидко, але не підлаштовуючись, знайти з людиною спільну мову. Бути цікавим співрозмовником, намагаючись висловити не тільки свою точку зору, але і зацікавлено вислухати думку іншого.

У нас з ним з перших днів моєї роботи (квітень 2008) у якості помічника ректора, професора Володимира Івановича Большакова встановилися дуже довірливі, пофарбовані теплим гумором відносини. При першому знайомстві він мені сказав: «Я, Станіслав Леонтійович Шостак, а ще, коротко Слава». Я запитала: «Чому Слава, а не Стасик?» Відповідь Шостака мене і здивувала, і насмішила: «Тому, що я, Слава КПРС». Він мене здивував тим, що в наш час згадувати КПРС, навіть в жарт, було не прийнято. З часом я зрозуміла, що по-перше Станіслав Леонтійович нічого не боїться, а по-друге, як людина вірна і постійна, нічого зі свого життя не закреслював і не від чого не відмовлявся.

Стикаючись на роботі з ним досить часто, я швидко переконувалася, що він – великий професіонал, а свою роботу проректора з АГР знає досконально і головне вона (ця робота) йому дуже подобалася. Слухаючи його відповіді на численні господарські питання на нарадах, оперативках і таке інше, мені здавалося, що Станіслав Леонтійович може з закритими очима пройти по будь-якому корпусу академії

або студентському гуртожитку і відразу визначити, де і що не так. А після того, як знайшов, відразу дати відповідь, як це усунути. Таке знання давали йому не тільки довгі роки роботи в академії, але і великий професійний досвід інженера і організатора.

Згадую наші часті ранкові суботні зустрічі. Я йду в суботу вранці на зустріч з В. І. Большаковим. Ми домовилися саме в суботу вранці, коли менше щоденної суєти і «текучки», попрацювати над черговою новою публікацією. Я і С. Л. Шостак – сусіди. Він живе по пр. Гагаріна, будинок № 7, а я поруч, у будинку № 3. Десь в районі вулиці Паторжинського біля мене зупинився автомобіль. Відкривається вікно і усміхнений Станіслав Леонтійович показує жестом, дуже схожим на жест Володимира Івановича Большакова і вимовляє: «Де ж Таня? Де ж Таня?». А я у відповідь на його жартома відповідаю: «А Шостак вже скрізь побував, все перевірив. Студенти в гуртожитку мирно сплять, а в академії всі служби на місці». Усміхнений Шостак каже: «Так точно». Ми розкланялися і прямуємо по своїх справах. Наскільки я знаю, ці його суботні та недільні візити для всіх вже стали звичними. Він повинен був щодня, щогодини знати про всі справи своєї служби.

Наші тісні контакти тривали ще в одній сфері. Часто можна було бачити, як йде по коридору Станіслав Леонтійович з нашою багатотиражною газетою «Молодий будівельник». Він був уважним і постійним читачем цієї газети. І не тільки читав, але був її палким пропагандистом. Так як я за сумісництвом ще й старший редактор газети, то твердо знала, що 2 рази на місяць, у день виходу чергового номера «Молодого будівельника», з'явиться Шостак або надішле когось зі своєї команди, щоб взяти 50 – 60 примірників газе-

ти. А потім він на своїй черговій оперативці роздасть газету і обов'язково попередить: «Читайте все, це важливо, треба знати, чим живе наша академія».

Знаючи його таке ставлення до газети, я щорічно у новорічному випуску від імені редакції публікувала вдячність С. Л. Шостаку, як кращому пропагандистові та розповсюджувачу газети.

Тому наше після новорічних свят привітання починалося словами: «Здрастуйте, пані редактор!». «Здрастуйте, найкращий у світі пропагандист газети «Молодий будівельник»».

З газетою пов'язаний ще один епізод у спілкуванні зі Станіславом Леонтійовичем. Він дуже ретельно і серйозно готував свій щорічний звіт про роботу АГР на засідання Вченої ради академії. Виступав з доповіддю, відповідав на численні запитання, а потім з хвилюванням чекав публікації в газеті. Прочитавши звіт і побачивши свою фотографію, С. Л. Шостак обов'язково приходив сказати «спасибі». Але робив це, як завжди з гумором, у своїй характерній манері: «А Анатолія Петровича Приходька Ви, Тетяно Андріївно, любите більше». «Чому, Станіслав Леонтійович?». «А у нього в газеті звіт на два з половиною рядки більше, ніж мій». «Станіслав Леонтійович, обіцяю, Ваш наступний звіт буде на три рядки довшим». «Ну тоді ладно. Але я обов'язково перевірю».

Такі характерні жартівливі наші діалоги могли виникнути з будь-якого приводу. Він дуже любив і збирав всі випуски наших фірмових, зі старими видами Катеринослава, календарів. Я їх готувала, використовуючи листівки із колекції В. І. Большакова. Станіслав Леонтійович вмів оцінити і порадіти за іншого, що хтось зробив роботу добре. І ще він був дбайливим господарем і любив все красиве. У перший рік

своєї роботи я замовила в друкарні гарні фірмові папки для роботи всім проректорам та ректору. На одній було написано проректор С. Л. Шостак «Підписано», на іншій «До підпису». Ректор і всі проректори користувалися цими папками.

Яке ж було моє здивування, коли в один з візитів до приймальні Шостака я не побачила на столі секретаря папок. Запитала, де вони? І отримала відповідь усміхненого Станіслава Леонтійовича, який виймав новенькі папки зі столу: «Ось вони! Хіба таку красу кожен день можна експлуатувати. Я бережу їх для важливих і потрібних гостей, показую «Ось, ми які, солідні і серйозні».

Це поєднання серйозного і жартівливого у нього було дивно органічним і природним. Шостак, своєрідним і властивим тільки йому способом спілкування, вселяв надію, дарував гарний настрій, заряджав енергією і оптимізмом. Часто, приходячи на роботу або йдучи з роботи повз корпусу, де знаходився кабінет Станіслава Леонтійовича, я згадую його спокійний, доброзичливий, всерозуміючий погляд, його трохи іронічну посмішку, думаю про його мужню поведінку (ні скарг, ні нарікань), коли ніхто не здогадувався про його важку хворобу. Думаю він був щасливою людиною. Любив свою професію, свій будівельний інститут, а потім академію, любив і пишався сином Русланом. Він вибрав самостійно свій шлях будівельника і керівника. Пройшов його чесно, відповідально, а ще весело і плідно.

Тетяна Шпаковська

ВІН ВМІВ ЗНАЙТИ ВИХІД З БУДЬ-ЯКОГО СКЛАДНОГО СТАНОВИЩА

Під керівництвом С. Л. Шостака я працював з 1991 року. Можу з упевненістю сказати, що це був мудрий керівник. Він завжди підказував, як вийти з тієї чи іншої скрутної ситуації. Станіслав Леонтійович був справжнім психологом, добре розбирався в людях. Ледарів і безнадійних алкоголіків, яких при нашій специфіці роботи трапляється багато, він обчислював миттєво і так само швидко від них позбавлявся.

Під чуйним керівництвом Станіслава Леонтійовича в академії завжди своєчасно проводилася підготовка до опалювального періоду. Він особисто контролював проведення ремонтних робіт у котельні. І повторював багато разів: «У зимовий час котельна – це серце академії». Під керівництвом С. Л. Шостака це серце працювало без перебоїв та зупинок.

В екстремальних ситуаціях він не залишав робоче місце до усунення аварії, а часто особисто організовував проведення ремонтних робіт. Для нього в цей час не існувало ні вихідних, ні нормованих годин. Допомагав він також вирішувати особисті проблеми своїх підлеглих. Мені допоміг у питанні з отриманням квартири. Якби не Станіслав Леонтійович, то жив би я до цих пір в гуртожитку або на орендованій квартирі. Таких особливо важливих моментів у житті кожного з нас була величезна кількість. Станіслав Леонтійович завжди знаходив вихід із безвихідного, здавалося б, положення.

Не можна обійти ще одну характерну рису нашого проректора. Він був людиною гострою на язик. Умів жартувати, а іноді з абсолютно серйозним і діловим виглядом, як кажуть, міг «розвести» людину. Його розіграші були смішними, піднімали настрій під час роботи. Згадую чергове контрольне відвідування котельні. Станіслав Леонтійович знайомить нового співробітника АГР з його ділянкою роботи. В цей час у котельну заходить прибиральниця і ми помічаємо, що вона вже «прийняла». Шостак повертається до новенького і каже: «Бачу, що твоя подруга не в найкращій формі». Почервонілий, розгублений новачок починає виправдовуватися: «Ну, що Ви, я її бачу в перший раз». А Шостак у відповідь: «Та, щоб в останній, милий мій!». Я теж одного разу потрапив у його жартівливу, але завжди повчальну ситуацію. Він дав мені завдання, я пішов його виконувати і затримався на ділянці. Шостак подивився на годинник і, ні до кого не звертаючись, промовив: «Напевно, бідний Різун впав у відкритий люк і ніяк з нього не вийде». Жарт відразу розповсюдився по службам АГЧ. І, коли я прийшов додому на обідню перерву, то дружина цілком серйозно і схвильовано запитувала про мої пригоди. Після цього випадку я ніколи не запізнювався до С. Л. Шостака і робити все намагався чітко і злагоджено. Так, без нотацій і попереджень Станіслав Леонтійович мобілізовував нас на хорошу роботу. Його вимогливості, а з іншого боку турботи і участі нам сьогодні дуже не вистачає. Його жарти, мудрі поради, професійні підказки та вказівки необхідні і важливі.

В. В. Різун,
співробітник АГР ПДАБА

Я НЕОДНОРАЗОВО ДЯКУВАВ ЇЙ ЗА НАДІЙНІСТЬ

Наша дружба починалася в далекому 1972 році, коли мене, який закінчив аспірантуру в Москві, призначили Головою обласної ради молодих вчених та фахівців. Я мав досвід громадської роботи: був комсоргом групи, заступником секретаря комсомольського бюро факультету, членом райкому комсомолу... Але з чого починати роботу ради я погано уявляв, тому що масштаб діяльності був зовсім інший – в області було небагато-немало 35 тисяч молодих учених і спеціалістів.

Прийшов з цими сумнівами в обком комсомолу і познайомився із завідувачкою відділом студентської та шкільної молоді Ольгою Щербаковою. Перше враження залишилося на весь час спілкування з нею – якась особлива дорослість, діловитість і доброзичливість. Ольга (в комсомолі не прийнято було називати по-імені, по-батькові) була нашою ровесницею, але здавалася дорослішою та мудрішою. І вона справді була такою, до цього часу у неї було вже два синочка-близнюка.

Ольга швидко допомогла нам організувати роботу – поруч з нею все виявилося набагато простіше. Основна мета, яку ми поставили, – об'єднати роз'єднаний колосальний потенціал молодих вчених, допомогти їм адаптуватися у житті. Почали з просвітницької роботи. В молодіжному та-

борі збирали молодих і запрошували на зустрічі з ними видатних вчених: Кирила Федоровича Стародубова, Костянтина Петровича Буніна, Віктора Васильовича Пилипенка, Зота Ілліча Некрасова... Біографії, наукова діяльність цих чудових людей були для нас взірцем, а зустрічі давали можливість поспілкуватися з ними, задати питання, попросити про допомогу у вирішенні тих чи інших питань. Ольга, бачивши наше старання і позитивні результати, підтримувала нас і багато в чому допомагала. А ми ставилися до неї з повагою і раділи кожній можливості зустрітися. Знаючи наш інтерес до літератури, вона заохочувала нас хорошими книгами (у той час неможливо було купити в магазинах). Зустрічаючись, ми подовгу розмовляли. Ольга була дуже цікавим співрозмовником і могла підтримати будь-яку тему.

Пройшли роки... І 16 років тому життєві шляхи привели Ольгу Валеріївну в нашу академію. До цього часу вона була сформованим науковим працівником з колосальним життєвим досвідом. Як адміністратор, вона була прикладом одного з кращих організаторів академії і знаходила час, бажання і сили займатися науковою та видавничою діяльністю. Створюючи методичні посібники з історії, вона хотіла допомогти всім, хто викладав цей предмет.

Її багатий внутрішній світ здобув повагу у вузі, а якості хорошого психолога допомогли вплинути на стосунки в колективі. Зникли внутрішні суперечності, працювалося всім мирно і злагоджено. Проявила вона і неабиякі здібності фінансиста і господарника. Щоб зрозуміти це, наведу приклад. Більше 18 років ми не отримували бюджетних коштів на капітальний ремонт, а таке велике господарство, як будівлі академії, гуртожитків, потрібно утримувати в порядку. Ольга Валеріївна вміла раціонально розподіляти

наявні кошти на ремонт аудиторій, гуртожитків, придбання комп'ютерів, меблів... Не можу назвати жодної людини, включаючи ректора і проректорів, яка так багато зробила для вишу, особливо для студентів. Зайдіть до бібліотеки – це її гордість. Порядок в гуртожитках – цим теж займалася вона. До 75-річчя академії зробила подарунок для професорсько-викладацького складу – зал засідань Вченої ради незвичайної краси.

Не було в академії такого, до чого б їй не було діла. Вона виконувала нездійсненне. Ніколи не було випадку, щоб доручене мною залишилося не зробленим, а якщо виникали труднощі, Ольга Валеріївна мені радила, що і як робити, коли і з ким зустрітися для того, щоб вирішити питання. Завжди мені пропонувалося кілька варіантів рішень для остаточного вибору.

Це єдина людина в моєму житті і роботі, у якої був не просто досвід організатора – вона вміла бачити захід зі всіх сторін і передбачати ніким не прогнозовані моменти. Наприклад, куди увійдуть гості... Здається, трохи безглуздо це звучить. Але як-то було так, що гостей з квітами зустрічали на центральному вході, а вони увійшли з двору. Але там все було чисто і їх з квітами теж чекали...

Її життєвий досвід позначився і в розумінні психології керівників, науковців, студентів. З молодими вона працювала нестандартно, з постійною турботою про них, але була максимально вимогливою і принциповою. Це стосувалося навчального процесу, побуту, відпочинку наших вихованців. Я завжди дивувався її пам'яті не лише на імена і прізвища, а й на потреби оточуючих. Для неї головною була людина, неважливо, яку посаду вона обіймала – лаборант, навчальний майстер, робітник чи вчений. Одна з головних якостей

Ольги Валеріївни – вміння прийти на допомогу кожному, кому вона потрібна. У вирішенні питань вона долала будь-які труднощі і поміщала людину в потрібну лікарню, залучала для допомоги фахівців будь-якого профілю, операції робили найкращі лікарі.

Після смерті Ольги Валеріївни прийшла до мене найстаріша співробітниця інституту і зі сльозами на очах розповіла, що 15 років Ольга Валеріївна допомагала діставати для її сина американський інсулін. Наш неякісний і прострочений не допомагає, а у сина зараз кома за комою... Почали ламати голову, до кого зверталася Ольга Валеріївна... Не знайшли...

Мене завжди вражала велика кількість знайомих людей, яких вона «підключала» для вирішення питань, що стосуються академії. Знайомі були в нашому місті, в Києві і навіть за кордоном. Коштувало людям почути її голос, будь-яке прохання було задоволено. Як тільки вона приїжджала у Київ, починалися дзвінки і вечорами збиралися в її номері люди, з якими вона вчилася або працювала. Ці зустрічі завжди були дуже теплі і радісні. Але я ніколи не бачив, щоб вона використовувала ці зв'язки в корисливих цілях.

Дивували мене її життєлюбність і вміння залишатися в гарному настрої, навіть коли було важко. Багато питань, які вона вирішувала як стратег, здавалися нам непотрібними, іноді ми навіть виявляли невдоволення, а потім, коли бачили результат, розуміли, як вона права і далекоглядна. Вона була вчений-менеджер, я б навіть сказав міністр закордонних і внутрішніх справ академії, а менеджменту навчалася в житті, в роботі, в спілкуванні з людьми.

Цікавий ще один факт: у діяльності Ольги Валеріївни не було ворогів, недоброзичливців, хоча призначення будь-якої людини і в минулій роботі, і у нас в академії залежа-

ло від її думки. Дуже розумною і далекоглядною вона була людиною...

Під час нашої роботи я неодноразово дякував Ользі Валеріївні за надійність. Сьогодні вважаю, що мені випало щастя працювати з цією чудовою, талановитою ЛЮДИНОЮ. Нехай доброта її звернеться в довгу добру пам'ять усіх, хто її знав!

В. І. Большаков,
д. т. н., професор кафедри
матеріалознавства
та обробки матеріалів

Випускники згадують та бажають

ФУНДАМЕНТ ДЛЯ МАЙБУТНЬОГО ЖИТТЯ

Віталій Фомін, студент ПДАБА, 1996

Як зараз пам'ятаю той незабутній день, коли виявив своє прізвище в списках абітурієнтів, зарахованих на перший курс ДІБІ. Непередаваний захват – переповнює радістю і гордістю за те, що я це зміг.

92157 номер моєї залікової книжки, напевно, кожен студент запам'ятовує цей номер на все життя. Але, в той час, коли шлях по важкій дорозі до знань тільки починається, навряд чи, хтось усвідомлює, що це початок будівництва фундаменту для всього майбутнього життя. Так, шлях по дорозі до знань виявився важким, але тільки той, хто йде, зможе його подолати.

Тепер, через 23 роки після закінчення навчання, становлення себе як інженера-будівельника, можна точно вивести формулу успіху для майбутніх інженерів, які також, як і я колись, радіють своєму зарахуванню на І курс ПДАБА. УСПІХ = в чисельнику ЗНАННЯ, помножені на цілеспрямованість, в знаменнику ЛІНЬ. Не важко здогадатися, що всі складові формули успіху залежать від себе самого, але в частині збільшення своїх знань величезну роль відіграють викладачі – наші провідники в майбутнє.

Дуже добре пам'ятаю своїх викладачів, вимогливих, строгих, наполегливих, які вміють терпляче і кваліфіковано

вкласти всю необхідну для обраної професії базу знань, таких як: І. В. Галясовського (нарисна геометрія та інженерна графіка), А. Е. Шила (залізобетонні конструкції), О. І. Горюнова (геодезія), О. С. Горбатова (опір матеріалів), ну і, звичайно, людину, яка присвятила мені величезну кількість часу, керівника моєї дипломної роботи – Е. П. Шведова (основи і фундаменти).

Взагалі, тільки після того, як на практиці зіткнувся з тонкощами інженерної роботи, пройшов екстремальні випробування на будівництві об'єктів в умовах болота і вічної мерзлоти Західного Сибіру, по-справжньому оцінив міць всього викладацького складу академії. Адже вони змогли розкласти по осередках моєї пам'яті матеріал, який у потрібні моменти приходив мені на допомогу. Так, десь щось мені могли підказати і чомусь навчити мої старші і досвідченіші колеги по роботі, але база знань була сформована саме під час навчання викладачами академії. Величезне їм СПАСИБІ, низький уклін і безмежна вдячність за їхню працю!

Хочеться побажати майбутнім студентам академії – бути голодними до знань (див. формулу успіху вище), мати мету в житті та цілеспрямовано її домагатися, викорінювати в собі лінь і дозвільне існування. Не зрозумів щось на лекції – прийди на додаткове заняття (викладачі наполегливих люблять), черпайте екскаваторним ковшем знання, адже знання, як мама говорила, за плечима не носити. Закладіть свій фундамент майбутнього життя і нехай він витримає всі найсуворіші перевірки часом.

В. В. Фомін,
випускник факультету ПЦБ, 1997 р.,
головний спеціаліст Департаменту
капітального ремонту ПАТ «Газпром»

ЩО ХОТІЛОСЯ Б ВАМ ПОБАЧИТИ НА НАШОМУ ЮВІЛЕЇ, НА НАШОМУ 90-РІЧЧІ ?

Інтерв'ю з І. І. Куліченком напередодні святкування 90-річчя з дня заснування Придніпровської державної академії будівництва та архітектури

І. І. Куліченко: Свято під час карантину – це, мабуть, перший ювілей, за все життя не пам'ятаю такої довгої хвороби, що зветься новим для нас словом COVID-19, і його поява потребує тривалого карантину. З одного боку не можна збиратися, а з іншого – не можна не святкувати. Тому що життя продовжується, а скільки буде цей карантин, ми не знаємо. Чого більше за все чекаю від нашого ювілею? Чекаю на численні зустрічі зі студентами, викладачами, співробітниками академії та її випускниками різних років. Хай ці зустрічі відбуваються у будь якому форматі: очно з дотриманням встановленої дистанції; онлайн або на сторінках ювілейного збірника статей, що виходить в академії.

Ви нагадали про мої щорічні зустрічі з першокурсниками ПДАБА на святі їхньої посвяти в студенти. Ці зустрічі тривають вже більше 10 років. Але, незалежно від часу, скільки б років не пройшло, коли я заходжу в стіни альма-матер, я хвилююся. Люблю заходити з парадного входу, щоб пройтися тими сходами, якими ходив студентом.

Кого хотів побачити на наступному святі – це тих випускників різних років, хто закінчив будівельний, став будівельником, у своїй професії використав всі знання, які отримав у альма-матер, а ще з тими, хто зараз тільки навчається. Тому що історія пишеться для наступних поколінь. І хотілося б звичайно, щоб головними гостями були саме студенти, тому що вони якраз і розкажуть дітям та своїм майбутнім колегам-будівельникам, що саме при них святкували 90-річчя.

А про свої студентські роки люблю згадувати про те, що я зі своєю дружиною познайомився у день святкування 200-річчя Дніпропетровська. Це було в гуртожитку. Я приїхав у неділю. Вона сиділа в кімнаті, де телевізор. Кажу їй: «Чому сумуєш? Пішли погуляємо». Так і гуляємо по цей час. Тепер ніколи не забуду, в якому році і на яке свято ми зустрілися. Тому 90-річчя – це 90-річчя. І сподіваюся, що такі зустрічі будуть і у сьогоднішніх студентів.

Однією з головних тем щодо майбутнього розвитку нашого вишу є тема побудови на базі академії «Зеленого університету». Як Ви ставитеся до цієї проблеми?

Коли я ще навчався в інституті, нам вже говорили, що пройдуть роки, не дуже багато, мабуть, 30 чи 50, і головним дефіцитом у світі не будуть газ чи бензин. Головним дефіцитом буде питна вода і продукти харчування. Сьогодні ми вже це бачимо. Технології виготовлення хімікатів, як зараз, на жаль, вживаються безконтрольно. Наслідки цієї діяльності ми бачимо по всіх річках України. Питання очистки стоять дуже гостро. От німці вже від цього відійшли, вже за 10 років найбрудніші річки вичистили. А на нас це все ще чекає.

Коли криза, першими відчувають це будівельники. Але, коли відновлення, коли є збільшення попиту, то першими процвітають будівельники. Тому, я думаю, ми на вірному

шляху і треба бути готовими до різних викликів часу. Які очисні та водозабірні споруди, які інші будівлі ми будемо будувати? Головне все, що будується зараз, не залишало би брудних викидів.

Нам необхідно вирішувати проблему чистого довкілля. Нам потрібно будувати так звані «чисті» міста, «чисті» будівлі різного призначення. А хто може такі «чисті» будинки проектувати, вишукувати нові технології, а потім за цими науковими розробками будувати? Звичайно, інженери-будівельники самих різних спеціалізацій. І тут з'являється дуже широке коло нових будівельних розробок. Їх будуть робити студенти, викладачі та випускники академії. Саме їх у недалекому майбутньому вже будуть навчати за новими сучасними освітніми програмами, які сьогодні вже розробляються і втілюються в нашому виші. А щодо назви вишу, то мені здається, це може бути «Зелений університет», як це пропонує професор М. В. Савицький. Він вже багато років успішно займається вирішенням численних проблем Зеленого будівництва. А може бути просто додано – Придніпровська академія екологічного будування та архітектури. І ці обидві назви відповідають потребам нашого часу.

Знаємо, що Ви шанувальник театру. Ми єдиний вуз в Україні, де вже більше 20 років існує франко-український проект і в цьому проекті всі 20 років існує театр Fleche (Стріла), де студенти ставлять вистави за допомогою професійних режисерів і грають їх французькою мовою. Цей театр добре визнаний в Європі. Ми часто їздили туди на гастролі і брали участь у всіляких оглядах-конкурсах студентської самодіяльності. Сьогодні вважаємо за потрібне продовжувати роботу театру, незважаючи на пандемію. Ви згодні з нашим рішенням?

Звичайно, не просто згоден, а вважаю діяльність театру за конче необхідне. З цим театром пов'язані мої добрі і важливі спогади. Я вдячний Богу і Володимиру Большакову, людині, яку дуже поважаю і радію, що в нас на протязі багатьох років встановилися близькі дружні, а не просто робочі, стосунки. Знаю, що крім науки, він багато, що любить і багато, чим займається. Дякую, що наша співпраця з Володимиром Івановичем не обмежувалася тільки науковими справами, а була в них і театральна сторінка.

Декілька разів у нас з Володимиром Івановичем були сумісні відрядження до Франції. Коли поверталися додому, розробляли свої заходи у франко-українському проекті. Залучили до цього і Альянс Франсез, започаткували свято «Французька весна» в Дніпропетровську. І все це для міста, колись закритого для іноземців. Обов'язково всі ці контакти, всі ці заходи повинні продовжуватися. Тому і франкомовний театр у будівельному навчальному закладі – це престиж. А я пам'ятаю, як все починалося. Спочатку студенти чотири роки вивчали мову і паралельно займалися вивченням своєї майбутньої професії. І в цьому театр був дуже потрібним, як один з мовних тренінгів. Сьогодні володіння іноземними мовами – це один з позитивних та необхідних факторів в роботі інженера-будівельника. А окрім того в житті студентів повинно існувати не тільки навчання, про це я говорю на кожній нашій вересневій зустрічі, а і кохання, мрія, захоплення. І тут театр їм буде дуже потрібним.

У моєму студентському житті не було театру, але була чудова художня самодіяльність і тому я хочу подякувати рідному інституту за те, що з таких звичайних хлопців як я, викладачі ДІБІ виховали фахівців, міністрів, керуючих трестами, мерів та губернаторів. Я не один такий випускник-мер Дні-

пропетровська, а також губернатор Дніпропетровської області М. А. Швець, а також прем'єр-міністр України В. П. Пустовойтенко. Тому ДІБІ – ПДАБА – це гарна школа. Вдячний всім, хто з нас робив спеціалістів і освічених особистостей. Хочу побажати, щоб і сьогодні в цих складних умовах професія будівельника була улюбленою та авторитетною, щоб фахівці добре заробляли і процвітала наша Придніпровська академія будівництва та архітектури.

Найяскравіші враження від Вашого студентства?

В роки, коли я вчився, найбільшим враженням було 200-річчя Дніпропетровська. Коли я став мером, на другий рік було 225 років місту. Я сказав мешканцям міста, що більше не буде святкування в театрі чи на стадіоні. Свято буде для всього міста. Що стосується навчання, то я часто згадую про роботу у студентському будівельному загоні. Пам'ятаю, як ми будували свинокомплекс в Тюменській області. Ми за 12 днів зробили покрівлю в декілька гектарів. У нас нічого не боліло, нам не хотілося спати. Ми дуже хотіли закінчити і поїхати додому. І я прийшов до інституту і зустрів ректора П. Т. Резніченка. А він каже: «Що ж ти такий худий?» Я відповідаю: «Тому що набував досвіду будівельника через мозолі, через роботу у будзагоні». І він каже: «Для вас все, хлопці, практика закінчилася, поїдьте десь тиждень відпочиньте, хоч батьків провідайте». Ну я поїхав у відоме курорте місто Хосту. Ця подорож мені запам'яталася на все життя, тому що заробив грошей, купив квиток на літак і поїхав відпочивати на цілий тиждень.

Ваші мрії щодо розбудови нашого міста?

Сьогодні у мене є головна мрія – це реконструкція площі Привокзальна з боку Набережної Заводської та продовження розбудови нашої Набережної. Коли мене питають

чи задоволений я Набережною, я кажу, що Набережна – це тільки початок. Я хочу побачити найкрасивішу Набережну в світі, яка буде від річного вокзалу і десь до вулиці Павлова. Хотів би взяти в цьому участь, багато спілкуюся з колегами. Набережна виглядає зараз вузенькою, але річку Дніпро можна використати як у вигляді забудов на воді. У нашому місті, крім «Поплавка», немає таких будівель. На жаль, і закон забороняє в охоронних зонах будувати. Але хотів би цим зайнятися і норми вдосконалити будівельні, щоб дали можливість ставити унікальні об'єкти на воді. Не промислові, не культурно-розважальні, а просто як порівняння тої краси, що надав Бог, з тим, що може створити людина, її талантом і можливостями з використанням сучасних знань і вимог. Всі будови треба поєднати з водою. І тоді місто Дніпро, як космічна столиця, буде і вночі, і вдень вражати своєю перспективою майбутнього, щоб всі питали «Хіба таке можливо в Україні?».

Ваші побажання студентам ПДАБА?

Я хотів би побажати, щоб студенти любили своїх викладачів, викладачі любили своїх студентів. Щоб це було партнерське навчання: не вимагати у когось, не душити, щоб зробити з нього такого, як хтось бачить, а дати людині розкритися настільки, скільки в неї є таланту. Це буде найбільше моє побажання. В стосунках між викладачем і студентом знаходити щось нове, щось взаємне, позитивне і необхідне. Щоб панувала в академії атмосфера поваги один до одного і любові до професії і України.

Інтерв'ю взяла Тетяна Шпаковська

ЛЮДИНА, ЩО ВІДЧУВАЄ СВІЙ ЧАС – СЕРГІЙ ПАВЛОВИЧ КАСЬЯНОВ

Про таких, як він, часто говорять, він – людина свого часу. Це означає, що він сам того не вважаючи, живе за законами, що диктує йому його час. Він існує так, що на кожному етапі свого життя опиняється там, де треба, робить саме те, що зараз потрібно, а ще обов'язково досягає бажаного результату. Мабуть, завдяки природній широко розвиненій інтуїції він вміє слухати свій час і визначати його прерогативи. А потім знаходити єдине правильне рішення тієї чи іншої життєвої ситуації. Можна сказати, що він впіймав золотокрилого птаха удачі, а можна впевнитися в тому, що цей птах до нього прилетів тому, що Сергій Павлович Касьянов знав, як його покликати.

А розпочалося сходження його по крутих щаблях пошуків здобутків і нових пошуків ще у 1987 році, коли Сергій Касьянов після закінчення Кіровоградського будівельного технікуму приїхав до Дніпропетровська і став студентом Дніпропетровського інженерно-будівельного інституту. Він відчув покликання свого часу – розбудовуй себе та свою країну. Цією життєвою установою Сергій Павлович Касьянов крокує кожного дня на протязі багатьох років, досягаючи різнопланових успіхів, про що свідчать об'єктивні данні його біографії.

У 1992 році С. П. Касьянов закінчив Дніпропетровський інженерно-будівельний інститут за спеціальністю інженера-будівельника. У 1998 році, продовжуючи підвищення своєї фахової освіти, захистив у спеціалізованій раді тепер

Придніпровської державної академії будівництва та архітектури кандидатську дисертацію і отримав ступінь кандидата технічних наук.

Заснував корпорацію «Ольвія», що посіла лідируючі позиції в Україні з продажу парфумерії, косметики, побутової хімії. Вже через кілька років «Ольвія» в своїй ніші на ринку вже посідала частку в 50 – 60 %. На початку 2000-х років він продав свою дистриб'юторську компанію Procter & Gamble.

У 2001 заснував Групу компаній KSG Agro, яка починалася зі створення першого підприємства Групи – АТД «Дніпровський». Ця компанія входить: до ТОП-20 найефективніших агрокомпаній України; до ТОП-10 підприємств АПК відповідно до авторитетного рейтингу репутаційної стабільності Business.ua. Згідно результатів роботи KSG Agro у 2015 р., чистий прибуток без урахування курсових різниць склав 7,3 млн. дол.

У 2012 році журнал «Фокус» розмістив бізнесмена у списку 20 найуспішніших аграріїв України, де він посів 15 місце (агрокомпанія KSG Agro – земельний банк – 61 тис. га).

Політична діяльність. У 2002 році Сергія Касьянова було обрано народним депутатом України у виборчому окрузі № 37, Дніпропетровська обл., як самовисуванець.

Член Комітету у закордонних справах (06.2002 – 03.2003), уповноважений представник групи «Центр» (04.06.2004), уповноважений представник фракції НАПУ (06.2004 – 03.2005.), уповноважений представник фракції НП (з березня 2005 р.). Член Комітету з питань європейської інтеграції (з березня 2003 р.), член Спеціальної контрольної комісії з питань приватизації (з червня 2002 р.).

Сергій Касьянов з 4 лютого по 4 березня 2005 р. був на посаді Голови Дніпропетровської облдержадміністрації.

Меценатство. У вересні 2000 р. Сергій Павлович Касьянов заснував благодійний фонд соціального розвитку «Майбутнє». У Дніпропетровську були реалізовані такі програми фонду, як «Щаслива пенсія», «Чисте місто», «Молодіжний спорт», «Громадський контроль». Пріоритетними напрямами діяльності фонду «Майбутнє» були і залишаються: підтримка регіональної інфраструктури, допомога найбільш незахищеним верствам населення, освітні програми, допомога молодіжному спорту тощо. У переліку пріоритетів фонду – підтримка місцевих громад, сприяння економічному та соціальному розвитку в кожному куточку Дніпропетровського регіону.

Хобі. Сергій Касьянов грає у теніс та волейбол. Останнім захоплюється понад 30 років. Грає за волейбольний клуб «Ветеран «Динамо», бере активну участь у житті своєї команди, надає їй спонсорську підтримку.

Сергій Павлович вважає, що саме студентські роки, знання, отримані в інституті, заклали той фундамент, що веде його по життю і сьогодні. Тому він часто згадує свою alma mater і на сторінках нашого видання ділиться теплими враженнями про своє студентське життя.

Від редакції

КАЖУТЬ, ЩО СТУДЕНТСЬКІ РОКИ НАЙКРАЩІ В ЖИТТІ ЛЮДИНИ

І це дійсно так, тому що всі яскраві враження і емоції, отримані за роки навчання, неповторні, і вони надовго залишаються в пам'яті. Саме в цей час зустрічають справжніх і вірних друзів, закладається фундамент майбутніх особистих і професійних успіхів. Звичайно ж, студентське життя назавжди залишиться в моїй пам'яті – викладачі, однокурсники, з якими вчився і відпочивав. Ми жили в п'ятому гуртожитку інженерно-будівельного інституту. Дійсно, там були студенти, які робили, що хотіли, а були й ті, хто намагався життя організувати. Так ось я завжди намагався життя організувати, і був головою студентської ради.

Активна громадська робота, якою займався в інституті, привела мене в Жовтневу районну раду Дніпропетровська, куди в результаті тричі обирався депутатом, а також, де пізніше очолив комітет у справах сім'ї та молоді. Момент істини для мене настав, коли я перший раз йшов на вибори в Жовтневу районну раду. Я був ще студентом. У моєму окрузі якраз значився рідний п'ятий гуртожиток. В принципі, голову студентської ради не сильно люблять, так як він ганяє за порядок, дисципліну, але за мене тоді проголосувало 80 % виборців!

Продовженням моєї суспільно-політичної діяльності стала робота у Верховній Раді – з 2002 по 2006 рр. я був на-

родним депутатом України. У той час створили Дніпропетровський обласний благодійний фонд «Майбутнє». Найбільшим досягненням стала реалізація проекту «Опікунські ради», яким фонд займався спільно з місцевими громадами. Результат цієї спільної роботи – відремонтовані водопроводи, школи, придбані шкільні автобуси. Завдяки проекту ми допомогли вирішити злободенні проблеми, які в той момент виникали у мешканців мого виборчого округу. Наприклад, ми купували труби для водопроводу, а люди рили траншеї і займалися їх укладанням. Так в одному з сіл Широківського району з'явилася вода. І таких прикладів досить багато. Якщо у місцевої громади виникало бажання зробити щось на своїй території, то фонд завжди йшов на зустріч, надавав фінансову підтримку ініціативним і небайдужим. Проблеми вирішувалися спільними силами, так що до нового ремонту, або ж до нового водопроводу люди ставилися дбайливо, поважали і свою працю і тих, хто їх підтримав. Крім роботи в окрузі очолював підкомітет з координації співробітництва з ЄС, СОТ, ОЧЕС в Комітеті Верховної Ради України з питань Європейської інтеграції. Був головою спільної парламентсько-урядової комісії з інтеграції України до СОТ та головою депутатської групи ВРУ з міжпарламентських зв'язків з Канадою.

Великим життєвим уроком були і студентські будівельні загони, які організовувалися у ДІБІ щоліта. Особливо запам'яталася перша поїздка в колгосп «Ленінець» Петропавлівського району. Без усяких механізмів ми будували житлові будинки, реконструювали ферми. За роботою проводили всі будні дні, а також і суботу. Вихідний був тільки в неділю, після обіду. Проте, навіть при такому завантаженні, ми не пропускали ні однієї дискотеки, ще встигали ве-

чорами в преферанс грати. У нас було стільки енергії, що вистачало на всі ці справи! Запам'ятався і день зарплати. У маленькому колгоспі, де люди отримували по 100 – 200 рублів, нам, студентам, видали по тисячі рублів. Це були перші моменти майбутнього мого підприємництва.

Окреме спасибі хочеться сказати нашим шановним і улюбленим викладачам за їх розуміння і терпіння. Вони підтримували нас, передавали нам свої знання і виховували в нас відповідальність, дисциплінованість. Величезну подяку висловлюю ректору Володимиру Івановичу Большакову – вченому, фахівцеві і просто цікавій людині. Також значну роль в моєму житті зіграв викладач, професор, академік Академії будівництва України Анатолій Миколайович Березюк, випускник нашого вузу 1963 року. Саме завдяки його участі я залишився в Дніпропетровську.

У 1989 році в Москві проходив всесоюзний студентський форум. Я потрапив на нього від всесоюзного студентського загону як активний учасник будівельного загону. Мене помітили і запропонували перевестися до Московського інституту управління – у них мало було таких свідомих студентів. Тоді Анатолій Миколайович мене втримав, сказавши, що «птицю видно по польоту», що у мене в рідному Дніпропетровську буде більше шансів. І так воно відбулося. У 1998 році мої колишні викладачі допомогли мені продовжити фахову освіту. Я під науковим керівництвом професора Ігоря Анатолійовича Соколова виконав дисертаційну роботу за темою: «Управление уровнем радоновой безопасности объектов строительства на этапе проектирования и конструкции (на примере г. Днепропетровска)». А впровадження практичних результатів моєї роботи на численних підприємствах нашого міста проходили під керівництвом

професора, нині ректора ПДАБА Миколи Васильовича Савицького.

Придніпровська державна академія будівництва і архітектури була і залишається серйозною кадровою кузнею. Можу сказати зі свого досвіду, що інженер-будівельник – це дуже різнобічна людина. Навчаючись цієї спеціальності, я придбав величезний багаж умінь, які не раз знадобилися мені в моєму діловому житті.

Я отримав знання в області організації виробництва, в економіці, в промислово-цивільному будівництві, вивчав технології та конструкції, опір матеріалів і багато іншого. В цілому, нам, студентам, в інженерно-будівельному інституті дали досить глибокі технічні знання і разом з тим необхідні підприємницькі навички. Також, слід сказати, що робота підприємця, керівника – це, перш за все, побудова комунікацій, а також вміння брати на себе відповідальність Цьому мене теж в вузі навчили. Влітку в будівельному загоні доводилося відповідати за тридцять студентів, а також займатися постачанням, кошторисами. Ми в той час були на передовій і отримували досвід в комерції, яка в нашій країні ще тільки зароджувалася.

Природно, знання, які отримав, будучи студентом, стали у пригоді. Всі вони в комплексі дали певну базу, яка пізніше допомогла мені відбутися як підприємцю, промисловцеві. Я зміг організувати свій бізнес, будувати з партнерами великі заводи, торгові центри. Серед найбільших проектів – будівництво заводу побутової хімії «Ольвія Бета» в Орджонікідзе і крахмало-патокового заводу «Інгеркорн Корн Процессінг» в Дніпропетровську. Також до успіхів слід віднести відкриття мережі супермаркетів і гіпермаркетів у сфері рітейлу. Крім того, наша компанія реалізовує проекти жит-

лової нерухомості, торгово-розважальних центрів, офісних центрів і багатофункціональних міських комплексів в Києві і Дніпропетровську. Починаючи з 2007 року, запустили загальнонаціональну мережу торгових центрів «Міріада». Перший центр з'явився в Дніпропетровську, на вулиці Калиновій, площею до 20 тисяч квадратних метрів. Ми і далі будемо розвиватися, поліпшувати місто Дніпро та його інфраструктуру.

В даний час очолюю холдинг ICD UA, який включає в себе бізнес рітейлу «СПАР Україна» і агробізнес «Український Агропромисловий Холдинг». Живу в Києві, а в Дніпропетровську буваю лише пару раз на місяць, та й тоді відірватися від справ дуже складно. Проте, намагаюся підтримувати зв'язок з рідною alma mater. Якщо мене запрошують на зустріч, або раптом потрібна якась допомога або підтримка, то відповідаю моментально. Завжди з радістю згадую студентські роки і з теплом ставлюся до академії. Коли є замовлення з виконання проектних і оціночних робіт, використовую базу і привертаю людей, пов'язаних з академією. У холдингу, який я очолюю, серед працівників є і випускники ПДАБА.

Я вважаю, що технічні інженерні вузи в Україні дають дуже сильну підготовку, що не гіршу, а в деяких випадках і набагато кращу, ніж закордонні. Придніпровська державна академія будівництва та архітектури – дуже сильний вищий навчальний заклад, а професія інженера-будівельника сьогодні затребувана в усьому світі.

Час змінився, змінилася і життєва мотивація, але нинішня молодь повинна розуміти, що, перш за все, потрібні знання і вміння, а не диплом. Сьогодні, звичайно, роботодавці запитують про його наявність, але протягом дуже короткого часу стає зрозуміло, наскільки цей документ заслужений.

Майбутнім випускникам потрібен практичний досвід і бекграунд, який дозволить їм розвиватися далі. Фахівці своєї справи, які, до того ж, знають кілька іноземних мов, завжди зможуть забезпечити себе перспективною роботою і гідними грошима.

Нинішнім студентам щиро бажаю, щоб отримані знання були завжди затребувані. Щоб учні на сто відсотків використовували ті можливості для навчання, які їм надає Придніпровська державна академія будівництва і архітектури, і максимально отримували користь від прекрасного, але дуже короткого студентського життя.

С. П. Касьянов,
випускник ДІБІ 1992 р.,
Голова Ради Директорів холдингу KSG Agro,
Голова ради Благодійного Фонду «Майбутнє»

Від академії. Життя кожного нашого випускника з численними успіхами та перемогами органічно входить в історію будівельної академії. Але є такі випускники, які і після закінчення навчання на протязі багатьох років залишаються вірними друзями, однодумцями всіх наших справ. Саме до таких людей відноситься і Сергій Павлович Касьянов. Тому ми сьогодні пишаємося його багатогранною діяльністю: засновника та керівника численних компаній, що своєю діяльністю збагачують нашу країну; державного діяча; мецената. Досвід нашого спілкування з С. П. Касьяновим склався в рамках благодійної діяльності і має своє втілення вже багато років. Він, як член Наглядової ради, підтримував і сьогодні підтримує наші численні справи. Це відбувалося тоді,

коли Сергій Павлович підтримував Фонд вчених Дніпропетровської області, Міжнародну інженерну академію, а також видання комплектів поштових карток «В память о Екатеринославской выставке, 1910 г.», «Привет из Екатеринослава (1875 – 1910 г.)», що зберігаються в фондах бібліотеки академії. На обкладинці цих комплектів розміщені відомості про їхній зміст та їхнього спонсора С. П. Касьянова. Сподіваємося, що і наша спільна робота з Сергієм Павловичем по створенню та випуску ювілейного видання «ДБІ – ДІБІ – ПДАБА – роки, події, особистості» до 90-річчя з дня заснування вишу знайде своє місце у фондах бібліотеки та музею історії академії, а також на книжкових полицях багатьох співробітників та випускників ДІБІ – ПДАБА.

Про тих, хто зберігає історію та традиції нашого вишу

МУЗЕЙ ІСТОРІЇ АКАДЕМІЇ

Музей – це наочний осередок виховання студентів Придніпровської державної академії будівництва та архітектури, де зберігається і примножується все надбання навчального закладу в експонатах, фотографіях і документах, що розкривають важливі історичні віхи, біографії вчених, творчу діяльність найактивніших учасників становлення і розвитку вишу. Головним завданням музею є ефективне інформування студентів стосовно літопису, традицій і надбань академії, висвітлення долі випускників (за особовими справами), творчого шляху і досягнень учених, наукової та суспільної діяльності студентів з метою формування гордості за свій навчальний заклад та бажання збагачувати здобутки попередників.

Власне, історія музею розпочинається 30 квітня 1975 р. Одним із його перших організаторів був доцент кафедри філософії, наукового комунізму Й. М. Брегман. У 2000 р. в музеї було проведено реекспозицію, якій передувала велика науково-дослідницька робота. Велика заслуга в цьому належить колишньому завідувачу музею Л. М. Топюк, яка свій багатий життєвий досвід значним чином використала задля розвитку музею. Вона не тільки реекспонувала музей, а й започаткувала багато форм і методів роботи зі студентами. Зараз Музей історії академії – це музей сучасного типу, де не тільки зображується багаторічна історія академії з під-

готовки висококваліфікованих спеціалістів-будівельників, а й існує багато форм виховної роботи зі студентською молоддю.

Роботою музею керує спеціальна Рада, яку очолює проректор з науково-педагогічної, кадрової та виховної роботи ПДАБА, к. т. н., доцент С. В. Іванцов.

Експозиційні матеріали розміщені в хронологічному порядку і представлені у восьми розділах: «Основні фундаменти успіхів» (1930 – 1940), «Війна – екзамен на міцність» (1941 – 1945), «Час відродження і сподівань» (1945 – 1955), «Інститут в період 1956 – 1965 рр.», «Головний орієнтир – виробництво» (1966 – 1975), «Активні учасники становлення і розвитку академії» (з 1930 р. до сьогодення), «Інститут в період 1976 – 1990 рр.», «Академія в роки незалежності» (з 1991 р. до сьогодні). Кожний розділ розкриває структуру та особливості навчального процесу, навчально-матеріальне забезпечення, склад науково-педагогічних кадрів, основні напрями наукової діяльності, організацію студентського життя (навчання, трудові справи, участь у спортивно-масовій роботі та художній самодіяльності).

Студенти-першокурсники щопонеділка на кураторській годині відвідують музей, де під керівництвом наставників груп відбувається своєрідне входження юних хлопців та дівчат до великої родини ПДАБА. Екскурсії проводяться і для випускників академії, учасників «Днів відкритих дверей», гостей закладу. Цікавим є представлення відвідувачам відомостей про те, що серед випускників ПДАБА – понад 20 міністрів будівельного профілю та їхніх заступників, близько 100 відомих випускників очолювали і очолюють будівельні та спеціалізовані комбінати, трести, асоціації, корпорації тощо. В музеї також міститься необхідна інформація про

всіх іменних стипендіатів за роки існування навчального закладу.

Увагу відвідувачів привертає стенд із науковими школами академії та їхніми керівниками, якими є: ректор академії, д. т. н., проф. М. В. Савицький; д. т. н., проф. В. І. Большаков; д. т. н., проф. А. С. Бєліков; д. т. н., проф. В. Л. Красовський; д. т. н., проф. В. Л. Сєдін; д. т. н., проф. Л А. Хмара, д. т. н., проф. Т. С. Кравчуновська; д. т. н., проф. В. М. Дерев'янко, д. т. н., проф. Г. М. Ковшов.

Важливим є розділ про вручення вченим академії Державних премій України в галузі науки і техніки (В. І. Большаков, С. А. Щербак, А. Г. Шапар, С. З. Поліщук, Г. Г. Шматков) та міжнародні зв'язки академії з навчальними закладами інших країн світу (візити іноземних делегацій, дипломні роботи студентів, які захищалися у Франції, Канаді та на теренах академії).

Низка матеріалів наочно демонструє комп'ютеризацію навчального процесу, обрання академії членом Всесвітньої асоціації університетів, участь вчених, випускників та студентів у реконструкції м. Дніпропетровська – Дніпра.

Музей є місцем проведення традиційних зустрічей студентів з ветеранами Великої Вітчизняної війни та військової служби, видатними випускниками академії, науковцями, творчими студентами. На великі свята, зокрема такі як «Визволення Дніпропетровська від німецько-фашистських загарбників», «Визволення України від німецько-фашистських загарбників», «День захисника України», «День Перемоги», проводяться урочисті мітинги та покладання квітів до пам'ятного знаку на честь загиблих студентів та викладачів років ВВВ, який було відкрито в 2003 р. у сквері біля центрального входу до академії та меморіальної дошки, яка,

своєю чергою, була відкрита в 2005 р. до 60-річчя Великої Перемоги на колишньому центральному вході до інституту. Під час пошукової роботи встановлено, що в роки Другої світової війни, з 22 червня по 8 серпня 1941 р., у приміщенні ДІБІ знаходився евакогоспіталь № 1789.

Треба зазначити, що в музеї проводяться виставки студентських робіт і досягнень (дипломи, сертифікати, подяки за участь в конференціях, олімпіадах, конкурсах, кубки за спортивні здобутки та здобутки в художній самодіяльності).

Щороку музей відвідують близько 5 тис. осіб, проводиться понад 100 екскурсій, до фонду музею постійно надходять нові експонати та поновлюються музейні експозиції.

За підсумками конкурсу 2007 – 2008 н. р. музей був визнаний кращим серед музеїв ВНЗ області.

Колегією управління культури, національностей і релігій облдержадміністрації згідно Протоколу № 5 від 26 грудня 2016 року музею історії Придніпровської державної академії будівництва та архітектури було присвоєно звання «Народний музей».

О. В. Гичка,
директор музею історії академії

ГАЗЕТА «МОЛОДИЙ БУДІВЕЛЬНИК»

Багатотиражна газета «Молодий будівельник» є своєрідним дзеркалом насиченого численними подіями життя Придніпровської державної академії будівництва та архітектури. У його відображенні знаходиться місце для всіх і кожного, хто працює в цьому навчальному закладі. А розпочалася історія видання 21 квітня 1931 р., коли у ДІБІ було створено багатотиражну газету «Будівник», першим редактором якої став Б. Абрамсон. Газета виходила українською мовою один раз на тиждень під заголовком «Будівник. Газета Дніпропетровського будівельного інституту, робітфаку, технікуму і курсів інженерів і техніків». На її сторінках детально висвітлювалися всі сфери інститутського життя: навчальна і наукова діяльність, партійне життя, успішність, дисципліна, спортивна робота, побут студентів, художня самодіяльність.

Особливе місце в газеті належало заходам виховної роботи. Так, щомісяця обов'язково друкувалася інформація про надходження до бібліотеки нової літератури. Часто четверта сторінка газети називалася «Літературна сторінка», де під девізом «Художнє слово – на боротьбу за якість навчання» публікувалися літературні твори (вірші та проза) студентів і співробітників інституту. Сучасну назву – «Молодий будівельник», газета отримала 16 листопада 1940 р.

Це періодичне багатотиражне видання віддзеркалює всі етапи розвитку вишу. Так, восени 1940 р. колектив ДІБІ святкував свій ювілей – десятиріччя з дня заснування. Газета відгукнулася на таку важливу дату в літописі вишу, розмістивши на своїх сторінках доповідь директора інституту М. Ю. Карчемського: «За десять років свого існування наш інститут дав країні майже 1 200 інженерів-будівельників. На більшості великих будов Радянського Союзу, в будівельних проектних організаціях, на високих керівних посадах будівельної індустрії працюють інженери – випускники Дніпропетровського інженерно-будівельного інституту.

З року в рік поліпшується трудова дисципліна та успішність студентів. Підвищується якість дипломного проектування. Із виконаних у 1940 р. 117 дипломних проектів – 100 робіт отримали «відмінні» та «добрі» оцінки. Зростає зацікавленість студентів науково-дослідною роботою. З великим ентузіазмом працюють студенти над опануванням основ марксизму-ленінізму. Поряд з навчанням вони наполегливо оволодівають оборонними спеціальностями.

Інститут також може пишатися прекрасним професорсько-викладацьким складом, який успішно виконує завдання щодо підготовки потрібних Радянській країні спеціалістів. Кафедри інституту проводять велику науково-дослідну роботу. Багато з цих робіт вже впроваджені у виробництво й принесли нашому народному господарству значну користь. Інститут, надаючи значну технічну допомогу великим будовам нашої та інших областей, має можливість отримати з виробництва безцінний матеріал для збагачення навчального процесу конкретними практичними інструкціями.

До свого десятиріччя колектив інституту прийшов згуртованим і мобілізованим на краще виконання завдань, які поставили Партія і Уряд перед вищою школою...».

Гортаючи сторінки газети, знаходимо виступ ректора П. Т. Резніченка на урочистих зборах, присвячених 50-річчю з дня заснування інституту: «На початку 1980-х рр. майже вся будівельна галузь України трималася на плечах наших випускників. І це не дивно. За 50 років свого існування Дніпропетровський інженерно-будівельний інститут підготував для народного господарства країни понад 20 тисяч висококваліфікованих інженерів-будівельників, конструкторів, механіків, технологів, теплогазопостачальників». Далі газета сповіщала читачів про те, що «За багаторічну виховну роботу серед студентської молоді й у зв'язку з 50-річчям інституту були нагороджені грамотами Міністерства вищої спеціальної і середньої освіти УРСР та цінними подарунками: професор Г. Ф. Дьогтєв; доценти П. С. Гвай, О. О. Горін, Г. Я. Доронін, А. Д. Зєвін, М. Ю. Карчемський, К. А. Книш, А. Й. Танатар, М. Р. Фельдман, М. М. Писанко, П. Т. Резніченко; старший викладач О. С. Овеченко».

Продовжуючи свою багаторічну діяльність, газета «Молодий будівельник» була вихователем кількох поколінь студентів і, водночас, літописцем історії інституту, а згодом і академії. Газета постійно й всебічно висвітлювала життя навчального закладу, допомагала ректорату мобілізовувати колектив викладачів і студентів для виконання завдань, що стояли перед вишем, сприяла підвищенню рівня виховної роботи і якості навчання студентів, викривала недоліки, що заважали плідно працювати, поширювала передовий досвід професорсько-викладацького складу в справі навчання й виховання студентської молоді.

Неймовірною насиченістю та великою плідністю вирізнялася багаторічна робота одного з редакторів газети – В. І. Васильківського, який присвятив цій роботі більше ніж 38 років. Під його керівництвом газета інформувала читачів про чергові завдання і проблеми ДІБІ, успіхи, цікаві заходи, студентське життя, зустрічі з відомими людьми та співробітниками інституту. Все це створювало своєрідний літопис, неперервну нитку живої історії ДІБІ – ПДАБА. Багатотиражна газета допомагала викладачам у написанні нарисів і створенні книг, присвячених історії академії.

Естафету В. І. Васильківського перейняла випускниця Дніпропетровського національного університету імені Олеся Гончара М. М. Яланська, яка продовжувала багаторічні традиції газети, але, у зв'язку з переходом на викладацьку роботу, через рік залишила посаду редактора.

У 2009 р. газета змінила свій зовнішній вигляд – стала кольоровою, з оригінальним дизайном та різноплановими публікаціями. У газеті з'явилося кілька нових рубрик, таких як: «Вчена рада працює», «Хроніка головних подій місяця», «Творчий портрет видатних викладачів». Окрема сторінка присвячена творчості студентів та викладачів академії. Важливою є постійна рубрика «Наукові та практичні конференції». Часто в газеті з'являється інформація про досягнення у науковій, спортивній та художній діяльності студентів і молодих учених. Цікавою є рубрика «Наші ювіляри» (головний редактор Т. А. Шпаковська).

Газета висвітлює святкування всіх ювілейних дат в історії вишу. Однією з останніх було 85-річчя з дня заснування академії та 100-річчя з дня заснування вищої будівельної освіти на теренах Катеринославщини – Дніпропетровщини. В юві-

лейних номерах газети друкувалося багато архівних матеріалів, а також інформація про сьогодення.

Традиційно, як і у всі минулі ювілеї, газета опублікувала доповідь з виступу ректора академії В. І. Большакова, головною темою якої було: «Ми завжди, всі 85 років, відповідали своєму покликанню».

Готується та вийде 27 листопада цього року, в день свята з приводу 90-річчя з дня заснування ПДАБА, ювілейний випуск газети «Молодий будівельник». На його сторінках розміститься різнопланові матеріали з поздоровленнями наших колег з інших вишів; святкове урочисте вітання ректора М. В. Савицького; спогади наших славних випускників, а далі інформації про сьогоднішнє академічне життя, про справи студентські, досягнення наукові, спортивні і творчі.

У складі редакції газети, крім редактора, працюють технічний редактор Л. В. Ямніч, фотокореспондент А. В. Мамишев.

Тетяна Шпаковська

НАУКОВО-ТЕХНІЧНА БІБЛІОТЕКА

Створення, функціонування та розвиток кожного навчального закладу неможливо уявити без скарбниці знань – бібліотеки. Не є виключенням і історія академії. До моменту організації в 1930 р. ДІБІ бібліотека вже існувала, зокрема у її фондах налічувалося 24 тис. примірників книг і журналів з приватних колекцій, а також укомплектованих під час започаткування в місті архітектурно-художніх курсів (1913) і Катеринославського вечірнього робітничого будівельного технікуму (1917). У Статуті Приватного політехнічного інституту, заснованого в 1916 р., у п. 10 було зазначено, що «при институте состоят учебно-вспомогательные учреждения: библиотека, лаборатории, мастерские...».

В перші роки її існування роботу було спрямовано на очищення фондів від застарілих видань та на реорганізацію закладу. З перетворенням бібліотеки на інститутську відбувалося її швидке поповнення новою літературою. В 1934 р. у книгозбірні налічувалося 63 тис. примірників. Бібліотеку на той час визначено кращою серед бібліотек ВНЗ Дніпропетровська. У розпорядження бібліотеки було надано понад 268 м^2, де розмістилися абонемент, книгосховище та інші відділи. Окремо розташовувалася читальна зала. Штат складав шість осіб.

Першим завідувачем бібліотеки стала Є. І. Воскобойнікова – яскрава особистість, закохана у світ літератури та мистецтва. Подруга акад. Д. І. Яворницького, вона володіла кількома іноземними мовами (німецькою, французькою, італійською), побувала в багатьох країнах Європи, поглиблено вивчала світову літературу, театр, музику та живопис. Тому вона всіляко сприяла розвитку бібліотеки як невичерпного джерела знань, осередку високої духовності. І тут слід підкреслити, що ці прекрасні традиції продовжували всі наступні покоління бібліотечних працівників.

Протягом 1941 – 1943 рр. місто переживало часи окупації. Фонд бібліотеки, як і фонди інших бібліотек, за розпорядженням німецької влади було перевезено до міського університету. Після війни інститут разом із викладачами повернувся з евакуації до Дніпропетровська. Відразу ж свою роботу розпочали працівники бібліотеки, а саме: С. І. Цюритина, С. Л. Естеркіна та ін. За часів окупації було втрачено 40 – 45 % книжкового фонду (основний фонд зменшився з 120 000 до 56 268 примірників), до війни забезпеченість книгами становила 90 %, у 1945 р. – 60 %. Не було документації, каталогів, обладнання. Приміщення не опалювалося, подвійні рами на вікнах не встановлювалися, папір не постачався...

Тільки в 1948 р. було завершено інвентаризацію, в 1950 р. складено каталоги. Не вистачало підручників з основних предметів. Як правило, однією книгою користувалися п'ять – сім студентів. З 1943 до 1950 р. відбувалося відродження бібліотеки.

З отриманням у 1970 р. нового приміщення загальною площею понад дві тис. м^2 було сформовано нову структуру бібліотеки. Відкрилися спеціалізовані читальні зали, або-

нементи, бібліотечні пункти при кафедрах, гуртожитках та підготовчому відділенні. Вже у 1980 р. фонд бібліотеки збільшився у шість разів порівняно з передвоєнними роками.

Сьогодні бібліотека має статус науково-технічної. Тематика фонду багатогалузева: наукова, соціально-економічна і навчальна; література з природознавства, історії, гуманітарних наук, техніки, з питань будівництва, архітектури та мистецтва (українською, російською та іноземними мовами). Особливу цінність мають видання XIX – поч. XX ст. В окремому фонді ПДАБА зберігається спадщина науковців академії, в тому числі тих, хто стояв біля її витоків, зокрема праці М. О. Буданова, О. А. Гармаша, П. К. Міцкевича, М. Г. Мазо та ін.

Бібліотека – елемент системи навчання, самоосвіти, а також осередок естетичного та професійного вдосконалення студентів академії. Її діяльність спрямована на інформаційне та бібліотечне забезпечення і супровід навчального, наукового і виховного процесів академії.

З 1995 р. бібліотека успішно опановує комп'ютерні технології. Автоматизованими є процеси комплектування, обробки нових надходжень і ретроспективних записів. При Центрі саморозвитку та навчання студентів ПДАБА з 2008 р. працює електронний читальний зал. Для обслуговування студентів та викладачів Інституту безперервної фахової освіти з 2012 р. функціонує абонемент електронної видачі документів. Велике значення надається створенню електронних ресурсів для засвоєння навичок самостійної роботи студентів. Обслуговування ведеться з використанням електронного каталогу, повнотекстових баз даних. Загальна кількість власних баз даних – 18.

Створено 100 автоматизованих робочих місць АБІС ІРБІС. До сервера бібліотеки мають доступ усі кафедри академії.

Всі підрозділи мають вихід до мережі Інтернет, у читальних залах – зона Wi-Fi.

Інформаційно-пошуковий апарат бібліотеки представлений електронним каталогом та системою карткових каталогів і картотек. Система карткових каталогів і картотек включає: службовий, абетковий та систематичний каталоги, каталоги періодичних та продовжуваних видань; картотеки дисертацій, авторефератів, авторефератів за фахом, рідкісних видань, кафедральних методичних посібників, систематичну картотеку статей. З 1963 р. видається «Каталог наукових праць і публікацій учених академії», з яким можна ознайомитися в електронному вигляді на кожній кафедрі.

Щорічно всі структурні підрозділи бібліотеки обслуговують понад 18 тис. користувачів, які отримують 600 тис. примірників документів на різних носіях інформації.

Спільно з кафедрами бібліотека проводить моніторинг стану використання фондів, готує довідки щодо забезпечення навчальною літературою для акредитації спеціальностей академії.

У бібліотеці впроваджено комплекс заходів інформаційного обслуговування, а саме: Дні першокурсника; Дні дипломника; Дні кафедр; Тижні інформації; вибіркове і диференційне обслуговування викладачів, науковців; робота з бібліографічним апаратом дисертацій; консультації щодо використання довідкового апарату; щомісячне видання інформаційних бюлетенів «Нові надходження», які розповсюджуються через локальну мережу академії тощо.

Бібліотека стала інформаційним центром, що не тільки надає інформацію, але і є активним учасником створення інформаційних джерел, різноманітних за формою та змістом видань, які відображають результати науково-дослідної

і видавничої діяльності академії. До складу бібліотеки включено редакційний відділ академії, в її структурі відокремлено інформаційно-аналітичний сектор.

Бібліотека надає відомості для звітів, а саме: аналіз активності публікування авторів і академії, статистику за даними наукометричних баз, імпакт-чинник журналів, створення авторських профілів. Значне місце у діяльності бібліотеки посідають культурно-просвітницькі заходи, де використовуються різноманітні методи і форми інформації та популяризації літератури: години книги, презентації книг, бібліографічні огляди, літературні читання. Тематика заходів враховує плани навчально-виховного процесу, пам'ятні та знаменні дати, запити та побажання користувачів-студентів.

Протягом 30 років візитівкою бібліотеки є клуб шанувальників літератури та мистецтва «Джерело», який тривалий час очолював доцент кафедри архітектури Г. І. Луста. У клубі відбуваються зустрічі з мистецькими особистостями міста, літературні вечори, презентації книг, особливо ефективно працює форма пізнавального характеру – творчий портрет вченого та студента, в якому розкривається світ їхніх захоплень.

На протязі останніх 15 років роботою клубу «Джерело» керує співробітник бібліотеки, заслужений працівник культури України С. І. Данченко.

Розвиток бібліотеки неможливо уявити без натхненної праці фахівців різних поколінь, серед яких: О. О. Нестеренко (директор бібліотеки, 1959 – 1985 рр.), Н. Г. Павловська (директор бібліотеки, 1985 – 2007 рр.), Г. Л. Бережна (завідувач відділу книгосховища, 1960 – 1987 рр.), Н. С. Брусан (завідувач довідково-бібліографічного відділу, 1968 – 1988 рр.),

Т. В. Григоренко (завідувач відділу навчальної літератури, з 1971 р.), Н. Т. Радчук (провідний бібліотекар абонементу художньої літератури, 1974 – 2006 рр.), С. О. Огеренко-Фрол (завідувач сектору навчального відділу, з 1975 р.), Л. Я. Рибалко (завідувач сектору абонементу навчальної літератури, 1972 – 2005 рр.), М. Є. Мілявська (головний бібліограф, 1977 – 2013 рр.). В. Є. Ілющенко (провідний бібліотекар відділу комплектування, 1964 – 2007 рр.), Л. О. Павлюк (завідувач відділу наукової обробки та організації каталогів, з 1981 р.) та інші.

Враховуючи досвід минулого, сьогодні бібліотека, попри всі труднощі, розвивається, впроваджує нові технології та ефективно використовує існуючі й потенційні можливості.

Незважаючи на умови карантину, в бібліотеці триває велика, кропітка робота. Всі співробітники бібліотеки працюють онлайн за такими напрямами: дистанційне обслуговування користувачів (електронна видача книг та методичних вказівок); віртуальні бібліографічні довідки; довідки про книгозабезпеченість за спеціальностями; наповнення академічного репозитарію; наповнення сторінки про академію у Вікіпедії (рос.); розсилка випусків «Вісник ПДАБА» до БД, підтримка сайту; наповнення та редагування профілю ПДАБА та профілю «Вісник ПДАБА» у Google Scholar; наповнення та редагування профілів науковців академії у Google Scholar та ORCID; для підвищення рейтингу академії у «Бібліометриці української науки», профілі наших науковців доповнюються посиланнями на роботи з БД Scopus та Web of Science; перевірка магістерських робіт у програмі Антиплагіат.

У деяких напрямах роботи сфера обслуговування була поширена. У соціальній мережі Facebook з'явилася красива

сторінка «Літературна альтанка бібліотеки ПДАБА». Завдяки цій роботі широке коло читачів має змогу отримати докладну і цікаву інформацію про численні новинки сучасної літератури, привертаючи увагу розміщенням яскравих фотографій обкладинок нових книжок.

Так, наприклад, читачам було цікаво дізнатися про п'ять відомих книг, що з'явилися в роки різних епідемій. Всесвітньо відомі автори О. С. Грибоєдов, О. С. Пушкін, М. В. Гоголь і А. П. Чехов створили свої геніальні твори «Горе от ума», «Евгений Онегин», «Мертвые души», «Остров Сахалин», перебуваючи в карантині з приводу чуми та холери. А книга М. А. Булгакова «Записки юного врача» народилася, коли автор був хворим на тиф.

На сьогодні сторінка літературної альтанки вже має більше 1 300 підписчиків. Сподіваємося, що і нашим читачам буде цікаво дізнатися про відомості «Літературної альтанки бібліотеки ПДАБА».

Н. А. Дорофєєва,
директор бібліотеки ПДАБА

ЖИТТЯ ПРОДОВЖУЄТЬСЯ, РОБОТА ЗДІЙСНЮЄТЬСЯ

Бібліотека, багатотиражна газета спочатку «Будівник» (1931), а потім «Молодий будівельник» (1940) і музей історії академії – ці три відділи вишу протягом багатьох років виконують дві функції. З одного боку фіксують день сьогоднішній з усіма його подіями, здобутками і пошуками. А з другого – систематизують, формують по розділах та тематиці всі зібрані матеріали. І бібліотека, і газета, і музей кожний за своєю направленістю не просто інформують, а зберігають зібранні надбання для майбутнього використання в науковій і громадській роботі.

Тобто зупиняють швидкоплинний час, при тому вибираючи ті чи інші інформації різних років. Зупиняють час саме там, де це потрібно. А далі день за днем робота по зібранню та накопиченню продовжується так, як і продовжується наше життя. Фонди поповнюються, інформація накопичується, незважаючи на карантин, пандемію. Газета виходить щомісяця, розміщується на сайті академії та роздруковується в паперовому варіанті. Зростає кожного дня і репозитарій наукових робіт, що розробляють співробітники бібліотеки. А матеріали з фондів музею широко використовуються для написання багатьох статей нового збірника «ДБІ – ДІБІ – ПДАБА – роки, події, особистості».

Таким чином, у роботі музею, бібліотеки, газети одночасно живуть сьогодення, історія та на їхній основі формуються кращі традиції вишу, які надихають на продовження.

Тетяна Шпаковська

ДОРОГІ СТУДЕНТИ, ШАНОВНІ КОЛЕГИ-ВИКЛАДАЧІ, ВСІ СПІВРОБІТНИКИ АКАДЕМІЇ!

Ми зустрічаємо наше свято 90-річчя з дня заснування ПДАБА у дуже складних умовах. Пандемія захопила мільйони людей в світі, породила тяжку глобальну економічну кризу. ***Хвороба кинула нам свій жорстокий виклик. І мешканці планети Земля не тільки відчули цей виклик, а й почали велику битву, велику боротьбу з викликом часу. У цій боротьбі кожного дня люди знаходять, відкривають нові можливості нетрадиційних підходів та рішень для подолання страшної загрози.***

В світі народжується архітектура міжнародної безпеки. І ми з вами, шановні колеги, з нашим 90-річним будівельним досвідом, великим науковим потенціалом повинні активно щодня включатися в цю нову дійсність, на виклик відповідати новими можливостями в усіх напрямах нашої діяльності. Знаходити правильний баланс між новою формою спілкування: студент – викладач; науковець-дослідник – представник виробництва – спонсор, що зацікавлений у наших розробках та вишукуваннях. І ще багато, багато нових форм і можливостей, щоб достойно відповідати на виклик часу.

І для наших успіхів підтримка один одного, солідарність і взаєморозуміння конче потрібні і, як ніколи, актуальні.

Бажаю всім міцного здоров'я, терпіння, витримки, а ще бути такими наполегливими, працьовитими, винахідливими, як наші герої у збірці «ДБІ – ДІБІ – ПДАБА – роки, події, особистості».

Наші попередники здолали безліч численних негараздів. Ми, наслідуючи їхній досвід, продовжуємо активну роботу по розбудові нашої академії, нашого міста, всієї України.

Микола Савицький,
професор, ректор ПДАБА

ЗМІСТ

Привітання колективу ПДАБА
т. в. о. міністра С. М. Шкарлета 3
Привітання колективу ПДАБА
Президента Академії будівництва України
І. І. Назаренка 5
БЕЗ МИНУЛОГО НЕМАЄ МАЙБУТНЬОГО 8
ДИРЕКТОРИ 21
РЕКТОРСЬКА ЕСТАФЕТА:
П. Т. Резніченко 29
В. І. Большаков 60
М. В. Савицький 84
ТІ, ХТО СЬОГОДНІ РОЗБУДОВУЮТЬ ПДАБА
Березюк Анатолій Миколайович 119
Бєліков Анатолій Серафимович 124
Гаврилов Іван Миколайович 130
Данішевський Владислав Валентинович 134
Дерев'янко Віктор Миколайович 139
Євсєєва Галина Петрівна, Лисенко Галина Іванівна
(Гуманітарна аура Академії) 143
Єгоров Євгеній Аркадійович 161
Єршова Ніна Михайлівна 169
Заренбін Володимир Георгійович 173
Захаров Юрій Іванович 176
Кравчуновська Тетяна Сергійвна 180
Поповиченко Ірина Валеріївна 184
Сафонов Володимир Васильович 187

Хмара Леонід Андрійович.....195
Челноков Олександр Васильович.....203
Щербак Святослав Андрійович.....208
Бабенко Валентина Андріївна.....213
Білополий Віктор Васильович.....220
Варламова Неля Вікторівна.....229
Воробйов Віктор Васильович.....233
Огданський Іван Феодосійович.....240
Чередниченко Людмила Антонівна.....249
СЕКРЕТ БЛАКИТНОЇ ПАПКИ.....254
Гармаш Олександр Андрійович.....255
Іоффе Соломон Йосипович.....259
Копєйко Василь Якович.....269
Труба Б. І.....275
МИ ЇХ ПАМ'ЯТАЄМО І НИМИ ПИШАЄМОСЬ
Білоусов Олександр Павлович.....297
Васильківський Віктор Іванович.....300
Дібров Геннадій Данилович.....303
Драгун Леонід Миколайович.....313
Дьогтєв Григорій Федорович.....321
Кваша Едуард Миколайович.....325
Клопко Георгій Костянтинович.....329
Книш Кирило Ананійович.....336
Мірошниченко Олександр Анатолійович.....339
Петров Олег Борисович.....348
Приходько Анатолій Петрович.....353
Романець Ростислав Григорович.....357
Савін Лев Сергійович.....361
Топюк Лідія Матвіївна.....364
Тян Рево Борисович.....368

Харченко Віктор Іванович.....372
Чесанов Леонтій Георгійович.....377
Шабанов Петро Павлович.....381
Шостак Станіслав Леонтійович.....387
Щербакова Ольга Валеріївна.....400

ВИПУСКНИКИ ЗГАДУЮТЬ ТА БАЖАЮТЬ

Фомін Віталій Вікторович.....406
Куліченко Іван Іванович.....408
Касьянов Сергій Павлович.....414

ПРО ТИХ, ХТО ЗБЕРІГАЄ ІСТОРІЮ ТА ТРАДИЦІЇ НАШОГО ВИШУ

Музей історії академії.....425
Газета «Молодий будівельник».....429
Науково-технічна бібліотека.....434
Життя продовжується, робота здійснюється.....441
Поздоровлення ректора М. В. Савицького (замість післямови).....442

Науково-популярне видання

ДБІ – ДІБІ – ПДАБА
роки, події, особистості

Нариси-мемуари

Українською мовою

Керівник проекту
М. В. Савицький
Відповідальний редактор
Т. А. Шпаковська
Оригінал-макет, верстка
Л. В. Ямніч
У форзаці використані роботи студентів
архітектурного факультету ПДАБА

ДБІ – ДІБІ – ПДАБА – роки, події, особистості: нариси-мемуари / Головний редактор М. В. Савицький, відповідальний редактор Т. А. Шпаковська. – Дніпро : ПДАБА, 2020. – 447 с.

Підписано до друку 29.10.2020. Формат 60x84 1/16.
Папір офсетний. Гарнітура літературна. Друк офсетний.
Умов. друк. арк. 26. Обл.-видавн. арк. 35,8

Наклад 300 прим. Зам. № 2311

Віддруковано:
ПП Вахмістров О. Є., м. Дніпро, вул. О. Гончара, буд. 15 б

Придніпровська державна академія
будівництва та архітектури
вул. Чернишевського, 24-а, м. Дніпро, 49005

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до державного реєстру видавців, виготовників і розповсюджувачів видавничої продукції Серія ДК № 1291 від 20.03.2003